

✝ ISVOARE DUHOVNICEȘTI
IOAN MOSHU
LIMONARIU
SAU LIVADA DUHOVNICEȘTE

EPISCOPIA ORTODOXA ROMANA ALBA IULIA 1991

Coperta I — Icoană IOAN BOTEZĂTORUL

Secolul VI. Ioan Botezătorul, reprezentat în picioare, ține în mîna stîngă un papirus desfăcut conținînd urmele unui text în limba greacă (...) (*Iată Mielul Domnului care ridică păcatele lumii*, Ioan, I, 29). Sfîntul Ioan este îmbrăcat în veșmînt lung, (...) încălțat cu șandale. În stînga și în dreapta nimbului, două mici medalioane reprezentîndu-i pe Mîntuitorul și Fecioara Maria. După cei mai mulți istorici icoana s-a realizat în Alexandria. Grafica este realizată de pictorul Horia Bernea.

IOAN MOSHU

LIMONARIU
sau
LIVADA DUHOVNICEASCĂ

Traducere și comentarii
de
pr. prof. dr. T. BODOGAE și D. FECIORU

Alba Iulia
1991

A FERICITULUI IOAN EVCRATA
CARTE CE SE NUMEȘTE

LIMONARIU
sau
LIVADA DUHOVNICEASCĂ

Viață nouă cu Hristos și în Hristos

În cartea Apocalipsei Duhul Sfânt îi zice îngerului Bisericii din Sardes: „Știu faptele tale, că ai nume, că trăiești, dar ești mort“ (Apoc. 3, 1).

Este o constatare care se potrivește foarte bine și vremurilor noastre. Vîntul secularizării, desacralizării și înrobirii față de materie suflă peste tot. Lumea este frămîntată și cuprinsă pînă peste cap de grijile zilei. Cu tot activismul omul modern nu poate trăi o viață spirituală normală, atîta vreme cît rămîne departe de izvorul vieții, care este Biserica lui Hristos. Biserica nu este numai o instituție, ci mai ales ea este „o viață cu Hristos și în Hristos, condusă de Duhul Sfînt“.

E drept că această viață nu poate fi teoretizată, ci ea trebuie trăită prin experiență, prin har. Cînd Apostolul Filip l-a găsit pe Natanael și l-a chemat la Hristos, Natanael i-a zis: „Din Nazaret poate fi ceva bun?“ Filip i-a răspuns: „Vino și vezi“ (Ioan 1, 45 — 46).

Cred că la fel ar putea spune și binecuvîntații părinți care, din experiența vieții lor cu Hristos, ne-au lăsat nouă scrise povești și întîmplări care ne copleșesc prin sinceritatea și puterea lor de convingere. Așa s-a născut „Patericul“, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu l-am reeditat în toamna anului trecut. Acum vede lumina tiparului, pentru prima dată în limba română, chiar dacă a circulat multă vreme în manuscris, „Limonariul“ sau „Livada duhovnicească“.

L-am putea socoti în mod firesc o continuare a „Patericului“, acoperind în timp cîteva veacuri după acesta. Traducerea a fost făcută de către părintele profesor Dumitru Fecioru, iar studiul critic, atît de interesant și duhovnicesc, de către părintele profesor Teodor Bodogae.

S-a ostenit cu truda ce o cerea tipărirea unei asemenea lucrări părintele Ioan Petraș, dimpreună cu specialiștii Întreprinderii poligrafice din Sibiu.

Sîntem în al 2-lea an al libertății noastre. Se scot multe publicații dar cred că setea cea mai mare este tot de carte religioasă. Nu se poate renaște moral țara decît pe temelii sănătoase ale vieții creștine. Ori în acest sens părinții „Patericului” și „Limonariului” sînt exemple vii de ce poate fi în stare un om atunci cînd este „rănit” de dragostea lui Hristos.

Socot că această carte, alături de „Pateric”, le va fi de mare folos preoților și călugărilor, credincioșilor de orice stare, precum și cercetătorilor care vor să se convingă de viața spirituală și mentalitatea acelor vremuri.

Tuturor celor ce le va trece prin mîna această carte le doresc să aibă aceeași bucurie lăuntrică pe care am simțit-o eu cînd am citit-o prima dată.

Alba Iulia

La începutul Postului Mare, 1991

ANDREI

Andrei

Episcopul ortodox al
Alba Iuliei

Studiu introductiv

În anul 356, după ce se reîntorsese din Apus, unde fusese surghiunit într-unul din exilurile sale, Sfântul Atanasie al Alexandriei trimitea călugărilor care-i stătuseră acolo într-ajutor cunoscuta sa scriere „Viața Sfântului Antonie“, spunându-le, între altele, și aceste cuvinte: „Bună întrecere ați început cu monahii din Egipt, hotărîndu-vă fie să ajungeți deopotrivă cu ei, fie să vă ridicați mai presus decît ei prin nevoința voastră întru virtute acum de cînd aveți și voi sălașuri pentru viețuire singuratică. Știu că doriți și voi să vă descriu strădaniile Sfântului Antonie, de care desigur că vă veți minuna mult și că vreți să urmați și voi acele nevoinți pentru că felul lui de viețuire constituie cea mai puternică pildă“.

Și într-adevăr, nu se cunoaște în toată creștinătatea altă carte, care să-i poată sta alături, mai ales cînd ne gîndim la primele începuturi de viață călugărească.

Iată, numai la cîtiva ani după ce a ajuns ea în Nordul Italiei, la Milano, această carte a provocat mari frămîntări între cei care au ajuns s-o cunoască. E destul să amintim de procesul de convertire la creștinism a viitorului mare cugetător, fericitul Augustin, pentru care se vede că n-au fost de ajuns lacrimile de mulți ani ale mamei, nici cei doi ani de predici și de meditații ale Sfântului Ambrozie, ci au mai fost necesare și lectura intensă a Sfintei Scripturi ca și apropierea unor prieteni (Pontician) și tocmai descrierea „Vieții Sfântului Antonie“. Căci iată ce mărturisește însuși fericitul Augustin „la vizita ce mi-a fost făcut, acest prieten a zărit pe biroul meu scrierile Sfântului Pavel, de care, surîzînd cu înțelegere, s-a mirat ... După ce i-am spus că din scrierile acestui apostol eu citesc cu cea mai mare plăcere, între noi s-a pornit o vie discuție în urma descri-

erii amănuntelor cuprinse în „Viața” acelu mare călugăr egiptean, al cărui nume a ajuns atât de drag creștinilor. Stăteam înmărmuriți și eu și prietenul meu în fața minunilor istorisite în acea carte și nu ne puteam mira destul de astfel de întâmplări proaspete și surprinzătoare”.

În amîndouă aceste situații, la Alexandria și Milano, cititorul încearcă un sentiment de mirare, de uimire, de surpriză. Istoriile și experiențele duhovnicești cuprinse în scrierea pe care o publicăm aici ne uimesc și ele impresionîndu-ne desigur într-o măsură mai puternică, cu atât mai surprinzătoare și mai ieșite din obișnuința zilei, cu cît ținta morală a idealurilor netrecătoare întrec bucuriile și plăcerile de o clipă. Încă de la început ni se atrage atenția că în această „livadă duhovnicească” cititorul va găsi în loc de flori, „zugrăvite virtuțile sfinților bărbați trăitori în timpurile noastre (între anii 550 — 620) și răsădiți lângă izvoarele apelor: fiecare din ei este împodobit în frumusețe și în bunăcuviință cu felurite virtuți. Din viața acestor bărbați am cules cele mai frumoase flori”.

În multe din cele 219 capitole ale acestei cărți întâlnești adeseori cuvinte de felul acestora: „m-am minunat de ceea ce am văzut și am slăvit pe Dumnezeu” (cap. 19, 28, 36, 55, 58, 58, 76, 83, 89, etc.) sau „m-am folosit mult din ceea ce am auzit (cap. 72); „eu însumi am scris această notiță ca și altora să le fie de folos” (cap. 32, 72, 73); „ne-am dus la avva Ioan ca să ne zidim sufletește” (cap. 184).

În dorința de a argumenta cît mai temeinic adevărul cuprins în istoriile și relatările unor fapte reale (ca și unele legendare), autorii acestei cărți aduc tot felul de date și liste de nume, de localități, de distanțe cronologice și geografice. Totuși, parcă se resimte și aici constatarea unuia din contemporani, Leonțiu de Neapole care combătea părerea că „din pricina păcătoșeniei mai mari, oamenii de acum n-ar mai putea săvîrși fapte minunate, așa cum făceau înaintașii lor”. În realitate, personajele înregistrate în călătoriile descrise de Ioan Moshu și Sofronie „Cărturarul” sînt figuri vii, multe din ele adevărate încorporări realiste ale virtuților pe care le-au slujit. Iată, de pildă, viața plină de virtuți a unor intelectuali laici, care se pot lua la întrecere cu schimnicii (cap. 154, 171, 172) și tot așa admirația pe care o provoacă valoarea unor fapte de milostenie, care depășesc tot ceea ce însemnează viață pămîntească (cap. 185 și 195). Ce să mai spunem despre felul minunat în care e răsplătită fidelitatea conjugală?

(cap. 185; 195) ori cazuri de generozitate deosebită (cap. 200, 201).

Dar câte astfel de virtuți nu putem desprinde din această „Livadă duhovnicească”? Faptul că atîția călugări, dar și atîția laici, au căutat această carte și au răspîndit-o pe atîtea căi constituie tot atîtea dovezi despre valoarea ei intrinsecă.

Cine erau, în fond, personajele care au strîns aceste istorioare? Probabil că aici va trebui să ne mărginim numai la presupuneri. S-ar putea să fie vorba de un pseudonim, de o poreclă călugărească: Ioan cel „nepretențios”, „cel neîngrijit”, de la ung. mocskos. În orice caz, dacă numele cărții rămîne în umbră, în schimb conținutul ei a ajuns atît de cunoscut încît din poreclă ea a trecut în renume, cum zice poetul.

Textul cel mai îngrijit al scrierii de care ne ocupăm s-a păstrat numai în latinește. Pentru prima oară s-a încercat o identificare a lui „Moshu” în colecția de scrieri duhovnicești intitulată „Bibliotheca Veterum Patrum”, vol. II, apărută la Paris în anul 1624, de unde s-a reprodus mai tîrziu în colecția lui Migne, Patrologia Latină, vol. 74, 119 — 122. Al doilea biograf este patriarhul Fotie, care amintește de textul grec în „Bibliotheca” sa nr. 199 (Migne, Patrologia greacă, vol. 103).

Ioan Moshu se va fi născut între anii 540 — 550 în Damasc. Intrat de tînăr în mănăstirea Sfîntului Teodosie Chinoviarhul (sau „îndrumătorul vieții de obște”) care se afla în sudul Palestinei, între vestita mănăstire a Sfîntului Sava și între Vifleem, Ioan face cunoștință cu Sofronie supranumit „Cărturarul”, despre care se crede că ar putea fi identificat cu viitorul patriarh de Ierusalim (634—638), cu care se împrietenește statornic rămînînd mereu împreună. Pentru primii zece ani ei petrec în lavra Faranului, care era situată la sud de Vifleem, în deșertul Iuda, după cum declară el însuși în capitolul 40 al „Limonarului”.

Cu această ocazie, înainte de a merge mai departe cu descrierea vieții călugărești, e bine ca cititorul să nu uite că, alături de mănăstirile cu viață de obște, „lavrele” erau un fel de colonii de anahoreți sau de schimnici, îndrumați desigur de un părinte comun „avva”, încolo modul lor de viață e legat strict de chilia fiecăruia, legătura cu ceilalți membri ai coloniei reducîndu-se doar la participarea la slujbele dumnezeiești de sîmbăta și Duminică, precum și la Sfintele Taine. Era pe atunci cursul anilor cam 579, pe vremea împăratului Tiberiu, cînd, spre a se documenta cît mai deplin asupra diferitelor experiențe duhovnicești, părinții Ioan și Sofronie s-au hotărît să lărgească

și să adîncească și mai mult strîngerea tradițiilor călugărești și a amintirilor despre alți sfinți asceți, pe care îi vor mai găsi în viață. Așa reiese din capitolul 112 al cărții.

În cea de-a doua etapă a călătoriilor lor, care va fi durat alți 10 — 12 ani (între 581 — 593), ei au cercetat mai întîi așezămintele egiptene din Tebaida și cele din Marea Oază, situată în vestul Egiptului de Sus, dar partea cea mai mare a acestei călătorii au petrecut-o în Lavra Ailioșilor din Sinai, unde autorul nostru mărturisește că au stat 10 ani (cap. 67).

Întorși iarăși la Ierusalim, cei doi participă la instalarea patriarhului Amos (cap. 149), care a avut loc în anul 594, după care au vizitat lavrele din Palestina pînă la Ascalon, Skitopolis și Cezareea Palestinei. Regimul de teroare instalat în 602 de împăratul bizantin Foca, precum și amenințarea invaziilor persane și apoi a celei arabe, obligă pe cei doi călugări să părăsească Palestina, vizitînd pe scurt și în grabă doar Siria, Cilicia, Fenicia, Samosul.

Ultima etapă a călătoriilor lor și-a avut sediul în vestul deltei Nilului, între altele și în mănăstirea Eukrata, viitorul sediu al luptei dusă de sfîntul Maxim Mărturisitorul, atunci cînd acesta se va refugia în Apus. Adjectivul „Eukratas” care însemnează „Cel cumpătat” va fi fost schimbat de copiiști în „Evirat” (vezi dedicația cărții). În timpul celor 12 ani petrecuți în aceste părți cei doi călugări au stat în strînse legături cu patriarhii Alexandriei Evloghie (581 — 608) și Teodor (608 — 609), dar mai ales, i-au fost de mare ajutor urmașului acestora, Sfîntul Ioan cel Milostiv (610 — 619) în lupta dusă de acesta împotriva monofiziților, reușînd să readucă la ortodoxie pe mulți din ei, cum ni se istorisește în mai multe capitole ale cărții (cap. 29, 30, 36, 100, 213, etc.). Nu știm cît timp a durat petrecerea lor în Roma, unde au cunoscut și pe papa Grigorie Dialogul.

Data morții lui Ioan Moshu ar fi putut avea loc între anii 619 — 634. Amîndouă aceste date se potrivesc cu indictionul VIII propus de biograful anonim. Mai probabil pentru data morții lui pare anul 619, altfel n-am înțelege de ce fostul său prieten Sofronie (ajuns patriarh de Ierusalim tocmai în anul 634) nici măcar nu-l pomenește. Potrivit dorinței din urmă, Sofronie a îngropat trupul prietenului său în cîmîtirul mănăstirii Sfîntului Teodosie, unde se și călugăriseră, iar nu în Sinai, din pricina invaziei arabilor. În schimb, întrucît Ioan Moshu și cu același Sofronie au scris împreună și o biografie a Sf. Ioan

cel Milostiv, din care abia s-a păstrat un fragment, s-a găsit altă mărturie. „Istoria patriarhilor de Alexandria“, în care ca dată a morții lui Ioan Moshu cercetătorii cred că se poate afirma chiar anul 617.

Numele și numărul capitolelor cărții produc asupra cititorului surprize din cele mai interesante și mai plăcute. În cele mai multe ediții, atât manuscrise cât și tipărite, numele cărții era „Livada duhovnicească“, așa cum a apărut de la început în primele traduceri latinești „pratum spirituale“, „Le prés spirituel“, cum l-au tradus francezii încă de la începutul veacului XV și cum l-au tălmăcit în veacul XVII dascălul brașovean Radu Duma, rășinăreanul Sava Popovici sau alți traducători și copişti români. Patriarhul Fotie i-a dat încă un titlu: „noul paradis“. Că circula și în haina grecească avînd în unele exemplare titlul „Limonarion“ adică „grădină“ o dovedește faptul că încă în veacul al optulea Sfîntul Ioan Damaschinul face amintire în tratatul „Despre icoane“ despre trei capitole, care sînt cuprinse și azi în „Limonarion“ și anume cele cu numerii 45, 81 și 180, cunoscute și în „Actele Sinodului VII ecumenic. Din păcate pînă acum încă nu s-a tipărit o ediție critică a acestei scrieri. Or, dacă majoritatea copiştilor medievali s-au întrecut în a strînge ori a elimina pe unele sau altele din „buchetul de flori“ ale virtuților, sau din „livada cea duhovnicească“, însemnează că în diferitele ediții manuscrise numărul capitolelor nu-i totdeauna același, ci ori mai mare ori mai mic decît cel cunoscut ediției tipărite de colecția Migue, unde numărul lor s-a oprit la 219 piese. În felul acesta numărul „pieselor alese“ așa cum se aleg „florile din grădiniță, (cum îi placea unui copist român de pe vremuri), ar putea fi cu totul diferit decît cel al vecinului, de pildă. Așa se face că în veacul IX patriarhul Fotie vorbește de 342 de capitole, ceea ce a dat prin gînd unora să spună că restul de la 219 pînă la 342 s-ar fi pierdut ori s-ar fi contaminat unele cu altele. Mai mult, în veacul XVIII, cînd dascălul și cîntărețul brșovean Radu Duma ajuns să copieze mai multe exemplare din „Limonariu“ (îi murise soția și probabil își mai făcea rost de bani în felul acesta, ca unul care „multe cărți a tălmăcit, din latinește, grecește și sîrbește“), la unul din exemplarele copiate nu s-a oprit numai la numărul de 219 capitole, ca celelalte, ci a mai adaos încă unul, calificat de el ca al 220-lea din „livada florilor, pentru starea raiului“. Unul din cercetătorii recentîi opinează pe bună dreptate că întrucît din codicii con-

trolați de dînsul singur manuscrisul Laurentiaus din Florența X, 3, copiat în secolul XII are 301 capitole, deci cel mai complet dintre toți, de la acesta va trebui să se pornească munca pentru o ediție critică.

Desigur, faima acestei scrieri a ajuns a fi imensă, căci deși nu cunoaștem amănunte despre originea autorului ei, așa le-a plăcut călugărilor să facă de obicei, (așa cum știm și despre Sfîntul Ioan Casian, cel „crescut din copilărie tot printre călugări”), totuși popularitatea este uimitoare, ca unul care a călătorit din țară în țară, viețuind atît prin mănăstiri cu viață de obște, cît și în lavrele cu viețuire singuratică. Iar dacă în experiența pe care au strîns-o cei doi călători întîlnim adeseori relatări și sfaturi care nu se potrivesc numai călugărilor, înseamnă că mesajul adus de spiritualitatea lui cuprindea un suflu de înnoire duhovnicească a omului din toate straturile societății. Să nu uităm că la sfîrșitul Evului Mediu oamenii erau atît de dornici să citească scrieri cu conținut religios, cum este „Floarea darurilor” (Fiore di virtu) încît în decurs de 64 de ani (între 1474 — 1540) ea s-a tipărit de 40 de ori. Ceva asemănător e și cazul acestei „Livezi duhovnicești”, deși circulația ei a fost mai mult în manuscris. Așa se explică și faptul că ediția princeps a acestei cărți a urmat o cale unică: ea era o traducere în limba italiană apărută la Veneția în anul 1475 făcută după o versiune latină inedită, lucrare făcută de către un tînăr monah camaldulez Ambrozie Traversari, care ne face cunoscută pentru prima oară atît titlul cărții (Limonariu), cît și numele autorului ei (Ioan Moshu). În anul 1558 cartea e tradusă și tipărită în latinește, tot la Veneția după același text italian! Ca și alte tipărituri ale vremii, noua apariție în „versiune vulgară” ne anunța că pînă astăzi cartea va mai apare și în limba franceză, de trei ori, ultima la Paris în 1946, în colecția „Sources chrétiennes”, îngrijită de Rouet de Journal.

În limba latină cartea a mai fost tipărită de mai multe ori, între care o dată (în 1601) în același volum cu „Scara” Sfîntului Ioan Scărarul.

Cu amîndouă textele, grec și latin, ea a apărut de 3 ori, dintre care amintim pe cele din colecția „Bibliotheca veterum Patrum”, pars II, Paris, 1624, între paginile 1057 — 1159 sub îngrijirea lui Fronton le Duc. Pe acestea le va reproduce și ediția lui J. P. Migne vol. 87, partea a treia. Notăm aici două observații din care una ne privește direct pe noi românii:

1) textul grecesc al acestei ediții e foarte defectuos și incomplet (lipsește capitolele 131 și 132) iar titlurile capitolelor par forțate prin încercarea de a le rezuma în chip nepotrivit. 2) În al doilea rând, cunoscând această stare de lucruri, traducătorii și copiiștii români s-au silit de au „tălmăcit Limonariul după latinește ca să fi lucru desăvârșit, spre folosul celor ce o vor citi”. Desigur că răspunderea morală pentru adevărarea celor spuse și nivelul științific de la care grăia dascălul brașovean de acum 200 de ani nu au lipsă de a mai fi comentate. El se referea direct la publicația respectivă tipărită în limbile greacă și latină alegînd pentru traducerea pe cea din urmă.

Încă nu se cunoaște numărul de exemplare manuscrise cîte s-au copiat și au circulat la noi în țară. Trebuie să precizăm însă că numai în Biblioteca Academiei Române se cunosc peste 25 de exemplare, e drept, nu toate complete, ci multe se păstrează în chip fragmentar în așa numitele „miscelane”. În schimb, cine și-ar fi închipuit că sub formă fragmentară unele capitole din „Limonar” au circulat în ținuturile românești încă din secolul XV, fiind copiate în limba slavonă. Așa este cazul cu leul îmblînzit de Sfîntul Gherasim (sub forma slavonă manuscrisul are numărul 161; acum el este sub nr. 107).

Sîntem siguri că și în alte biblioteci de la noi, din țară, se pot găsi exemplare din această carte populară. Nu știu ce s-a ales de exemplul păstrat un timp de descendenții cunoscutului copist rășinărean Sava Popovici, din care regretatul protopop sibian Emilian Cioran ne-a păstrat o descriere amănunțită.

Dar cîte manuscrise vor fi existînd în bibliotecile mănăstirilor de la Muntele Athos, sub numele autorului sau sub alt nume?

Cunoscutul dascăl de la mănăstirea Putna, Vertolomei Măzăreanu, care copiasse și un Pateric precum și alte scrieri de zidire sufletească, își titlula Limonariul său „Învățătură dulce sau Livadă înflorită”. Și nu putea să nu fie așa, pentru că după cum o caracterizează un cercetător german — ea a fost „cea mai căutată carte de zidire sufletească pentru doritorii de viață singuratică”.

Dintre popoarele orientale această scriere a mai fost tradusă în limbile georgiană și arabă, iar în deceniile mai recente și în limbile germană și coptică.

Ceea ce este încă mai folositor de știut este modul în care mulțimea celor peste 200 de viețuitori ai mănăstirilor și laurelor

vizitate au lăsat în sufletele celor care i-au căutat, care le-au mai cerut vreun sfat sau le-au împărtășit ceva din experiențele lor duhovnicești. În definitiv, cei doi vizitatori știau că părinții căutați de ei părăsiseră lumea, retrăgându-se în pustietate și hotărându-se să ducă viața de privațiuni și de asceză aspră, deprinzându-se cu post, cu vegherea prelungită, cu munci manuale ca niște atleți, bucurându-se, în schimb, de o stare fericită de pace și de liniște. Dacă experiențele „Istoriei Lausiace” și a „Patericului” se desfășoară în perioada anilor 300 — 450, etapa „Limonariului” acoperă răstimpul anilor 550 — 620. Asceză aspră deprindeau și monahii perioadei anterioare. De acum înainte tot mai mult se va vorbi de liniște, ca și cum ni s-ar aduce aminte că trebuie să ne pregătim de „isihasm” și de „nepătimire”. Nu întâmplător ni se spune parcă în chip programatic, într-un capitol al acestei cărți: „cu cât suferă mai mult omul din afară, cu atât înfloarește mai mult cel dinlăuntrul lui” (cap. 10). De aceea ni se și spune în prologul cărții: „viața virtuoasă și curăția moravurilor nu cinstesc numai cugetarea asupra lucrurilor dumnezeiești, nici numai în a nutri gândiri din cele mai bune despre Dumnezeu și despre om, ci la toate acestea trebuie să adăugăm și istorisirea virtuților altora”. E explicabil atunci de ce vizitatorii acestor așezăminte călugărești (și prin citire e valabil faptul și pentru noi), în fața unui sfat bun ori din clipa în care ajungem părtași la o experiență sufletească ieșită din comun, numai ce-l auzi pe autor exclamând: „acum am rămas adânc mișcați” (cap. 18), sau „acum ne-am simțit mîngiați sufletește” (cap. 64), ori în alt loc: „așa da, vezi cât de mult se poate zidi sufletul omului” (cap. 154, 219, etc.). Desigur, cele mai multe din exprimările de felul acesta sînt uimirea și bucuria de a putea lăuda și pe această cale pe Cel Atotputernic pentru astfel de fapte minunate (capitolele 14, 19, 28, 36, 58, 81, 83, 89, 99, 117, 123, 138, 173, 179, 207).

E drept că pentru omul de azi, care judecă totul în chip pozitivist, multe din cele istorisite par greu de admis, cerîndu-ți parcă să alegi ce anume e mai mult în ele: eroism sau credulitate naivă, minuni sau numai virtuți supraomenești? Cititorul cinstit și de bună credință va trebui să aleagă ce anume e adevăr de ordin sacramental și liturgic, pe de o parte, de ceea ce pare legendar, pe de altă parte. Astfel de fapte trebuie judecate însă cu mult simț și cu mult tact. Să nu judecăm grăbit faptul că un tînăr trece din armată direct în mănăstire

(cap. 20) nici că un alt tînăr ziua e militar iar după-mesele și noaptea lucrează în mănăstire (cap. 73) și nici modul sincer și naiv în care un pustnic sau un anahoret își ispășește greșelile din tinerețe (cap. 101). De aceea nu trebuie să ne grăbim osîndind pe altul, chiar dacă acesta e un hoț, căci pînă la urmă se dovedește a fi făcător de minuni (cap. 169, 143). Nostime sînt dialogurile pe care unii călugări bătrîni le înfiripă în luptă cu diavolul (cap. 62, 63, 208).

Desigur că ne uimește faptul că Julian monahul a fost în stare să ducă vreme de 40 de ani viață plină de privațiuni și de austeritate corporală, cîtă vreme el nu avea asupra lui altceva decît o haină de pînă, o ceașcă de lemn și o Biblie (cap. 51). Ce să spunem de postul aspru al unor asceți care s-au obișnuit să mănînce doar odată pe zi (sau odată pe săptămînă) și atunci se mulțumeau doar cu pîine sau tărîță și cu puțină apă? (cap. 17, 22 — 23, 41 — 42, 54, 67, 153). Să nu uităm, că deși duceau viață de mari privațiuni, încît în 4 laure cu vreo 3000 de viețuitori nu s-a găsit o ceașcă de oțet pentru un bolnav (cap. 113), călugării aceștia mai și munceau cu brațele lor împletind coșuri sau alte obiecte, pe care le vindeau la oraș ori ajutau pe alții (cap. 160, 161, 169). Un călugăr din cîmpia Iordanului însămînta ogoarele gospodariilor mai lipsiți (cap. 29), alții secerau alături de țărani (cap. 183), altul hrănea cîinii sau păsările cîmpului (cap. 184), alții practicau ospitalitatea (cap. 13, 16, 54 etc.). În același timp unii din acești călugări erau în stare să se lipsească și de ultimele alimente ori obiecte din casă, încît uimeau pînă și hoții care îi jefuiau (cap. 68, 211, 212, etc.). Unii călugări se hrăneau cu verdețuri crude, așa-numiți „păscători”; alții umblau complet goi, alții trăiau pe stîlpi („stîlpnicii”), aceștia din urmă fiind mai ales sirieni (a se vedea cap. 19, 21, 65, 92, 129, 154, 167, 91, 122, 159, etc.).

Cartea aceasta, e drept nu cuprinde atîtea sentințe sau cuvinte de învățătură, cum ne-au obișnuit „Istoria lausiacă” sau „Patericul”, în schimb avem și aici astfel de pilde vrednice de toată lauda. Iată cîteva: un călugăr bolnav de idropică avea obicei să spună celor care-l îngrijeau: „Părinților, rugați-vă lui Dumnezeu ca să n-ajung idropic și sufletește” (cap. 8). Sau alt caz: cerînd și de la el un „cuvînt care zidește”, avva Olimpiu îi dădu următoarea îndrumare: „Pe oriunde vei ajunge, să spui: sînt străin pe acest pămînt” (cap. 12). Vizitînd pe monahii din laurele egiptene ale Schitului, vizitatorii noștri au

reținut de la avva Marcel acest cuvînt cu înțeles adînc: „Firea aștă poștele, dar pe măsură ce crește asceza, ea le și stinge“ (cap. 102). Tot așa și cele de sub numerii 110, 115, 144, 152, 159, 217, etc.).

Despre pocăința unora dintre „frații“ laici din mănăstire ori chiar a unora dintre călugării, care n-au fost în stare să lupte cu tărie împotriva păcatului desfrînării „Limonariul“ oferă o serie întreagă de cazuri prin care se dovedea că „Dumnezeu nu se lasă batjocorit (cap. 14, 19, 31, 39, 45, 97, 114, 196, 205), meditănd la acest „război nevăzut“ indiferent că acesta e dus împotriva ispitelor diavolești sau împotriva patimilor, se pare că lui Ioan Moshu nu i-a rămas necunoscut „cuvîntul“ pus în gura avvei Dorotei din „istoria lausiacă“ (cap.2): „mă nimicește, dar pînă la urmă tot eu voi fi biruitor“. În orice caz, în ciuda ascezei oricît de aspră ar fi ea, nota generală a luptei pentru mîntuire, așa cum ne-o prezintă „Limonariul“ lui Ioan Moshu este seninătatea, bunătatea, sfințenia.

Știrile privitoare la viața bisericească sînt și ele numeroase.

Capitolele 4 și 5 ne confirmă adevărul că în fiecare duminică monahii erau prezenți la Biserică pentru Sfintele Taine. Viața liturgică decurgea normal și în general ea era conformă rînduielilor liturgice răsăritene de azi. Sînt amintite noțiunile: proscomidie, anafora, discul, prosfora.

Istoria cu nr. 196 ne vorbește de jocul unor copii de a săvîrși ei Liturghia. Cele de sub numerele 27 și 150 fac aluzie la rugăciunea de sfințire a darurilor prin epicleză.

La Botez catehumenul se întorcea, cu fața spre Răsărit (cap. 72), ca și azi.

Tot în legătură cu săvîrșirea Sf. Botez capitolele 197 și 198 produc două legende în legătură cu rolul Sfîntului Atanasie cel Mare.

Istoria cu nr. 79 confirmă o tradiție veche, potrivit căreia credincioșii aduceau acasă pîinea sfințită în Jola Paștilor. Să fie aici vorba de „Paștile“ încetușenite în bisericile din Transilvania sau Euharistia?

Din păcate ureo 12 capitole nu sînt lipsite de greșeli atunci cînd pun pe Nestorie în aceeași categorie cu monofiziții patriarhului Sever, fie din motive tactice fie din lipsă de rîvnă deplină (a se vedea mai ales capitolele 29, 26, 30, 36, 188, 213).

Capitolele 47, 61 și 180 vorbesc cu multă evlavie despre ctinstitrea Maicii Domnului. Trebuie spus însă că dincolo de cele

spuse pînă acum despre asceza și nevoințele lor, călugării „Limonariului” au totuși și o lume a lor, puțin firească și destul de nerealistă în care ei se comportă „ca locuitori ai cerului”, avînd parcă puteri suprafirești, unde la tot pasul factorul decisiv e numai neobișnuitul, minunea. De pildă, un înger vine de departe și scoate, de două ori, din temniță pe un nevinnovat (cap. 108); un altul se arată unei curtezane, convertind-o (cap. 207), în 5 cazuri deosebite ai senzația că fără preaviz i se poruncește morții să-și facă datoria cît mai repede („fil bun, sapă groapa mai largă ca să încapă doi morți; acestea zicînd s-a întins și el în mormînt și și-a dat duhul”, spunîndu-se cam la fel în capitolele 86, 90, 93, 97, 102 și 123), e drept în mod calm și senin (nr. 75, 91, 127). La 4 mile de Aegea moare lovit de trăsnet stîlpnicul Simeon. Alt stîlpnic, Iulian, aflat la 24 mile distanță, a cerut să aprindă tă-mîia pentru sufletul fratelui care a murit în acest moment” (cap. 57).

Prin presimțiri și viziuni (cap. 84, 87, 92, 120) au fost descoperite și oseminte ale unor călugări morți de mult. Moshu a notat și diferite arătări ale sfinților, de pildă ale Maicii Domnului (nr. 46, 47, 48), ale Sfîntului Ioan Botezătorul (nr. 3, 4) ale pașilor Leon cel Mare și Grigorie Dialogul (cap. 147 — 148). Ce să mai zicem de grîul care a crescut peste noapte în hambar (cap. 28), „de icoana care a adus izvorul într-o fîmîină seacă pînă atunci” (cap. 81)? Discutabile par a fi — cel puțin pînă la un loc — deschiderea pămîntului și înghițirea de viu a unui dușman (nr. 99), vindecări cam ușurate de către călugări (cap. 40, 56, 70) și învieri chiar (cap. 11, 124).

Ne-a rămas acum, la urmă, să amintit pe scurt istorioarele nostime și glumețe în legătură cu îmblînzirea unor lei, cu ajutorul cărora s-a ajutat la gospodărire părintele Gherasim (cap. 107), a cărui lavră își păstrează numele și ruinele pînă astăzi. De fapt „Livada duhovnicească” a lui Ioan Moshu enumeră nu mai puțin decît 30 de scene, în care-și joacă rolul respectivii călugări precum și lei. Totuși, ne abținem de la atîtea comentarii.

În fața celor mai multe scene strînse între scoarțele „Limonariului” comentariul autorului lor se limita la cuvintele cu care-și încheia viața Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!”

Să încheim și noi aceste rînduri evocînd una din imaginile

cele mai familiare și mai pline de bunătate ale monahismului răsăritean așa cum s-a manifestat el pe la anul 600. Cităm din capitolul 24: „Bătrînii locului ne povesteau despre sihastrul din chilia Hozeva de lângă Ierihon: cînd se nimerea să fie acasă avea el o îndeletnicire anumită: dacă vedea vreodată pe vreun sătean de al lui că nu era destul de înstărit să-și samene țarina, se ducea și semăna ogorul celuilalt. Cînd a venit în pustie în locul acesta, bătrînul făcea aceeași milostenie cu cei nevoiași. Pleca pe drumul care ducea de la Sfîntul Rîu Iordan la Ierusalim, luînd cu el pîine și apă. Și ori de cîte ori vedea pe cineva obosit pe drum, îi lua desaga și i-o ducea pînă în sfîntul munte al Măslinilor. La întoarcere, dacă găsea pe alți oameni slăbiți de drum, le purta poverile pînă la Ierihon. Și-l puteai vedea plin tot de nădușeală purtînd uneori o sarcină, o sarcină mare, iar alteori ducînd pe umeri cîte un copil, ba cîteodată chiar doi. Alteori se așeza jos și repara încălțămîntea stricată a vreunui bărbat sau a vreunei femei, căci avea cu el scule de trebuință pentru reparat. Uneori le dădea apă din apa ce o avea cu el, iar altora le dădea pîine. Dacă întîlnea pe vreun om dezbrăcat îi dădea haina pe care el o purta. Și puteai să-l vezi în fiecare zi ostenindu-se așa. Dacă se întîmpla să găsească vreun mort pe cale, îi citea slujba înmormîntării și-l îngropa”.

Iată, pe scurt, motivele pentru care mulțimile căutau pe acești „bătrîni buni” căci șiau că aceștia erau propriu zis „călugării” — „bătrînii buni”.

În încheiere, se cade să amintim și cu această ocazie că Biserica românească a păstrat, ca puține alte Biserici, legături aproape neîntrerupte cu centrele de viață călugărească din orient. Declarația Sfîntului Ioan Cassian că el „a crescut printre călugări” nu trebuie înțeleasă numai ca aplicîndu-se unei singure persoane, ci trebuie să nu uităm că împreună cu alt însoțitor, originar și el tot din părțile dunărene (Gherman), acest întemietor și organizator al vieții călugărești din vestul Europei a cutreierat așezămintele călugărești din vestul Nilului și din Tebaida, ajungînd să teologhisească profund pentru prima dată, principiile învățăturii monahale.

În veacurile V și VI, regiunile sud dunărene au fost dominate de lupta pentru apărarea Imperiului Bizantin așa încît în cadrul elementelor de conducere în armată, în cultură și în viața spirituală prezența ținuturilor danubiano-pontice era la ordinea zilei. Așa se explică faptul că atunci cînd marele

îndrumător al vieții călugărești, Teodosie, a înființat în anul 465, la răsăritul Vifleemului mănăstirea care-i poartă numele și ale cărei urme se resimt și astăzi, în scurtă vreme se ridică în același așezământ cu viață de obște alte patru biserici, una pentru călugări bolnavi, alta pentru călugării de limbă greacă, alta pentru cei din neamul bessilor dunăreni, iar cea de a patra pentru călugării de limbă armeană. Se știe că generalul Vitalian a îndrăznit să se opună cu arma în mână ani de-a rândul nu numai trupelor imperiale, ci și pretențiilor papei de la Roma pentru că au îndrăznit să apere o cauză dreaptă atunci când așa-zisii „călugări scliți” sau dobrogeni au suferit și temniță, dar atât ei cât și marele teolog Leonțiu de Bizanț au apărat teza ortodoxă privitoare la învățătura despre Hristos că „Unul din Treime a fost răstignit”. În anii aceia (517) neamul bessilor își aveau atât în capitala imperiului, în Constantinopol, cât și în mănăstirile din Palestina locașuri proprii, în care se sluzea în limbă proprie, dar deosebit de limba latină apuseană, folosind deci o limbă populară proprie. Așa deducem din capitolul 167 al „Limonariului” atunci când ni se vorbește de existența lângă Iordan a două mănăstiri, una de limbă bessă alta de limbă siriacă. Se știe că bessii a fost unul din triburile trace din cele mai viteze mai ales în luptele de la munte. În cartea sa despre „Războiul cu goții”, cunoscutul istoric bizantin Procopie de Cezareea descrie cu entuziasm cariera de arme a altui general, de astă dată purtînd tocmai numele de Bessas. Din diferite alte activități vor fi decantate de legile istoriei o serie întregă de toponimice de genul Besafora, Bosfor, Basarab, unele din ele întâlnite pînă azi prin Transilvania.

Deocamdată, filologia vine și ea să confirme adevărul celor afirmate acum. E vorba de termenul „căciulă”, pe care-l întâlnim în capitolele 68 și 151 ale acestei cărți. În amîndouă aceste capitole textul grecesc folosit este „cusula” și „casula” care n-au nici un sens în limba altor popoare. Dicționarul grec al lui Sophokles declară că atât forma „kusulion”, cât și „kasula” denotă „o îmbrăcăminte oarecare”, dar care anume, nu se poate preciza. Traducerea latină a „Limonariului” credem că nu greșește atunci când preciza că această „casiula” se folosea „în timpul iernii”. În cazul acesta poate că e vorba de căciula pe care o vedem pe Columna lui Traian. Oricum ar sta lucrurile, termenul s-a mai păstrat în forme asemănătoare în limbile albaneză, megleno-română și neogreacă. În capitolul 68 se istorisește despre un călugăr bătrîn căruia hoții i-au furat

căciula de pe cap pe cînd el dormea. În capitolul 151 e vorba de un alt călugăr care se pregătea să întîmpine pe papa Grigorie Dialogul descoperindu-și capul și făcîndu-i metanie. Însoțitorii papei l-au oprit, dar întrucît el totuși ar fi vrut să-și împlinească gîndul, atunci însuși papa a îngenunchiat înaintea lui și n-a vrut să se ridice pînă ce nu l-a văzut pe călugărul respectiv ridicat în picioare. Drept mîngîiere, papa îi dăruie 3 dinari, din care să-și cumpere cele de lipsă (probabil va fi vrut să-i ceară ca altă dată să nu mai facă plecăciuni altora, căci se dusesse vestea de modestia cu care și-a inaugurat urcarea pe scaunul papal). Credem că în felul acesta trebuie tălmăcit rostul „căciulii” românești, despre care știm că era pomenită și de călugării „Patericului”.

N-am vrea să lungim prea mult cuvîntul vorbind despre legăturile călugărilor români cu centrele de viață duhovnicească așa cum ni le-au descris autorii „Limonariului”. Totuși am rămas uimit de avîntul și de căldura cu care dascălul brașovean Radu Duma descrie astfel de lucruri. Iată, de pildă, cum se exprima el în anul 1779 în „Predoslovie la Mineiul pe luna Septemvrie”: „Toată fapta bună și după moarte încă este vie. Drept aceea ne bucurăm că în cetăți și orașe înflorește și crește facerea de bine adecă tălmăcirea cărților bisericești și politicești dintr-alte limbi, pentru folosul cel deobște al neamului nostru românesc”.

În vremurile pe care le trăim, cu gîndul la șirul lung al asceților de altădată, între care și-au dus traiul și mulți dintr-un sînge și de o credință cu noi, să rugăm pe Bunul Dumnezeu ca prin bogatele pilde ale căutătorilor de „primat al spiritului” așa cum L-au slujit acești călugări, în duh înnotor, să trezească în cugetele noastre acea foame și acea sete de absolut, de care a vorbit proorocul, reînviind în noi uimirea profundă care poate copleși pe om la gîndul cît de mare poate fi darul pe care Dumnezeu îl hărăzește celor care îl cinstesc pe El. În definitiv, cu fiecare cădere în patimi are loc în noi parcă, în progrese geometrice, acel proces de abrutizare care ajunge să tocească în noi tot ce-i farmec și frumos pe pămînt. Și așa, treptat-treptat, ajungem să nu ne mai mirăm de nimic. Asceții de altădată se minunau de orice bunătate (și Doamnel, multă bunătăți a lăsat Dumnezeu pe pămînt!). Să medităm cu folos la felul lor de viețuire și vom vedea că multe din „lecțiile” lor ne vor putea aduce liniște și bunătate.

pr. prof. dr. T. Bodogae

PROLOGUL CĂRȚII „NOUL PARADIS“ NUMIT ȘI LIMONARIU¹

Cartea aceasta a *Livezii*, în care este cuprins traiul sfinților și părinților virtuoși și plăcuți lui Dumnezeu și alte povestiri de suflet folositoare, precum și spusele părinților și fraților cuvioși, drepți și iubitori de Hristos, a fost scrisă de Ioan, preotul de cuvioasă pomenire, supranumit Moshu. Acesta dintru început s-a călugărit în chinovia celui întru sfinți părintele nostru Teodosie, chinoviarhul și arhimandritul tuturor chinoviilor, adică a mănăstirilor din Ierusalim. A trăit nu puțină vreme, și în pustiul de lângă sfântul rîu Iordan împreună cu sfinții părinți de acolo. Aici a adunat faptele lor virtuoase pe care le-a consemnat în lucrarea de față. A locuit apoi și în lavra supranumită cea nouă, întemeiată de sfântul și marele nostru părinte Sava și ucenicii lui, în ființă pînă azi. Cînd a auzit de războiul Perșilor împotriva bizantinilor, sub pretextul uciderii împăratului Mauriciu și a fiilor lui, a plecat din Noua Lavră și s-a dus în părțile Antiohiei celei mari. A plecat și de aici la Alexandria, cînd a auzit că perșii sînt victorioși și înaintează. A străbătut tot pustiul din jurul Alexandriei. La începutul domniei lui Tiberiu a fost trimis într-o misiune specială în Egipt. Cu acest prilej a mers pînă la Oasis și a vizitat pustiul din împrejurimile Oazei. Cît timp a stat în Alexandria a văzut și pe părinții de acolo. Cînd a auzit că au căzut Sfintele Locuri în mîinile necredincioșilor ca și de marea lașitate a bizantinilor, a părăsit Alexandria și a plecat, împreună cu prea iubitul lui ucenic, Sofronie, la Roma, marea cetate a romanilor. În drum a mai vizitat diferite alte insule.

Căpătase acest fericit bărbat un har atît de mare de la Domnul, încît consemna în scris tot ce vedea și auzea despre traiul bărbaților virtuoși. De aceea și cînd a fost în Roma a urmărit același scop.

1 — Textul acestui prolog a fost tradus după: H. Usener, *Der Hl. Tychon*, Leipzig, 1907. p. 91 — 93.

Cunoscîndu-și fericitul mai dinainte timpul mutării lui către Dumnezeu, a alcătuit cartea aceasta. N-a scris povestiri auzite în ordinea în care le-a auzit sau le-a văzut, ci a așezat povestirile auzite și văzute ținînd seama de asemănarea unora cu altele.

Approape de mutarea sa din tulburările pămîntești spre viața cea netulburată și nebîntuită de valuri, a chemat lîngă el pe iubitul lui ucenic și i-a încredințat această carte, care cuprinde viețile plăcute lui Dumnezeu ale sfinților părinți. I-a mai poruncit ca în nici un chip să nu-i lase trupul lui în Roma, ci, închizîndu-l într-un sicriu de lemn, să-l ducă oricît de mult s-ar nevoi, în muntele Sinai și să-l îngroape alături de părinții de acolo. Dacă s-ar întîmpla ca vreo năvală de barbari să-i împiedice să facă asta, atunci să-l îngroape în chinovia sfîntului Teodosie, unde a și îmbrăcat cinul monahal.

Ucenicul său credincios, ținînd cu ardoare să împlinească porunca, împreună cu ceilalți ucenici (căci erau doisprezece la număr) a luat pe fericitul Ioan și l-a imitat pe marele Iosif, care a luat împreună cu frații lui pe Israil din Egipt și l-a înmormîntat alături de strămoșii lor, așa cum i-a poruncit tatăl său firesc. Debarcînd în Ascalon și aflînd că nu pot să se ducă la Sfîntul munte al Sinaiului din pricina revoltei tiranice a agarenilor, au luat trupul fericitului Ioan și s-au dus în Ierusalim la începutul indictionului al optulea. La casa de oaspeți a găsit pe starețul mării mănăstiri a celui întru sfinți părintelui nostru Teodosie, pe Gheorghe preotul și i-a vestit lui tot ce i s-a poruncit de bătrîn. Și împreună cu frații mănăstirii, care se aflau în oraș și cu monahii care erau cu el au dus pe fericitul Ioan de l-au înmormîntat, după cum i-au poruncit, în cimitirul celui întru sfinți Teodosie lîngă sfinții părinți înmormîntați acolo, rămîînd restul timpului în această mănăstire. Locul cimitirului este o peșteră, în care magii, bătîndu-și joc de Irod, au intrat și au mas la întoarcerea lor. În această peșteră cel întru sfinți părintele nostru Teodosie a fost învrednicit de darul de a alunga demonii în urma nevoiîtelor sale ascetice. Și i-a alungat pe demoni nu numai în timpul vieții sale trecătoare pe acest pămînt, ci și după mutarea lui îi alungă pînă astăzi, spre slava lui și lauda lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu și Mîntuitor, căruia i se slava în vecii vecilor, Amin!

SCRISOAREA

**de dedicație a autorului către
ucenicul său
SOFRONIE SOFISTUL***

**IOAN EVIRATUL
CĂTRE
SOFRONIE SOFISTUL IUBITUL SĂU
FRATE ÎN HRISTOS ¹**

Găsesc, iubitele, că primăvara, înfățișarea livezilor este plină de multă desfătare iar înfățișarea aceasta încântătoare este oferită privitorilor de varietatea florilor, ce opresc în loc și încântă pe trecători, fie înveselindu-le ochii, fie desfătându-le mirosul. O parte din grădină strălucește de roșeața trandafirilor, alta este plină de crinii ce te îndeamnă îndeajuns să-ți treci ochii de la albul crinilor la roșul trandafirilor. În altă parte strălucește culoarea viorelelor, care imită porfira împărătească. Și, pentru a spune într-un cuvânt, de pretutindeni se răspîndește farmecul felurit al parfumului și al desfătării nenumăratelor flori.

În acest înțeles primește, sfințite și credinciosule fiu, Sofronie, și cartea de față! Vei găsi în ea zugrăvite virtuțile sfinților bărbați, trăitori în timpurile noastre și răsădiți, potrivit cuvintelor psalmistului, lângă izvoarele apelor (Psalmi, I, 3), ca și ale tuturor bărbaților iubitori de Dumnezeu, prin harul lui Hristos, Dumnezeul nostru. Fiecare din ei este împodobit în frumusețe și în bunăcuviință cu felurite virtuți. Din viața acestor bărbați am cules cele mai frumoase flori. Din ele am împletit cununa acestei livezi neprihănite, ce ți-o închin ție, preabinecredinciosule fiu, iar prin tine celorlalți oameni. De asta am și intitulat-o *Livadă*, din pricina desfătării, parfumului și folosului ce-l au cititorii.

Viața virtuoasă și un trai cinstit nu constă numai în a cugeta despre cele dumnezeiești, în a avea o credință dreaptă

CAPITOLUL 1

VIATA SFÎNTULUI BĂTRÎN IOAN ȘI DESPRE PEȘTERA SAPSA

Era un bătrîn care locuia în mănăstirea lui avva Evstorghie. Cel întru sfinți arhiepiscopul nostru Ilie al Ierusalimului² a vrut să-l vadă pe acest bătrîn, stareț al mănăstirii. Bătrînul însă nu primea zicînd:

— Vreau să mă duc în muntele Sinai, ca să mă rog!

Arhiepiscopul îl silea să primească stăreția mănăstirii și să plece cu această vrednicie. Dar pentru că bătrînul n-a voit, i-a îngăduit să plece cu făgăduiala să primească stăreția la întoarcerea sa. Și astfel, luîndu-și rămas bun de la arhiepiscop, a plecat mergînd la muntele Sinai, luînd cu el și pe ucenicul său. După ce au trecut rîul Iordan³, ca la o milă depărtare, bătrînul a început să tremure și să aibă fierbințeli. Cum nu mai putea să meargă, au intrat într-o mică peșteră întîlnită în cale și ucenicul a așezat jos pe bătrîn. Pe cînd era cuprins mereu de fierbințeală și nu putea nici să se miște — stăteau acolo de trei zile în peșteră — vede bătrînul în vis pe cineva care-i spune:

— Spune-mi, bătrîne, unde vrei să mergi?

— La muntele Sinai, a răspuns bătrînul celui arătat în vis.

— Nu! Te rog să nu te duci, i-a spus acela.

Dar pentru că nu l-a înduplecat pe bătrîn, a plecat de la el. Frigurile, însă, l-au cuprins mai rău. În noaptea următoare i s-a arătat aceeași persoană, cu aceeași înfățișare și i-a zis:

— Ce vrei, călugăre, să nu te mai scoli de aici? Ascultă-mă pe mine și nu pleca!

— Dar cine ești tu? l-a întrebat bătrînul.

— Eu sînt Ioan Botezătorul, i-a răspuns acel ce i s-a arătat. Pentru aceasta îți spun să nu pleci cu nici un chip. Peștera

aceasta mică este mai mare decît muntele Sinai, căci de multe ori a intrat în ea Domnul nostru Iisus Hristos ca să mă viziteze. Dă-mi cuvîntul că ai să locuiești aici și eu am să-ți dau sănătate!

Bătrînul a primit cu plăcere și s-a legat prin cuvînt că are să rămînă acolo. Îndată s-a făcut sănătos și a rămas în peșteră pînă la sfîrșitul vieții. Peștera aceea a prefăcut-o în biserică și a adunat în jurul lui mulți frați. Locul acesta se numește Sapsa. În partea stîngă a acestui loc se află pîrîul Horat în care a fost trimis Ilie Tesviteanul în timpul secei. Pîrîul Horat se găsește în fața Iordanului.

CAPITOLUL 2

DESPRE BĂTRÎNUL ÎN PEȘTERA CĂRUIA PĂȘTEAU LEII

În același loc numit Sapsa era un alt bătrîn. Acesta ajunsese la o viață atît de virtuoașă, încît primea leii să vină în peștera lui și le dădea să mănînce din sîn. Astfel, omul era plin de dumnezeiescul har al lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 3

VIAȚA PREOTULUI CONON DIN MĂNĂSTIREA PENTUCLA

Am ajuns în lavra celui întru sfinți părintelui nostru Sava.⁴ Aici l-am întîlnit pe avva Atanasie. Și ne povestea nouă bătrînul zicînd: pe cînd mă afluam în chinovia Pentucla,⁵ era un preot acolo rînduit cu săvîrșirea Sfîntului Botez, numit Conon, de neam cilician. Pentru că bătrînul era cu viața îmbunătățită, l-au rînduit să săvîrșească botezurile, așa că el ungea cu Sfîntul Mir și boteza pe cei care veneau la botez. În timp ce ungea cu Sfîntul Mir o femeie, s-a smintit. De asta a voit să plece din chinovie. Pe cînd avea de gînd să plece, i s-a înfățișat sfîntul Ioan⁶ zicîndu-i:

— Rabdă și-ți voi ușura lupta!

Într-o zi a venit o fată din Persia ca să se boteze. Fata

era plăcută la chip și foarte frumoasă, încît preotul n-a putut să o ungă cu Sîntul Mir. Și a stat acolo fata două zile fără să fie botezată.⁷ Cînd arhiepiscopul Petru a auzit s-a minunat de cele petrecute cu bătrînul și avea de gînd să rînduiască o diaconiță pentru săvîrșirea botezului. Dar n-a făcut asta, ca să nu strice rînduiala. Preotul Conon, însă, și-a luat haina lui din piele de oaie⁸ și a plecat spunînd:

— Nu mai rămîn în locul acesta!

Și cum mergea el spre pădure, iată, îl întîlnește sfîntul Ioan Botezătorul, care îi spune cu voce blîndă:

— Întoarce-te la mănăstirea ta și-ți voi ușura lupta!

Ava Conon însă îi zice cu mînie:

— Crede-mă că nu mă voi întoarce. Mi-ai făgăduit de atîtea ori și n-ai făcut nimic!

Atunci sfîntul Ioan l-a apucat de mîină, l-a așezat jos pe un tăpșan și dîndu-i la o parte hainele a făcut asupra lui de trei ori semnul crucii mai jos de buric și i-a spus:

— Crede-mă, părinte Conon, am vrut să-ți fie răsplătită lupta ta! Dar pentru că nu vrei, iată ți-am ușurat lupta, dar n-ai răsplată ostenelilor tale.

Și s-a întors părintele Conon în chinovia⁹ unde era rînduit să săvîrșească botezurile. A doua zi a botezat-o pe persană, fără să privească cumva că este femeie cu firea. Și a mai botezat Conon și a uns cu Sfîntul Mir încă alți 12 ani, dar trupul lui n-a mai tresărit și nici n-a mai privit dacă cea botezată este femeie cu firea. Și astfel s-a pristăvit.

CAPITOLUL 4

VEDENIA LUI AVVA LEONTIE

Ne povestea nouă avva Leontie din chinovia sfîntului părintelui nostru Teodosie¹⁰ zicînd: după ce tinerii lavrioți din noua Lavră¹¹ au fost prigonîți de necredincioși, eu m-am dus acolo și am rămas în această lavră. Într-o duminică m-am dus la biserică să mă împărtășesc. Cînd am intrat, am văzut un înger stînd în partea dreaptă a altarului. Cuprins de frică, am plecat la chilia mea. Aici am auzit o voce care mi-a spus:

— De cînd a fost sfințit altarul acesta, mie mi s-a poruncit să rămîn în el.

CAPITOLUL 5

POVESTIREA LUI AVVA POLIHRONIE DESPRE TREI MONAHI

Ne povestea nouă avva Polihronie spunînd: în lavra Turnurilor Iordanului mănăstirea¹² era un frate care nu se îngrijea de loc de mîntuirea sufletului său și niciodată nu își făcea canonul pentru sfînta duminică. Apoi, după cîtăva vreme, văd pe fratele acesta, atît de nepăsător de mîntuirea sa, că se sîr-guiește cu toată rîvna și cu mult zel.

Atunci i-am spus:

— Bine faci acum, frate, că te îngrijești de sufletul tău!

— Avo, îmi răspunde el, în curînd am să mor.

Și în adevăr, după trei zile a murit.

*

*

*

Tot avva Polihronie, preotul noii Lavre, îmi povestea zicînd: pe cînd ședeam odinioară în Lavra Turnurilor, s-a săvîrșit un frate.

Iconomul mi-a spus:

— Ai milă, frate și vino să ducem lucrurile fratelui la iconomat.

Dar cum am început să cărăm lucrurile, îl văd pe iconom plîngînd și-i spun:

— Dar bine, avvo, pentru ce plîngi așa?

— Plîng, mi-a răspuns el, pentru că azi port în brațe lucrurile acestui frate, iar după două zile alții le vor purta pe ale mele.

Și așa s-a întîmplat, căci după două zile a murit și iconomul, după cum a spus.

CAPITOLUL 6

ALTĂ POVESTIRE A ACELUIAȘI

Avva Polihronie preotul, ne mai povestea că a auzit de la avva Constantin, starețul noii mănăstiri a Sfintei Maria, Născătoarea de Dumnezeu,¹³ că a murit unul din frați în bolnița de la Ierihon.

Și l-am luat, ne povestea avva, și l-am dus în mănăstirea Turnurilor, să-l îngropăm acolo. Din clipa în care am pornit de la bolniță și pînă am ajuns la mănăstirea Turnurilor, neîntreput o stea a mers deasupra celui răposat și s-a arătat pînă ce l-am pus în mormînt.

CAPITOLUL 7

VIATA ȘI MOARTEA UNUI CĂLUGĂR OARECARE, CARE A REFUZAT SĂ FIE IGUMEN LA MĂNĂSTIREA TURNURILOR

Un călugăr locuia în lavra Turnurilor. La moartea starețului, preoții și ceilalți frați ai lavrei au voit să-l facă stareț pentru că era om cu viață îmbunătățită. Dar bătrînul îi ruga spunîndu-le:

— Lăsați-mă, părinților, să-mi plîng păcatele mele! Nu sînt un om atît de destoinic încît să mă îngrijesc de suferințele altora! Lucrul acesta se potrivește pentru părinții îmbunătățiți, cum au fost Antonie, Pahomie, Teodor cel Sfințit și alții.

Părinții însă nu-i dădeau pace de loc și în fiecare zi îl rugau să primească. Totuși nu l-au înduplecat. Cînd a văzut că este silit de ei atît de mult, le-a spus tuturor:

— Îngăduiți-mi trei zile ca să mă rog și dacă Dumnezeu va voi, voi primi!

Era într-o vineri. Iar duminică dimineața a murit.

CAPITOLUL 8

VIATA LUI AVVA MIROGHEN HIDROPICUL

În lavra Turnurilor era un călugăr cu numele Miroghen. Acesta ducea o viață atît de aspră încît a ajuns hidropic. Bătrînilor care veneau la dînsul să-l vadă și să-l mîngîie, le spunea:

— Rugați-vă pentru mine, părinților, să nu ajungă hidropic omul meu cel dinăuntru! Cît mă privește pe mine, mă rog lui Dumnezeu să rămîn multă vreme într-o astfel de boală.

* * *

Eutihie, arhiepiscopul Ierusalimului¹⁴ a auzit de avva Miroghen și a voit să-i trimită cîte ceva de trebuință. Avva Miroghen însă n-a primit niciodată nimic de la el, ci numai atîta îi cerea:

— Roagă-te pentru mine, părinte, ca să fiu izbăvit de chinul cel veșnic!

CAPITOLUL 9

DESPRE MINUNATA DRAGOSTE A UNUI SFÎNT PĂRINTE

Tot în Lavra Turnurilor locuia un alt călugăr bătrîn. Deși era foarte sărac, el avea totuși harul milosteniei. Într-o zi a venit un sărac la turnul lui, cerîndu-i pomană. Bătrînul nu avea decît o singură pîine, pe care a dat-o săracului.

Săracul însă i-a zis:

— Nu vreau pîine, ci o cămașă!

Bătrînul voind să-l ajute, l-a luat de mîină și l-a dus în turnul lui. Cînd săracul a văzut că nu găsește nimic decît cămașa ce o purta, s-a minunat de sufletul plin de virtute al bătrînului și și-a dezlegat traista de la gît și a deșertat în mijlocul chiliei tot ce avea, zicînd:

— Ia acestea, călugăre! Voi mai găsi eu în altă parte cele ce-mi trebuiesc.

CAPITOLUL 10

VIAȚA LUI VARNAVA ANAHORETUL

În peștera sfîntului rîu Iordan¹⁵ era un anahoret, numit Varnava. Într-o zi s-a pogorît la Iordan ca să bea apă și i s-a înfipt un spin în picior dar a rămas cu spinul în picior și nu primea să-l vadă doctorul. Piciorul i-a putrezit și a fost silit să-și ia luiși un turn în mănăstirea Turnurilor. Piciorul însă putrezind din ce în ce mai mult, tuturor celor care veneau la el le spunea:

— Cu cît suferă mai mult omul din afară, cu atît înflorește cel dinăuntru.

După ce s-a suit avva Varnava anahoretul din peștera lui în lavra Turnurilor și după ce a stat acolo cîțva timp, a mers la peștera lui un alt anahoret. Cînd a intrat acesta în peșteră a văzut un înger al lui Dumnezeu stînd pe altarul pe care-l făcuse în peșteră bătrînul și-l sfințise.

Și a zis anahoretul către înger:

— Ce faci aici?

— Sînt îngerul lui Dumnezeu, îi răspunde îngerul și de cînd s-a sfințit altarul, mie mi s-a încredințat de Dumnezeu.

CAPITOLUL 11

VIATA LUI AVVA AGHIODUL

Avva Petru, preotul lavrei celui întru sfinți Părintelui nostru Sava, ne povestește despre Aghiodul zicînd: pe cînd era el stareț al lavrei fericitului Gherasim ¹⁶, s-a întîmplat ca un frate de acolo să moară, fără să fi aflat bătrînul. Cînd canonarhul a tocat ¹⁷ să se adune toți frații spre a-l petrece la mormînt pe cel răposat, a venit și bătrînul. Văzînd trupul fratelui așezat în biserică, s-a întristat că nu l-a sărutat înainte de a ieși din viață. Apropiindu-se de năsalie spune celui mort:

— Scoală-te, frate și dă-mi sărutarea cea mai de pe urmă!

Iar el s-a sculat și l-a sărutat pe bătrîn.

Bătrînul i-a spus:

— Dormi, deci, pînă ce te va scula Fiul lui Dumnezeu la venirea Sa!

Tot avva Aghiodul mergînd pe țărmul sfîntului rîu Iordan se gîndea întru sine: ce s-a întîmplat oare cu pietrele alese în numele conducătorilor celor douăsprezece semînții ale lui Israel, și aruncate în Iordan de Iisus Navi?

Și pe cînd gîndea așa, deodată s-au despărțit apele ici și colo și i s-au arătat cele douăsprezece pietre. Și făcînd metanie lui Dumnezeu, a plecat.

CAPITOLUL 12

SFATUL LUI AVVA OLIMP

Un frate l-a întrebat pe avva Olimp, preotul lavrei lui avva Gherasim, zicînd:

— Dă-mi un sfat!

— Să nu șezi cu ereticii, îi spune el! Înfrînează-ți limba și pîntecele și oriunde te-ai afla, spune neconținut: sînt străin¹⁸.

CAPITOLUL 13

VIAȚA LUI AVVA MARCU ANAHORETUL

Se spune despre avva Marcu anahoretul că locuia alături de mănăstirea Pentucla¹⁹ și că timp de șaizecișinouă de ani această îndeletnicire avea: postea săptămîni întregi încît unii socoteau că este fără de trup. Lucra zi și noapte, potrivit sfaturilor lui Hristos. Dădea săracilor tot ce cîștiga și nu primea de la nimeni nimic. Auzind de asta, unii creștini iubitori de Hristos au venit la el ca să-l ajute, dar el le-a spus:

— Nu primesc, căci lucrul mîinilor mele mă hrănește și pe mine și pe cei care vin la mine pentru Dumnezeu.

CAPITOLUL 14

DESPRE FRATELE CARE S-A UMPLUT DE LEPRĂ DIN PRICINĂ CĂ A VRUT SĂ CURVEASCĂ

Avva Polihronie iarăși ne povestea zicînd: în chinovia Pentucla era un frate care se îngrijea foarte mult de mîntuirea sufletului lui și era și ascet. Era însă bîntuit de patima curviei și nemaiputînd suferi chinul a plecat din mănăstire și s-a dus la Ierihon ca să-și potolească pofta. Dar cum a intrat în casa de desfîrț, îndată s-a umplut tot de lepră. Văzîndu-se deci pe sine plin de lepră, s-a întors l-a mănăstirea lui, mulțumind lui Dumnezeu și zicînd:

— Dumnezeu a adus peste mine o astfel de boală să se mîntuiască sufletul meu.

Și lăuda mult pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 15

FAPTA MINUNATĂ A LUI AVVA CONON

Se povestește despre avva Conon, starețul Pentucei, că într-o zi, ducându-se la locul sfânt numit Vatos, l-au întâlnit niște evrei și au voit să-l omoare. Și-au scos săbiile și au alergat la bătrîn. Dar cînd s-au apropiat și și-au întins mîinile ca să-l lovească au rămas cu mîinile spînzurate în aer, nemișcate. Și s-a rugat călugărul pentru ei și numai așa au putut pleca, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 16

POVESTEA LUI AVVA NICOLAE DESPRE EL ȘI FRĂȚII LUI

Un călugăr cu numele Nicolae, locuia în lavra lui avva Petre²¹, care se afla alături de sfîntul rîu Iordan. Acesta ne povestea zicînd:

Pe cînd locuiam odinioară în Rait²², am fost trimiși trei frați spre slujbă în Tebaida²³. Ajungînd în pustie am rătăcit drumul și ne învîrteam în pustie. Am isprăvit apa și, pentru că nu am mai găsit apă timp de cîteva zile, a început să ni se facă rău din pricina setei și a arșitei. Nemaiputînd merge, ne-am așezat fiecare la umbra unui tamarisc, pe care l-am găsit în acea pustie și așteptam să murim din pricina setei. Pe cînd stăteam eu întins la pămînt, văd ca în vis un vas plin cu atîta apă încît se vărsa pe de lături, iar doi oameni stăteau pe marginea colimvitrei și scoteau apă cu o cană de lemn. Și am început să rog pe unul din ei, zicîndu-i:

— Ai milă, frate, și dă-mi puțină apă că mă sfîrșesc de sete!

Dar n-a vrut să-mi dea.

— Dă-i puțină apă, i-a spus celălalt.

— Să nu-i dăm, i-a răspuns, că-i un leneș și nu se îngrijește de mîntuirea sufletului lui!

— Da, într-adevăr, a spus celălalt, este leneș! Da, este leneș, dar să-i dăm pentru că e printre străini.

Și astfel mi-a dat.

— Dă și celor ce sînt cu tine, mi-a spus el.
Și am băut și am mai mers trei zile fără să bem ceva.
Apoi am ajuns la locuințe omenești.

CAPITOLUL 17

VIATA UNUI BĂTRÎN ÎMBUNĂTĂȚIT

Tot avva Nicolae mai spunea că în aceeași lavră trăia un bătrîn îmbunătățit. Timp de cincizeci de ani a stat în peștera lui fără să bea vin sau să mîînche pîine, ci numai tărîțe. El se împărtășea de trei ori pe săptămînă.

CAPITOLUL 18

VIATA UNUI ALT CĂLUGĂR DIN MĂNĂSTIREA LAVREI, CARE DORMEA CU LEII

Ne mai spunea avva Polihronie, că tot în lavra lui avva Petru trăia un alt călugăr bătrîn. Acesta adeseori pleca din mănăstire și rămînea pe țărmurile sfîntului rîu Iordan. Și acolo dormea unde găsea un culcuș de leu. Într-o zi găsește în peștere doi pui de lei și-i aduce în biserică, înveliți în haina cu care se îmbrăca. Și i-a spus:

— Dacă vom păzi poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, leii au să se teamă de noi. Însă din pricina păcatelor noastre am ajuns robi și de asta ne temem noi mai mult de lei.

Frații au rămas adînc mișcați de pe urma cuvintelor bătrînului și au plecat în peșterile lor.

CAPITOLUL 19

POVESTIREA LUI AVVA ILIE DESPRE EL ÎNSUȘI

Ne povestea avva Ilie păscătorul²⁴, zicînd:

Trăiam odinioară într-o peșteră, ca să nu am nici o pîrtășie cu avva Macarie, episcopul Ierusalimului²⁵. În una din zile,

cam pe la ceasul al doisprezecelea, pe o arșiță grozavă a bătut cineva la peștera mea. Când am ieșit afară am văzut o femeie și am spus:

— Ce faci aici?

— Duc și eu, avvo, mi-a răspuns ea, aceeași viață ca și tine. Locuiesc nu departe de aici, la o depărtare de o milă, într-o mică peșteră. Și mi-a arătat și locul înspre miază-zi. Străbătînd acest pustiu, a continuat ea, am însetat din pricina arșiței, așa că te rog, fii bun și dă-mi puțină apă.

Am adus ulciorul și i l-am dat. A luat ulciorul, a băut și mi-am luat rămas bun de la ea. Dar după ce a plecat a început diavolul să mă chinuie și să mă ispitească cu felurite gînduri. Fiind biruit și nemaiputînd suporta focul, mi-am luat toiagul și am ieșit din peșteră. Era atît de cald încît ardeau și pietrele. Iar eu am pornit spre ea ca să-mi potolesc pofta.

După ce am făcut cam o milă de drum, ars de poftă pînă în măduva oaselor, am căzut în altă stare²⁶, am văzut pămîntul deschis și pe mine cufundat în adîncimea lui. Și am văzut trupuri moarte zăcînd putrede și îmbucătățite, pline de un miros fără de seamă de urît. Acolo era un bărbat cu o ținută de sfînt. Acesta mi-a arătat trupurile stricate și mi-a zis:

— Iată, acesta-i trupul unei femei, iar acesta-i trupul unui bărbat. Potolește-ți pofta cum vrei și cît vrei. Dar ia aminte de cîte nevoințe vei fi lipsit pentru o astfel de plăcere. Vezi pentru ce fel de plăceri vrei să fiți lipsiți de Împărăția cerurilor? Cît de nenorocită e viața omenească! Pentru plăceri de o clipă, vrei să pierzi toată osteneala ta!

Eu, înăbușit de mirosul greu și urît, am căzut la pămînt. Cel ce mi s-a arătat a venit lîngă mine, m-a ridicat de jos și mi-a încetat chinul. Apoi am plecat la chilia mea, mulțumînd lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 20

CONVERTIREA UNUI SOLDAT PRINTR-O MINUNE

Unul din părinți îmi povestea că un soldat dintre dragoni²⁷, i-a povestit spunîndu-i:

Purtam război în părțile Africii cu mauritanii. Fiind biruiți de barbari, am fost alungați. Barbarii ne urmăreau, așa că

mulți dintre noi au fost uciși. M-a ajuns și pe mine un barbar, și a întins sulița să mă împungă. Când am văzut aceasta, am început să mă rog lui Dumnezeu și să spun:

— Doamne Dumnezeule, care Te-ai arătat roabei tale Tecla²⁸ și ai izbăvit-o din mâinile celor fără de lege, scoate-mă și pe mine din primejdia aceasta și mîntuiește-mă de moartea aceasta amară și voi merge în pustie și voi duce o viață de sihastru!

Cînd m-am întors, povestește el, n-am mai văzut nici un barbar. Și îndată am venit la lavra Coprata²⁹. Și iată, sînt, cu harul lui Dumnezeu de 33 de ani în peștera aceasta.

CAPITOLUL 21

MOARTEA ANAHORETULUI ȘI A UCIGAȘULUI SĂU

Avva Gherontie, starețul mănăstirii celui întru sfinți părintele nostru Eftimie³⁰, îmi povestea, zicînd:

Eram trei călugări păscători³¹ dincolo de Marea Moartă, cam lîngă Visimunta. Pe cînd noi mergeam pe munte, un alt călugăr păscător mergea pe țărmul mării. S-a întîmplat să-l întîlnească saracinii³², care treceau prin acele locuri. Saracinii au trecut înaintea lui iar unul din ei întorcîndu-se i-a tăiat capul anahoretului, în timp ce noi ne uitam de departe, căci eram pe munte. Și pe cînd plîngeam soarta anahoretului, iată că pe neașteptate s-a pogorît deasupra saracinului o pasăre care l-a răpit în văzduh, apoi i-a dat drumul pe pămînt încît s-a făcut saracinul una cu pămîntul.

CAPITOLUL 22

VIATA ALTUI CĂLUGĂR, CONON

Un călugăr cu numele Conon, cilicin de neam, trăia în chinovia celui întru sfinți părintele nostru Teodosie arhimandritul. Acesta, timp de 35 de ani și-a îndeplinit acest canon: mîncea o dată pe săptămîină numai pîine și apă. Lucra neconținut și nu se depărta de biserică.

CAPITOLUL 23

VIATA LUI TEODUL MONAHUL

În aceeași mănăstire am văzut pe un alt călugăr bătrîn, numit Teodul. Înainte de călugărie fusese ostaș. În toate zilele postea și nu dormea niciodată culcat și numai șezînd.

CAPITOLUL 24

VIATA UNUI CĂLUGĂR CARE LOCUIA ÎN CHILIA HOZEVA

Era un bătrîn care locuia în chilia Hozeva³³.

Bătrînii locului aceuia ne povesteau despre el zicînd:

Cînd era în satul lui avea această îndeletnicire: dacă vreodată vedea pe vreun om din satul lui că nu era destul de înstărit ca să-și samene țarina, se ducea noaptea, fără știrea stăpînului ogorului, lua boii și sămînța lui și semăna ogorul celuilalt. Cînd a venit în pustie și trăia în chilia Hozeva bătrînul făcea aceeași milostenie cu cei nevoiași. Pleca pe drumul care duce de la sfîntul rîu Iordan la Ierusalim, luînd cu el pîine și apă. Și ori de cîte ori vedea pe cineva obosit de drum îi lua desaga și i-o ducea pînă la sfîntul munte al Măslinilor. La întoarcere, dacă găsea pe alți oameni slăbiți de drum, le purta poverile pînă la Ierihon. Și-l puteai vedea plin tot de nădușeală, purtînd uneori în spate o sarcină mare, iar altéori ducînd pe umeri pe cîte un copil. Ba cîte odată chiar și doi. Alteori se așeza jos și repara încălțămîntea stricată a vreunui bărbat sau vreunei femei, căci avea cu el, scule și cele de trebuință pentru reparat. Unora le dădea apă din apa ce o avea cu el iar altora le dădea pîine. Dacă întîlnea pe vreun om dezbrăcat îi dădea haina pe care o purta. Și puteai să-l vezi în fiecare zi ostenindu-se așa. Dacă se întîmpla să găsească vreun mort pe cale, îi citea slujba înmormîntării și-l îngropa³⁴.

CAPITOLUL 25

DESPRE FRATELE DIN MĂNĂSTIREA HOZEVA

Avva Grigore, care a fost soldat înainte de a se călugări³⁵, ne povestea:

În chilia Hozeva era un frate care învăța slujba sfintei Proscomidii. Într-o zi a fost trimis să aducă prescuri. În drum spre mănăstire a rostit slujba sfintei Proscomidii³⁶ după toată rânduiala. Diaconii au luat prescurile și le-au pus pe disc în sfântul altar spre a le proscomidi avă Ioan, supranumit Hozevitul, pe atunci preot, care mai târziu a ajuns episcop al Cezareii Palestinei. Pe când slujea, însă, n-a văzut ca de obicei pogorîrea Duhului Sfânt³⁷. Întristat că ar fi păcătuit cu ceva și pentru aceasta n-a venit Duhul Sfânt, s-a dus în diaconicon aruncându-se cu plînsete cu fața la pământ. Și i s-a arătat îngerul Domnului spunându-i că fratele, pe când aducea prescurile, a rostit pe drum sfînta Slujbă și au fost sfințite, așa că ele sînt desăvîrșite. Și de atunci a dat poruncă bătrînul ca nimeni, dacă nu-i hirotonit să nu mai învețe pe de rost slujba sfintei Proscomidii și nici să n-o rostească la întîmplare, în orice vreme, în afară de altar.

CAPITOLUL 26

VIATA FRATELUI TEOFAN, MUINUNATA LUI VEDENIE ȘI DESPRE PĂRTĂȘENIA CU ERETICII

Un bătrîn cu numele Chiriac trăia în lavra Calamon³⁸ din apropierea sfîntului rîu Iordan. Și era bătrînul îmbunătățit în fapte dumnezeiești. La el a venit un frate străin din ținutul Dara³⁹, cu numele Teofan, ca să-l întrebe pe bătrîn despre gîndul curviei. Bătrînul a început să-l sfătuiască cu felurite cuvinte de înțelepciune și viață curată. Folosindu-se mult fratele din cuvintele bătrînului, i-a spus:

— Eu, avvă, am părtășanie în țara mea cu nestorienii. Din această pricină nu mai pot rămîne cu ei și vreau să locuiesc împreună cu tine.

Cînd a auzit bătrînul numele lui Nestorie s-a întristat de pierderea fratelui și l-a sfătuit și l-a îndemnat să se despartă de această erezie vătămătoare și să vină la sfînta sobornică și apostolică Biserică. Și i-a spus:

— Nu este altă mîntuire decît numai în a cugeta drept și a crede că Sfînta Fecioară Maria este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu ⁴⁰.

— Într-adevăr, avvo, a răspuns fratele, toți ereticii așa spun: dacă nu ești cu noi, nu te mîntui. Sărmanul de mine nu știu ce să fac. Roagă-te deci Domnului ca Domnul să mă încredințeze, prin faptă, care este credința cea adevărată.

Bătrînul a primit cu bucurie cuvîntul fratelui și i-a spus:

— Șezi în chilia mea și am nădejde în Dumnezeu că bunătatea lui îți va descoperi adevărul!

Lăsîndu-l pe fratele în peșteră s-a dus la țarmul Mării Moarte și s-a rugat pentru el. Și iată cam pe la ceasul trei după amiază în ziua următoare, vede fratele pe cineva înfricoșător la vedere, stînd în fața lui și-i spune:

— Vino și vezi adevărul!

Și luîndu-l, l-a dus într-un loc întunecos, cu miros urît și cu foc și-i arată în mijlocul focului pe Nestorie și Teodor, pe Eutihie și Apolinarie, pe Evagrie și pe Didim, pe Dioscur și pe Sever, pe Arie și pe Origen și pe alți cîțiva ⁴¹.

— Iată, îi spune acela ce i s-a arătat, acesta-i locul pregătit ereticilor și celor care hulesc pe Sfînta Născătoare de Dumnezeu și celor ce urmează învățăturile lor. Dacă-ți place locul, rămîi în credința ta! Dar dacă nu vrei să încerci chinul acesta, vino la Biserica cea sfîntă și sobornică, așa cum ți-a spus bătrînul. Căci îți spun: chiar dacă ai săvîrșit toate virtuțile, ajungi în locul acesta dacă n-ai dreptă credință.

La cuvîntul acesta fratele și-a venit în sine. Cînd a venit bătrînul, i-a povestit toate cele întîmplate așa cum le-a văzut și a trecut la sfînta sobornică și apostolică Biserică. Și a rămas împreună cu bătrînul în Calamon. După ce a stat mulți ani cu el, a adormit în pace.

CAPITOLUL 27

VIAȚA PREOTULUI DIN ORAȘUL MARDAROS

La zece mile de orașul Ega Ciliciei ⁴² se află satul Mardardos. În acest sat este biserica sfîntului Ioan Botezătorul. Preot al acestei biserici era un călugăr bătrîn. Acesta avea o viață foarte îmbunătățită. În una din zile locuitorii satului se duc și-l pîrăsc pe bătrîn la episcop zicîndu-i:

— Ia de la noi pe bătrînul acesta, că ne face numai su-
părări! Dumineca face slujba pe la ceasul trei după amiază
și nu păstrează rînduiala legiuită a sfintei slujbe.

Episcopul l-a luat aparte pe călugăr întrebîndu-l:

— Pentru ce faci așa, călugăre? Sau nu cunoști rînduiala
sfintei Biserici?

— Într-adevăr, Prea Sfințite, așa este și bine spui. Dar
ce să fac, nu știu! După ce citesc canonul de noapte al sfintei
dumineci, stau alături de sfîntul altar și pînă ce nu văd pe
Duhul cel Sfînt umbrind sfîntul altar nu încep slujba. Cînd
văd pogorîrea Sfîntului Duh, atunci săvîrșesc sfînta Litur-
ghie. Episcopul s-a minunat de virtutea bătrînului și a încredin-
țat pe locuitorii satului că preotul lor face slujba potrivit voii
lui Dumnezeu. Și au plecat locuitorii împăcați, slăvind pe Dum-
nezeu.

Ava Iulian stîlpticul⁴³ a trimis binecuvîntări acestui bă-
trîn. Totodată i-a trimis și trei cărbuni aprinși, legați într-o
bucată de pînză. Bătrînul a primit binecuvîntările și cărbunii
care nu se stinseseră și a trimis la rîndul său apă, pe care
a legat-o în aceeași bucată de pînză. Și erau depărtați unul
de altul ca la 20 de mile.

CAPITOLUL 28

FAPTA MINUNATĂ A LUI AVVA IULIAN STÎLPNICUL

Ava Chiril, ucenicul mai sus pomenitului avă Iulian Stîl-
pticul, ne povestea următoarele:

Auzind de viața și faptele minunate ale lui avva Iulian,
m-am dus împreună cu tatăl meu și cu fratele meu la el. Eu,
povestește avă Chiril, zăceam de o boală de nevindecat. Nici
un doctor n-a putut să mă tămăduiască. Cînd m-am dus la
avă Iulian, bătrînul m-a vindecat îndată prin rugăciunile lui.
Am rămas așadar toți trei pe lîngă el și am renunțat la lume.
Bătrînul l-a rînduit pe tatăl meu mai mare peste grîu. Într-o
zi tata s-a dus la avva Iulian și i-a spus:

— N-avem grîu!

— Mergi, frate, i-a răspuns bătrînul, adună grîul pe care-l găsești și macină-l! Pentru mîine se va îngriji Dumnezeu de noi.

Tatăl meu, supărat din pricina acestor cuvinte, căci știa că nu mai lăsase nimic în hambar, s-a dus la chilia lui. Dar pentru că frații n-aveau ce să mănînce, bătrînul l-a chemat pînă la el. Abia a sosit și i-a spus:

— Frate Conon, du-te și fă de mîncare fraților cu grîul pe care-l vei găsi!

Tatăl meu mîniat oarecum, a luat cheile hambarului cu gîndul să-i aducă țărînă. Dar cînd a descuiat hambarul și a voit să deschidă ușile, n-a putut căci era tot hambarul plin cu grîu. Cînd a văzut asta, a cerut iertare bătrînului, slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 29

MINUNEA SFINTEI EUHARISTII

Cam la 30 de mile de orașul Aigeae din Cilicia trăiau doi călugări stîlpnici depărtați unul de altul cam la 6 mile. Unul din ei făcea parte din sfînta Biserică sobornică și apostolică. Celălalt, deși se urcase de mai mult timp pe stîlp în apropiere de satul Casidora, aparținea totuși ereziei lui Sever⁴⁴. Ereticul învinuia în multe chipuri pe ortodox, încercînd și voind să-l atragă spre erezia lui. După ce i-a trimis multe cuvinte, părea că l-a biruit, și i-a condamnat credința. Ortodoxul, însă, inspirat de Dumnezeu, a cerut să-i trimită o părticică din Sfînta Împărtășanie săvîrșită de el. Acesta, crezînd că s-a rătăcit, i-a trimis îndată cu bucurie, fără să mai stea la îndoială. Cînd a primit-o, ortodoxul a luat părticica trimisă lui de eretic, adică de severian, a fiert în fața lui apă într-o oală și a aruncat în ea părticica pe care a primit-o. Părticica s-a descompus îndată în fiertura oalei. A lua apoi o părticică din Sfînta Împărtășanie a Bisericii Ortodoxe, a băgat-o și pe ea în oală, și pe dată apa fiartă din oală s-a răcit, iar Sfînta Împărtășanie a rămas întreagă și neudată. Această părticică a păstrat-o și ne-a arătat-o și nouă cînd am trecut pe la el.⁴⁵

VIATA LUI ISIDOR MONAHUL DIN MELITENE ȘI ALTĂ MINUNE DESPRE SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

Dade este un târg din insula Cipru. În acest târg este o mănăstire numită Filoxenu. Cînd ne-am dus acolo, am găsit în acea mănăstire un monah, de fel din Melitene, cu numele Isidor. Pe acest călugăr îl vedeam că plînge neconținut cu suspine. Deși era rugat de toți să-și contenească puțin plînsul, totuși nu voia, ci spunea tuturor:

— Sînt foarte păcătos, cum n-a mai fost om de la Adam pînă astăzi!

— Într-adevăr, avvo, nimeni nu-i fără păcat, afară de Dumnezeu.

— Credeți-mă, fraților, ne-a răspuns el, nu-i păcat omenească, cunoscut sau necunoscut, pe care să nu-l fi săvîrșit eu. Iar dacă socotiți că mă învinuiesc pe nedrept pe mine însumi, ascultați-mi păcatul ca să vă rugați și voi pentru mine.

Eu, a început el să povestească, pe cînd eram în lume, eram căsătorit. Și eu și nevastă-mea făceam parte din erezia lui Sever. Într-o zi, cînd am venit acasă, n-am găsit-o acasă pe nevastă-mea, ci am auzit că s-a dus la o vecină să se împărtășească. Femeia aceea aparținea Bisericii celei sfinte și sobornicești. Îndată am plecat să o opresc. Cînd am intrat în casa vecinei, nevastă-mea tocmai lua sfînta pîrticică și se împărtășea. Am apucat-o deci de gît, făcînd-o să arunce afară acea sfîntă pîrticică. Apăsînd-o pe gît de jos în sus, a aruncat Sfînta Împărtășanie, care a căzut la pămînt. Îndată însă am văzut un fulger pogorîndu-se pe locul unde căzuse și a luat Sfînta Împărtășanie. Peste două zile, vîd un etiopian îmbrăcat în zdrențe care mi-a spus:

— Și eu și tu sîntem osîndiți cu aceeași pedeapsă.

— Dar cine ești tu, l-am întrebat.

— Eu, răspunse etiopianul ⁴⁶, sînt cel care L-a lovit peste obraz pe Făcătorul tuturor, pe Domnul nostru Iisus Hristos, în timpul Patimilor.

De asta deci, a terminat monahul povestirea sa, nu pot înceta din plîns.

CAPITOLUL 31

CONVERTIREA ȘI VIAȚA MARIEI, PĂCĂTOASA

Doi călugări bătrâni au plecat din Aegeae în Tarsul Ciliciei ⁴⁷, și, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, au tras la un han, să se odihnească, căci era cald. Acolo au găsit trei tineri care aveau cu ei o femeie desfrînată. Bătrînii s-au așezat deoparte. Unul din ei a scos din desagă Sfînta Evanghelie și a început să citească. Femeia desfrînată, care era cu tinerii, cînd l-a văzut pe bătrîn că citește, i-a lăsat pe tineri și a venit și s-a așezat lîngă bătrîn. Bătrînul, îmbrîncind-o, i-a zis:

— Pari să fii cu totul nerușinată, nenorocito! Nu ți-e rușine să vii și să te așezi alături de mine?

— Părinte, i-a răspuns ea, nu te scîrbi de mine! Chiar dacă sînt plină de păcate, adu-ți aminte că Stăpînul tuturor, Domnul și Dumnezeuul nostru, n-a alungat pe femeia păcătoasă ⁴⁸, care s-a apropiat de El.

— Da, i-a răspuns bătrînul, dar femeia aceea păcătoasă n-a mai rămas păcătoasă.

— Nădăjduiesc în Fiul lui Dumnezeu celui viu, a spus femeia, că începînd de astăzi, nici eu nu mai rămîn în păcatul acesta.

Și părăsindu-i pe tineri și toată avuția ei, s-a dus cu bătrînii. Și au băgat-o într-o mănăstire numită Nachiva, alături de Aegeae. Pe această femeie am văzut-o și eu, bătrîna, trăind cu multă înțelepciune. De la ea am auzit povestirea de față.

CAPITOLUL 32

CONVERTIREA ȘI VIAȚA LUI VAVILA MĂSCĂRICIUL ȘI A PRIETENELOR LUI COMITA ȘI NICOSA

Era un măscărici în Tarsul Ciliciei numit Vavila. El avea două amante: una se chema Comita și alta Nicosa. Trăia cu ele nebunește și cu nerușinare și făceau fapte vrednice de dracii care îl ajutau. Într-o zi a intrat Vavila într-o biserică. Potrivit iconomiei lui Dumnezeu, tocmai se citea Evanghelia în care se află pericopa ce spune: „*Pocățiți-vă că s-a apropiat împărăția Cerurilor*” (Matei, III, 2). Cuprins de remușcări a început să

se nefericească din pricina faptelor săvârșite de el. A ieșit deci îndată din biserică, le-a chemat pe cele două amante ale sale și le-a spus:

— Știți în ce desfrînare și cât de nebunește am trăit cu voi. Știți iarăși că nu-mi era dragă una mai mult decît alta. Iată eu vă dau toată averea mea. Luați-o și împărțiți-o între voi, eu, începînd de azi, plec, părăsesc lumea și mă călugăresc!

Ele, însă, au răspuns cu lacrimi și, ca și cum ar fi avut o singură gură, au spus:

— Am fost părtașe cu tine și la păcat și la pierderea sufletului nostru. Acum însă, cînd vrei să faci acest lucru plăcut lui Dumnezeu, ne lași și vrei să-l faci singur? Dar nu se va întîmpla asta, ci vom fi părtașe cu tine și la bine. Măscăriciul s-a închis îndată pe sine într-unul din turnurile orașului iar femeile, după ce au vîndut toată averea lor și a măscăriciului, și au împărțit-o la săraci, s-au călugărit și ele. Și-au făcut o chilie aproape de turn și s-au închis acolo.

Pe acest bărbat l-am văzut și eu și m-am folosit, căci era tare primitor, milostiv și smerit. Și am scris această povestire spre folosul celor ce o vor citi.

CAPITOLUL 33

VIAȚA SFÎNTULUI EPISCOP TEODOT

Ne povestea unul dintre părinți, că în sfînta cetate a Antiohiei era un arhiepiscop cu numele Teodot⁴⁹. Acesta era atît de bun, că ori de cîte ori era zi de sărbătoare, chema la masă la el pe unii din clericii care slujiseră la biserică cu el. Unul din clerici n-a vrut să vină, nici n-a dat ascultare poftirii. Atunci patriarhul a tăcut. Altădată însă s-a dus la el rugîndu-l să vină și să ia parte la masa obștească.

Se spunea iarăși despre același arhiepiscop Teodot, că era așa de blînd și de smerit, încît odată fiind în călătorie cu un cleric, el mergea în lectică, iar clericul pe cal. Și a spus patriarhul clericului:

— Să împărțim lungimea drumului și vom face cu schimbul călătoria noastră.

Clericul însă, n-a vrut să facă aceasta, căci spunea că este o insultă pentru patriarh ca el să meargă în lectică, iar patriarhul să meargă pe cal.

Dumnezeiescul Teodot n-a încuviințat, ci l-a silit pe cleric să facă așa, convingându-l că nu-i nici o insultă pentru el.

CAPITOLUL 34

VIATA DUMNEZEIESCULUI ALEXANDRU, PATRIARHUL IERUSALIMULUI

Aceeși sfântă cetate a avut și un alt patriarh, numit Alexandru. Acesta era foarte milostiv și bun la inimă. Odată unul din notarii ⁵⁰ lui i-a furat aur. Temîndu-se a fugit și s-a dus în Tebaida Egiptului. Barbarii din Tebaida Egiptului ⁵¹, care se hrănesc cu carne crudă, au pus mîna pe el pe cînd rătăcea și l-au dus pînă la marginile Egiptului. Dumnezeiescul Alexandru aflînd de el că este rob l-a cumpărat cu 85 de monezi ⁵². Patriarhul s-a purtat cu el atît de bine și așa de omeneste cînd s-a reîntors în casa lui, încît unul din locuitorii orașului a spus odată:

— Nimic n-ar fi mai folositor decît să greșesc față de Alexandru.

*

*

*

Altădată unul din diaconii lui l-a insultat pe dumnezeiescul Alexandru în fața tuturor clericilor. Dumnezeiescul Alexandru, însă, și-a cerut el iertare, zicîndu-i:

— Iartă-mă, frate!

CAPITOLUL 35

VIATA LUI ILIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI ȘI DESPRE FLAVIAN, PATRIARHUL ANTIOHIEI

Spunea avva Polihronie despre avă Ilie ⁵³, arhiepiscopul Ierusalimului, că nu bea vin cînd era monah și a păstrat aceas-tă rînduială și cînd a ajuns patriarh.

Se spunea despre Ilie, arhiepiscopul Ierusalimului, și despre Flavian, arhiepiscopul Antiohiei ⁵⁴, următoarele:

Împăratul Anastasie ⁵⁵ i-a exilat pe amîndoi în urma sinodului de la Calcedon. Pe Ilie l-a exilat în Aila, iar pe Flavian în Petra. Într-o zi patriarhii și-au făcut cunoscut unul altuia:

— Anastasie a murit astăzi. Să mergem și noi ca să ne judecăm cu el.

Și după două zile au plecat către Domnul.

CAPITOLUL 36

VIATA LUI AVVA EFREM, PATRIARHUL ANTIOHIEI, ȘI ÎN CE CHIP A CONVERTIT PE UN STÎLPNIC DIN EREZIA LUI SEVER

Unul din părinți ne povestea despre fericitul Efrem ⁵⁶ patriarhul Antiohiei, că era un apărător călduros al credinței ortodoxe. Într-o zi a auzit că în părțile Ierapolei trăiește un stîlpnic, care face parte din erezia severienilor și a achefalilor ⁵⁷. A pornit deci la el cu gîndul să-l reîntoarcă la credința ortodoxă. Cînd a ajuns acolo a început dumnezeiescul Efrem să-l sfătuiască și să-l îndemne pe stîlpnic să meargă pe drumul tronului apostolic și să aibă părtășanie cu Sfînta, sobornică și apostolică Biserică. Stîlpnicul i-a răspuns, zicîndu-i:

— Eu, cu nici un chip, n-am nici o legătură cu Sinodul de la Calcedon.

— Cum vrei să te vindec de rătăcirea ta, dacă spui că n-ai nici o legătură cu acest Sinod, care, prin harul Domnului Dumnezeuului nostru Iisus Hristos, a eliberat Sfînta Biserică de orice murdărie a învățaturii eretice?

Stîlpnicul i-a răspuns:

— Să aprindem, Înaltpreasfințite, foc și să intrăm în el și eu și tu! Cine va ieși nevătămat, din foc, acela-i ortodox și lui trebuie să-i urmăm.

A spus asta ca să-l înspăimînte pe patriarh.

— Trebuia, fiule, i-a spus patriarhul, ca tu să mă fi ascultat ca pe tatăl tău și să nu fi cerut nimic mai mult de la mine. Dar pentru că ai cerut un lucru care depășește nevrednicia

50

mea, voi face și asta pentru mîntuirea sufletului tău, avînd încredere în milostivirea Fiului lui Dumnezeu.

Și atunci a spus dumnezeiescul Efrem celor de față:

— Binecuvîntat este Domnul. Aduceți lemne aici.

După ce patriarhul a aprins lemnele aproape de stîlp, a spus stîlpnicului:

— Coboară-te de pe stîlp ca să intrăm amîndoi în foc, potrivit hotărîrii tale!

Stîlpnicul s-a spăimîntat de încrederea ce o avea patriarhul în Dumnezeu și n-a vrut să coboare.

Patriarhul atunci a spus:

— N-ai propus tu să se facă asta? Pentru ce, deci, nu vrei să o faci?

Atunci patriarhul și-a dezbrăcat omoforul⁵⁸ pe care-l purta, s-a apropiat de foc și s-a rugat zicînd:

— Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, care pentru noi ai binevoit să Te întrupezi cu adevărat din Stăpîna noastră, Sfînta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, arată-ne nouă adevărul!

După ce și-a terminat rugăciunea și-a aruncat omoforul în mijlocul focului. Cu toate că focul a ars timp de trei ore pînă ce s-au terminat toate lemnele, totuși a scos din foc omoforul întreg și nevătămat, fără să fi suferit ceva din pricina focului. Atunci stîlpnicul văzînd împlinirea, s-a încredințat că adevărata credință este în Biserica Ortodoxă. L-a anatematizat pe Sever și erezia lui, a venit la sfînta Biserică, s-a împărtășit din mîinile fericitului Efrem și L-a prea slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 37

VIATA EPISCOPULUI CARE PĂRĂSINDU-ȘI SCAUNUL A VENIT LA IERUSALIM ȘI LEPĂDÎNDU-ȘI HAINA CĂLUGĂREASCĂ LUCRA LA ZIDĂRIE

Povestea unul dintre părinți despre oarecare episcop, care și-a părăsit episcopia sa, venind în Sfînta Cetate a Antiohiei și lucra la zidărie⁵⁹. În acel timp era comis al Orientului Efrem, bărbat milostiv și omenos. Pentru că orașul se dărimase din pricina unui cutremur⁶⁰, el a început să rezidească clădirile publice. Într-o noapte îl vede Efrem în vis pe episcop dormind,

iar deasupra lui coborât din cer un stîlp de foc. Visul acesta l-a avut Efrem nu numai odată, ci de mai multe ori, așa că s-a minunat, căci vedenia era înfricoșătoare și plină de spaime. Și se gîndea el însuși ce ar putea să însemne asta. Efrem nu știa că lucrătorul era episcop și cum ar fi putut ști că era episcop, odată ce-l vedea cu părul neîngrijit, cu haina murdară, om simplu, slăbit de multă răbdare, asceză și lucru și zdrobit de oboseală? Într-o zi Efrem a trimis după lucrător, episcopul de altădată, vrînd să afle de la el cine-i. Și a început să-l întrebe între patru ochi, de unde este și care-i numele lui.

— Sînt un nevoiaș din orașul acesta și neavînd cu ce să trăiesc lucrez și Dumnezeu mă hrănește din munca mea.

Îndemnat de Dumnezeu Efremie i-a răspuns zicînd: fi încredințat că nu te voi lăsa pînă ce nu-mi vei spune adevărat ce-i cu tine!

Neputînd să se mai ascundă, i-a spus:

— Dă-mi cuvîntul, că atîta timp cît trăiesc n-ai să spui nimănui ce-i cu mine și eu îți voi spune totul în afară de numele meu și de orașul meu.

Atunci dumnezeiescul Efremie i s-a jurat:

— Nu am să spun nimănui ce-i cu tine atîta timp cît Dumnezeu va voi să te țină în lumea această.

— Eu sînt episcop, i-a răspuns el. De dragul lui Dumnezeu mi-am lăsat episcopia mea și am venit aici, într-un loc în care nu mă cunoaște nimeni, chinuindu-mă și muncind, și din munca mea îmi cîștig puțina mea pîine. Pe cît poți caută și fă cît mai multă milostenie. În aceste zile Dumnezeu te va ridica pe tronul apostolic al acestei biserici a Ierusalimului, ca să păstorești poporul Lui, pe care Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, l-a dobîndit prin Sîngele Său. Și după cum ți-am spus, sîrguiește-te pentru milostenie și ortodoxie! În astfel de jertfe Dumnezeu găsește plăcere.

După cîteva zile așa s-a și întîmplat.

Cînd a auzit acestea, dumnezeiescul Efremie l-a slăvit pe Dumnezeu zicînd:

— Cît de mulți robi neștiuți are Dumnezeu și numai lui Îi sînt cunoscuți!

CAPITOLUL 38

e

MOARTEA NECREDINCIOSULUI ÎMPĂRAT ANASTASIE

Un iubitor de Hristos ne povestea despre împăratul Anastasie zicînd:

După ce împăratul Anastasie l-a dat jos de pe tronul patriarhal pe Eufimie și Macedonie, patriarhii Constantinopolului și i-a exilat în Evhaita din Pont din pricina Sfîntului Sinod de la Calcedon⁶¹, vede în vis în fața sa un bărbat frumos la chip, îmbrăcat în alb, care ținea în mîini o carte din care citea. A dat cinci file ale cărții și a citit numele împăratului, spunîndu-i:

— Iată, din pricina necredinței tale, rup patrușprezece file. Și le-a rupt cu degetele sale.

După două zile a fulgerat tare și a tunat. Împăratul spe-riindu-se și-a dat duhul în mari chinuri.

S-a întîmplat asta pentru că n-a crezut în Sfînta Biserică a lui Hristos, Dumnezeuul nostru și pentru că i-a persecutat păstorii.

CAPITOLUL 39

VIATA UNUI MONAH DIN MĂNĂSTIREA LUI AVVA SEVERIAN; ÎN CE CHIP S-A ÎNTORS DIN FAȚA UNEI FETE DE ȚARĂ, CA SĂ NU PĂCĂTUIASCĂ CU EA

Cînd am ajuns în Antiohia cea mare, am auzit pe un preot al bisericii povestind că spunea patriarhul Anastasie⁶² așa:

Un monah, din mănăstirea lui avva Severian⁶³ a fost trimis pentru o treabă în părțile Elevteropolei și a poposit la un sătean credincios. Acesta avea o singură fată; mama ei murise mai de mult. Monahul stătea de mai multe zile în casa săteanului. Diavolul, care întotdeauna ispitește pe oameni, a băgat în inima fratelui gînduri necurate, și-l chinuia cu fata, așa că monahul căuta acum prilej să trăiască cu ea. Diavolul, care-i băgase ispita în suflet, a făcut să aibă și prilej. Pe cînd tatăl fetei era plecat la Ascalon⁶³ pentru niște treburi, călugărul a rămas singur cu fata. Știind că nu-i nimeni în casă decît el

și fata, s-a dus la ea cu gândul să o siluiască. Ea, văzîndu-l turburat și cu totul pornit spre faptă i-a spus:

— Nu te tulbura și nici să nu faci vreo faptă rușinoasă cu mine. Tatăl meu nu vine acasă nici azi, nici mâine. Ascultă-mă mai întîi ce-ți spun. Martor mi-e Dumnezeu că am să fac tot ce dorești.

După ce l-a potolit cu aceste cuvinte, a adăugat:

— De cîți ani ești, frate, în mănăstire?

— De șaptesprezece ani, i-a răspuns el.

— Ai cunoscut vreo femeie vreodată?

— Nu!

— Și vrei atunci ca într-un ceas să-ți pierzi toată osteneala vieții tale? Cîte lacrimi n-ai vărsat, ca să înfățișezi lui Hristos trupul tău lipsit de orice pată! Și vrei acum să pierzi toată osteneala ta pentru o plăcere de o clipă? În ce mă privește pe mine, te ascult. Dacă te culci cu mine, trebuie să mă iei de nevastă. Ai cu ce să mă ții?

— Nu, i-a răspuns călugărul.

— Adevărat, că nu mint, i-a răspuns fata. Dacă mă necinstești, ai să ajungi pricina a multor rele.

— Care?

— Primul, că-ți pierzi sufletul tău; al doilea că ți se va cere de la tine sufletul meu. Ți-o spun ca s-o știi și te încredințez prin jurămint, pe cel care a spus: „Nu minți”!, (Lev. 19, 11) că dacă mă necinstești mă spînzur, așa că vei fi și ucigaș, iar la judecată vei fi osîndit ca ucigaș. Pleacă deci la mănăstirea ta, înainte de a ajunge pricina atîtor rele și ai să-mi fi recunoscător.

Călugărul și-a venit în sine, s-a deșteptat din beția sa și a plecat la mănăstirea lui. Aici și-a cerut iertare starețului, rugîndu-l ca pe viitor să nu-l mai trimită din mănăstire. A mai trăit trei luni și a plecat către Domnul.

CAPITOLUL 40

e VIAȚA LUI AVVA COSMA EUNUCUL

Avva Vasile, preotul mănăstiri Bizantinilor ⁶⁴, ne istorisea spunînd:

Pe cînd eram în sfînta cetate a Antiohiei la avva Grigore, patriarhul ⁶⁶, a venit la Ierusalim avva Cosma eunuhul, care

trăia în lavra Faran⁶⁷, monah cu adevărat ortodox și foarte zelos. Acesta avea și o cunoștință temeinică a dumnezeieștilor Scripturi. După puține zile de ședere bătrînul a murit. Patriarhul pentru cinstea trupului celui răposat, a poruncit să-l îngroape în cimitir unde era îngropat și un episcop. După două zile, povestește avva Vasile, m-am dus să mă închin la mormîntul bătrînului. Deasupra mormîntului lui stătea un sărman paralytic, care cerea de pomană celor care se duceau la biserică. Cînd săracul m-a văzut că fac trei metanii și mă rog preotului, mi-a zis:

— Mare cu adevărat a fost, avvo, bătrînul pe care l-ai îngropat aici acum două zile.

— De unde știi? l-am întrebat.

— Eram paralytic de doisprezece ani și prin el m-a vindecat Domnul. Cînd sînt supărat vine și mă mîngîie și-mi dă liniște. Încă multe alte lucruri minunate poți să auzi despre avva Cosma. După ce l-au îngropat, într-o noapte, îl aud că strigă și spune episcopului: „Nu mă atinge, eretice și vrăjmașe al adevărului și al sfintei Biserici sobornice a lui Dumnezeu!”

Cînd am auzit acestea de la paralyticul vindecat, m-am dus și am spus totul patriarhului. Și l-am rugat pe acest preasfînt bărbat ca să luăm trupul lui avva Cosma de acolo și să-l punem în alt mormînt. Atunci patriarhul ne spune:

— Credeți-mă, fiilor, că avva Cosma nu-i vătămat cu nimic din pricina ereticului. Toate acestea s-au întîmplat ca să ni se facă cunoscută virtutea bătrînului și cît este de mare zelul lui după plecarea din lumea aceasta. De asemenea ca să ne fie arătată și credința episcopului, dacă nu l-am socoti ortodox.

*
* *

Iată ce ne-a mai spus încă avva Vasile despre bătrînul acesta, avva Cosma, zicînd:

M-am dus la el pe cînd stătea în lavra Faran. Și mi-a spus bătrînul:

Odată mi-a trecut prin minte următorul gînd. Ce înseamnă cuvintele pe care le-a spus Domnul ucenicilor Lui: „*Cel care are haină să și-o vîndă și să-și cumpere sabie*“. Iar ei i-au spus: „*Iată aici două săbii*“ (Luca, XXII, 36, 38). Cu toate că am cugetat mult asupra acestor cuvinte, totuși nu le-am putut afla înțelesul, așa că am plecat din chilia mea, trebuind să plec la lavra Turnurilor, la avva Teofil, și să-l întreb pe

el. Când am ajuns în pustiu, aproape de lavra Calamon⁶⁸, văd un balaur foarte mare coborîndu-se din munte spre Calamon. Și era atît de mare încît găurea pămîntul pe unde trecea. Și m-am văzut, pe neașteptate, trecut nevătămat prin urma lăsată de el. Am cunoscut, povestește bătrînul, că diavolul a vrut să împiedice rîvna mea, dar m-au ajutat rugăciunile lui avva Teofil. Ajungînd la avva Teofil, i-am vorbit despre acest text scripturistic. Și mi-a spus că sensul celor două săbii este fapta și contemplația⁶⁹. Dacă vei avea aceste două virtuți ești desăvîrșit.

* *

Am venit la avva Cosma în lavra Faran, căci am trăit în ea zece ani⁷⁰. Pe cînd îmi vorbea despre mîntuirea sufletului, a citat și un cuvînt al sfîntului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei. Și mi-a spus bătrînul:

— Când vei găsi vreun cuvînt de-al sfîntului Atanasie și n-ai avea hărțile ca să-l copii, scrie-ți-l pe haină!⁷¹

Atît de mare dragoste avea bătrînul pentru sfinții noștri părinți și dascăli.

* *

Se mai spune încă despre el și aceasta:

În noaptea spre sfînta duminică stătea de cu seară pînă dimineața cîntînd și citind în chilia sa și în biserică, fără să mai stea cineva. Când răsărea soarele și-și împlinea cano-nul, citea din sfînta Evanghelie pînă la începerea slujbei.

CAPITOLUL 41

VIAȚA LUI AVVA PAVEL DIN ANAZARVE⁷²

Tot în lavra Faran am văzut pe avva Pavel, bărbat sfînt, afierosit lui Dumnezeu, foarte blînd și cu totul închinat nevoițelor călugărești, vărsînd multe lacrimi în fiecare zi. Nu știu de am mai întîlnit unul ca el în viața mea. A trăit bătrînul acesta în sihăstrie cam cincizeci de ani, mulțumindu-se numai cu prescura ce o căpăta de la biserică, fără să mai primească nimic altceva. Era de loc din Anazarve.

CAPITOLUL 42

VIATA LUI AVXANANTIS, ROBUL LUI DUMNEZEU

Am văzut în același loc și pe avva Avxanantis în chilia lui. Era un bărbat milostiv, înfrînat și sihastru. Ducea o viață atît de aspră că la patru zile mînca o singură prescură douăzeci de minute pe zi. Se întîmpla însă că o mînca și odată pe săptămîină. Pe la sfîrșitul vieții lui, acest părinte vrednic de respect s-a îmbolnăvit de pîntece. L-am dus deci, în bolnița din Ierusalim a patriarhului. Într-o zi, pe cînd eram lîngă patul lui, Avva Conon, starețul lavrei celui întru sfinți părintelui nostru Sava, i-a trimis o batistă cu o prescură și cu șase monezi trimițîndu-i vorbă:

— Iartă-mă, că n-am venit, dar nu mă lasă boala mea să vin și să te îmbrățișez.

Bătrînul a păstrat prescura, dar i-a trimis înapoi monezile, trimițîndu-i vorbă:

— Dacă va vrea Dumnezeu să mă țină în viața aceasta, mai am părinte, zece monezi. Dacă le voi cheltui îți voi trimite vorbă, ca să mi le trimiți pe acestea șase. Îți spun asta, părinte, ca să afli că peste două zile plec din lumea aceasta.

Și așa s-a și întîmplat. Și l-am dus pe el în lavra Faran unde l-am îngropat. Fericitul acesta a fost întru sincelul celor între sfinți Eustochie și Grigorie. Părăsindu-i pe acești doi, s-a desăvîrșit în pustie. De loc era din Ancira Galatiei.

CAPITOLUL 43

MOARTEA NEFERICITĂ A NECREDINCIOSULUI TALALEU ARHIEPISCOPUL TESALONICULUI

În Tesalonic era un arhiepiscop numit Talaleu⁷³. Acesta nu se temea nici de Dumnezeu, nici nu se înfricoșa de răsplata pregătită; dimpotrivă, nenorocitul, călcînd în picioare învățătura creștină și socotind o nimica vrednicia preotească, era lup răpitor în loc de păstor. Nu voia să se închine Sfintei și Deoființei Treimi — miluiește-mă, Doamne! — ci se închina idolilor. Dar cei care conduceau sfintele biserici în vremea aceea l-au depus din scaun printr-o hotărîre canonică. După ce a trecut puțină

vreme, cel plin de toată nelegiuirea a vrut să vină iarăși pe scaunul episcopal. Dar pentru că după cum spune Solomon, totul ascultă de aur, a fost chemat să se întoarcă la episcopia sa, căci trăia acum la Constantinopol, unde, potrivit cuvintelor profetului Isaia, 5, 23 locuiesc conducătorii, care pentru daruri dau dreptate celui nedrept și răpesc dreptul dreptului. Dumnezeu însă n-a părăsit Biserica Lui, ci l-au osîndit din nou, potrivit canoanelor apostolice. Hotărîrea aceasta însă nu i-a fost pe plac lui Talaleu. Într-o zi s-a îmbrăcat în haine foarte bune spre a se duce la împărat ca să-i dea din nou scaunul episcopal. Pe cînd voia să iasă din casă, stomacul l-a silit să se ducă pînă afară. Și pentru că vreme de două ceasuri a rămas acolo, au intrat înăuntru unii din cei ce stăteau afară, spre a-i spune să iasă odată. Cînd au intrat l-au găsit cu capul în gaura closetului, cu picioarele în sus, reînoind moartea veșnică și groaznică a nelegiuitului Arie, dușmanul lui Dumnezeu. Căci și pe Arie, care a nădăduit că poate să-și impună în chip tiranic în Biserică părerea sa cu ajutorul puterii împărătești, îngerul minunat și de mare sfat al Sfintei Biserici a lui Dumnezeu i-a răspîndit în closet măruntaiele care au zămislit erezia. Și acestuia, care nădăduia ca prin ajutorul nedrept al împăratului să facă mai mult rău decît înainte, i-a luat-o înainte îngerul păzitor al Bisericii Tesalonicului împreună cu marele mucenic Dumitru și în locul în care era și pune la cale, în unire cu demonul necurat și ațîțător, rele planuri împotriva Sfintei Biserici a lui Dumnezeu, acolo i-a lăsat atîrnate în aer picioarele, ce nu puteau călca cum trebuie, ale netrebnicului rob, purtînd semnele viitoare judecări ce o va suferi, căci este îngrozitor să cazi în mîinile Dumnezeului Celui viu (Evr. 10, 11).

CAPITOLUL 44

VIATA UNUI BĂTRÎN MONAH ȘI DESPRE RUGĂCIUNEA PENTRU CEI MORȚI

Cînd ne-am dus în Tebaida Egipteanului ne-a povestit un călugăr următoarele fapte:

Un bătrîn îmbunătățit trăia în afara orașului Asinoe și stătuse în chilia sa cam șaptezeci de ani. Avea zece ucenici; unul din ei însă nu se îngrijea de loc de mîntuirea sufletului

lui. Bătrînul adeseori îl sfătuia și-l îndemna zicîndu-i:

— Îngrijește-te, frate, de sufletul tău! Ai să mori și ai să te duci în iad!

Fratele, însă, nu asculta niciodată de bătrîn și nu primea sfaturile lui. S-a întîmplat ca să moară fratele după cîtăva vreme. Bătrînul s-a întristat mult pentru el, căci știa că a plecat din lumea aceasta fără să se îngrijească deloc de mîntuirea sufletului lui și că fusese foarte leneș. Și a început bătrînul să se roage și să spună:

— Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul nostru Dumnezeu, descoperă ce soartă are sufletul acestui frate!

Și într-adevăr, vede în extaz rîu de foc, iar în el mulțime mare de oameni; în mijlocul lor vede pe fratele cufundat în rîul de foc pînă la gît. Atunci îi spune bătrînul:

— Din pricina acestei osînde te îndemnam, fiule, să te îngrijești de mîntuirea sufletului tău.

Fratele a răspuns și a zis bătrînului:

— Mulțumesc lui Dumnezeu, părinte, că cel puțin capul mi-i odihnit, deoarece prin rugăciunile tale, stau cu picioarele pe creștetul unui episcop.

CAPITOLUL 45

DESPRE UN CĂLUGĂR CARE S-A ZĂVORÎT PE MUNTELE MĂSLINILOR ȘI DESPRE ÎNCHINAREA LA ICOANA MAICII DOMNULUI

Ne povestea un bătrîn că spunea avă Teodor Iliotul⁷⁴ că era în Muntele Măslinilor un călugăr care sihăstrea zăvorît, mare luptător în nevoițele călugărești. Dar îl chinuia pe el demonul curviei. Într-o zi, pe cînd îl muncea diavolul mai tare, a început bătrînul să se vaita și să spună demonului:

— Pînă cînd n-ai să-mi dai pace? Du-te de la mine că ai îmbătrînit odată cu mine!

Demonul i se arată în fața ochilor, spunîndu-i:

— Jură-mi-te că n-ai să spui nimănui ceea ce îți voi spune și n-am să te mai chinui!

— Mă jur! Și s-a jurat bătrînul, pe Cel care locuiește în ceruri că n-are să spună nimănui din cele ce i se vor spune.

Atunci dracul i-a spus:

— Să nu te mai închini acestei icoane și n-am să te mai chinui.

Icoana avea chipul Stăpînei noastre Născătoarea de Dumnezeu Maria, purtînd în brațe pe Domnul nostru Iisus Hristos.

— Lasă-mă, a spus călugărul dracului, să mă gîndesc!

A doua zi a venit acolo avva Teodor eliotul, care trăia pe atunci în lavra Faran, care ne-a și povestit această întîmplare. Călugărul i-a povestit lui totul. Bătrînul a spus monahului:

— Într-adevăr, avo, ai fost înșelat, că ai jurat. Dar bine ai făcut că mi-ai spus. Ți-i mai de folos să nu rămîni în ținutul acesta femeie desfrînată la care să nu te duci, decît să tăgăduiești că te închini Domnului nostru Iisus Hristos cu Maica Lui.

După ce l-a sprijinit și l-a întărit cu multe cuvinte, avva Teodor a plecat spre locul lui.

Dracul se arată din nou monahului și-i spuse:

— Ce-nseamnă asta, călugăre? Nu mi-ai jurat că nu spui nimănui? Pentru ce ai spus totul celui care a venit la tine? Îți spun, călugăre, că în ziua judecării ai să fii judecat că ți-ai călcat jurămîntul.

Monahul i-a răspuns:

— Că am jurat și că mi-am călcat jurămîntul o știu. Știu că am călcat jurămîntul făcut pe Stăpînul și Făcătorul meu, dar pe tine nu te ascult. Tu vei fi cel care ai să fii osîndit ca rău sfătuitor și ca pricinuitor al călcării jurămîntului.

CAPITOLUL 46

MINUNATA VEDENIE A LUI AVVA CHIRIAC DIN LAVRA LUI CALAMON ȘI DESPRE CELE DOUĂ CĂRȚI ALE NELEGIUITULUI NESTORIE

Ne-am dus odată la avva Chiriac, preotul lavrei lui Calamon de lîngă sfîntul rîu Iordan. Și ne povestea zicînd:

Într-o noapte, văd în vis o femeie vrednică de respect, îmbrăcată în porfiră, împreună cu doi bărbați sfințiți și cinstiți, că stă la ușa chiliei mele. Am luat pe femeie drept Stăpîna

noastră Născătoarea de Dumnezeu, iar pe cei doi bărbați care erau cu ea drept sfântul Ioan Teologul și sfântul Ioan Botezătorul. Am ieșit afară din chilie și i-am rugat să intre înăuntru ca să facă o rugăciune în chilia mea. Femeia însă n-a vrut. Și m-am rugat mult timp stăruitor de dînsa, spunîndu-i: „Să nu mă întorc rușinat și înfruntat“ și multe altele. Cînd ea a văzut că stăruii încă în cererea mea, mi-a răspuns cu asprime, zicîndu-mi:

— Ai în chilia ta pe dușmanul meu. Cum vrei dar să intru?

După ce a spus aceste cuvinte, a plecat.

Cînd m-am deșteptat, am început să mă valet și să mă gîndesc dacă n-am păcătuit cu ceva cu mintea împotriva ei, căci nu era nimeni altcineva în chilie decît numai eu. Deși m-am chinuit multă vreme, totuși nu m-am găsit vinovat cu nimic față de ea. Văzîndu-mă învăluit de tristețe, am luat o carte să citesc, ca prin citit să-mi îndepărtez tristețea. Cartea pe care am luat-o era a lui Isihie preotul Ierusalimului. Cînd am deschis cartea, găsesc scrise la sfîrșitul ei două cuvîntări de ale nelegiuitului Nestorie⁷⁵. Îndată am cunoscut că acesta era dușmanul Stăpînei noastre, Sfînta Născătoare de Dumnezeu. Atunci m-am sculat și am plecat și am dat cartea celui care mi-o împrumutase și i-am spus:

— I-ați, frate, cartea! N-am avut atîta folos din ea cîtă pagubă, și i-am povestit cele întîmplate. El, plin de zel, a rupt îndată din carte cele două cuvîntări ale lui Nestorie, și le-a pus pe foc zicînd:

— Să nu rămîna în chilia mea vrăjmașul Stăpînei noastre, Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria.

CAPITOLUL 47

MINUNEA SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ÎMPOTRIVA MĂSCĂRICIULUI GAIAN, CARE A HULIT-O LA TEATRU

În Fenicia Libanului este un oraș cu numele Heliopoli. În el era un actor cu numele Gaian, care pe scenă hulea pe Sfînta Născătoare de Dumnezeu. Maica Domnului i s-a arătat lui și-i spuse:

— Ce rău ți-am făcut de mă batjocorești și mă hulești față de atîta lume?

El, cînd s-a deșteptat nu numai că nu s-a îndreptat, dar o hulea și mai mult. Maica Domnului i s-a arătat din nou, îi spuse aceleași cuvinte și-l sfătuiește. Cum el nu s-a îndreptat, ci dimpotrivă o batjocorea și mai mult, într-o după-amiază, pe cînd dormea, i s-a arătat fără să spună vreun cuvînt, ci numai i-a însemnat cu un deget mîinile și picioarele. Cînd s-a deșteptat a văzut că mîinile și picioarele îi erau tăiate, zăcînd ca un trunchi de copac. După aceasta nenorocitul se spovedea tuturor făcînd cunoscut ce fel de răsplată a primit pentru hula sa; și asta fiindu-i dată de Maica Domnului cu multă îndurare.

CAPITOLUL 48

MINUNILE SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU PRIN CARE COSMIANA, SOȚIA PATRICIANULUI GHERMAN, A FOST TRASĂ DE LA EREZIA SEVERIANĂ LA ADEVĂRATA CREDINȚĂ ÎN HRISTOS

Ne povestea avva Anastasie preotul și paznicul odoarelor sfintei Biserici a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, că a venit Cosmiana, femeia patricianului Gherman și a voit ca în una din nopțile sfintei Duminici să se închine singură sfîntului și făcătorului de viață Mormînt al Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Cînd a vrut să se atingă de Mormînt a întîmpinat-o Stăpîna noastră, Sfînta Născătoare de Dumnezeu, față către față, împreună cu alte femei și i-a spus:

— Pentru că nu ești de ale noastre, să nu intri aici!
Ea aparținea ereziei lui Sever, acefalul ⁷⁶.

Cosmiana se rugă mult ea, ca să-i dea voie să intre. Sfînta Născătoare de Dumnezeu însă i-a răspuns zicîndu-i:

— Crede-mă, femeie, că n-ai să intri aici pînă nu te vei împărtăși cu noi prin aceeași credință.

Prin aceste cuvinte a cunoscut că este împiedicată să intre, pentru că este eretică și că dacă nu trece la Sfînta, sobornicească și apostolicească Biserică a lui Hristos, Dumnezeuul

nostru, n-are să intre, a trimis îndată după diacon. Când acesta a venit cu sfântul potir, ea s-a împărtășit cu Sfântul Trup și Sînge al Marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Și astfel a fost învrednicită să se închine sfîntului și de viață făcătorului mormînt al Domnului nostru Iisus Hristos.

CAPITOLUL 49

VEDENIA MINUNATĂ A DUCELUI PALESTINIEI PRIN CARE ȘI EL A FOST CONVINS SĂ RENUNȚE LA EREZIE ȘI SĂ VINĂ LA BISERICA LUI HRISTOS

Preotul Anăstasie ne povestea și această întîmplare.

Cînd Ghivemer a ajuns duce al Palestinei, înainte de toate a venit să se închine în biserica Sfintei Învieri a lui Hristos Dumnezeu⁷⁷. Pe cînd se apropia, a văzut un berbec pornindu-se cu furie împotriva lui voind să-l împungă. Cuprins de mînie și frică, ducele s-a dat înapoi. Azaria, păzitorul Sfintei Cruci și ceilalți însoțitori l-au întrebat:

— Ce este, stăpîne, ce ai? Pentru ce nu intri?

— Pentru ce ați adus berbecul acesta aici? îi întrebă el.

Mirați ei, s-au uitat în Sfîntul Mormînt⁷⁸ și pentru că n-au văzut nimic, i-au spus să intre:

— Nu-i nici un berbec înlăuntru.

Și iarăși s-a pornit Ghivemer ca să intre dar iarăși a văzut berbecul îndreptîndu-se spre el și nelăsîndu-l să intre. Asta s-a întîmplat de mai multe ori. El vedea berbecul, pe cînd însoțitorii lui nu vedeau nimic. Atunci păzitorul Sfintei Cruci îi spune:

— Crede-mă, stăpîne, trebuie să ai ceva pe sufletul tău, care te împiedică să te închini Sfîntului și de viață făcătorului Mormînt al Mîntuitorului nostru. Ai face bine să te mărturisești lui Dumnezeu. Este iubitor de oameni și ți-a arătat această minune pentru că vrea să te miluiască.

Ducele îi spune cu lacrimi:

— Sînt vinovat în fața lui Dumnezeu cu multe și mari păcate.

Și aruncîndu-se cu fața la pămînt, a plîns multă vreme, mărturisindu-se lui Dumnezeu. S-a ridicat de jos și a voit

să intre din nou, dar n-a putut, căci berbecul îl oprea tot cu atîta tărie. Atunci păzitorul Sfintei Cruci îi spune:

— Negreșit altceva este ceea ce te împiedică.

— Oare nu sînt oprit să intru, a spus el, pentru că nu am părăsie cu Sfînta Biserică cea sobornică și apostolică, ci cu erezia lui Sever?⁷⁹

Și a cerut de la păzitorul Sfintei Cruci să fie împărtaşit cu Sfintele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos Dumnezeu nostru. Apoi i-au adus sfîntul potir și s-a împărtaşit. Așa a putut să intre și s-a închinat fără să mai vadă ceva.

CAPITOLUL 50

VEDENIA ȘI DICTONUL LUI AVVA GHEORGHE ZĂVORÎTUL⁸⁰

Schitopoli era a doua capitală a Palestinei. Aici ne-am întîlnit cu avva Anastasie, care ne-a povestit despre avva Gheorghe zăvorîtul, spunînd:

Într-o noapte m-am sculat să bat toaca — căci eram canonic — și am auzit pe avva Gheorghe zăvorîtul plîngînd. M-am dus la el și l-am rugat, zicîndu-i:

— Ce ai, avvo, de plîngi așa?

El însă nu mi-a răspuns nimic. Și l-am rugat din nou:

— Spune-mi pricina!

— El, suspinînd din adîncul inimii, mi-a spus:

Cum să nu plîng dacă Stăpînul nostru nu vrea să se împace cu noi? Mi se părea, fiule, că stam în fața unui tron înalt. În jurul tronului erau nenumărați oameni care-l rugau pe cel ce sta pe tron pentru un oarecare lucru. El însă era neînduplecat. Apoi s-a apropiat de el o femeie, îmbrăcată în porfiră⁸¹. A căzut în genunchi înaintea tronului și a spus:

— Milostivește-te cel puțin pentru mine!

El a rămas tot atît de neînduplecat. Pentru asta plîng și mă tîngui temîndu-mă de cele ce au să se întîmple.

Cînd mi-a spus acestea era într-o joi. În ziua următoare, care era vineri, pe la ora trei după amiază, a fost un cutremur mare de pămînt, care a dărîmat orașele de pe țărmul mării Feniciei.

Tot avva Anastasie ne povestea despre același bătrîn că

după ce a stat cîtăva vreme la fereastră, a început bătrînul să plîngă și să-mi spună:

— Vai de noi, frate, că nu ne căim deloc de păcatele noastre, ci nu ne îngrijim deloc de mîntuirea sufletului nostru. Mă tem că sîntem în mare primejdie și că ne-a cuprins mînia lui Dumnezeu.

Și a doua zi s-a arătat foc în cer.

CAPITOLUL 51

ASPRIMEA LUI IULIAN MONAHUL DIN MĂNĂSTIREA EGIPTENILOR

Anazarbe este a doua mitropolie a Ciliciei. Cam la douăsprezece mile de ea se află lavra numită a Egiptenilor. Ne povesteau nouă părinții de acolo că cu cinci ani înainte murise în lavră un bătrîn cu numele Iulian. Părinții au mărturisit despre dînsul spunînd că a trăit șaptezeci de ani într-o mică peșteră și că n-avea altă avere din lumea aceasta decît un stihar de păr, o manta, o carte și un vas mic de lemn.

*
* *

Se mai spunea despre el că tot timpul vieții sale n-a aprins opaițul, ci noaptea primea o lumină din cer, care-i lumina destul de bine o carte, ca să poată citi.

CAPITOLUL 52

ZICEREA LUI ILIE SIHASTRUL

Un frate a venit la avva Ilie sihastrul din chinovia peșterii lui avva Sava⁸² și i-a spus:

— Dă-mi, avo, un sfat!

Și bătrînul a spus fratelui:

— În zilele părinților noștri erau iubite trei virtuți: sărăcia, blîndețea și înfrînarea. Acum pe monahi îi stăpînesc zgîrce-nia, lăcomia și obrăznicia. Tu alege ce vrei.

CAPITOLUL 53

VIATA BĂTRÎNULUI CHIRIAC DIN MĂNĂSTIREA SFÎNTULUI SAVA

Ne povestea nouă avva Ștefan Trihinas despre un călugăr care trăia în lavra celui întru sfinți părintelui nostru Sava. Într-o zi acest bătrîn s-a dus pînă la Cotila⁸³ și după ce a rămas puțin pe lîngă Marea Moartă a plecat iarăși spre chilia lui. Era o arșiță atît de puternică încît bătrînul era pe cale să leșine. Atunci și-a întins mîinile spre cer către Dumnezeu și s-a rugat zicînd: „Doamne, știi că nu mai pot merge din pricina setei“. Și îndată a venit un nor peste el și nu s-a depărtat de el pînă ce a ajuns la chilia lui. Și erau pînă la chilie douăsprezece mile.

*

*

*

Tot Ștefan ne spunea și aceasta despre același călugăr, că într-o zi au venit rudele să-l vadă. Cînd au sosit în lavră au întreat de chilia lui. Cînd le-a fost arătată, s-au dus și au bătut la ușă. Bătrînul cunoscîndu-i, s-a rugat lui Dumnezeu să nu fie văzut de ei. Și deschizînd ușa a ieșit din chilia sa fără să fie văzut de ei. Și s-a dus în pustie și nu s-a întors în chilie pînă ce n-au plecat rudele lui.

CAPITOLUL 54

DESPRE MONAHII DIN SCHIT ȘI DESPRE BĂTRÎNUL AMONIU

În Terenuti⁸⁴ ne-am dus la avva Teodor alexandrinul. Și ne spunea nouă bătrînul:

— În adevăr, fiule, mult au pierdut monahii din schit⁸⁵ potrivit prezicerii bătrînilor. Credeți-mă, fiilor, că mare era la schitioți dragostea, asceza și puterea de judecată⁸⁶. Am văzut acolo bătrîni care nu puneau mîncare de loc în gură dacă nu aveau pe cineva la masă. Printre ei era un bătrîn numit Amoniu, care locuia alături de mine. Știind că are acest obicei, mă duceam sîmbăta la el ca din pricina mea să mănînce. Toți aveau acest

obicei: în orice ceas din zi ar fi fost, ei dădeau de mîncare celor care veneau la ei. Și în timp ce aceștia își făceau rugăciunea în biserică, ei puneau masa, apoi îndată mîncau.

CAPITOLUL 55

VEDENIA UNUI CĂLUGĂR DIN SCHIT ȘI DESPRE AVVA IRINEU

Avva Irineu ne-a istorisit următoarele:

Un bătrîn care trăia în Schit a văzut într-o noapte pe diavol că dădea fraților o sapă de plivit. Și l-a întrebat bătrînul pe diavol:

— Ce înseamnă asta?

— Pregătesc o bucurie fraților, a răspuns diavolul, ca prin asta să-i fac mai trîndavi pentru slăvirea lui Dumnezeu.

*

*

*

Tot avva Irineu ne-a istorisit și următoarele:

Cînd au venit barbarii în Schit, am plecat și m-am dus în părțile Gazei, unde mi-am luat o chilie în lavră. Și am luat de la starețul lavrei o carte cu faptele și spusele bătrînilor,⁸⁷ pe care am început să o citesc în aceeași zi. Și îndată ce am deschis-o am găsit în ea capitolul acesta:

Un frate s-a dus la un bătrîn și i-a spus:

— Roagă-te pentru mine, părinte!

— Cînd erai cu noi, a răspuns bătrînul, mă rugam pentru tine. Dar acum, pentru că te-ai dus să-ți cauți de interesele tale, nu mă mai rog pentru tine.

După ce am citit aceasta am închis cartea și mi-am zis întru sine:

— Vai ție, Irineu, că te-ai dus să-ți vezi de interesele tale. Părinții nu se mai roagă pentru tine.

Și îndată am dat starețului cartea și am plecat și am venit la chiliile Schitului. Aceasta este pricina, fiilor, că am venit în locul acesta.

VIATA LUI IOAN, UCENICUL UNUI MARE BĂTRÎN CE A MURIT ÎN CAPARASMA

Ptolemaida este un oraș din Fenicia. În acesta este o mahala numită Parasima. În ea trăia un călugăr vestit. Acesta avea un ucenic numit Ioan. Și el era un om cu viață îmbunătățită și era foarte supus și ascultător. Într-o zi l-a trimis pe ucenicul său pentru niște treburi, i-a dat și câteva pâini de drum. Ucenicul a plecat și după ce a făcut treabă s-a întors, aducînd pîinile întregi. Cînd a văzut bătrînul pîinile întregi a zis:

— Pentru ce n-ai mîncat, fiule, din pîinile pe care ți le-am dat?

Ucenicul a făcut metanie bătrînului și a spus:

— Iartă-mă, părinte, pentru că nu m-ai binecuvîntat cînd m-ai trimis și nici nu mi-ai poruncit să mănînc din pîine, de aceea n-am mîncat.

Bătrînul s-a minunat de buna judecată a fratelui și l-a binecuvîntat.

*

*

*

Tot acest frate, după moartea bătrînului, a postit patruzeci de zile. La sfîrșitul postului a auzit o voce de la Dumnezeu care i-a spus: „să vindecî orice boală peste care îți vei pune mîna“. A doua zi dimineata, potrivit economiei lui Dumnezeu, iată că vine un bărbat cu femeia lui care avea cancer la sîn. Bărbatul l-a rugat să-i vindece femeia. El i-a răspuns că-i păcătos și nevrednic de o astfel de faptă. Bărbatul femeii însă îl ruga stăruitor să se înduplece și să-i miluiască femeia. Cînd și-a pus mîna pe rană și a făcut asupra ei semnul Sfintei Cruci, îndată s-a vindecat femeia. Și de atunci Dumnezeu a făcut prin el multe semne, nu numai pe cînd trăia, dar și după moarte.

CAPITOLUL 57

MOARTEA STÎLPNICULUI SIMEON ȘI DESPRE AVVA IULIAN STÎLPNICUL

La patru mile de orașul Aegeae era un stîlpnic numit Simeon. Acesta, lovit fiind de trăsnet, a murit. Avva Iulian Stîlpnicul (care locuia lîngă un golf al mării) a spus ucenicilor săi într-un timp în care nu obișnuia să se tămîleze:

— Puneți tămîie și tămîiați!

— Pentru care pricină, părinte? au întreat ei.

— Fratele Simeon cel din Aegeae a murit lovit de trăsnet și iată sufletul lui se urcă la cer cu bucurie.

Și erau depărtați unul de altul ca la douăzecișipatru de mile.

CAPITOLUL 58

IARĂȘI DESPRE IULIAN

Avva Ștefan Trihinas⁸⁸ ne povestea și aceasta despre avva Iulian Stîlpnicul:

S-a arătat un leu în ținutul în care trăia avva Iulian și omora mulți străini și băștinași. Într-o zi a chemat pe ucenicul lui numit Pancratie și i-a zis:

— Du-te cam la două mile spre miază-zi; acolo ai să găsești un leu culcat. Și spune leului: „smeritul Iulian îți spune: în numele lui Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu, pleacă din ținutul acesta!”

Fratele a plecat și l-a găsit pe leu culcat. Cînd i-a spus ucenicul cuvintele bătrînului, leul a plecat îndată și toți au slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 59

VIAȚA LUI AVVA TALEU CILICIANUL

Avva Petru, preotul aceleiași lavre, povestea despre avva Taleu cilicianul, că a trăit șaiszeci de ani viață călugărească și n-a încetat o clipă de a plînge și de a spune mereu:

— Dumnezeu ne-a dat viața aceasta pămîntească spre a ne pocăi de aceea să ne silim să facem acest lucru cît mai deplin.

CAPITOLUL 60

FAPTA MINUNATĂ A UNEI CĂLUGĂRIȚE PRIN CARE A FĂCUT CĂLUGĂR PE UN ADORATOR AL EI

Pe cînd eram la Alexandria, un bărbat iubitor de Hristos ne-a istorisit povestirea aceasta:

O călugăriță sihăstrea în casa sa și se îngrijea de mîntuirea sufletului ei, în post, rugăciuni, privegheri și milostenii. Dar diavolul, care se luptă neconținut cu neamul omenesc, n-a răbdat virtuțile acestea ale fecioarei, ci a încercat să arunce în ea cu praf. A făcut ca un tînăr să se îndrăgostească puternic de ea. Tînărul ședea toată vremea în fața casei ei. Cînd voia călugărița să iasă afară și să plece ca să se ducă la biserică spre a se ruga, tînărul nu-i dădea pace: o întreba de vorbă, o supăra, așa cum obișnuiesc să facă îndrăgostiții, încît călugărița a fost nevoită, din pricina supărărilor ce i le făcea tînărul să nu mai iasă din casă. Într-o zi a trimis călugărița pe slujnica sa la tînăr să-i spună: vino că te cheamă stăpîna mea! Tînărul s-a dus la ea bucurîndu-se ca unul care credea că s-a ajuns scopul. Călugărița stătea la războiul ei de țesut și a spus tînărului:

— Șezi!

După ce s-a așezat i-a zis:

— Spune-mi te rog, tînărule, pentru ce nu-mi dai pace și nu mă lași să ies din casa mea?

— E drept, domniță, i-a răspuns tînărul, dar îmi ești dragă tare. Cînd te văd mă aprind.

— Ce frumusețe ai găsit la mine ca să mă iubești atît de mult? l-a întrebat ea.

— Ochii tăi m-au scos din minți, a răspuns tînărul.

Călugărița cînd a auzit că ochii ei l-au scos din minți pe tînăr, a luat suveica și și-a scos cei doi ochi ai ei. Cînd tînărul a văzut că din pricina lui și-a scos ochii călugărița, lovit de durere, a plecat la Schit și a ajuns și el monah încercat.

CAPITOLUL 61

VIAȚA LUI AVVA LEONTIE CILICIANUL

Părinții spuneau despre avva Leontie cilicianul că era renumit în biserica cea nouă a Stăpînei noastre sfinte Născă-

toarei de Dumnezeu Maria⁸⁹. Timp de patruzeci și cinci de ani n-a ieșit din biserică. Era gînditor și avea grijă de el însuși.

Tot despre el ne mai spuneau că dacă vedea vreun sărac venind la el îi da pomana cu mîna lui dacă era orb. Dacă vedea îi pune pomana înaintea sa, sau la temelia stîlpului sau pe pămînt sau pe treptele bisericii și de acolo o lua săracul. Un bătrîn l-a întrebat:

— Pentru ce, părinte, nu dai pomana cu mîna?

— Iartă-mă, părinte, a răspuns el, dar nu sînt eu cel care dau, ci Stăpîna mea Născătoarea de Dumnezeu, care mă hrănește și pe mine și pe ei.

CAPITOLUL 62

VIATA LUI AVVA ȘTEFAN PREOTUL MĂNĂSTIRII ELIOTILOR

Ne povestea nouă un bătrîn despre avă Ștefan, preotul lavrei Eliotilor, că pe cînd stătea în chilia lui, dracul i-a băgat un gînd zicîndu-i:

— Pleacă, nu-ți priește statul în mănăstirea aceasta!

Bătrînul a spus dracului:

— Pe tine nu te ascult! Știu cine ești! Nu vrei pe cineva mîntuit. Dar Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu, te va zdrobi pe tine.

CAPITOLUL 63

DESPRE ACELAȘI

Tot despre el spuneau că pe cînd ședea în chilia lui și citea, i-a apărut dracul în fața lui și i-a zis:

— Pleacă de aici, nu-ți folosește statul în mănăstirea aceasta!

— Dacă vrei să plec, fă ca să merg pe scaunul pe care stau.

Și bătrînul sta pe un scaun împletit din nuiele. Dracul cînd a auzit cuvintele lui a făcut să meargă îndată nu numai scaunul lui, dar și toată chilia. Bătrînul văzînd viclenia dracului i-a zis:

— Într-adevăr, pentru că te văd și grăbit, n-am să plec.

Și făcîndu-și rugăciune, dracul s-a făcut nevăzut.

CAPITOLUL 64

DESPRE ACELAȘI

Trei călugări s-au dus la avva Ștefan preotul și au început să-i vorbească timp îndelungat despre folosul sufletului. Bătrînul însă tăcea. Călugării atunci i-au spus:

— Nu ne răspunzi nimic, părinte? Am venit la tine ca să ne alegem cu un folos sufletească.

Atunci bătrînul le-a răspuns:

— Iertați-mă, dar nu știu ce ați vorbit pînă acum. Eu vă spun ceea ce am: noaptea și ziua nu contemplu altceva decît pe Domnul nostru Iisus Hristos, răstignit pe **Țruce**.

Și declarîndu-se mîngîiași sufletește din aceste cuvinte, au plecat.

CAPITOLUL 65

DESPRE ACELAȘI

Avva Ioan, poreclit Molivas, ne-a povestit despre avva Ștefan, următoarele:

Odată era foarte greu bolnav și doctorii l-au silit să mănînce carne. Fericitul bărbat avea un frate laic, foarte evlavios, care trăia potrivit poruncilor lui Dumnezeu. S-a întîmplat să vină fratele lui chiar pe cînd bătrînul mîncea din carne. Cînd l-a văzut s-a întristat foarte tare, zicîndu-și că după atîta asceză și înfrînare a mîncat la sfîrșitul vieții lui carne. Dar îndată a căzut în extaz și a văzut pe cineva care i-a spus:

— Pentru ce te superi din pricina preotului pe care l-ai văzut mîncînd carne? Nu știi că a mîncat de nevoie și pentru ca să facă ascultare? Într-adevăr nu trebuie să te superi. Iar dacă vrei să vezi în ce slavă este fratele tău, întoarce-te și uită-te!

Cînd s-a întors a văzut pe preot răstignit ca și pe Hristos. Și i-a spus cel ce i s-a arătat:

— Iată în ce slavă este! Slăvește, așadar, pe Cel ce slăvește pe cei ce Îl iubesc cu adevărat.

CAPITOLUL 66

VIATA LUI AVVA TEODOSIE SIHASTRU

Ne povestea nouă avva Antonie, starețul lavrei Elioților,⁹¹ zidită de el, despre avă Teodosie, sihastrul care spunea despre el:

Înainte de a ajunge sihastru, am căzut în extaz și văd un tânăr care strălucea mai mult decât soarele. Luîndu-mă de mîna, îmi spune:

— Haide, că ai să lupți!

Și m-a dus într-un teatru a cărui mărime nu pot să o descriu. Și văd teatrul plin de bărbați, o parte îmbrăcați în alb și altă parte etiopieni. Cînd m-am apropiat de arena teatrului, văd un etiopian,⁹² nespuns de mare, viteaz și urît la chip, al cărui cap atingea norii. Atunci îmi spune tînărul care mi s-a arătat:

— Cu acesta ai să te lupți.

Eu, cînd am văzut pe etiopian, m-am înfricoșat și am început să tremur. Și am rugat pe tînărul care mă conducea, zicîndu-i:

— Care om cu fire muritoare poate să se lupte cu acesta?

— Intră cu curaj, mi-a spus el. După ce-l dobori, te încununezi și-ți dau cununa de biruitor.

Am intrat în arenă și am început să ne luptăm unul cu altul. Cînd eram pe cale să-l birui a venit acel bun arbitru și m-a încununit, dîndu-mi cununa. Poporul etiopian, scoțînd strigăte ascuțite, s-a făcut nevăzut. Celălalt, care era îmbrăcat în alb, a lăudat pe cel care m-a ajutat și mi-a dat prilejul să cîștig așa victorie.

CAPITOLUL 67

DESPRE ACELAȘI

Avva Chiriac, ucenicul lui avva Teodosie sihastrul, ne povestea despre el spunînd că a sihăstrit treizeci și cinci de ani. Mîncea la două zile și tăcea tot timpul fără să vorbească cu cineva. Dacă voia să spună ceva, arăta prin semne. Pe el l-am văzut și eu în lavra Elioților, căci am trăit în ea zece ani.⁹³

CAPITOLUL 68

DESPRE ACELAȘI

Avramie, starețul noii mănăstiri a Sfintei Născătoarei de Dumnezeu Maria,⁹⁴ auzind că avva Teodosie n-are haină pe care să o poarte iarna, i-a cumpărat o haină. Într-o zi, pe cînd era îmbrăcat cu ea și dormea, (căci bătrînul dormea într-un mic scaun) au venit hoții și l-au dezbrăcat de haină și după ce i-au luat-o, au plecat. Cu toate că s-a întîmplat așa totuși bătrînul n-a spus nimănui nimic.

CAPITOLUL 69

VIATA LUI AVVA PALADIE ȘI A UNUI CĂLUGĂR TESALONICEAN NUMIT DAVID

Ne-am dus în Alexandria, eu și cărturarul Sofronie, înainte de călugărirea sa, la avva Paladie, bărbat iubitor de Dumnezeu și rob al lui Dumnezeu, care-și avea mănăstirea lui în Litazomeno⁹⁵. Și l-am rugat să ne spună un cuvînt folositor de suflet. Și bătrînul a început să ne spună:

— Copiilor, timpul de aici este scurt. Să luptăm și să ne nevoim aici puțin, ca să ne bucurăm mai mult de mari bunătăți în veac. Uitați-vă la mucenici, uitați-vă la cuvioși, uitați-vă la asceți, cum au suferit ei ca niște vitejii Vremile trecute i-au cunoscut, iar noi îi admirăm din pricina răbdării lor. Fiecare din cei care aud despre ei mărturisesc cu mare admirație despre răbdarea fericiților mucenici, răbdare care întrece firea omenească. Unora li s-au scos ochii, altora li s-au tăiat mădulele, unora mîinile, altora picioarele, pe unii i-a ars focul deodată iar pe alții încetul cu încetul; unii au fost înecați în rîuri, alții în mare; pe unii i-au sfîșiat de vii fiarele sălbatice ca pe niște făcători de rele, iar pe alții prin noi meșteșugiri, i-au mîncat, înainte de a muri, păsările răpitoare. Și, într-un cuvînt, cine ar putea să spună toate felurile de chinuri născocite împotriva lor, pe care vrăjmașul drac le-a adus împotriva mucenicilor și asceților iubitori de Dumnezeu și pe care ei le-au răbdat și s-au luptat cu ele? Prin bărbăția sufletului au învins slăbiciunea trupului. Au nădăjduit că bunătățile viitoare sînt

mai de preț decît chinurile prezente. Pe acelea le-au așteptat și le-au primit. Această purtare a lor a arătat tăria credinței lor în două chipuri: pe de o parte, că suferind puțin se bucură de mari bunătăți în veac, iar pe de altă parte că au suferit cu bărbăție extraordinarele chinuri ale trupului, pe care diavolul, dușmanul nostru, le-a adus împotriva lor.

Așadar, dacă vom suferi chinurile și cu ajutorul lui Dumnezeu le vom răbda, vom fi găsiți cu adevărat iubitori de Dumnezeu, iar Dumnezeu va lupta împreună cu noi și ne va ușura mai mult chinurile. Cunoșcînd așadar vremurile în care trăim și știind copiii, și de ce lucrare vom avea nevoie, să ne hotărîm pentru sihăstrie. În acest timp este nevoie să ne folosim de pocăința cea bună, ca să ajungem temple ale lui Dumnezeu. Dacă lucrăm așa vom avea parte de o cinste nu mică în veacul viitor.

Și ne mai spunea iarăși avva Paladie:

Să ne aducem aminte de Cel care nu avea unde să-și plece capul (Matei, VIII)

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

Necazul, după spusa apostolului Pavel, dă naștere la răbdare (Romani, V, 3). Să facem deci mintea noastră în stare să primească Împărăția Cerurilor.

*

*

*

Spunea iarăși:

Să nu iubim, copii, lumea și cele din lume (I Ioan 2, 15).

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

Să avem grijă de gînduri; acesta este un leac care duce la mîntuire.

*

*

*

L-am întrebat noi pe avva Paladie:

— Fii bun, părinte, și spune-ne ce pricină și ce gînduri te-au făcut să te călugărești?

Bătrînul era din Tesalonic și ne-a povestit zicînd:

În țara mea, ca la trei stadii depărtare de zidurile orașului era un monah care stătea zăvorît în chilia lui. Acest bărbat foarte virtuos, milostiv și înfrînat, era de fel din Mesopotamia, și se numea David. A stat închis în chilia lui ca șaizeci de ani. Din pricina barbarilor, zidurile orașului erau păzite de ostași. Într-o noapte, ostașii, care păzeau zidul din partea în care se afla chilia călugărului, văd că prin toate ferestrele chiliei călugărului ieșea foc. Soldații au crezut că barbarii au dat foc chiliei. Cînd s-a făcut ziuă, soldații au ieșit și s-au dus la chilia bătrînului; au găsit însă pe bătrîn nevătămat și chilia întregă și s-au minunat. Noaptea următoare au văzut același foc în chilie. Lucrul acesta s-a întîmplat nopți de-a rîndul. Și s-a aflat asta în tot orașul și ținutul acela, încît mulți oameni privegheau noaptea pe zid ca să vadă focul. Așa s-a întîmplat pînă la moartea bătrînului. Văzînd deci, această minune nu odată, nici numai de două ori, ci de mai multe ori, mi-am zis în sine-mi: dacă Dumnezeu dăruiește robilor săi în lumea aceasta o astfel de slavă, cît de mare va fi slava lor în veacul ce va să vie, cînd fața lor va străluci ca soarele!

Aceasta a fost, fiilor, pricina care a făcut să mă călugăresc.

CAPITOLUL 70

VIATA MONAHULUI ADOLOS MESOPOTAMIANUL ÎNCHIS

Tot avva Paladie ne mai spunea că după avva David a venit alt monah, numit Adolos, de fel tot din Mesopotamia. Acesta s-a închis pe sine în altă parte a orașului în scorbura unui platan⁹⁶. Și și-a făcut în el o mică fereastră. Prin ea vorbea cu cei care veneau la el. Cînd au venit barbarii și au jefuit toată țara, s-a întîmplat să treacă și prin locul acela. Un barbar l-a văzut pe bătrîn că se uită pe fereastră, a scos sabia și a întins mîna să-l lovească; a rămas însă cu mîna întinsă și nemișcată. Cînd ceilalți barbari au văzut aceasta s-au minunat și s-au rugat de bătrîn căzînd la picioarele lui. După ce bătrînul a făcut rugăciune pentru el l-a vindecat și astfel și-a luat rămas bun de la ei în pace.

CAPITOLUL 71

FRUMOASELE CUVINTE ALE UNUI UCIGAȘ CĂTRE UN MONAH CARE ÎL URMA PE CÎND ÎL DUCEA SĂ-I TAIE CAPUL

Tot avva Paladie ne spunea iarăși zicînd:

În Arsinoita,⁹⁷ oraș din Tebaida, a fost închis unul care săvîrșise ucidere. După ce l-au chinuit mult s-a dat hotărîre să i se taie capul. Pe cînd îl duceau afară din oraș ca la șase mile — căci acolo săvîrșise omorul — venea în urma lui un monah care voia să vadă cum îi taie capul. Pe cînd mergea pe cale să i se taie capul și a văzut pe călugăr că vine după el, îi zise:

— N-ai oare, avvă, chilie sau n-ai ce face?

— Negreșit, avvo, am și chilie și treabă.

— Atunci, i-a spus ucigașul, pentru ce nu stai în chilie să-ți plîngi păcatele tale?

— Așa-i frate; nu mă prea îngrijesc de mîntuirea sufletului meu. De asta vin să văd cum ai să mori, ca măcar așa să vin la pocăință.

— Mergi, avvo, i-a spus ucigașul! Șezi în chilia ta și mulțumește lui Dumnezeu care ne-a mîntuit. O dată ce S-a întrupat și a murit Domnul pentru noi, omul nu mai moare de moarte veșnică.

CAPITOLUL 72

POVESTIREA LUI AVVA PALADIE DESPRE UN BĂTRÎN UCIGAȘ, CARE ACUZA PE NEDREPT DE ACEEAȘI CRIMĂ PE UN TÎNĂR

Tot avva Paladie ne spunea zicînd:

Un bătrîn din lume a fost închis pentru ucidere. Pe cînd era chinuit de magistrați în Alexandria a spus că a avut ca tovarăș de omor pe altcineva. Acesta era un tînăr ca de douăzeci de ani. Și amîndoi au fost chinuiți foarte rău. Bătrînul spunea: Erai cu mine cînd am săvîrșit omorul. Tînărul spunea că el nu are nici o legătură cu omorul și nici nu era cu el. După ce au fost chinuiți multă vreme, au fost condamnați amîndoi la spînzurătoare. Au pornit deci spre cea de a cincea milă depăr-

tare de oraș, căci acolo se obișnuia să aibă loc spînzurătoria. La o milă depărtare de locul acela era un templu năruit al lui Saturn. Cînd au ajuns la locul de pedeapsă, poporul și soldații voiau să spînzure mai întîi pe tînăr. Tînărul s-a rugat de soldați și le-a spus:

— Fiți buni, vă rog, pentru Domnul, și spînzurați-mă cu fața la răsărit, ca să mă uit numai la răsărit cînd sînt spînzurat.

— Pentru ce?, l-au întrebat soldații.

— Eu smeritul, judecătorilor, n-am decît șapte luni de cînd am primit Sfîntul Botez și m-am făcut creștin.⁹⁸

Cînd au auzit soldații asta au lăcrimat din pricina tînărului.

Bătrînul însă s-a mîniat și a spus cu voce tare:

— Pe Serapis, pe mine să mă spînzurați ca să mă uit la Saturn!

Cînd au auzit hula bătrînului au lăsat pe tînăr și au spînzurat mai întîi pe bătrîn. După ce au spînzurat pe bătrîn, iată că vine un călăreț trimis de prefectul imperial și a spus ostașilor:

— Pe tînăr să nu-l spînzurați, ci aduceți-l înapoi!

Cuvintele acestea au umplut de bucurie pe soldați și pe toți cei de față. Soldații l-au dus în oraș și l-au băgat în pretoriu. Aici prefectul imperial l-a liberat. Tînărul, mîntuit împotriva oricărei așteptări, a plecat și s-a călugărit.

Aceasta am scris-o pentru folosul multora.

CAPITOLUL 73

UN CĂLUGĂR SOLDAT⁹⁹

Același avva Paladie ne mai spunea și aceasta zicînd:

În Alexandria era un ostaș numit Alexandru, care ducea o astfel de viață. În fiecare zi, de dimineată pînă la ceasul trei după amiază stătea în mănăstirea lui lîngă scara sfîntului Petru. Era îmbrăcat numai cu o sarică de piele, împletea coșuri și tăcea și nu vorbea cu nimeni nimic. În timp ce lucra, stătea în rugăciune și roștea cu cîntec numai aceste cuvinte: „Doamne, de cele ascunse ale mele curățește-mă” (Psalmi, XVIII, 13), ca să nu fie făcută de rușine rugăciunea. După

ce spunea acest stih tăcea vreme de un ceas apoi iarăși repe-
ta același stih. Și-l rostea de șapte ori pe zi, fără să mai
spună altceva. La ceasul trei după amiază își dezbrăca man-
taua și se îmbrăca în haina militară, adică cu hainele lui și
astfel se ducea la cazarma sa. Am stat și eu cu el opt ani și
m-am folosit mult prin tăcerea lui și prin felul lui de a se
purta.

CAPITOLUL 74

CUVINTELE ADEVĂRATE ALE LUI PALADIE DESPRE ERETICI

Bătrînul ne mai spunea și aceasta ca să ne dea sfa-
turi:

Credeți-mă, fiilor, că nimic altceva n-au făcut schismele
și ereziile în Biserică decît să nu mai iubim pe Dumnezeu și
să nu ne mai iubim unii pe alții.

CAPITOLUL 75

MINUNEA MAICII DOMNULUI FAȚĂ DE SOȚIA ȘI FIICA UNUI CREDINCIOS CARE OBIȘNUIA SĂ GĂZDUIASCĂ PE CĂLUGĂRI

Tot avva Paladie ne-a istorisit aceste lucruri cînd ne-am
dus altădată la el:

În Alexandria era un iubitor de Hristos, foarte evlavios,
milostiv. El avea obiceiul să găzduiască pe călugări. Omul ace-
sta avea și o soție care era foarte smerită și postea în fiecare
zi; și mai avea o fată ca de șase ani. Într-o zi s-a dus acest
iubitor de Hristos la Constantinopol, căci era negustor. Și-a
lăsat deci acasă soția, copilul și pe un rob și a plecat în călătorie
pe mare. Pe cînd se ducea spre corabie, femeia l-a întrebat:

— Cui ne lași, omule?

— Stăpînei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, a răspuns
bărbatul.

Într-o zi, cum stătea femeia și lucra, avînd pe copil alături
de ea, robul, împins de diavol, avea de gînd să omoare pe

femeie și pe copilă, să ia tot ce aveau și să fugă. Luînd din bucătărie un cuțit, s-a dus în sufragerie unde era stăpîna lui. Cînd a ajuns robul la ușă, a fost cuprins de orbire, și nu putea să intre înlăuntru, nici să se întoarcă în bucătărie. A stat acolo cam vreme de un ceas, lovindu-se de pereți și silindu-se să intre. Văzînd că nu poate, a început să strige pe stăpîna lui zicînd: „Vino pînă aici!“ Ea s-a mirat că stă în mijlocul ușii și nu vine la ea, ci o strigă. Și i-a zis: „Vino tu mai bine aici!“, căci nu știa că este cuprins de orbire. Robul a început să o conjure să vină lîngă dînsul. Ea s-a jurat că n-are să se ducă. Atunci i-a spus: „Trimite-mi cel puțin copilul!“ Femeia n-a făcut nici aceasta, ci i-a zis: „Dacă vrei, vino tu!“ Atunci sluga pentru că n-a putut să facă nimic, s-a lovit cu cuțitul și s-a omorît. Stăpîna lui văzînd ce a făcut a strigat și au venit vecinii. Îndată au venit și slujbașii procuraturii care au găsit pe rob în viață și au aflat de la el toate. Și au slăvit pe Dumnezeu, care a arătat lucruri minunate și a mîntuit pe mamă și pe copilul ei.

CAPITOLUL 76 ÎNECAREA UNEI FEMEI PĂCĂTOASE

Tot avva Paladie ne povestea nouă și acestea:

Am auzit pe un stăpîn de corăbii istorisind următoarele:

Odată eram pe mare, avînd pe corabie bărbați și femei. Cînd am ajuns în mijlocul mării n-am mai putut să înaintăm, cu toate că celelalte corăbii puteau naviga, vîntul fiindu-le favorabil, unele spre Constantinopol, altele spre Alexandria, altele în altă parte. Și am rămas vreme de cincisprezece zile fără să ne putem urni din locul în care ne găseam. Eram foarte întristați și în mare încurcătură, căci nu pricepeam ce înseamnă asta. Eu, ca proprietar al corabiei, ca unul ce aveam grijă de întreaga corabie și de toți cei din ea, am început să-l rog pe Dumnezeu să ne scoată din această încurcătură. Într-o zi aud o voce nevăzută care-mi spune:

— Dă jos pe Maria și ai să poți călători mai departe.

Mă gîndeam ce ar putea să însemne cuvintele acestea și cine-i Maria. Și pentru că puneam la îndoială cele grăite, vocea mi-a grăit din nou:

— Ți-am spus: dă jos pe Maria și mîntuiți-vă!

Atunci mi-am închipuit ce rost au cuvintele și am strigat

mereu: „Mario!“, căci nu știam cine era Maria. Ea sta în pat. Când a auzit mi-a spus:

— Ce poruncești, stăpîne?

— Fă bine, te rog, i-am spus eu, și vino pînă aici.

Ea s-a sculat și a venit. Când a venit am luat-o de-o parte și i-am spus:

— Vezi, soro Marie, cîte păcate am; din pricina mea veți pieri cu toții.

Ea însă a suspinat din adîncul inimii și a spus:

— Eu sînt cea păcătoasă, stăpîne!

— Dar ce păcate ai, femeie?

— Vai mie, a răspuns ea. Nu-i păcat pe care să nu-l fi făcut și din pricina păcatelor mele aveți să muriți cu toții.

Atunci femeia mi-a povestit următoarele:

— Într-adevăr, eu nenorocita am fost măritată și am avut doi copii: unul de 10 ani, iar altul de 5 ani. Între timp mi-a murit bărbatul și am rămas văduvă. Un ostaș locuia alături de casa mea și aș fi voit să mă ia de nevastă. Și am trimis pe cineva la el ca să vorbească. Ostașul a spus: „nu vreau să mă însor cu o femeie care are copii de la alt bărbat“. Când am auzit că nu vrea să mă ia de nevastă din pricina copiilor, pentru că-l iubeam, mi-am ucis, nenorocita, pe cei doi copii ai mei și i-am trimis vorbă: „iată, acum nu mai am nici un copil!“ Când ostașul a auzit ce am făcut cu copiii a zis: „viu este Domnul care locuiește în cer, că n-am să o iau de soție“. Temîndu-mă să nu se facă cunoscută fapta mea și să fiu ucisă, am fugit.

Chiar după ce am auzit acestea de la femeie, povestește corăbierul mai departe, totuși nu am voit să o arunc în mare, ci am întrebuițat un vicleșug și am zis:

— Iată, eu mă cobor în mare cu o barcă; dacă va pleca corabia, atunci cunoaște, femeie, că păcatele mele țin pe loc corabia.

Atunci, continuă el povestirea, strig barcagiului:

— Dă jos barca!

Cînd am coborît în barcă nu s-a mișcat mai mult nici corabia, dar nici barca. M-am suit apoi în corabie și am spus femeii:

— Coboară și tu în barcă!

Ea s-a coborît. Și cum a coborît, barca a făcut îndată vreo cinci învîrtituri și s-a dus drept la fund.

Așa am putut călători mai departe. Și am făcut în trei jumătăți de zi cît trebuia să facem în 15 zile.

CAPITOLUL 77

POVESTIRE DESPRE TREI ORBI

Eu și același dascăl Sofronie ne-am dus într-o zi la Ștefan sofistul¹⁰⁰ ca să luăm lecții. Era la amiază. Ștefan sofistul locuia la biserica Sfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită de fericitul papă Evloghie,¹⁰¹ supranumit al Doroteii. Când am bătut la ușa filosofului a venit o fată și ne-a spus: „Doarme, dar așteptați puțin!“ Când am aflat asta am spus lui Sofronie: „hai să mergem la Tetrapilon¹⁰² și să stăm acolo.“ Tetrapilonul este un loc foarte respectat de locuitorii din Alexandria, căci se spune că sînt depuse acolo moaștele profetului Ieremia de Alexandru cel Mare, întemeietorul orașului, care le-a luat din Egipt. Când am ajuns acolo n-am găsit pe altcineva decît pe trei orbi, căci era la amiază. Ne-am așezat alături de orbi în liniște fără să scoatem vreun cuvînt, și am început să citim din cărțile noastre.

Orbii vorbeau între ei. Unul din ei a spus celuilalt:

— Cum ai orbit?

— Eu, a răspuns cel întrebat, eram corăbier în tinerețe. Am plecat din Africa cu corabia pe mare. În mijlocul mării m-am îmbolnăvit de ochi. Neputînd să mă vindec am căpătat albeață și am orbit.

Apoi l-a întrebat pe celălalt:

— Tu cum ai orbit?

— Eram de meserie șlefuitor de sticlă, a răspuns acesta. Din pricina focului mi s-au topit ochii și am orbit.

Cei doi l-au întrebat pe al treilea:

— Dar tu cum ai orbit?

— Vă voi spune adevărul, a răspuns el. Când eram tînr, mi-era grozav de urît să muncesc și am ajuns un stricat. Când n-aveam ce să mănînc, furam. Într-o zi, după ce făcusem multe blestemății, stăteam în piață și văd că este dus la groapă un mort bine îmbrăcat. Merg deci în urma cortegiului funebru, ca să văd unde are să-l îngroape. S-au dus în spatele bisericii sfîntului Ioan, l-au pus în mormînt și au plecat. După ce am văzut că au plecat, am intrat în mormînt și am dezbrăcat mortul de tot ce purta, lăsîndu-i numai pînza de îngropare. Când voiam să ies din mormînt, încărcat cu multe lucruri, gîndul meu cel rău îmi spuse: „Ia și pînza de pe el că-i bună la ceva!“ Nemernicul de mine m-am întors. Și cum îi luam pînza

să-l las gol, s-a sculat mortul în fața mea și întinzându-și mîinile spre mine și-a apropiat degetele de fața mea și mi-a scos ochii. Atunci, eu nenorocitul am lăsat totul jos și am ieșit din mormînt, cuprins de mare durere și primejdie. Iată, v-am spus și eu cum am orbit.

După ce am auzit acestea, Sofronie îmi face semn. Și am plecat de la ei. Și mi-a spus:

Într-adevăr, avvo, azi să nu mai luăm lecții, căci ne-am folosit mult din povestirea orbilor.

Pentru că noi am tras o învățătură folositoare, am scris-o ca voi care o auziți să vă folosiți. Într-adevăr, nici un om care săvîrșește un rău nu rămîne ascuns lui Dumnezeu. Noi înșine am auzit cu urechile noastre această povestire de la cel care a pătimit-o.

CAPITOLUL 78

MAREA MINUNE A UNEI COPILE MOARTE, CARE A ȚINUT PE UN JEFUITOR DE MORMINTE ȘI N-A VRUT SĂ-I DEA DRUMUL PÎNĂ CE NU I-A FĂGĂDUIT CĂ O SĂ SE CĂLUGĂREASCĂ.

Cînd am ajuns la Ierusalim, avva Ioan, starețul mănăstirii Giganților,¹⁰³ ne-a istorisit o povestire asemenea celei de mai înainte, zicînd:

Nu de multă vreme a venit la mine un tînăr care mi-a spus:

— Pentru numele lui Dumnezeu, primește-mă, căci vreau să mă pocăiesc!

Și spunea aceste cuvinte înecat de lacrimi. Cînd l-am văzut atît de zdrobit la inimă și atît de deznădăjduit, i-am zis:

— Spune-mi ce te-a făcut să ajungi la o pocăință atît de mare?

— Sînt într-adevăr, avvo, foarte păcătos.

— Crede-mă, fiule, i-am spus, că după cum păcatele sînt multe și felurite, tot așa de multe sînt și leacurile. Dar dacă vrei să te vindec, spune-mi cu adevărat păcatele tale și eu îți voi da un canon potrivit lor. Căci într-un fel se vindecă desfrînatul, altfel ucigașul, altfel fermecătorul și altul este ajutorul dat lăcomului.

Tînărul oftînd din adîncul inimii și lovindu-și pieptul se pierdea din pricina lacrimilor și a suspinelor. Din pricină că inima sa îi era atît de tulburată nu putea nici să vorbească. Cînd l-am văzut căzut într-o neputință și o durere atît de mare, încît nu mai putea să-și spună nici nenorocirea sa, i-am spus:

— Fiule, ascultă-mă! Silește-te de-ți potolește puțin cugetul și spune-mi fapta ta! Hristos, Dumnezeuul nostru poate să-ți dea ajutorul Lui. Căci pentru nespusa Lui iubire de oameni și pentru nemăsuratele Lui milostiviri, a suferit totul pentru mîntuirea noastră; a stat cu vameșii la masă, n-a alungat pe desfrînată, a primit pe tîlhar, din păcătoși a făcut prieteni, iar în urmă a primit și moartea pe Cruce. Te va primi și pe tine cu bucurie, cu mîinile Sale dacă te pocăiești și te întorci. Căci nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu (I Tim. 2. 4).

La auzul acestor cuvine s-a forțat pe sineși și stăpînindu-și lacrimile, mi-a spus:

— Eu, avvo, cel plin de tot păcatul, nevrednic cerului și pămîntului, am auzit acum două zile că o fecioară, fiica unuia din cei dintîi din orașul acesta, a murit și că a fost înmormîntată îmbrăcată cu haine multe într-un mormînt afară din oraș. Cînd am auzit, m-am dus noaptea la mormînt, căci aveam obiceiul acesta nelegiuit de a jefui mormintele, și am început să o dezbrac. Și am dezbrăcat-o de toată îmbrăcămintea ei. Nu i-am lăsat nici cămășuța, ci am luat-o și pe aceasta, lăsînd-o goală, așa cum s-a născut. Pe cînd voiam să părăsesc mormîntul, se ridică fata înaintea mea; întinde mîna stîngă, mă apucă de mîna dreaptă și-mi spune:

— Om de nimic, așa trebuia să mă dezgolești? Nu te-ai temut de Dumnezeu? Nu ți-e frică de osînda răsplătirii viitoare? Nu trebuia oare să mă jelești ca pe o moartă? Nu ți-a fost rușine să-mi vezi trupul gol? Ești creștin și ai socotit că am să mă înfățișez așa goală înaintea lui Hristos, fără să te rușinezi de goliciunea mea? Nu te-a născut, oare, o femeie ca și pe mine? Oare odată cu mine n-ai insultat și pe mama ta? Cum ai să te aperi față de mine, nenorocitul, înaintea înfricoșătorului județ al lui Hristos? Pe cînd trăiam, om străin nu mi-a văzut fața, pe cînd tu, după ce am murit și am fost îngropată, m-ai dezgolit și te-ai uitat la trupul meu gol. Blesmată omenire, în ce decădere a ajuns! Cu ce inimă sau ce mîini ai să te apropii să te împărtășești cu Prea Sfîntul Trup

și Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos?

Cînd am auzit și am văzut acestea, m-am speriat, m-a cuprins frică și tremur încît abia am putut să-i spun:

— Dă-mi drumul, și n-am să mai săvîrșesc asemenea fapte.

— Într-adevăr, mi-a spus ea, ai venit aici cum ai voit, dar n-ai să pleci de aici cum vrei, ci mormîntul acesta va fi mormînt pentru amîndoi. Să nu crezi că ai să mori îndată, ci după ce vei fi chinuit timp de multe zile îți vei da răul tău suflet într-un chip groaznic.

Eu o rugam cu lacrimi să-mi dea drumul, jurîndu-mă pe Atotputernicul Dumnezeu că n-oi mai face această faptă nelegiuită și fărădelege. După ce am rugat-o mult și am vărsat multe lacrimi, mi-a răspuns zicînd:

— Dacă vrei să trăiești și să scapi de nevoia aceasta, dă-mi cuvîntul că dacă-ți voi da drumul nu numai că ai să te lași de aceste fapte murdare și ticăloase, ci îndată să pleci, să te retragi din lume, să te călugărești și să te pocăiești de faptele tale, slujind lui Hristos.

M-am rugat ei spunîndu-i:

— Voi face nu numai ceea ce mi-ai spus, ba încă chiar de azi nu mă mai duc acasă, ci de-a dreptul la mănăstire.

— Îmbracă-mă cum m-ai găsit, mi-a spus fata.

După ce am îmbrăcat-o, iarăși s-a culcat și a murit. Iar eu, nenorocitul și păcătosul, am ieșit îndată din mormînt și am venit aici.

Auzind acestea de la tînăr l-am mîngîiat cu cuvinte de pocăință și de înfrînare, iar după o trecere de timp l-am tuns călugăr. Îmbrăcînd haina monahală, s-a închis într-o peșteră din munte și acolo a mulțumit mult lui Dumnezeu și s-a nevoit pentru mîntuirea sufletului său.

CAPITOLUL 79

MAREA ȘI MINUNATA MINUNE

A SFINTEI EUHARISTII

SUB DIONISIE EPISCOPUL SELEUCIEI

Cînd am ajuns în orașul Selaucia de lîngă Antiohia, ne-am întîlnit cu avva Teodosie, episcopul acestui oraș. Și ne-a povestit zicînd:

S-a întîmplat pe timpul fericitului Dionisie, episcopul dinaintea mea al acestui oraș, una ca asta:

Era aici un negustor foarte evlavios și bogat, însă era eretic, împărtășind învățăturile eretice ale lui Sever¹⁰⁴. Acest negustor avea un om de încredere, care făcea parte din sfânta Biserică sobornică și apostolică. După obiceiul țării acest om de încredere a luat Sfânta Împărtășanie în Sfânta și Marea Joi. A legat-o într-o batistă și a pus-o în dulapul său. S-a întâmplat ca după Paști să fie trimis în Constantinopol pentru afaceri, uitând Sfânta împărtășanie în dulap. Dar dăduse cheia de la dulap stăpînului său. Într-o zi stăpînul a deschis dulapul și a găsit Sfânta Împărtășanie în batistă. Lucrul acesta l-a întristat și nu știa ce să facă cu Ea, căci nu voia să se împărtășească cu ea, pentru că era săvîrșită de sobornicească Biserică, iar el era eretic de-al lui Sever. Atunci a lăsat-o în dulap, cu gîndul că are să se împărtășească cu ea omul său la întoarcerea din călătorie.¹⁰⁵ Cînd a sosit Sfânta și Marea Joi, și nu se întorsese omul său de încredere, negustorul s-a gîndit să ardă Sfintele, ca să nu rămîna iarăși pentru al doilea an. Deschizînd dulapul vede că toate Sfintele Părticele au dat în spic. Cuprins de multă frică și cutremur din pricina priveslei noi și neobișnuite, a luat sfintele părticele și împreună cu toată casa lui a alergat la sfînta Biserică la cel întru sfinți episcopul Dionisie, strigînd: „Doamne miluiește!”

Această minune mare și înfricoșătoare, care întrece orice cuvînt, mai presus de minte și de cugetare, a fost văzută nu de doi sau de trei, nici de puțini oameni ușor de numărat, ci a fost văzută de întreaga biserică, orășeni și săteni, băștinași și străini, toți cîți merg pe uscat și cîți călătoresc pe mare, bărbați și femei, tineri și bătrîni, stăpîni și slugi, bogați și săraci, conducători și conduși, înțelepți și proști, clerici, monahi, asceți, văduvi, căsătoriti, stăpînitori și puternici. Unii strigau: „Doamne miluiește!”, alții laudau pe Dumnezeu în alt chip. Cu toții însă mulțumeau lui Dumnezeu pentru minunile Lui nepovestite și neobișnuite. Mulți au crezut din pricina acestei minuni și au venit la Sfînta Biserică cea sobornicească și apostolică.

CAPITOLUL 80

DESPRE IZVORUL DAT DE DUMNEZEU FRĂȚILOR DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS LA RUGĂCIUNILE AVVEI TEODOSIE

Am ajuns la Scopelos,¹⁰⁶ la Mănăstirea lui avă Teodosie. Între orașul Seleucia de pe continent și orașul Rosos¹⁰⁶ al Ciliciei este un munte. Părinții acestei mănăstiri ne-au dus deasupra mănăstirii ca la o aruncătură de săgeată. Acolo ne-au arătat un izvor, spunându-ne:

Avem acest izvor foarte frumos și mare de la Dumnezeu. Nu-i un izvor natural, ci ne este dăruit de Dumnezeu. Cel întru sfinți părintele nostru marele Teodosie a postit mult și a vărsat multe lacrimi însoțite de multe, metanii ca Dumnezeu să ne dea nouă puțința de a ne desfăta cu apa aceasta. Mai înainte părinții aduceau apă de la pîrîu. Dumnezeu însă, care face totdeauna voia celor care se tem de El, ne-a dat binecuvîntarea apei prin rugăciunile părintelui nostru. Acum doi ani, niște frați au cerut starețului să zidească baie în mănăstire. Starețul nostru însă nu prea voia, dar a îngăduit din pricină că frații erau bolnavi. Și s-a zidit baia; au făcut însă numai o dată baie în ea, căci îndată a secat izvorul cel mare și îmbelșugat în apă dăruit de Dumnezeu. Și adevărul vă spunem că am postit mult timp și am făcut multe rugăciuni însoțite de multe lacrimi și cu toate acestea apa n-a ieșit din fîntînă. A trecut un an fără să izvorească un pic de apă. Noi eram tare strîmtorați și supărați. Dar cînd starețul nostru a pus de a dărîmat baia, îndată Dumnezeu ne-a dat iarăși apa.

CAPITOLUL 81

DESPRE FÎNTÎNA UMPLUTĂ CU APĂ CÎND S-A BĂGAT ÎN EA ICOANA ACELUIAȘI AVVA TEODOSIE

Tot părinții aceia ne-au mai povestit această întîmplare zicînd:

Zilele acestea o femeie iubitoare de Hristos a săpat o fîntînă în părțile Apameii¹⁰⁸. Cu toate că a cheltuit o mulțime de bani și a săpat adînc fîntîna, totuși nu a dat de apă, așa că era tare supărată și din pricina muncii și din pricina cheltuielii.

Într-o zi vede femeia pe cineva care-i spune: „trimite să-ți aducă icoana lui avă Teodosie cel din Scopelos, și cu ajutorul ei Dumnezeu îți va da apă“. Femeia îndată a trimis doi oameni, a luat icoana sfântului și a băgat-o în fântână și numaidecât a ieșit apă încât s-a umplut fântâna pînă la jumătate. Cei care au scos icoana din apă ne-au adus și nouă apă, am băut și am slăvit toți pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 82

VIATA MONAHULUI IOAN DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS

În aceeași mănăstire am văzut pe un călugăr numit Ioan. Părinții de acolo, ne spuneau despre el zicînd:

— Cu adevărat, creștini, acest călugăr este mare și înfricoșător dracilor. Oricine vine aici supărat de un duh necurat, este vindecat de acest călugăr bătrîn.

CAPITOLUL 83

TOT DESPRE ACELAȘI

Tot părinții din mănăstirea Scopelos, ne-au istorisit despre avva Ioan și aceasta:

Ca la douăzeci și patru de mile de mănăstire este un port numit Lepti Acra.¹⁰⁹ În acest port un proprietar de corăbii construise o corabie de treizeci de mii de vedre¹¹⁰ și voia să o coboare în mare. Și a muncit timp de două săptămîni cu mulți lucrători — spunea că avea cîte trei sute de lucrători pe zi — dar n-a putut să tîrască corabia în mare și nici să o miște din loc. Corabia era vrăjită de oameni răi. Stăpînul corabiei era tare întristat și supărat și nu avea ce să facă. Potrivit iconomiei lui Dumnezeu însă s-a abătut călugărul Ioan din Scopelos și în părțile acelea. Cînd stăpînul corabiei l-a văzut, i-a spus, căci știa cine este și cîtă putere are:

— Roagă-te, avvo, pentru corabie, căci din pricina vrăjitoriei nu se coboară în mare!

— Du-te, i-a spus el corăbierului, și pregătește ceva de mîncare și Dumnezeu are să-ți ajute.

Călugărul a spus asta ca să trimită pe stăpînul corabiei acasă. Și s-a dus singur la corabie. A făcut trei metanii lui Dumnezeu și a făcut deasupra corabiei de trei ori semnul Crucii în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Călugărul s-a dus apoi acasă la corăbier și i-a spus:

— Du-te și coboară corabia în mare!

Corăbierul l-a crezut pe călugăr și a plecat însoțit de cîțiva oameni. Cînd s-a apropiat de corabie, corabia a coborît îndată în mare și toți au slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 84

VIATA ȘI MOARTEA UNUI ANAHORET, ROB AL LUI DUMNEZEU DIN ACEEAȘI MĂNĂSTIRE

Părinții aceleiași mănăstiri ne-au mai istorisit și următoarele:

Era un anahoret în munții aceștia, bărbat îmbunătățit cu viața după Dumnezeu, care trăise mulți ani hărănindu-se numai cu verdețuri. A murit într-o mică peșteră. Noi însă n-am știut de moartea lui, ci am socotit că a fost dus în alt pustiu. Într-o noapte s-a arătat în vis starețului nostru de acum, bunului și minunatului păstor, avva Iulian și-i zise:

— Ia cîțiva frați și vino și mă ia din locul în care mă găsesc, în muntele numit Elafos.

Starețul nostru a luat cîțiva frați și s-a urcat în muntele în care i-a spus. Cu toate că am căutat vreme îndelungată, n-am găsit trupul anahoretului. Căci era astupată din pricina vremii intrarea peșterii cu lemne și zăpadă. Văzînd că nu-l găsim, avva ne-a zis:

— Hai, fiilor, să coborîm!

Și pe cînd aveam de gînd să ne coborîm, iată că vine un cerb; s-a oprit puțin înaintea noastră și a început să scurme pămîntul cu picioarele. Starețul nostru văzînd aceasta, ne zice:

— Credeți-mă, fiilor, acolo este îngropat robul lui Dumnezeu.

Am săpat acolo și am găsit trupul nevătmat. L-am dus la mănăstire și l-am îngropat.

CUM A ODRĂSLIT GRÎUL ACELEIAȘI MĂNĂSTIRI PENTRU CĂ S-A ÎNCETAT MILOSTENIA OBIȘNUITA

Tot părinții din aceeași mănăstire ne povesteau zicînd și aceasta:

Era obiceiul ca în Sfînta și Marea Joi să vină aici săracii și orfanii acestui ținut și să primească cîte o jumătate de baniță de grîu, cinci prescuri, cam o jumătate de litru de vin și un sfert de litru de miere. Acum trei ani a fost o lipsă mare de grîu, încît se vindea în acest ținut două banițe de grîu cu un galben.

Cînd a venit Postul Mare cîțiva părinți au zis starețului nostru:

— Anul acesta, avvo, să nu mai dăm săracilor, după cum e obiceiul ca să nu lipsim mănăstirea, căci nu se găsește grîu.

Starețul a început să spună fraților:

— Să nu întrerupem, fiilor, pomană rînduită de părintele nostru Teodosie. Vedeți, este o poruncă a bătrînului și nu ne va fi de folos dacă o călcăm.

Frații însă stăruiau și-l sileau pe stareț, zicîndu-i:

— Grîul n-are să ne ajungă nici pentru hrana noastră, dar să mai dăm și altora.

Starețul s-a întristat și a spus:

— Duceți-vă, faceți ce vreți!

Așa că au hotărît să nu mai facă, ca de obicei, pomană în Sfînta și Marea Joi și în Sfînta și Marea Vineri.

Fratele care avea grijă de hambar s-a dus să deschidă hambarul și a văzut că tot grîul e încolțit așa că au fost siliți să arunce tot grîul în mare. Atunci avva a început să spună fraților:

— Așa pățește cel care calcă rînduielile părintelui nostru; culege roadele neascultării. Trebuia să dăm cinci sute de baniți de grîu; prin ele puteam cinsti prin ascultare și pe părintele nostru Teodosie și puteam mîngîia și pe săraci. Iată, acum am pierdut aproape cinci mii de baniți de grîu. Ce am folosit noi, fiilor? Dimpotrivă am făcut două lucruri rele: unul, că am călcat porunca părintelui nostru; al doilea, că nu ne-am

pus nădejdea în Dumnezeu, ci în hambar. Să învățăm din asta, fraților, că Dumnezeu este Cel care conduce toată omenirea și că sfântul Teodosie se îngrijește nevăzut de noi, copiii lui.

CAPITOLUL 86

DESPRE ALT ANAHORET AL ACELEIAȘI MĂNĂSTIRI CARE A MURIT ÎNDATĂ CE S-A ÎMPĂRTĂȘIT

Toma din Aegeae ne povestea, zicînd:

Cînd veneam de la Aegeae după sărbătoare, ne-a prins pe drum o mare furtună și am poposit în mănăstirea lui avă Teodosie din Scopelos. Pe cînd eram acolo s-a petrecut această întîmplare. În părțile acelea era un anahoret pascător.¹¹¹ În fiecare duminică venea la mănăstire și se împărtășea cu Sfintele Taine. Într-o zi anahoretul s-a supărat pentru unele lucruri din mănăstire și n-a mai venit după obiceiul său la mănăstire vreme de cinci săptămîni. Și s-au întristat părinții din mănăstire din pricina asta. Așadar, pe cînd eram în mănăstire a venit anahoretul într-o duminică. Părinții din mănăstire s-au bucurat cînd l-au văzut și i-au făcut metanie. Le-a făcut și el metanie și s-au împăcat unii cu alții. După ce anahoretul s-a împărtășit cu Sfîntul Trup și Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos, s-a așezat în mijlocul bisericii și a murit îndată, fără ca să i se fi făcut cumva rău înainte. Și au cunoscut părinții mănăstirii că anahoretul și-a cunoscut mai dinainte sfîrșitul său și de asta a venit la mănăstire ca să plece la Domnul fără să aibă ceva împotriva cuiva.

CAPITOLUL 87

AFLAREA TRUPULUI LUI IOAN ANAHORETUL,

PORECLIT SMERITUL

Am ajuns într-un sat, șase mile departe de Rosos și ne-au găzduit doi săteni bătrîni la biserica satului lor. Satul era la poalele muntelui. În biserică ne-a arătat o placă de mormînt, spunîndu-ne:

— În acest mormînt, creștini, se află un mare anahoret.

— De unde știți? i-am întreat noi.

— Acum șapte ani, au răspuns ei, locuitorii acestui sat au văzut pe culmea muntelui o lumină ca de foc. La început am crezut că a aprins cineva foc din pricina fiarelor sălbatice, dar am văzut că lumina aceasta ține multe zile. Într-o zi ne-am suit pe munte, dar n-am văzut nici urmă că a ars vreun foc și nici lemne arse. În noaptea următoare am văzut iarăși aceeași lumină și așa timp de trei luni. Într-o noapte am luat cîțiva oameni, înarmați cu arme împotriva fiarelor și ne-am suit în munte la acea lumină. Și am rămas unde era lumina pînă dimineata. Dimineata vedem o mică peșteră în locul în care era lumina. Cînd am intrat înăuntru am găsit un anahoret mort. Era îmbrăcat cu un stihar de păr și cu o mantie de funii, iar în mîini ținea o cruce mare de argint. Cu el am găsit o cărțuție în care era scris: „m-am săvîrșit eu, Ioan cel smerit, în indictionul al cincisprezecelea“. Am socotit anul și am aflat că murise de șapte ani. Era așa de bine păstrat ca și cum ar fi murit astăzi. L-am luat de acolo și l-am îngropat în biserică.

CAPITOLUL 88

VIATA LUI AVVA TOMA APOCRISIARUL DIN CHINOVIA APAMEII ȘI DESPRE MINUNEA FĂCUTĂ DE TRUPUL LUI DUPĂ MOARTE

Cînd am ajuns în Antiohia un preot al bisericii ne-a povestit despre un oarecare avva Toma, care era apocrisiar al unei chinovii din părțile Apameii.¹¹² Acesta a venit odată la Ierusalim pentru nevoile mănăstirii.¹¹³ Pe cînd zăbovea aici pentru treburi, a murit în Dafni¹¹⁴ la biserica sfintei Eufimii.¹¹⁵ Clericii locului l-au îngropat ca străin în cimitirul pentru străini. În altă zi au îngropat o femeie și au pus-o deasupra lui. Era cam pe la ora opt dimineata; pe la ora trei după amiază pămîntul a aruncat-o afară. Localnicii s-au minunat văzînd întîmplarea. Apoi pe seară au îngropat-o din nou în același mormînt și a doua zi au găsit trupul ei iarăși deasupra mormîntului. Au luat deci trupul și l-au îngropat în alt mormînt.

După cîteva zile au îngropat o altă femeie și au pus-o deasupra monahului, negîndindu-se că monahul nu îngăduie să fie îngropată o femeie deasupra lui. Cînd au văzut clericii că și pe aceasta a azvîrlit-o pămîntul afară, au cunoscut că bătrînul nu primește ca să fie îngropată o femeie deasupra lui și s-au dus și au spus împlinirea patriarhului Domnin. Patriarhul a poruncit ca tot orașul să vină cu lumînări în Dafni și să poarte cu litanii trupul acelui sfînt bărbat. Și l-au îngropat în cimitir unde se găsesc multe moaște ale sfinților mucenici. Au făcut deasupra mormîntului și o capelă.

CAPITOLUL 89

GĂSIREA TRUPULUI UNUI SFÎNT ANAHORET ÎN MUNTELE AMANON

Un părinte din Antiohia ne-a istorisit acestea:

Într-o zi ne-am suit în muntele Amanon pentru niște treburi. Acolo am găsit o peșteră. Cînd am intrat înăuntru am găsit un anahoret îngenunchiat, cu mîinile întinse spre cer și cu părul capului pînă la pămînt. Socotind că este viu, i-am făcut metanie, zicîndu-i:

— Roagă-te pentru mine, părinte!

Cum nu mi-a răspuns, m-am sculat și m-am apropiat de el ca să-i sărut dreapta. Cînd l-am apucat de mîna am văzut că-i mort. L-am lăsat și am ieșit din peșteră. După ce am mers puțină vreme, văd altă peșteră. Am intrat înăuntru și am găsit un alt bătrîn. Și mi-a spus:

— Bine ai venit, frate! Ai intrat și în cealaltă peșteră a bătrînului?

— Da, părinte, i-am răspuns eu.

— N-ai luat cumva ceva de acolo?

— Nu, i-am răspuns.

Atunci mi-a spus bătrînul:

— Într-adevăr, frate, bătrînul a murit acum cincisprezece ani.

Și părea că murise de un ceas. După ce mi-am luat blagoslovenie de la bătrîn, am plecat slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 90

MOARTEA A DOI ANAHOREȚI ÎN MUNTELE PTERIGHION

Doi anahoreți trăiau mai sus de munții Rossos, în muntele numit Pterighion, alături de râul Piapi și de mănăstirea lui avva Teodosie cel din Scopelos. Călugărul a murit; ucenicul lui i-a făcut slujba înmormântării și l-a îngropat în munte. După câteva zile ucenicul anahoretului s-a pogorât din munte și a venit în apropiere de locuințele omenești. Aici a găsit un om care-și lucra pământul și i-a spus:

— Fii bun, frate, ia cu tine o sapă și o lopată și vino cu mine!

Săteanul a ascultat îndată de anahoret. Când s-a suit în munte, anahoretul i-a arătat săteanului mormântul bătrînului și i-a spus:

— Sapă aici!

Și pe cînd săpa el mormîntul, anahoretul se ruga. După ce și-a terminat rugăciunea a îmbrățișat pe sătean și i-a spus:

— Roagă-te pentru mine, frate!

Apoi s-a pogorât în mormînt, s-a așezat deasupra bătrînului și și-a dat duhul. Săteanul a acoperit din nou mormîntul și a mulțumit lui Dumnezeu. Coborîndu-se ca la o aruncătură de piatră din munte a spus întru sine: „trebuie să-mi iau blagoslovenie de la sfinți“. Dar cînd s-a întors n-a mai găsit mormîntul sfinților.

CAPITOLUL 91

VIATA LUI AVVA GRIGORE ANAHORETUL ȘI A LUI TATALEU, UCENICUL LUI

Spuneau unii dintre părinți despre avva Gheorghe anahoretul că a trăit treizeci și cinci de ani rătăcind gol prin pustie.

*

*

*

Spuneau iarăși despre el că pe cînd era în munții mănăstirii lui avva Teodosie cel din Scopelos¹¹⁶ avea un ucenic. Acesta a murit. Pentru că bătrînul nu avea unelte ca să sape mormîntul

și să îngroape trupul fratelui, s-a coborât din munte la mare și a găsit o corabie care se apropia de țărm. Și a rugat pe proprietarul corabiei și pe corăbieri să se suie cu el în munte și să îngroape pe fratele. Ei au primit cu bucurie rugămintea bătrînului. Au luat uneltele trebuitoare și s-au urcat în munte împreună cu el. Au săpat groapa și au îngropat trupul fratelui. Unul din corăbieri, numit Talaleu, mișcat de virtutea bătrînului, l-a rugat să-i îngăduie să rămînă cu el. Bătrînul i-a spus că nu are să poată suporta nevoițele ascezei. Tînărul i-a spus: „da, am să le suport!” Și a rămas cu bătrînul. A stat cu el un an nevoindu-se mult în asceză. După un an, fratele Talaleu îi face metanie bătrînului și îi spune:

— Roagă-te pentru mine, părinte, că Dumnezeu pentru rugăciunile tale, a îndepărtat de la mine chinul; nu mai simt nici o oboseală și nici văzduhul nu mă mai biciuiește; arșița verii nu mă arde și nici iarna nu îngheț de frig; dimpotrivă mă simt foarte bine.

Bătrînul l-a binecuvîntat. După ce a mai stat doi ani și jumătate cu bătrînul, fratele Talaleu a cunoscut mai dinainte că i se apropie sfîrșitul. Și l-a rugat pe bătrîn, spunîndu-i:

— Ia-mă la Ierusalim să mă închin și Sfintei Cruci și Sfintei Învieri a lui Hristos, Dumnezeul nostru, căci în aceste zile Domnul mă va lua la sine.

Bătrînul l-a luat și au plecat în Sfînta Cetate. După ce s-au închinat Sfintelor și cinstitelor locuri, s-au pogorît la sfîntul rîu Iordan și s-au spălat pe tot trupul. După trei zile fratele Talaleu a murit. Bătrînul l-a înmormîntat în lavra Coprata. După cîtva timp a murit și avă Gheorghe anahoretul și l-au îngropat părinții în lavra Coprata în biserica lor.

CAPITOLUL 92

VIATA FRATELUI GHEORGHE CAPADOCIANUL ȘI DESCOPERIREA TRUPULUI LUI PETRU SIHASTRU DE LA SFÎNTUL RÎU IORDAN

Ne povestea nouă, amie și fratelui Sofronie, sofistul, cuviosul părintele nostru avă Gheorghe arhimandritul mănăstirii sfîntului părinte Teodosie, care se găsește în pustiul Sfintei Cetați a lui Hristos Dumnezeul nostru,¹¹⁷ spunînd:

Aveam un frate aici, numit și el Gheorghe capadocianul. Acesta era pus sub ascultare în Fasaelis.¹¹⁸ Într-o zi frații frământau pîine, iar fratele Gheorghe dădea foc cuptorului. După ce cuptorul s-a încins, frațele Gheorghe n-a găsit un cîlt cu care trebuia șters cuptorul. Frații îl ascuseseră să-l ispitească. Văzînd că nu-l găsește a intrat în cuptor și l-a șters cu haina lui și a ieșit din cuptor fără să fie vătămat de foc. Cînd am auzit de asta am pus la canon pe frații care l-au ispitit.

*
* *
*

Tot avva Gheorghe, părintele nostru, ne mai povestește despre același frate Gheorghe, spunînd:

Într-o zi păștea porcii în Fasaelis și au venit doi lei să răpească un porc. Fratele Gheorghe și-a luat toiagul și i-a alungat pînă la sfîntul rîu Iordan.

*
* *
*

Tot părintele nostru ne povestește iarăși, zicînd:

Am început să zidim biserica sfîntului Chiriac în Fasaelis și am săpat temelia bisericii. Într-o noapte mi s-a arătat în vis un monah, pe fața căruia se vedeau urmele unei mari asceze, îmbrăcat cu o mantie de funii, iar pe umeri un mic veston făcut din papură. Și-mi spuse cu voce blîndă:

— Spune-mi, avvo Gheorghe, fără să-ți dai seama ai vrut să mă lași afară de zidurile bisericii pe care o zidești, pe mine care am purtat atîtea nevoințe călugărești și atîta asceză?

Plin de credință față de înfățișarea sfîntă a bătrînului, îi spun:

— Nu, departe de mine de a face una ca asta!

— Și totuși ai făcut-o.

— Dar tu cine ești, părinte?

— Eu sunt Petru pascătorul,¹¹⁹ de la sfîntul rîu Iordan, mi-a răspuns el.

— Cînd m-am deșteptat dimineța, am lărgit temelia bisericii. Și pe cînd săpam, am găsit culcat trupul lui așa cum l-am văzut în vis.

După ce am zidit biserica, am făcut un mormînt foarte frumos în partea dreaptă a bisericii și l-am îngropat acolo.

CAPITOLUL 93

VIATA LUI AVA SISINIE, CARE A RENUNȚAT LA EPISCOPAT ȘI VIAȚA UCENICULUI SĂU

Tot părintele nostru Gheorghe ne povestește, zicînd:

Într-o zi m-am dus la avva Sisinie anahoretul. Acest bătrîn și-a părăsit episcopia sa pentru Dumnezeu și a venit să si-hăstrească alături de satul numit Betabara¹²⁰, cam la șase mile departe de sfîntul rîu Iordan. Cînd am ajuns la el am bătut mult la ușa lui. După mult timp ne-a deschis ucenicul lui și ne-a spus așa:

— Bătrînul meu, avvo, s-a îmbolnăvit de moarte și s-a rugat lui Dumnezeu să nu plece din viața aceasta, pînă ce nu va auzi că ai venit în ținutul acesta.

Într-adevăr eu fusesem în Constantinopol pentru nevoile chinoviei la prea binecredinciosul împărat Tiberiu.¹²¹ Ucenicul s-a dus la bătrîn și l-a vestit că am venit. După mult timp s-a întors și ne-a spus:

— Veniți!

Cînd ne-am dus l-am găsit pe bătrîn mort. Și am cunoscut că a plecat spre Domnul îndată ce a auzit că eu eram cel care a bătut la ușă. Și pe cînd îi sărutam dreapta mi-a spus mortul cu voce blîndă: „bine ai venit, avvo!” și iarăși a adormit.

Atunci am făcut cunoscut locuitorilor din sat să vină să îngroape pe bătrîn. Cînd au venit și au săpat mormîntul, ucenicul bătrînului a spus celor ce săpau:

— Fiți așa de buni și săpați-l puțin mai mare ca să încapă doi în el.

După ce au terminat groapa, ucenicul bătrînului s-a întins pe o rogojină și a murit. Și au îngropat pe amîndoi, pe bătrîn și pe ucenicul lui.

CAPITOLUL 94

VIATA LUI AVVA IULIAN EPISCOPUL BOSTREI

Tot părintele nostru Gheorghe ne povestea despre avva Iulian, care a ajuns episcopul Bostrei¹²², spunînd:

După plecarea lui din chinovie ca să fie sfințit episcop al Bostrei, unii dintre stăpînii orașului, oameni urîtori de Hriotos,

au vrut să-l ucidă cu otravă. Și au cumpărat cu bani pe slujitorul lui și i-au dat otrava să o toarne în paharul mitropolitului și să-i dea să bea amestecătura. Sluga a făcut așa cum a fost învățată. Ea a dat paharul otrăvit dumnezeiescului Iulian. Iulian l-a luat, dar cunoștea de la Dumnezeu și viclenia și pe cei care au pus-o la cale. A luat paharul, l-a pus înaintea lui fără să spună ceva slugii. Apoi a trimis să cheme pe toți stăpînii orașului, printre care să găseau și cei care urziseră uciderea. Dumnezeiescul Iulian, pentru că n-a vrut să dea pe față pe cei care puseseră la cale omorul, le-a spus tuturor cu voce blîndă:

— Dacă socotiți că veți ucide cu otravă pe smeritul Iulian, iată beau paharul în fața voastră. Și făcînd semnul Crucii de trei ori peste pahar cu degetele sale și spunînd: „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, beau acest pahar“, l-a băut înaintea tuturor și a rămas nevătămat. Cînd au văzut asta și-au cerut iertare toți.

CAPITOLUL 95

VIATA BĂTRÎNULUI PATRICIU DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS

Era un bătrîn care trăia în mănăstirea părintelui nostru Teodosie, de fel din Sevastopoea Armeniei, numit Patriciu. Era foarte bătrîn — se spunea că era de o sută treisprezece ani — blînd și sihastru. Părinții acestui loc ne povesteau despre acest virtuos bătrîn că era starețul chinoviei Avazanu. A părăsit stăreția de teamă de a nu păcătui mai mult și de a nu fi osîndit, fiind în fruntea chinoviei, căci spunea el că păstorirea oilor cuvîntătoare se cuvine marilor bărbați și a venit la ascultare în mănăstirea părintelui nostru Teodosie, judecînd că e mai bine așa pentru mîntuirea sufletului lui.

CAPITOLUL 96

DESPRE ACELAȘI ȘI DESPRE IULIAN, ARABUL, ORB

Tot despre el ne spuneau și următoarele:

Era aici un călugăr, arab de neam, numit Iulian, lipsit de vedere. Acest avvă Iulian s-a supărat odată cu privire la Macarie,¹²³ arhiepiscopul Ierusalimului și nu primea să fie împărtă-

șit de el. Într-o zi avva Iulian îi face cunoscut lui avva Simeon cel din Muntele Minunat — Muntele era departe de Antiohia ca la nouă mile¹²⁴ — spunînd:

— Sînt orb și nu pot să mă duc în altă parte și nici n-am pe cineva în stare să mă ajute, iar de la Macarie nu vreau să primesc Sfînta Împărtășanie. Dar spune-mi, părinte, cum trebuie să mă port cu un frate care a curvit și cu unul care s-a legat prin iurămînt.

Avva Simeon a răspuns lui avva Iulian, zicînd:

— Să nu pleci și nici să nu te despartî cumva de Sfînta Biserică pentru că ea, prin harul Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este nepătată. Dar află și aceasta, frate, că aveți în chinovia voastră pe un bătrîn cu numele Patriciu, care poate să proscomidească.¹²⁵ Bătrînul acesta nu-i rînduit printre primii preoți, vine între ultimii la biserică și locuiește aproape dinspre zidul de apus al bisericii. Are și el dreptul să rostească sfînta rugăciune a proscomidiei; și Sfînta Jertfă adusă de el este bine primită.

CAPITOLUL 97

VIATA ȘI MOARTEA A DOI FRĂȚI MONAHI, CARE S-AU JURAT SĂ NU SE DESPARTĂ UNUL DE ALTUL

Spunea avva Ioan anahoretul, poreclit Piru:

Am auzit pe avva Ștefan moabitul, povestind:

Pe cînd eram în chinovia sfîntului Teodosie cel Mare, începătorul vieții de obște, erau acolo doi frați, care au făcut jurămînt să nu se despartă unul de altul, nici în viață, nici în moarte. Cum stăteau ei în chinovie și întăreau pe toți, unul din ei a fost chinuit de curvie. Neputînd suporta chinul, îi spune fratelui său:

— Frate, dezleagă-mă de jurămînt, că sînt chinuit de curvie și vreau să plec în lume.

Fratele lui a început să-l roage și să-i spună:

— Nu, frate, nu face una ca asta, să nu-ți pierzi osteneala. Celălalt i-a spus:

— Sau vino cu mine ca să săvîrșesc fapta, sau dezleagă-mă de jurămînt ca să plec.

Fratele nevoind să-l dezlege de jurămînt a plecat cu el

în oraș. Cel chinuit de curvie a intrat într-o casă de desfrîu, iar celălalt a stat afară, a luat țărîna din pămînt și și-a pus-o pe cap. Și s-a zdrobit pe sineși. După ce a ieșit din casa de desfrîu, după ce și-a îndeplinit pofta, i-a spus celălalt frate:

— Ce ai folosit, fratele meu, de pe urma păcatului tău? Să mergem iarăși la locul nostru.

— Nu pot să mai merg în pustie, a răspuns el. Du-te singur, căci eu rămîn în lume.

Deși a stăruit mult, nu l-a convins ca să-l urmeze în pustie, așa că a rămas și el în lume cu el și au muncit ca să se hrănească.

Avva Avramie ¹²⁶, cel care construisese mai înainte în Constantinopole, mănăstirea Avramiților, arhiepiscopul de mai tîrziu al Efesului, acest bun și blînd păstor, zidea în acea vreme mănăstirea lui, numită a Bizantinilor. ¹²⁷ S-au dus deci cei doi frați și au muncit acolo, primindu-și plata. Cel care căzuse în curvie lua plata amîndurora și se ducea în fiecare zi în oraș și cheltuia banii în desfrîu. Celălalt postea toată ziua și-și îndeplinea cu toată liniștea lucrul său, fără să vorbească cu cineva. Locuitorii au văzut că în fiecare zi acesta nici nu mîncă, nici nu vorbește, ci stă neconținut pe gînduri, și au spus celui întru sfinți avva Avramie toată purtarea lui și tot ce știau despre dînsul. Atunci marele Avramie a chemat pe lucrător în chilia lui și l-a întrebat, zicînd:

— De unde ești, frate? Care-i meseria ta?

Fratele i-a mărturisit lui totul și a adăugat:

— Rabd totul pentru fratele meu, pentru ca Dumnezeu vă-zîndu-mi chinuirea mea să-l mîntuie pe fratele.

Cînd dumnezeiescul Avramie a auzit acestea, i-a spus fratelui:

— Domnul ți-a dăruit sufletul fratelui tău.

După ce avva Avramie i-a dat drumul fratelui și a ieșit din chilia bătrînului, iată că îl strigă fratele său:

— Ia-mă în pustie, fratele meu, ca să mă mîntui!

Îndată l-a luat, a plecat într-o peșteră alături de sfîntul rîu Iordan și l-a zăvorît. După puțină vreme, propășind mult cu duhul în cele dumnezeiești, a murit. Fratele a rămas în aceeași peșteră, după cum făcuse jurămînt, ca să moară și el tot acolo.

CAPITOLUL 98

DESPRE ACELAȘI FRATE

La acest frate, care trăia lângă sfântul rîu Iordan după moartea fratelui său, a venit un bătrîn din Lavra Calamon¹²⁸ și i-a spus:

— Spune-mi, frate, ce fapte deosebite ai săvîrșit în atîta vreme de sihăstrie și de asceză!

— Du-te și vino după zece zile, i-a zis fratele, și-ți voi spune.

Bătrînul a venit în a zecea zi și l-a găsit pe frate mort, iar pe o coajă scrise următoarele cuvinte:

„Iartă-mă, părinte, că niciodată nu mi-am lăsat mintea pe pămînt cînd făceam canonul meu“.

CAPITOLUL 99

VIATA BĂTRÎNULUI ANTONIE DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS

Părinții aceleiași mănăstiri ne povesteau, zicînd:

Acum cîțiva ani trăia aici un călugăr numit Iantos. Acesta în toată viața lui a postit foarte mult și se ducea mereu la locul ce se numește Cutila¹²⁹. Odată pe cînd era în pustie, iată că au venit saracinii în părțile acelea. Unul dintre ei cînd a văzut pe călugăr și-a scos sabia și s-a îndreptat spre el cu gîndul să-l omoare. Călugărul cînd l-a văzut pe saracin că vine spre el a întins mîinile spre cer și a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, facă-se voia Ta!“ Și îndată s-a deschis pămîntul și l-a înghițit pe saracin. Călugărul a fost mîntuit și a intrat în mănăstire slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 100

VIATA MONAHULUI PETRU PONTICUL

Părinții aceleiași mănăstiri ne mai povesteau iarăși:

Era aici un preot numit Petru, de fel din Pont, care săvîrșise multe și nenumărate fapte de ispravă. Despre acest preot ne povestea Teodor care a ajuns episcop al Rosului, zicînd:

Într-o zi a venit la mine la Iordan în lavra Turnurilor, căci acolo locuiam și mi-a spus:

— Fii bun, frate Teodore, să mergi cu mine în muntele Sinai, pentru că am făcut o făgăduință.

Eu, pentru că nu voiam să nu dau ascultare bătrînului, i-am zis:

— Să mergem!

După ce am trecut sfîntul rîu Iordan, bătrînul mi-a zis:

— Frate Teodore, haide să facem metanie ca nici unul din noi să nu mănînce nimic pînă la muntele Sinai.

— Într-adevăr, părinte, i-am răspuns eu, nu pot să fac asta.

Bătrînul a făcut metanie și pînă la muntele Sinai n-a mîncat nimic. După ce s-a împărtășit cu Sfintele Taine în muntele Sinai, a mîncat. Din muntele Sinai am plecat la sfîntul Mina¹³⁰ din Alexandria. La fel, nici pînă aici n-a mîncat nimic. Și aici a mîncat după ce s-a împărtășit. De la sfîntul Mina am venit la Ierusalim, fără să guste ceva pe drum. A mîncat numai după ce s-a împărtășit în biserica sfintei învieri a lui Hristos, Dumnezeuul nostru. Într-un drum atît de lung bătrînul n-a mîncat decît de trei ori: odată în Muntele Sinai, altădată la sfîntul Mina și a treia oară în Ierusalim.

CAPITOLUL 101

VIATA LUI PAVEL, MONAHUL ROMAN

Părinții aceleiași mănăstiri ne povesteau despre alt bătrîn, zicînd:

Era un călugăr aici numit Pavel, roman de neam, care a murit acum cîțva timp. Într-o zi s-a dus la Ierihon cu catîrrii. Pe cînd se afla la han, catîrul împins de diavol, fără știrea lui avva Pavel, a călcat pe un copil care se afla la han și l-a omorît. Foarte întristat din pricina asta, avva Pavel a plecat și s-a dus în Arona. Aici s-a făcut anahoret, plîngînd neconținut moartea copilului și spunînd: „eu am ucis pe copil și la judecată am să fiu osîndit ca ucigaș”. Alături de el trăia și un leu. În fiecare zi mergea avva Pavel în culcușul leului așîtîndu-l și zădărnindu-l, să se scoale și să-l mănînce. Leul însă nu

l-a vătămat de loc. Atunci văzînd că n-ajunge la socoteală, spune în el însuși: „am să mă culc în calea leului cînd pleacă și se duce la rîu să bea apă; atunci are să mă mănînce!” S-a culcat așadar, la pămînt. Și iată că după puțin timp a venit și leul și a trecut pe lîngă bătrîn cu toată liniștea ca și un om și nu s-a atins deloc de el. Atunci bătrînul a fost încredințat că Dumnezeu i-a iertat păcatul. Și s-a întors iarăși în mănăstirea lui și a trăit spre folosul și zidirea sufletească a multora, pînă ce s-a odihnit în Dumnezeu.

CAPITOLUL 102

POVESTIREA LUI SOFRONIE SOFISTUL DESPRE CELE CE S-AU ÎNTÎLNIT PE CALE CU EL

Avva Sofronie sofistul, fratele meu, trebuia să dea un examen de absolvire. Eram cu el eu, avva Scolastic, avva Chiric și alți cîțiva părinți. Și ne-a spus avva Sofronie:

— Mergeam pe drum; înaintea mea cînta un cor de copile și zicea: „bine ai venit, Sofronie! Sofronie a fost încununat!”

CAPITOLUL 103

VIATA ȘI VIRTUȚILE LUI AVVA STRATIGHIE

Despre avva Stratighie, starețul mănăstirii celui întru sfinți părintele nostru Teodosie, spuneau părinții acestei mănăstiri că avea aceste trei virtuți prin care depășea pe orice monah de anii noștri: postea mult, priveghea mult, lucra mult¹³¹.

CAPITOLUL 104

VIATA LUI AVVA NONU PREOTUL

În chinovia celui întru sfinți părintele nostru Teodosie, ne povestea avva Teodosie, care a ajuns episcop de Capitolias despre avva Nonu, zicînd:

Odată, înainte de a toca de miezonoptică, stăteam culcat

în patul meu. Și am auzit pe cineva zicînd cu voce dulce și liniștită: „Doamne, miluiește“. Și am vrut să știu cine-i cel care îl spune. M-am uitat pe fereastra chiliei mele în biserică și am văzut pe un călugăr îngenunchiat, iar deasupra capului lui o stea luminoasă, la lumina căreia am recunoscut cine era.

Un alt călugăr bătrîn din aceeași chinovie ne povestea tot despre avva Nonu, zicînd:

Într-o zi, înainte de a toca, am ieșit din chilia mea, ca să mă duc la biserică. Și am văzut pe bătrîn stînd înaintea bisericii, rugîndu-se cu mîinile înălțate spre cer. Mîinile lui luminau ca două făclii de foc. Cuprins de frică am plecat.

CAPITOLUL 105

VIAȚA SFÎNTULUI BĂTRÎN HRISTOFOR, DE NEAM ROMAN

Pe cînd eram în Alexandria ne-am dus la avva Teodul, care era în sfînta Sofia lîngă Far¹³². Și ne povestea nouă bătrînul, zicînd:

M-am călugărit în chinovia celui întru sfinți părinte nostru Teodosie, cea din pustiul Ierusalimului, Sfîntul Oraș al lui Hristos Dumnezeuul nostru. Și am găsit acolo un călugăr vestit numit Hristofor, de neam roman. Într-o zi îi fac meta-nie și-i zic:

— Ai dragoste, părinte, care au fost nevoințele tale călugărești din tinerețile tale?

Bătrînul s-a lăsat mult rugat de mine; cînd a cunoscut însă că i-am pus această întrebare pentru folosul sufletului, mi-a povestit, spunîndu-mi:

— Aveam foarte multă dragoste de călugărie, fiule, cînd am renunțat la lume. Ziua îmi făceam canonul, iar noaptea mă duceameîn peștera în care obișnuiau să se roage cel întru sfinți Teodosie și ceilalți părinți. Cînd coboram în peșteră făceam lui Dumnezeu cîte o sută de metanii pe fiecare treaptă. Și erau pînă jos optsprezece trepte. După ce coboram toate treptele, rămîneam în peșteră pînă ce toca. Atunci mă duceam la biserică. După ce am făcut timp de zece ani această lucrare cu post,

cu multă înfrînare și oboseală,¹³³ într-o zi am coborît în peșteră ca de obicei. Cînd să pun piciorul în peșteră, după ce am împlinit metaniile pe fiecare treaptă, am căzut în extaz și văd că toată podeaua peșterii este plină de candelă. Unele erau aprinse, altele nu. Văd și doi bărbați îmbrăcați în hlamide albe, pregătind candelă.

Eu le-am spus:

— Pentru ce ați pus candelă acestea și nu ne îngăduiți să coborîm și să ne rugăm.

Ei mi-au răspuns, zicînd:

— Acestea sînt candelă părinților.

— Pentru ce unele sînt aprinse, iar altele nu?, i-am întrebat din nou.

— Cei ce vor, au răspuns ei, și le aprind; cei care nu vor, nu și le aprind.

— Fiți așa de buni, le-am spus eu, și spuneți-mi de arde candelă mea sau nu.

— Roagă-te și o aprindem, au răspuns ei.

Și le-am zis:

— Să mă rog? Dar pînă acum ce-am făcut?

După ce am spus aceste cuvinte mi-am venit în fire și întorcîndu-mă n-am mai văzut pe nimeni. Și mi-am zis în sine-mi:

— Dacă vrei să te mîntui, Hristofore, trebuie să mărești nevoițele tale călugărești.

A doua zi de dimineață am plecat din mănăstire. M-am dus în muntele Sinai, fără să iau ceva cu mine, decît haina ce purtam.

După ce am trăit acolo cincizeci de ani în asceză, am auzit o voce care mi-a spus:

— Hristofore, Hristofore, du-te în chinovia ta, în care bine te-ai nevoit ca să te sfîrșești acolo împreună cu părinții tăi!

Nu după multă vreme după ce mi-a povestit mie acestea, și a terminat avva Teodul povestirea, sufletul lui sfînt s-a odihnit în Domnul cu bucurie.

Tot avva Teodul ne povestea despre avva Hristofor. Avva Hristofor spunea:

Într-o zi m-am dus de la mănăstire la Ierusalim ca să mă închin Sfintei Cruci. După ce m-am închinat, pe cînd ieșeam, văd pe un frate la poarta curții dinăuntru a bisericii Sfintei Cruci, care nici nu intra, nici nu ieșea. Mai văd și doi corbi

care zburau fără rușine prin fața lui, lovindu-l peste obraji cu aripile și nu-l lăsau să intre în biserică. Cunoscînd că cei doi corbi sînt demoni, i-am spus:

— Spune-mi, frate, pentru ce stai în mijlocul porții și nu intri?

— Iartă-mă, avvo, mi-a răspuns el, mă stăpînesc două gînduri: unul îmi spune: „intră și închină-te Cinstitei Crucii!"; celălalt îmi zice: „nu, ci du-te de-ți fă treaba ce ai de făcut și vino altădată de te închină!“

Eu cînd am auzit acestea, l-am apucat de mîină și l-am băgat în biserică. Și îndată au fugit corbii de la el. După ce l-am făcut să se închine Sfintei Crucii și Sfintei Învieri a lui Hristos Dumnezeuul nostru, i-am dat drumul în pace.

Avva Hristofor mi-a povestit această întîmplare, spunea avva Teodul, pentru că m-a văzut că eram mult alipit de treburi și lăsam în părăsire rugăciunea.

CAPITOLUL 106

POVESTIREA LUI AVVA TEODOR DESPRE MONAHUL SIRIAN SEVERIAN

Tot avva Teodul ne povestea zicînd:

Aici este o casă de oaspeți între biserica Sfînta Sofia și biserica sfîntul Faust. Hangiul acestei case m-a rugat într-o zi să mă duc la casa de oaspeți și să-l înlocuiesc cîteva zile. M-am dus și am găsit găzduit un monah sirian, care nu avea altceva decît un stihar de păr, o manta și cîteva pîini. Stătea neconținut într-un colț, spunea ziua și noaptea stihuri din Scriptură și nu vorbea cu nimeni. Cînd a venit duminica, m-am dus la el și i-am spus:

— Hai, frate, la biserica Sfînta Sofia ca să te împărtășești cu Sfintele și Cinstitele Taine.

— Nu merg, mi-a răspuns el.

— Și de ce?

— Sînt severian¹³⁴ și nu mă împărtășesc la biserica voastră.

Auzind pe de o parte că nu se împărtășește la sfînta și apostolica Biserică, iar pe de altă parte văzînd că are un trai atît de îmbunătățit și o viață atît de virtuoasă, am plecat

plângînd în chilia mea. Am închis ușa, m-am aruncat cu fața la pămînt înaintea lui Dumnezeu și timp de trei zile m-am rugat cu multe lacrimi, zicînd:

— Stăpîne Hristoase, Dumnezeul nostru, care pentru nepusa și nemăsurata Ta iubire de oameni ai înclinat cerurile și Te-ai pogorît pentru mîntuirea noastră, Cel care Te-ai întrupat din Stăpîna Sfînta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, descopere-mi cine crede bine și drept, noi cei ai Bisericii sau severienii.

În a treia zi am auzit o voce nevăzută care mi-a spus:

— Du-te, Teodule, și vezi credința lui.

A doua zi m-am dus, m-am așezat în fața lui, am așteptat să văd ce are să se întîmple potrivit celor spuse mie de glasul nevăzut. Am stat așa cam un ceas uitîndu-mă la el: stătea și sirianul spunînd versete din Scriptură. Și am văzut, fiilor, mă jur pe Domnul, deasupra capului lui așezată o porumbiță plină de funingine, ca și cum ar fi ieșit din cuptor, jumulită și urît mirositoare. Atunci am cunoscut că porumbița înegrită și rău mirositoare, care mi s-a arătat, înfățișa credința lui.

Fericitul lui suflet ne povestea acestea cu jurămînt, cu multe lacrimi și suspine.

CAPITOLUL 107

LEUL ȘI AVVA GHERASIM

Cam la o milă de sfîntul rîu Iordan se află lavra numită a sfîntului avva Gherasim. Cînd am ajuns în această lavră, părinții de acolo ne-au povestit despre sfîntul Gherasim aceasta:

Într-o zi, pe cînd mergea el pe țărmul sfîntului rîu Iordan, l-a întîlnit un leu care mugea foarte tare, din pricină că-l durea piciorul. În picior îi intrase un spin, și de aceea i se umflase laba și era plină de puroi. Cînd leul l-a văzut pe călugăr a venit la el și i-a arătat piciorul rănit din pricina spinului intrat în ea. Leul plîngea oarecum și se ruga de el să-l tămăduiască. Călugărul văzîndu-l că suferă atît, s-a așezat jos, i-a luat laba piciorului și deschizînd umflătura i-a scos spinul cu o mulțime de puroi. După ce i-a curățat bine rana, i-a legat piciorul cu o bucată de pînză și i-a dat drumul. Dar leul, după ce a fost vindecat, n-a mai părăsit pe bătrîn, ci ca un adevărat ucenic,

îl însoțea oriunde se ducea, încît se minuna bătrînul de o recunoștință atît de mare a fiarei. De atunci, bătrînul îl hrănea, dîndu-i pîine și boabe muiate.

* * *

Avva Gherasim avea în lavră un măgar pentru cărat apă, căci părinții din lavră beau apă din sfîntul rîu Iordan. Lavra este departe de rîu ca la o milă. Părinții aveau obiceiul să dea pe măgar în paza leului să-l pască pe malul sfîntului rîu Iordan. Într-o zi pe cînd măgarul păștea sub paza leului, s-a depărtat leul cam mult de măgar. Și iată că au trecut pe acolo niște conducători de cămile ce veneau din Arabia; cînd au văzut măgarul singur, l-au luat și au plecat cu el mai departe. Leul cînd a văzut că a pierdut măgarul, a venit la lavră foarte supărat și întristat la avă Gherasim. Avă a crezut că leul a mîncat măgarul, și i-a spus:

— Unde-i măgarul?

Iar el stătea tăcut ca un om și căuta în jos.

Și i-a spus bătrînul:

— L-ai mîncat? Binecuvîntat să fie Domnul! Ai să faci tu ceea ce făcea măgarul.

Și de atunci leul, la porunca bătrînului, purta samarul măgarului cu patru vase de lut în care aducea apă în mănăstire.

Într-o zi a venit la bătrîn pentru rugăciune un ostaș. Cînd a văzut pe leu cărînd apă și a aflat pricina i s-a făcut milă de el. A scos trei monezi și le-a dat bătrînului ca să cumpere un măgar pentru căratul apei, și să libereze leul de această slujbă. După cîtva timp, după ce scăpase leul de căratul apei, conducătorul de cămile, care luase măgarul a venit la Ierusalim să vîndă grîu și avea și măgarul cu dînsul. Cînd a trecut sfîntul rîu Iordan a întîlnit din întîmplare pe leu. Văzînd leul a lăsat cămilele și a fugit. Leul recunoscînd măgarul a alergat după el și apucînd căpăstrul măgarului cu gura, cum îi era obiceiul, l-a tîrît pe el și pe cele trei cămile. Bucurîndu-se și mugind în același timp că a găsit măgarul pe care-l pierduse, a venit la bătrîn, căci bătrînul socotea că leul îl mîncase pe măgar. Atunci a cunoscut bătrînul că leul fusese hulit. Și i-a pus leului numele Iordan. Leul a stat cu bătrînul în lavră cinci ani și nu s-a despărțit niciodată de el.

Cînd a plecat avva Gherasim la Domnul și a fost îngropat de părinți, leul, potrivit economiei lui Dumnezeu, nu se afla

în lavră. După cîtva timp a venit și leul și căuta pe bătrîn. Ucenicul lui, avva Savatie, văzîndu-l, îi spune:

— Iordane, bătrînul ne-a lăsat orfani și s-a dus la Domnul. Dar vino și mănîncă!

Leul n-a vrut să mănînce ci-și întorcea neconținut ochii înapoi și încolo, ca să-l zărească pe bătrînul, mugind tare, nesuferind lipsa lui. Avva Savatie și ceilalți părinți văzîndu-l așa de îndurerat l-au mîngîiat pe spate și au spus:

— A plecat bătrînul la Domnul și ne-a lăsat.

Deși au spus aceste cuvinte, totuși n-au putut să facă să înceteze urletul și mugetul. Dimpotrivă, cu cît păreau că-l mîngîie prin cuvinte, cu atît mai mult mugea, își înmulțea urletele, cu o voce mai puternică, crescînd jalea și-și exprima prin glas, prin chip și prin ochi durerea pe care o avea că nu-l vede pe bătrîn.

Atunci avva Savatie îi spune lui:

— Vino cu noi dacă nu crezi și-ți voi arăta locul unde se află bătrînul.

Și l-a luat pe leu și l-a dus la locul unde l-a îngropat pe bătrîn. Mormîntul era departe de biserică, la jumătate de milă. Avva Savatie s-a oprit deasupra mormîntului lui avva Gherasim și a zis leului:

— Iată bătrînul nostru!

Și a îngenunchiat avva Savatie. Cînd leul a văzut că face metanie și-a izbit puternic capul de pămînt și mugind puternic a murit îndată deasupra mormîntului bătrînului.

Aceasta s-a întîmplat nu pentru că leul avea suflet cugetător, ci pentru că Dumnezeu a vrut să arate că slăvește pe cei care-l slăvesc pe El nu numai în timpul vieții lor, ci și după moarte, și ca să arate cît erau de supuse lui Adam animalele înainte de călcarea poruncii și de alungarea din deșertarea Raiului.

CAPITOLUL 108

VIAȚA UNUI PREOT FECIORELNIC ȘI A SOȚIEI SALE TOT FECIOARĂ

Cînd am fost în insula Samos, ne-am dus în chinovia numită Harixenu, la avva Isidor starețul, bărbat virtuos, înzestrat cu multă dragoste față de toți cei împodobiți cu smerenie și

La opt mile de oraș este un sat, în care se află și biserică. La biserica aceasta era un preot tare minunat, pe care părinții lui l-au silit să se căsătorească împotriva voinței lui. Preotul nu numai că n-a fost atras în înșelăciunea plăcerii, deși era tânăr și unit legat cu o femeie, dar a iăcut și pe femeia lui să trăiască cu el în curățenie și în castitate. Au învățat amîndoi psaltirea, cîntau amîndoi în biserică, păzindu-se pe ei înșiși în feciorie pînă la bătrînețe. Într-o zi a fost pîrît preotul la episcopul său cu o minciună drăcească. Episcopul, necunoscîndu-i viața, a trimis de l-a scos din sat și l-a băgat în închisoare acolo unde sînt închiși și păziți clericii care au săvîrșit vreo greșală.

Pe cînd era în închisoare, a venit sfînta duminică. În timpul nopții i se arată un tânăr foarte frumos la chip și-i spune:

— Scoală-te, preotule, și du-te la biserica ta să săvîrșești sfînta Proscomidie!

— Nu pot, a răspuns preotul, pentru că sînt închis.

— Îți voi deschide eu ușa, i-a spus tînrul; haide și urmează-mă!

A deschis ușa închisorii și a ieșit înaintea lui. Au plecat și au mers împreună cam pînă la o milă de sat.

Cînd s-a făcut ziuă, paznicul închisorii n-a mai găsit pe preot înăuntru. S-a dus la episcop și i-a spus:

— A fugit din închisoare, cu toate că cheia era la mine.

Episcopul socotind că a fugit a trimis pe un slujitor al episcopiei, spunîndu-i:

— Du-te și vezi dacă preotul este în satul lui! Dar să nu-i faci nimic.

Slujitorul a plecat și l-a găsit pe preot în biserică săvîrșind Sfînta Liturghie. Slujitorul s-a întors și a spus episcopului:

— E în sat și l-am găsit făcînd Sfînta Liturghie.

Episcopul s-a supărat și mai mult pe el și s-a jurat:

— Mîine îl voi duce la închisoare cu mai multă necinste.

În noaptea spre luni i s-a arătat preotului din nou tînrul din noaptea trecută și i-a spus:

— Haide să mergem acolo unde episcopul te-a închis în oraș.

L-a luat și l-a dus iarăși, l-a băgat la închisoare, fără să simtă paznicul închisorii. A doua zi dimineată află episcopul de la paznic că preotul e în închisoare fără să știe ceva. Episcopul a trimis ca să afle de la preot cum a ieșit din închisoare

și cum a intrat din nou fără știrea paznicului.

— Un slujitor tânăr, a spus, foarte frumos la chip și frumos îmbrăcat al episcopiei, după cum spunea el, mi-a deschis și m-a dus împotriva voii mele, pînă la o milă de sat. Astă noapte a venit din nou și m-a adus înapoi.

Episcopul a strîns pe toți slujitorii episcopiei, preotul însă n-a recunoscut pe nici unul din ei. Atunci episcopul a înțeles că îngerul lui Dumnezeu a făcut asta, ca să nu fie ascunsă de loc virtutea bătrînului, ci să o cunoască toți, și să slăvească pe Dumnezeu, care slăvește pe robii Săi. După ce episcopul s-a întărit sufletește cu privire la preot l-a slobozit în pace, spunînd multe cuvinte grele împotriva celor care l-au hulit.

CAPITOLUL 109

VIAȚA LUI AVVA GHEORGHE CARE NU SE ÎNFURIA

Despre avva Gheorghe, starețul mănăstirii lui avva Teodosie, ne povestea nouă avva Teodosie, ucenicul lui cel bun, blînd și smerit, care a ajuns episcop al Capitoliadei,¹³⁵ zicînd:

Am stat împreună cu avva Gheorghe doisprezece ani și am vrut să-l văd odată supărîndu-se, dar nu l-am văzut, cu toate că acum stăpînește multă trîndăvie și multă neascultare. Cine-și înfrîna atît de mult ochiul ca cel întru sfinț, părintele nostru Gheorghe? Cine a pus ușă auzului, ca fericitul? Cine și-a legat limba ca părintele nostru? Care rază de soare a luminat atîta pămîntul pe cît a luminat inimile noastre ale tuturoră părintele nostru?

CAPITOLUL 110

FRUMOASELE SPUSE ALE UNUI SFÎNT BATRÎN DIN EGIPT

Am luat pe părintele Sofronie și ne-am dus la o lavră la optîsprezece mîle departe de Alexandria, la un bătrîn tare îmbunătățit cu viața, de neam egiptean. Și-i spun bătrînului:

— Spune-ne un cuvînt, avvo, cum trebuie să trăim unul

cu altul, pentru că bătrînul le-a zis: Sofronie are de gînd să renunțe la lume, să-și mîntuie sufletul său. Ședeți în orice chilie vreți, numai privegheați; trăiți în isihie,¹³⁶ rugați-vă neîncetat și am nădejde în Dumnezeu, fiilor, că Dumnezeu vă va trimite cunoștința Lui să vă lumineze mintea.

Spunea iarăși:

— Dacă vreți să vă mîntuiți, fiilor, fugiți de locurile cu prea mulți oameni. Astăzi noi nu încetăm de a bate la toate porțile și de a cutreiera orașe și țări, ca să putem dobîndi provizii pentru iubirea de argint și slava deșartă și să ne umplem sufletele noastre de zădărnicie.

Și iarăși spunea bătrînul:

— Să fugim deci, fraților, că s-a apropiat timpul!¹³⁷

Spunea iarăși:

— Vai, cît vom plînge și ne vom căi de toate faptele de care nu ne-am căit pînă acum.

Spunea iarăși:

— Să nu ne mîndrim cînd sîntem lăudați și nici să nu ne supărăm cînd ne dojenește cineva. Căci lauda ne pricinuiește dorința de slavă deșartă, iar supărarea ne bagă în suflet mîhnirea, nenorociți nenorociți ce sîntem. Iar acolo unde este mîhnire și dorința de slavă deșartă nu se află nici un bine.

Spunea iarăși:

— Părinții noștri, pentru că erau oameni mari și minunați, păstoreau pe mulți oameni. Eu sărmanul, însă, nu pot să păstoresc o singură oaie, ci dimpotrivă eu însumi mă las apucat de fiara sălbatică.

Spunea iarăși:

— Lucrul dracilor acesta este: să ne ducă la deznădejde după ce ne-a aruncat sufletul în păcat, spre a ne pierde de-săvîrșit. Dracii spun totdeauna sufletului:

— Ai să mori și are să se piardă numele tău!

Dacă sufletul este veghetor va striga împotriva dracilor și va spune:

— Nu mor, ci voi trăi și voi povesti faptele Domnului.

Dar pentru că dracii sînt nerușinați, vor răspunde și ei spunînd:

— Mută-te în munți, ca o pasăre (Psalmi, X, 1).

Față de aceste cuvinte trebuie să le spunem:

— El este Dumnezeuul meu și Mîntuitorul meu, sprijinitorul meu, nu mă voi muta la altcineva. (Psalmi LXI, 6)

Și ne mai spunea:

— Fii ușierul inimii tale pentru ca să nu între în ea vreun străin și s-ajungi să-l întrebi: ești de al nostru ori ești dintre vrăjmașii noștri?

CAPITOLUL 111

FAPTA UNUI OARECARE BĂRBAT PLEȘUV ȘI ÎMBRĂCAT CU SAC

Eu și prietenul meu Sofronie ne-am dus într-o zi, pe cînd eram în Alexandria, la biserica lui Teodosie. Pe drum ne-am întîlnit cu un om pleșuv îmbrăcat cu un sac pînă la genunchi. Părea nebun. Avva Sofronie îmi spuse:

— Dă-mi un ban de argint și vei vedea virtutea omului care se apropie de noi!

I-am dat cinci monede de argint. Sofronie le-a luat și le-a dat celui care părea nebun. El le-a luat fără să spună vreun cuvînt, iar noi am mers în urma lui fără să ne observe. El și-a încetinit mersul și a întins spre cer mîna dreaptă în care avea și monedile de argint; după aceasta a făcut metanie lui Dumnezeu, a pus monedile pe pămînt și a plecat.

CAPITOLUL 112

VIATA ȘI MOARTEA LUI LEON, MONAHUL CAPADOCIAN

În timpul împărăției împăratului și prea binecredinciosului cezar Tiberiu,¹³⁸ am ajuns în Oass¹³⁹. Cînd am ajuns acolo am văzut un monah, mare după Dumnezeu, capadocian de neam. Numele lui era Leon. Mulți oameni ne-au povestit despre el lucruri multe și minunate. Cînd ne-am dus la dînsul și am cunoscut îndeaproape pe acest cuvios bărbat, ne-am folosit mult, mai cu seamă din pricina smereniei lui, a sihăstriei sale, a sărăciei lui și a dragostei pe care o avea față de toți. Acest venerabil bătrîn ne spunea:

— Credeți-mă, fiilor, eu pot să fiu împărat.

Noi i-am spus:

— Crede-mă, avvo, că din Capadocia n-a ieșit niciodată un împărat. Nu-i un gînd sănătos gîndul acesta.

El iarăși a spus:

— Într-adevăr, fiilor, pot să fiu împărat.

Și nimeni nu putea să-l convingă să-și schimbe gândul.

Cînd au venit mazichi,¹⁴⁰ și au pustiit toată țara aceea, au venit și în casis. Au omorît pe mulți monahi, iar pe alții i-au luat în robie. Printre cei luați în robie din lavră era și avva Ioan, care fusese anagnost¹⁴¹ în marea biserică din Constantinopol, avva Eustație romanul și avva Teodor. Toți trei erau bolnavi. După ce i-au luat în robie, avva Ioan a spus barbarilor:

— Duceți-mă în oraș și am să-l fac pe episcop să dea pentru voi douăzeci și patru de monede de argint.

Unul dintre barbari l-au luat și l-au dus aproape de oraș. Și avva Ioan s-a dus la episcop. În oraș era și avva Leon și alți cîtiva părinți, de aceea ei nu fuseseră luați în robie. Intrînd la episcop, avva Ioan a început să-l roage să dea barbarului monedele de argint. Episcopul însă n-a putut să găsească decît opt monede și a vrut să le dea pe acestea barbarului. El nu le-a luat, zicînd: „sau îmi dați douăzeci și patru de monede de argint sau pe monahul“. Așa că au fost siliți locuitorii cetății să-i dea barbarului pe avva Ioan, care plîngea și se văita. Barbarul l-a condus la corturile lor. După trei zile avva Leon a luat cele opt monede de argint, s-a dus în pustie unde erau barbarii și i-a rugat, zicînd:

— Luați-mă pe mine și cele opt monede și dați drumul acestora că sînt bolnavi! Nu pot să vă slujească așa că aveți să-i omorîți. Eu însă sînt sănătos și pot să vă slujesc.

Atunci barbarii l-au luat pe el și cele opt monede și au dat drumul celor trei. Avva Leon a mers cu ei cîtăva cale, dar pentru că era slab și nu mai avea putere să meargă, i-au tăiat capul. Și a împlinit avva Leon Scriptura care zice: „mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca să-și pună cineva sufletul său pentru prieteni“ (Ioan, XV, 13).

Atunci am înțeles și noi sensul cuvintelor bătrînului că „pot să fiu împărat“. Într-adevăr, a fost, punîndu-și sufletul pentru prietenii lui.

CAPITOLUL 113

VIATA SFÎNTULUI AVVA IOAN DIN PETRA

M-am dus la avva Ioan cel din Petra și am luat cu mine și pe prietenul Soironie. Și i-am rugat pe avva Ioan să ne dea un sfat. Bătrînul ne-a spus:

— Iubiți sărăcia și înfrînarea! Credeți-mă pe mine care vă vorbesc, că pe cînd eram în Schit¹⁴² în tinerețea mea, unul dintre părinți s-a îmbolnăvit de splină. Și a căutat oțet de vin la cele patru lavre ale Schittului și n-a găsit. Atît de mare era sărăcia și înfrînarea. Și erau în schit cam la trei mii cinci sute de părinți.

CAPITOLUL 114

VIAȚA LUI AVVA DANIIL, EGIPTEANUL

Tot avva Ioan din Petra ne povestea iarăși despre Daniil Egipteanul, zicînd:

Într-o zi avva Daniil s-a dus la Teremuta, să vîndă ceea ce lucrase cu mîinile sale. Un tînăr l-a rugat pe bătrîn și i-a zis:

— Pentru Dumnezeu, avvo, vino în casa mea și fă o molitvă femeii mele că e stearpă.

Bătrînul, silit de tînăr s-a dus cu el în casa lui și i-a făcut molitvă femeii. Prin voința lui Dumnezeu, femeia a rămas însărcinată. Cîțiva bărbați fără frică de Dumnezeu, au început să hulească pe bătrîn și să spună că tînărul într-adevăr este sterp, iar femeia a rămas însărcinată cu avva Daniil. Cuvintele acestea au ajuns la urechea bătrînului. Bătrînul a trimis vorbă tînărului:

— Să mă vestești cînd îți va naște femeia!

Cînd femeia a născut, tînărul i-a trimis vorbă, zicînd:

— Cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tale, părinte, femeia mea a născut.

Avva Daniil s-a dus la tînăr și i-a spus:

— Fă ospăț și cheamă pe rudele și prietenii tăi.

Pe cînd mîncau, bătrînul a luat copilul în brațele lui și în fața tuturor întrebă pe copil:

— Care-i tatăl tău?

— Acesta, a răspuns copilul, arătînd cu degetul spre tînăr.

Copilul era de douăzeci și două de zile.¹⁴³ Și toți au slăvit pe Dumnezeu, care descoperă adevărul celor care-l caută pe El din toată inima.

CAPITOLUL 115

SFATURILE LUI AVVA IOAN CILICIANUL

Spunea avva Ioan cilicianul, starețul Raitului, fraților:

— Fiilor, după cum am fugit de lume, să fugim și de poftele trupului.¹⁴⁴

Spunea iarăși:

— Să urmărim pe părinții noștri, care au dus aici o viață atît de aspră și au trăit într-o atît de mare sihăstrie.

Spunea iarăși:

— Să nu întinăm, fiilor, locul acesta, pe care părinții noștri l-au curățat de draci.

Spunea iarăși:

— Locul acesta este pentru sihăstrie, nu pentru neguțatorie.

Spunea iarăși:

— Am găsit aici bătrîni, care timp de șaptezeci de ani au mîncat numai ierburi și finice.¹⁴⁵

Spunea iarăși bătrînul:

— Am trăit în locurile acestea șaptezeci și șase de ani și am pătimit multe necazuri și răutăți de la draci.

CAPITOLUL 116

DESPRE FRATELE CARE A FOST HULIT PE NEDREPT CĂ A FURAT O MONEDĂ

Avva Andrei Mesinia ne povestea zicînd:

Cînd eram tînăr am plecat din Rait¹⁴⁶ eu și cu avva al meu și ne-am dus în Palestina. Bătrînul care ne găzduise avea o monedă de argint.¹⁴⁷ A uitat unde o pusese și m-a bînuiat pe mine, cel tînăr, că aș fi furat-o. Bătrînul spunea părinților locului aceluia că fratele Andrei i-a furat-o. Avva al meu a auzit asta, m-a chemat și mi-a zis:

— Spune-mi, Andrei, tu i-ai luat moneda bătrînului?

— Ferească Dumnezeu, avvo, eu n-am luat nimic!

Eu aveam o manta. Am vîndut mantaua pe o monedă de argint. Am luat moneda și m-am dus la bătrîn. I-am făcut metanie și i-am zis:

— Iartă-mă, avvo! Satana și-a bătut joc de mine și am luat moneda ta.

Acolo era și un laic. Și mi-a zis bătrînul:

— Du-te, fiule, eu nu am pierdut nimic.

Iarăși i-am făcut metanie și i-am zis:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ia moneda, iată aceasta este! Și roagă-te pentru mine, că Satan m-a ispitit să o fur și să te mîhnesc.

Bătrînul mi-a spus:

— Fiule, n-am pierdut nimic.

Cum nu m-a convins, laicul mi-a spus:

— Într-adevăr, frate, ieri cînd am venit aici am găsit pe bătrîn plîngînd, făcînd metanii și foarte întristat. Cînd l-am văzut atît de mîhnit i-am zis:

— Fii bun, te rog și spune-mi ce ai?

Am defăimat pe fratele, mi-a răspuns el, că a luat moneda; și iată am găsit-o acolo unde o pusesem.

Așa s-a încredințat bătrînul că n-am furat moneda, și mi-a dat-o zicîndu-mi:

— Ia moneda, căci eu am furat-o.

CAPITOLUL 117

DESPRE UN FRATE DEMONIZAT, VINDECAT DE AVVA ANDREI

Un frate stăpînit de demon s-a dus la avva Simeon Stîlpnicul în Muntele Minunat să-i facă o molitfă și să izgonească dracul din el.

Avva Simeon l-a întrebat:

— Unde locuiești?

— În Rait, i-a spus fratele.

— Mă minunez, frate, i-a răspuns bătrînul, că te-ai obosit atîta și ai mers atîta cale ca să vii la mine, om păcătos, odată ce ai în lavra ta atît de mari părinți. Du-te deci la avva Andrei, fă-i metanie să se roage pentru tine și te vei vindeca îndată.

Fratele s-a întors la Rait, i-a făcut metanie lui avva Andrei, după cum i-a spus avva Simeon, zicîndu-i:

— Roagă-te pentru mine, avvo!
Avva Andrei i-a spus:
— Avva Simeon a primit harul vindecării.
După ce s-a rugat pentru fratele, s-a curățit îndată și a mulțumit lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 118

VIATA LUI MINA DIACONUL, MONAH DIN RAIT

Avva Serghie din Rait ne povestea despre un frate, diacon, cu numele Mina, zicînd așa:

Diaconul a plecat în lume pentru o treabă a mănăstirii. Ce s-a întîmplat cu el, nu știm, decît că a lepădat haina monahală și s-a făcut laic. După trecere de multă vreme s-a dus în orașul sfînt.¹⁵⁰ Cum trecea prin Seleucia din provincia Isauria, a văzut de departe mănăstirea celui întru sfinți avva Simeon Stîlplnicul și-și spune în sine: „am să mă duc să-l văd pe marele Simeon“, căci nu-l văzuse niciodată. S-a dus și s-a apropiat de stîlp. Cînd l-a văzut avva Simeon, cunoscînd că a fost monah și că era hirotonit diacon, a strigat pe cel care-l sluzea și i-a zis:

— Adu-mi un foarfecel!

Cînd i l-a adus, a adăugat:

— Binecuvîntat este Domnul! Tunde-l pe acela și l-a arătat cu degetul pe Ioan, căci erau mulți împrejurul stîlpului.

Diaconul s-a mirat de acest cuvînt, dar a fost cuprins în același timp și de mare frică. A primit să fie tuns fără să spună un cuvînt, înțelegînd că Dumnezeu i-a descoperit sfîntului bătrîn ce-i cu el.

Avva Simeon i-a grăit:

— Fă rugăciunea diaconului!

După ce s-a rugat, sfîntul i-a spus:

— Du-te la Rait, de unde ai plecat!

Cînd diaconul i-a spus că-i e rușine și că nu poate suferi să fie rușinat de oameni, i-a grăit avva Simeon din nou:

— Crede-mă, fiule, nu trebuie să te rușinezi de asta. Părinții te vor primi cu fața veselă și se vor bucura și se vor veseli de întoarcerea ta. Află și asta că Dumnezeu are să-ți facă un

semn în trupul tău, ca să cunoști că marea Lui bunătate ți-a iertat acest păcat.

Și într-adevăr, când a ajuns la Rait l-au primit părinții cu brațele deschise, ba l-au rânduit iarăși slujitorii sfințiți. Într-o duminică, pe când ținea în mîini Sfîntul și Făcătorul de viață Sînge al marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, i-a ieșit din orbite pe neașteptate un ochi. Din acest semn au cunoscut părinții că Dumnezeu i-a iertat păcatul după cuvîntul dreptului Simeon.

CAPITOLUL 119

DESPRE UN DIAVOL ALUNGAT PRIN RUGĂCIUNE

Avva Eusebie, presbiterul lavrei Raitului ne spunea cînd ne-am dus la el că un drac, îmbrăcat în haină de călugăr a venit la chilia unui bătrîn. A bătut la ușa lui. Bătrînul a deschis și i-a zis:

— Roagă-te!

Dracul a răspuns:

— Acum și pururea și în vecii vecilor, amin!

Bătrînul i-a zis din nou:

— Roagă-te!

Dracul a răspuns iarăși:

— Acum și pururea și în vecii vecilor, amin!

Bătrînul i-a spus:

— Fii bine venit, dar roagă-te și spune: „slavă Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor, amin“.

Cînd a spus bătrînul aceste cuvinte, dracul s-a făcut nevăzut ca alungat de foc.

CAPITOLUL 120

DESPRE TREI MONAHI MORȚI GĂSIȚI DE PESCARI FARONIȚI

Ne povesteau niște pescari faroniți, următoarele:

Într-o zi am plecat la Vuhri dincolo de Marea Roșie. După ce am pescuit mulți pești ne-am întors și am aruncat ancora

la Pteleu. Voind să trecem în Rait, am fost împiedicați de vînturi potrivnice și am fost ținuți pe loc din pricina furtunii de pe mare, nouăzeci de zile. Mergînd prin pustiul acela care se găsea aproape de locul de unde n-am mai putut înainta cu corabia din pricina vîntului potrivnic, am găsit sub stîncă trei anahoreți morți¹, îmbrăcați în mantale de sivin¹⁵¹ și mantalele lor erau puse alături de ei. I-am luat și i-am dus la corabie. Deodată marea s-a liniștit, iar vîntul potrivnic s-a schimbat în vînt favorabil. Fiind ajutați de vînt am trecut și am sosit la Rait. Părinții de acolo au îngropat pe cei trei anahoreți alături de bătrînii din vechime.

CAPITOLUL 121

VIATA ȘI MOARTEA LUI AVVA GRIGORE BIZANTINUL ȘI A ALTUI GRIGORE FARONITUL, UCENICUL LUI

Tot părinții de acolo ne povesteau despre avva Grigore bizantinul și despre ucenicul lui, avva Grigore faronitul, că trăiau într-o insulă a Mării Roșii. Insula aceea nu avea apă, și-și aduceau apă pentru nevoile lor de pe uscat cu o plută. Într-o zi au lăsat pluta în mare și au legat-o de o stîncă. Peste noapte însă s-a pornit furtună pe mare și s-a scufundat pluta și au rămas cei doi părinți pe insulă nemaiavînd cu ce să-și aducă apă. După opt luni au venit pe insulă niște monahi de la Rait și i-au găsit pe amîndoi morți; pe dosul unei carapace de broască țestoasă au găsit scris: „Avva Grigore faronitul a murit după ce nu băuse apă douăzeci și opt de zile; eu, însă, am ajuns pînă în ziua a treizeci și șaptea fără să beau apă“. I-am găsit pe amîndoi întregi, i-am luat de acolo și i-am îngropat în Rait.

1. De aici pînă la capitolul CXXIII exclusiv, textul este păstrat numai în traducere latină.

CAPITOLUL 122

DESPRE DOI MONAHI CARE AU INTRAT GOI ÎN BISERICĂ, SĂ SE ÎMPĂRTĂȘEASCĂ ȘI N-AU FOST VĂZUȚI DE ALTCINEVA DECÎT DE AVVA ȘTEFAN

Am venit la avva Ștefan, în Muntele Sinai. Și ne-a povestit următoarele:

Pe cînd eram în Rait, acum cîțiva ani, se prăznuia în biserică în Joia Mare Cina Domnului. În timp ce săvîrșeam sfînta Liturghie și toți părinții erau de față, iată văd că intră doi anahoreți în biserică. Erau goi, dar niciunul din părinți n-au văzut că sînt goi, ci numai eu. După ce s-au împărtășit cu Trupul și Sîngele Domnului, au ieșit din biserică și au plecat. Eu am ieșit odată cu ei. Le-am făcut metanie și le-am zis:

— Fiți buni și luați-mă cu voi!

Ei au cunoscut că i-au văzut goi și mi-au zis:

— Stai liniștit unde ești și sihăstrește.

Iarăși m-am rugat de ei să mă ia cu ei; atunci mi-au zis:

— Nu poți să mergi cu noi. Stai unde ești, că ți-i bine acolo.

M-au binecuvîntat, și în ochii mei, au intrat cu picioarele în Marea Roșie și au trecut marea.

CAPITOLUL 123

VIATA LUI AVVA ZOSIMA CILICIANUL

Pe cînd eram în Muntele Sinai, m-am dus la avva Zosima cilicianul. Avva Zosima părăsise scaunul episcopal și a venit iarăși la chilia lui. Ajunsese bătrînul la mare asceză. Și mi-a povestit, zicînd:

În tinerețe am plecat din Muntele Sinai și m-am dus în Amomiachi ca să trăiesc într-o chilie. Și am găsit acolo un bătrîn care purta o manta de sivin. Bătrînul, cum m-a văzut, mi-a spus înainte de a-i da eu binețe:

— Pentru ce ai venit aici, Zosima? Du-te în altă parte, căci nu poți să stai aici.

Am crezut că mă cunoștea și i-am făcut metanie, zicîndu-i:

— Fii bun, călugăre, și spune-mi de unde mă cunoști?

Iar el mi-a spus:

— Acum două zile mi s-a arătat cineva și mi-a spus: „iată vine la tine un monah numit Zosima. Să nu-l lași să rămână aici, căci vreau să-l încredințez spre păstorire biserica Babilonului, care este în Egipt.”¹⁵²

După aceste cuvinte a trecut și m-a lăsat, depărtându-se de mine ca la o aruncătură de piatră. S-a rugat apoi ca vreme de două ceasuri. După asta a venit la mine, m-a sărutat pe frunte și mi-a zis:

— Într-adevăr, fiule, fii bine venit! Dumnezeu te-a adus aici, ca să-mi îngropi trupul meu.

— De câți ani ești aici, avo? l-am întrebat eu.

— Împlinesc patruzeci și cinci de ani, mi-a răspuns el. Și mi s-a arătat fața lui ca focul. Și mi-a spus:

— Pace ție, fiule, roagă-te pentru mine!

Spunînd acestea s-a așezat jos și a răposat robul lui Dumnezeu. Eu am săpat groapa, l-am înmormîntat și după două zile am plecat, slăvind pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 124

POVESTIREA ACELUIAȘI

Ne povestea nouă bătrînul și aceasta, zicînd:

Acum douăzeci și unu de ani m-am dus la Porfiriți, ca să locuiesc acolo. Am luat cu mine și pe ucenicul meu Ioan. Cînd am ajuns, am găsit acolo doi anahoreți și am rămas împreună cu ei. Unul era din Melitena Armeniei, numit Teodor, iar celălalt, numit Pavel din Galata. Teodor era din mănăstirea lui avva Eftimie. Purtau mantale din piele de bivoliță. Am stat acolo cam doi ani. Eram departe unii de alții ca la două stadii.¹⁵³ Într-o zi, pe cînd Ioan ucenicul meu sta jos, l-a mușcat un șarpe și îndată a murit, curgîndu-i sînge din tot trupul. Foarte întristat m-am dus la anahoreți. Cînd m-au văzut atît de tulburat și întristat mi-au spus înainte de a zice ceva:

— Ce este avva Zosima? A murit fratele?

— Da, le-am spus.

Au venit cu mine; cînd l-au văzut întins la pămînt, mi-au zis:

— Nu te întrista, avva Zosima! Ne vine Dumnezeu în ajutor.

Au strigat apoi pe frate, zicînd:

— Frate Ioan, scoală-te! Bătrînul are nevoie de tine.

Fratele s-a sculat îndată de la pămînt. Apoi au căutat șarpele, l-au apucat în mîini și în fața noastră l-au rupt în două. După asta mi-au spus:

— Du-te la Muntele Sinai, avă Zosima! Dumnezeu vrea să-ți încredințeze spre păstorire biserica Babilonului.¹⁵⁴

Noi am plecat îndată. După puține zile de la sosirea în Muntele Sinai, m-a trimis pe mine și pe alți doi la slujbă în Alexandria. Patriarhul Alexandriei, prea fericitul Apolinarie,¹⁵⁵ ne-a ținut acolo și ne-a făcut pe toți episcopi: pe unul în Iliopole, pe altul în Leontopole și pe mine în Babilon.

CAPITOLUL 125

FAPTA FRUMOASĂ A LUI AVVA SERGHIE ANAHORET

Niște părinți din Sinai ne povesteau despre avva Serghie anahoretul, următoarele:

Pe cînd trăia în Sinai, iconomul l-a pus pe Serghie mai mare peste catîri. Într-o zi, pe cînd mergea în fruntea lor, iată că un leu stătea în drum. Catîrii și păzitorii, la vederea leului, au fost cuprinși de frică și au fugit înapoi. Atunci avva Serghie a luat din desaga lui prescură, s-a dus la leu și i-a spus:

— Ia prescura părinților și pleacă din drum ca să trecem!

Leul a luat prescura și a plecat.

CAPITOLUL 126

RĂSPUNSUL MINUNAT AL LUI AVVA ORENT DIN MUNTELE SINAI

Părinții aceluiași loc ne spuneau despre avva Orent că într-o duminică a intrat în biserică cu cojocul în afară și s-a așezat în strana cîntăreților. Părinții care erau acolo i-au spus:

— Călugăre, pentru ce ai intrat așa în biserică spre a ne face de rîs față de străinii care au venit la biserică?

Și le-a răspuns lor avva Orent:

— Voi ați întors Sinaiul pe dos și nimeni nu v-a spus nimic. Eu mi-am întors cojocul și mă acuzați. Duceți-vă și îndreptați ce-ați întors pe dos și atunci voi îndrepta și eu ce am întors!

CAPITOLUL 127

VIATA LUI AVVA GHEORGHE SFÎNTUL DIN MUNTELE SINAI ȘI DESPRE O BĂTRÎNA DIN GALATIA FRIGIEI

Damiana sihastra, mama lui avva Atinoghen, episcopul Petrelor ne povestea, zicînd:

În muntele Sinai era un stareț numit Gheorghe, bărbat foarte mare și ascet. Acestui avvă Gheorghe pe cînd ședea în chilia lui, i-a venit dorința în Sfînta și Marea Sîmbătă, să facă Sfînta Înviere la Ierusalim și să se împărtășească cu Sfintele Taine în sfînta biserică a Învierii lui Hristos Dumnezeuul nostru. Și toată ziua a fost bătrînul ocupat cu aceste gînduri și cu rugăciunea. Pe înserate a venit ucenicul lui și i-a spus:

— Poruncește, părinte, să mergem la slujbă!

Călugărul i-a răspuns:

— Du-te, iar la timpul Sfintei Împărtășiri vino la mine ca să merg și eu.

Și a rămas deci bătrînul călugăr în chilie.

Cînd în sfînta biserică a Sfintei Învieri a venit timpul Sfintei Împărtășiri, bătrînul s-a găsit lîngă fericitul Petru,¹⁵⁶ patriarhul Ierusalimului și a luat din mîna lui împreună cu ceilalți preoți Sfînta Împărtășanie. Văzîndu-l pe bătrîn, patriarhul a întrebat pe Mina, sinchelul său:

— Cînd a venit avva din Muntele Sinai?

— Cu rugăciunile voastre, stăpîne, nu l-am văzut, decît acum.

Atunci patriarhul a spus sinchelului¹⁵⁷:

— Spune-i să nu plece căci vreau să ia masa cu mine.

Sinchelul s-a dus de a spus bătrînului, la care el a răspuns:

— Să se facă voia lui Dumnezeu.

După ce bătrînul a părăsit slujba și după ce s-a închinat Sfîntului Mormînt, s-a găsit bătrînul iarăși în chilia lui.

Și iată ucenicul lui a bătut la ușă și a zis:

— Poruncește, părinte! Vino să te împărtășești.

Călugărul s-a dus în biserică cu ucenicul lui și s-a împărtășit cu Sfintele Taine.

Arhiepiscopul Petru s-a întristat că bătrînul n-a dat ascultare chemării sale. De aceea după sărbătoare, patriarhul a scris bătrînului avvă Fotie, episcopul Faranului și părinților din Sinai, să-l aducă pe bătrîn la el. Cînd a venit cel trimis și a dat scrisorile a trimis și bătrînul trei preoți la patriarh: pe avva Ștefan capadocianul, cel mare, pe avva Zosima (și de aceștia am făcut pomenire în cartea aceasta) și pe avva Dulcitie romanul. Bătrînul a scris patriarhului o scrisoare, dezvinovățîndu-se și zicînd:

— „Departe de mine, Prea Sfinte stăpîne, gîndul de a disprețui pe stăpînul nostru îndrumător“.

A mai adăugat și acestea:

„Să cunoască Prea Fericirea Voastră, că după șase luni ne vom întîlni amîndoi la Stăpînul Hristos Dumnezeuul nostru, și acolo mă voi închina vouă“.

Preoții s-au dus și i-au dat patriarhului scrisoarea. Și au mai spus preoții că bătrînul de mulți ani nu se mai dusese în Palestina. I-au arătat scrisorile episcopului Faranului că are aproape de șaptezeci de ani și că bătrînul nu ieșise din Sfîntul Munte Sinai. Dar dumnezeiescul și blîndul patriarh Petre avea ca martori pe episcopii și clericii care au fost în biserică și spuneau: „noi l-am văzut pe bătrîn și l-am sărutat cu sărutare frățească“. După ce au trecut șase luni, bătrînul călugăr și patriarhul au răposat amîndoi, potrivit prezicerii bătrînului.

* * *

Tot Damiana sihastra ne povestea și aceasta, zicînd:

Într-o vineri, înainte de a mă închide în chilie m-am dus la biserica sfîntului Cosma și Damian și acolo mi-am petrecut toată noaptea. Pe înserate a venit o bătrînă de loc din Galatia Frigiei care a dat tuturor ce erau în biserică cîte doi bănuți. O cunoșteam pe bătrînă căci îmi dăduse de multe ori.

Într-o zi o nepoată de-a mea și de-a preacredinciosului împărat Mauriciu,¹⁵⁸ a venit în Ierusalim să se închine Sfintelor

Locuri și a rămas aici mai multă vreme. Am luat-o cu mine și m-am dus la sfinții Cosma și Damian. Pe cînd eram în biserică i-am spus nepoatei mele:

— Vezi, fiica mea, că are să vină o bătrîna să-ți dea doi bănuți. Ia-i și nu disprețui darul bătrînei.

Fata se răzvrăti și a zis:

— Este poruncă să-i iau?

— Da, ia-i, i-am răspuns eu, că femeia este mare înaintea lui Dumnezeu. Bătrîna muncește toată săptămîna cu palmele; iar cîștigul ei îl dă celor ce se găsesc în biserică. Bătrîna are aproape optzeci de ani. Ia și tu bănuții și-i dă altuia, numai să nu respingi jertfa bătrînei.

Pe cînd vorbeam acestea, iată că vine bătrîna ca să împartă bănuți. Și i-a împărțit cu multă liniște și în tăcere. I-a dat și nepoatei mele, zicînd:

— Ia-le și mîncîcă-le!

După plecarea ei am cunoscut că Dumnezeu i-a descoperit ei că am zis: „Ia-le și dă-le unui om sărac!” Am trimis deci pe un slujitor al ei și l-am trimis să cumpere cu cei doi bănuți boabe de lupin și le-am mîncat. Și a mărturisit înaintea lui Dumnezeu că erau dulci ca mierea încît s-a minunat. Și a slăvit pe Dumnezeu care dă har robilor Săi.

CAPITOLUL 128

VIATA LUI ADELIE, EPISCOPUL ARAVESEI ȘI DESPRE FERICITUL IOAN HRISOSTOM

În lavra celui întru sfinți părintele nostru Sava, ne-am dus la avă Atanasie. Și ne povestea nouă zicînd că a auzit pe avva Atinoghen, episcopul Petrelor, fiul stareței Damiane sihastra, povestind acestea:

Bunica mea, Ioana, avea un frate numit Adelfios. Acesta era episcop al Aravisei. Mai avea și o soră care era stareță la o mănăstire de maici. Într-o zi s-a dus episcopul la mănăstire să o vadă pe sora lui. Cînd a intrat în curtea interioară a mănăstirii a văzut pe o soră de mănăstire muncită de demon și aruncată la pămînt. Episcopul a chemat pe sora lui și i-a spus:

— Îți place ca această soră să fie nedreptățită și muncită

de demon sau nu știi că ești răspunzătoare, ca stareță, de toate surorile?

— Dar ce pot să-l fac eu demonului? i-a răspuns sora lui.

— Dar ce ai făcut aici atîția ani?, a întrebat-o episcopul.

Și a făcut episcopul rugăciune și a curățit de demoni pe sora aceea.

Tot Atanasie ne povestea iarăși despre același episcop Adelfios, zicînd că a auzit de la sora lui acestea:

Cînd Ioan Hrisostom, episcopul Constantinopolului a fost surghiunit în Cucuzan, a fost găzduit în casa noastră. Cît a stat la noi am avut mare îndrăzneală și dragoste către Dumnezeu.

Fratele meu Adelfos spunea:

Cînd a murit fericitul Ioan în surghiun¹⁵⁹ m-a cuprins o durere de nesuferit că acest bărbat, dascălul întregii lumi, care a înveselit cu cuvintele sale Biserica lui Dumnezeu, n-a adormit întru Domnul pe scaunul patriarhal. Și m-am rugat lui Dumnezeu cu multe lacrimi să-mi arate în ce stare se află el și dacă a fost rînduit împreună cu patriarhii. După ce m-am rugat multă vreme, într-o zi am căzut în extaz și văd un bărbat foarte frumos la chip; m-a luat de mîna dreaptă și m-a dus într-un loc luminos și slăvit. Acolo mi-a arătat pe predicatorii evlaviei și pe dascălii Bisericii. Eu, povestește fratele meu, mă uitam de jur împrejur ca să-l văd pe cel ce-l doream, pe marele Ioan. După ce mi-a arătat pe toți și mi-a spus numele fiecăruia, m-a apucat iarăși de mîna și m-a scos afară. L-am urmat întristat că nu am văzut împreună cu părinții pe cel întru sfinți Ioan. La ieșire cel care stătea la poartă mi-a spus:

— Niciunul din cei care vin aici nu iese întristat.

— Asta mi-i durerea, am răspuns eu, că n-am văzut cu ceilalți dascăli pe prea iubitul meu Ioan, patriarhul Constantinopolului.

Și m-a întrebat iarăși:

— Vorbești de Ioan, dascălul pocăinței? Pe el nu poate să-l vadă om în trup, căci el acolo stă unde este tronul Stăpînului.

CAPITOLUL 129

VIAȚA UNUI STÎLPNIC

Tot avva Atanasie ne povestea iarăși că a auzit pe avva Atinoghen, episcopul Petrelor, zicînd că în țara sa trăia un stîlpnic. Toți care veneau la stîlpnic vorbeau cu el de jos, pentru că stîlpul nu avea scară. Dacă vreun frate îi spunea: „vreau să-ți spun un gînd de-al meu“, stîlpnicul îi spunea cu voce blîndă: „vino la piciorul stîlpului“ și se ducea de cealaltă parte a stîlpului. Și așa vorbea unul cu altul, stîlpnicul sus, iar fratele jos. Nimeni din cei ce erau acolo nu auzeau vorbele lor.

*
*
*

Spunea și aceasta avva Atanasie despre același stîlpnic. Erau doi pascători, care se iubeau mult unul pe altul. Timp de mulți ani s-au dus la el amîndoi, dar niciodată unul fără de altul. Într-o zi a venit unul din ei fără știrea celuilalt la stîlpnic. A bătut multă vreme la stîlp, dar bătrînul n-a voit să-i deschidă. S-a mîhnit întru sine și a plecat. La întoarcere l-a întîlnit prietenul său, în drum și el spre stîlpnic. S-a întors deci și el cu celălalt, ca amîndoi să intre odată la bătrîn. Cînd au bătut la stîlp, bătrînul a trimis vorbă să intre numai cel de-al doilea. După ce a intrat, l-a rugat pe bătrîn să intre și celălalt. Bătrînul a spus că nu poate să-l primească. Deși păstorul a stăruit mult și l-a rugat multă vreme ca să-l primească, bătrînul a zis:

— Dumnezeu s-a întors de la el, fiule, și nu pot să-l primesc.

Și au plecat la locurile lor. După două zile prietenul lui a murit.

CAPITOLUL 130

SEATURILE LUI AVVA ATANASIE ȘI MINUNATA LUI VEDENIE

Tot avva Atanasie spunea:

Părinții noștri au păzit înfrînarea și sărăcia pînă la moarte. Noi însă ne-am lărgit burțile și pungile.

* *

Spunea iarăși bătrînul:

— Pe timpul părinților noștri era în mare vază și rîvnă înlăturarea oricărei distracții a sufletului; acum, pe timpul nostru, stăpînesc oalele de bucătărie și cîștigul scos din lucrul mîinilor noastre.

* *

Avva Atanasie ne mai spunea și aceasta:

Mi-a venit odată un gînd și am zis: care este oare deosebirea între cei ce se nevoiesc pentru îndeplinirea poruncilor lui Dumnezeu și între cei ce nu se nevoiesc?

Și am căzut în extaz și a venit la mine cineva care mi-a zis:

— Urmează-mă!

Și m-am dus într-un loc plin de lumină. M-a oprit lîngă o ușă a cărei înfățișare nu se poate povesti. Și am auzit că înăuntru lăuda pe Dumnezeu o mulțime nenumărată. Am bătut la ușă. Și am auzit pe cineva dinlăuntru zicîndu-mi:

— Ce voiești?

— Vrem să intrăm, a răspuns conducătorul meu.

Cel dinăuntru a zis:

— Cel care trăiește în trîndăvie nu intră aici. Dar dacă vreți să intrați, duceți-vă și nevoiți-vă și nu puneți nici un preț pe zădărnicia lumii.

CAPITOLUL 131

VIATA LUI AVVA ZAHEU DIN SFÎNTUL MUNTE SION

Procopie Scolasticul Porfirogenitul ne povestea nouă despre avva Zaheu, spunînd:

Cei doi fii ai mei erau în Cezareea la studii. Și a izbucnit ciumă în Cezareea și m-am întristat din pricina fiilor mei ca să nu moară. Nu știam ce să fac. Și-mi spuneam în mine: „chiar dacă trimit ca să-i iau de acolo, totuși nu-i cu puțință să fug de mînia lui Dumnezeu. Dar să-i las acolo? Mi-i teamă să nu moară și să nu-i mai văd“. Neștiind ce trebuie să

fac, am zis: „am să mă duc la avva Zaheu și voi face ce va spune el“.

M-am dus deci în sfântul munte Sion, căci acolo stătea întotdeauna. Dar nu l-am găsit. Și am venit în curtea bisericii Sfintei Maria Născătoarea de Dumnezeu. L-am găsit aici și i-am vorbit despre copiii mei. Când a auzit, s-a întors cu fața la răsărit și a înălțat mâinile către cer și timp de două ore n-a vorbit deloc. Apoi s-a întors către mine și mi-a spus: „ai curaj, nu te întrista! Copiii tăi n-au să moară de ciumă! Dimpotrivă după două zile are să înceteze ciuma în Cezareea“¹.

Ceea ce s-a întâmplat după spusa bătrînului.

Și după cum am spus, ne-a povestit nouă acestea avva Procopie Scolasticul.

CAPITOLUL 132

DESPRE ACELAȘI

Cînd ne-am dus la avva Ciprian, a cărui mănăstire este în afara porții cetății Cezareii acesta ne-a povestit, zicînd:

Cînd a pustiit cetatea aceasta ciuma aceea crudă și înfricoșată, m-am întors în chilia mea cerînd îndurarea lui Dumnezeu ca să se milostivească de noi și să îndepărteze de la noi urgina Sa. Și am auzit o voce care mi-a spus: „avva Zaheu a primit acest har!“

CAPITOLUL 133

DESPRE UN SFÎNT MONAH CARE A FĂCUT CA UN VÎNĂTOR SARACIN SĂ STEA NEMIȘCAT DOUĂ ZILE

Un saracin care locuia în Clismate¹⁶¹ ne povestea:

M-am dus în muntele lui avva Antonie ca să vînez. Pe cînd mergeam văd un monah așezat jos; avea o carte în mîini și citea. M-am îndreptat spre el ca să-l lovesc și poate chiar să-l omor. Cînd m-am apropiat de el a întins mîna dreaptă spre mine spunînd: „stail“ Și am stat acolo două zile și două nopți, fără să mă pot mișca din loc. Atunci am spus:

¹ Restul capitolului și capitolul 132 se află în MG numai în limba latină.

— Pe Dumnezeu pe care-L cinstești, dă-mi drumul!

El a spus:

— Mergi în pace!

Așa am putut pleca din locul în care eram.

CAPITOLUL 134

VIAȚA LUI TEODOR ANAHORETUL

Era un anahoret în părțile Iordanului numit Teodor. Acesta a venit la chilia mea și mi-a zis:

— Fii bun, avvo Ioan, și caută-mi o carte care să cuprindă tot Noul Testament.

Am căutat și am aflat că avva Petru, episcopul de mai târziu al Calcedonului, are o carte cu Noul Testament. M-am dus la dînsul, i-am spus și mi-a arătat o carte foarte frumos scrisă pe pergament. Și am zis:

— Cît costă?

— Trei monezi de argint, mi-a răspuns el.

Apoi a adăugat:

— Tu vrei să o cumperi sau altcineva?

— Crede-mă, părinte, i-am răspuns eu; un sihastru vrea să o cumpere.

— Dacă vrea să o cumpere un sihastru, mi-a spus avva Petru, ia-o în dar. Iată trei monede de argint. Dacă-i place cartea să o țină; dacă nu-i place, iată trei monede de argint să-și cumpere cartea așa cum o vrea.

Am luat cartea și i-am dus-o pustnicului. A primit cartea și a plecat în pustie. În pustie a stat două luni, apoi a plecat și a venit la chilia mea și mi-a spus:

— Știi, avvo Ioane, mă apasă gîndul că am luat în dar cartea.

— Nu te frămînta degeaba, i-am spus eu; avva Petru este bogat și bun și-i face plăcere s-o primești în dar.

— Totuși nu mă simt liniștit, a spus iarăși pustnicul, pînă ce nu o plătesc.

— Și ai cu ce să o plătești?! I-am întrebat eu.

— Nu, dar dă-mi haina să o îmbrac.¹⁶²

Căci într-adevăr pustnicul era gol. Și i-am dat haina și o veche cămașă și a plecat. A lucrat la locul pe care patriarhul Ioan¹⁶³ îl făcea în Sinai. Primea pe zi cinci folii; seara venea

la mine în lavra Elioților.¹⁶⁴ Mînca pe zi numai boabe de lupin și muncea toată ziua. După ce a cîștigat din munca lui trei monezi de argint, mi-a spus:

— Ia prețul cărții și dă-i-l! Dacă nu vrea să-l primească, dă-i înapoi cartea!

Eu m-am dus și i-am spus acestea lui avva Petru. El nu voia să primească nici banii, nici cartea. Dar l-am făcut să primească banii și să nu disprețuiască osteneala bătrînului. Și i-a primit. Am plecat de la Avva Petru, i-am dat pustnicului cartea și el a plecat cu bucurie în pustie.

CAPITOLUL 135

DESPRE CINCI FECIOARE CARE AU FOST STĂPÎNITE DE DEMON PENTRU CĂ AU VRUT SĂ PLECE DIN MĂNĂSTIRE

Eu și fratele Sofronie ne-am dus în mănăstirea eunucilor¹⁶⁵ de lîngă Iordan. Și ne povestea avva Nicolae, preotul acestei mănăstiri, zicînd:

În țara mea, (era din Licia), este o mănăstire de călugărițe. Erau de toate cam patruzeci. Cinci fecioare din această mănăstire au voit să fugă noaptea și să-și ia bărbați.

Într-o noapte, pe cînd dormeau toate călugărițele, și voiau să-și ia hainele să plece, toate cinci au fost cuprinse de demoni. Întîmplîndu-se asta n-au mai putut pleca din mănăstire, ci și-au mărturisit păcatele lor și au mulțumit lui Dumnezeu, zicînd:

— Mulțumim marelui Dumnezeu că a adus peste noi această pedeapsă, ca să nu ne pierdem sufletele noastre.

CAPITOLUL 136

DESPRE CARITATEA LUI AVVA SISINIE FAȚĂ DE FEMEIA DE NEAM ARAB

Ne povestea nouă avva Ioan, preotul mănăstirii eunucilor că a auzit pe avva Sisinie anahoretul povestind și zicînd:

Într-o zi eram în peștera mea de lîngă Sfîntul rîu Iordan. Pe cînd citeam ceasul al treilea, iată că vine o femeie saracină

și intră în chilia mea. S-a așezat înaintea mea și s-a dezbrăcat pînă la piele. Eu nu m-am turburat, ci mi-am continuat canonul cu toată liniștea și frica de Dumnezeu. Cînd am terminat canonul, i-am spus în evreiește:

— Așează-te jos să-ți vorbesc și fac tot ce vrei.

Ea s-a așezat și i-am spus:

— Ești creștină sau păgînă?

— Creștină.

— Nu știi că desfrîinatele sînt osîndite?

— Da, știu.

— Dar atunci de ce vrei să faci desfrîinare? am întrebat-o.

— Pentru că n-am ce mânca, mi-a răspuns ea.

Atunci i-am zis:

— Să nu mai curvești! Vino aici în fiecare zi.

Și i-am dat de mîncare din ceea ce Dumnezeu îmi da, pînă ce am plecat din locul acela.

CAPITOLUL 137

POVESTIREA PREOTULUI IOAN DESPRE AVVA CALINIC

Tot avva Ioan spunea iarăși:

În tinerețe doream să mă duc la călugării mari și vestiți să mă binecuvînteze și să mă folosesc din convorbirea cu ei. Am auzit despre avva Calinic cel mare, zăvorîtul, cel din mănăstirea sfîntului Sava. Am rugat pe niște prieteni ai mei să mă ducă la el. Fratele care m-a dus a stat la fereastra chiliei bătrînului și a vorbit cu el vreme îndelungată. Eu mă acuzam pe mine însumi că nu m-a văzut niciodată bătrînul și că nu are dorința să mă primească. Fratele acela s-a întors apoi de la fereastră și mi-a îngăduit să intru să sărut mîna bătrînului și să mă binecuvînteze.

Fratele i-a spus:

— Roagă-te pentru acest rob al tău, părinte, că a venit pentru înfia oară aici.

Bătrînul a spus:

— Dar îl cunosc, fiule! Acum douăzeci de zile m-am coborît la sfîntul rîu Iordan, m-a îmîlnit pe cale și mi-a spus: „roagă-te pentru mine!” Eu l-am întrebat: „cum te cheamă!” El mi-a spus: „Ioan”. Așa că de atunci îl cunosc.

La auzul acestor cuvinte am înțeles că atunci cînd doream să-l văd pe el, i-a descoperit Dumnezeu și numele meu și cine sînt.

CAPITOLUL 138

DESPRE AVVA SERGHIE ANAHORETUL ȘI DESPRE BOTEZAREA UNUI CĂLUGĂR PĂGIN

Bătrînul ne mai povestea și aceasta: cînd avva Serghie anahoretul era în Rban¹⁶⁶ după plecarea lui din Sinai, a trimis aici în mănăstire pe un monah tînăr ca să fie botezat. Noi am întreat pe diaconul lui avva Serghie pentru care pricină se botează acum.

Diaconul a spus:

— Acesta a venit în pustie și a vrut să rămînă cu noi; eu ca diacon l-am primit; l-am sfătuit și l-am povățuit mult să nu intre într-o astfel de viață fără să fie pus la încercare. Cînd am cunoscut stăruința lui de a rămîne în pustie, l-am luat a doua zi și l-am dus la bătrîn. La vederea lui, bătrînul mi-a spus îndată, îndeosebi, înainte de a fi putut spune ceva:

— Ce vrea fratele acesta?

— Se roagă să rămînă cu noi, am răspuns eu.

Atunci bătrînul călugăr mi-a spus:

— Crede-mă, frate, acesta nu-i botezat. Du-l însă la mănăstirea eunucilor¹⁶⁷ și cei de acolo să-l boteze în sfîntul rîu Iordan.

Eu m-am minunat de cuvintele bătrînului și l-am întreat pe frate cine este și de unde-i. Mi-a spus că-i din Apus, că părinții lui sînt păgîni și nu știe de a fost botezat sau nu.

Atunci a fost catehizat¹⁶⁸ și a fost botezat în sfîntul rîu Iordan. Și a rămas în mănăstire mulțumind lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 139

PREZICEREA LUI AVVA SERGHIE DESPRE GRIGORE, STAREȚUL MĂNĂSTIRII FARAN

Tot despre avva Serghie anahoretul ne povestea avva Serghie armeanul, ucenicul lui, că mult îl ruga avva Serghie, starețul lavrei Faran, să-l ducă la un călugăr bătrîn.

Într-o zi l-am dus la un schimnic bătrîn, care trăia în părțile Mării Moarte. Bătrînul cînd l-a văzut l-a îmbrățișat cu multă bucurie, a adus apă, i-a spălat picioarele și a vorbit toată ziua cu el despre folosul sufletului. După plecarea lui avva Grigore, i-am spus bătrînului:

— Să știi, părinte, că m-am supărat pentru că am adus la tine pe mulți episcopi și preoți și alții, dar nici unuia nu i-ai spălat picioarele decît numai lui avva Grigore.

Bătrînul mi-a spus:

— Nu știu, fiule, cine-i avva Grigore. Atît știu numai că am primit în peștera mea un patriarh. Am văzut pe el omofor,¹⁶⁹ iar în mîini Sfînta Evanghelie.

Asta s-a și întîmplat, căci după șase ani Dumnezeu a învrednicit pe avva Grigore să fie patriarh în cetatea sfîntă a Antiohiei,¹⁷⁰ după cum a văzut bătrînul mai dinainte.

CAPITOLUL 140

VIATA ACELUIAȘI GRIGORE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI

Bătrînii spuneau despre avva Grigore, patriarhul Ierusalimului:

A săvîrșit aceste virtuți: milostenia, uitarea relelor făcute lui de alții, lacrimile. Avea și mare milă de păcătoși. Aceste virtuți ale lui le-am cunoscut și noi prin propria noastră trăire.

CAPITOLUL 141

RĂSPUNSUL ÎNȚELEPT AL LUI AVVA OLIMP

Un frate s-a dus la avva Olimp în lavra lui avva Gherasim alături de sfîntul rîu Iordan și i-a spus:

— Cum poți sta aici cu atîta arșiță și cu atîția țîntari (atîția viermi de lemn care te supără)?

Bătrînul i-a răspuns:

— Rabd viermii ca să scap de „viermele cel neador-mit”. De asemenea suport și arșița de frica focului celui veșnic. Arșița de aici este trecătoare, focul celălalt nu are sfîrșit.

CAPITOLUL 142

ALT RĂSPUNS ÎNTELEPT AL LUI AVVA ALEXANDRU

Un alt frate s-a dus și el în lavra lui avva Gherasim, la avva Alexandru, starețul și i-a zis:

— Avvo, vreau să plec din locul în care trăiesc, că m-am scîrbit acolo.

— Într-adevăr, fiule, acesta este un semn că n-ai în mîntea ta nici pedeapsa cea veșnică, nici Împărăția Cerurilor. Căci dacă te gîndeai la acestea, nu te-ai mai plictisi.

CAPITOLUL 143

VIATA LUI AVVA DAVID, CĂPETENIA DE HOȚI CARE S-A FĂCUT APOI CĂLUGĂR

Ne-am dus în Tebaida. În orașul Antino¹⁷¹ am întîlnit pe sofistul Filamon. Și ne-a povestit nouă spre folosul sufletelor noastre, zicînd:

În părțile Hermopolei¹⁷² era un tîlhar, numit David, care a dezbrăcat pe mulți, pe mulți a ucis și a făcut nenumărate rele, ca să spun așa, ca nimeni altul.

Odată, pe cînd era în munte și tîlhărea, avînd sub stăpînirea lui mai mult de treizeci de hoți și-a venit întru sine, căindu-se de toate răutățile, pe care le-a săvîrșit. A lăsat deci pe toți slujitorii lui și a plecat la mănăstire. A bătut la poarta mănăstirii și a ieșit portarul care l-a întrebat:

— Ce vrei?

Căpetenia de hoți i-a spus:

— Vreau să mă fac monah!

Portarul s-a dus în mănăstire să vestească pe stareț. Starețul a venit la poartă. Cînd s-a uitat la el și l-a văzut că-i bătrîn i-a zis:

— Nu poți să trăiești în mănăstire, căci frații de aici trebuie să muncească mult, iar nevointele lor călugărești și asceza sînt mari. Tu ești deprins cu astfel de viață și nu poți suporta canonul mănăstirii.

Tîlharul îl ruga însă, zicînd:

— Voi îndeplini totul, numai primește-mă!

— N-ai să poți, stăruie și starețul.

Atunci căpetenia de hoți i-a spus:

— Să știi că eu sînt David, căpetenia de hoți. Am venit aici ca să-mi plîng păcatele. Dar dacă nu vrei să mă primești, îți spun cu jurămint și pe Cel care locuiește în cer că mă întorc din nou la meseria mea de mai înainte, aduc cu mine aici pe toți supușii mei pe care-i am, vă ucid pe toți și dărîm mănăstirea voastră.

La auzul acestor cuvinte, starețul l-a primit în mănăstire, l-a tuns și i-a dat sfînta chimă.¹⁷³ A început deci să se nevoiască și a întrecut pe toți cei din mănăstire în înfrînare, ascultare și smerenie. Și erau în mănăstire cam șaptezeci de călugări. David era de folos tuturor, era pildă tuturor.

Într-o zi, pe cînd sta el în chilia lui, a fost trimis la el îngerul lui Dumnezeu și i-a zis:

— Davide, Davide, Domnul Dumnezeu ți-a iertat păcatele și de acum vei face minuni.

El a răspuns Îngerului:

— Nu pot să cred că toate acele păcate ale mele, mai grele decît nisipul mării, mi le-a iertat Dumnezeu într-un timp atît de scurt.

— Dacă n-am cruțat pe preotul Zaharia din pricina fiului său, i-a spus îngerul, ci i-am legat limba, ca pedeapsă că n-a crezut celor spuse de mine, te voi cruța pe tine? Pentru aceea, de acum înainte nu vei mai vorbi de loc.

Avva David i-a făcut metanie și i-a zis:

— Pe cînd eram în lume și făceam nelegiuiri și vărsări de sînge, vorbeam; acum, cînd vreau să slujesc lui Dumnezeu și să-I înalț laude, să-mi legi limba ca să nu vorbesc?

Atunci îngerul i-a răspuns:

— Vei putea grăi atît timp cît vei face canonul; în afară de canon însă nu vei putea vorbi de loc.

Așa s-a și împlinit. Dumnezeu a făcut prin el multe minuni. Cînta psalmi, dar alt cuvînt mare sau mic nu putea rosti.

Cel care ne-a povestit acestea a adăugat:

— De multe ori l-am văzut pe avva David și l-am slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 144

SFATURILE UNUI BĂTRÎN DE LA CHILII

Spunea unul din bătrîni fraților care erau în Chilii: ¹⁷⁴

Să nu iubim să slujim plăcerile egiptene, care au omorît pe Faraon, tiranul cel ucigător.

Spunea iarăși:

O, dacă ar avea oamenii tot atîta rîvnă pentru faptele bune cîtă rîvnă au pentru cele rele! Și dacă ar schimba în dorință de evlavie rîvna lor pentru teatre, pentru sărbătorile pierzătoare de suflet, pentru dragoste de bani și pentru slava deșartă! Nu ne dăm seama cît de mult am fi cinștiți de Dumnezeu și cîtă putere am avea asupra dracilor!

Spunea iarăși bătrînul:

Nimic nu este mai mare ca Dumnezeu; nimic nu este egal Lui; nimic nu este care să-L lase în urmă. Cine este deci mai tare și mai fericit decît cel care-L are pe Dumnezeu ca ajutor?

Spunea iarăși:

Dumnezeu este pretutindeni. Se apropie de cei evlavioși, de cei care se nevoiesc pe calea desăvîrșirii, nu se apropie de cei care au ocupații strălucite și cu vază și de cei care fac fapte strălucite. Cine va putea să uneltească sau cine va putea să vateme pe cineva care are aproape de el pe Dumnezeu?

Spunea iarăși:

Puterea oamenilor nu stă în trup, căci este schimbător, ci în voință, prin ajutorul lui Dumnezeu. Să avem, deci, fiilor, tot atîta grijă de sufletul nostru cît avem de trupul nostru!

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Să adunăm în jurul nostru tot ceea ce poate vindeca sufletul nostru: evlavia, dreptarea, smerenia, supunerea. Cel mai mare doctor al sufletelor, Hristos Dumnezeuul nostru, este aproape și vrea să ne vindece. Să nu le disprețuim.

* * *

Spunea iarăși:

Domnul ne învață să fim înfrînați și curați. Dar noi, ne-norociții, din pricina desfătărilor, ne dăm pe noi înșine și mai mult plăcerilor.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Să ne înfățișăm lui Dumnezeu așa cum spune Pavel: „Ca niște înviați din morți” (Romani, VI, 13); să nu ne uităm înapoi și să uităm cele dinainte, ci să alergăm spre țintă pentru răsplata chemării celei de sus.

* * *

A fost întrebat bătrînul de un frate:

— Pentru ce judec neconținut pe frate?

Bătrînul i-a răspuns:

— Pentru că nu te cunoști încă pe tine însuși. Cel care se cunoaște pe sine nu se uită la viața și faptele fraților.

CAPITOLUL 145

DESPRE FERICITUL GHENADIE,¹⁷⁵ PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI ȘI DESPRE HARISIE, ANAGNOSTUL SĂU

Ne-am dus în chinovia Salamna,¹⁷⁶ în biserica Alexandriei¹. Aici am găsit doi bătrîni care spuneau că sînt din

1. Traducerea latină are textul: „ne-am dus în chinovia care se numește Salama, 9 mile departe de Alexandria”.

biserica Constantinopolului. Și ne-au povestit nouă despre feceritul Ghenadie, patriarhul Constantinopolului. Era supărat de multe pricini pe un cleric care avea o viață foarte rea. Numele clericului era Harisia. Și a încercat patriarhul să-l îndrepte prin sfaturi. Dar cum nu i-au fost de nici un folos sfaturile și-a luat îngăduiala de a-l pedepsi și părintește și bisericește. Dar cînd a văzut patriarhul că nici pedeapsa nu este de nici un folos clericului — căci avea legături cu ucigașii și cu vrăjilorii — a trimis pe un apocrisiar al său — căci Harisius era anagnost¹⁷⁷ — și i-a spus:

— Spune sfîntului Elefterie: ostașul tău, sfinte Elefterie, păcătuiește mult; sau îndreaptă-l, sau taie-l!

Apocrisiarul s-a dus în biserica sfîntului mucenic Elefterie; a stat înaintea altarului și cu ochii la mormîntul mucenicului, a spus acestuia întinzîndu-i mîna:

— Te vestește, sfinte mucenice al lui Hristos, patriarhul Ghenadie, prin mine, păcătosul. Ostașul tău mult păcătuiește. Sau îndreaptă-l, sau taie-l!

A doua zi săvîrșitorul răutăților a fost găsit mort. Toți s-au minunat și au slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 146

VEDENIA LUI EVLOGHIE, PATRIARHUL ALEXANDRIEI¹⁷⁸

Pe cînd eram în Ennat, în chinovia Tugara, ne-a povestit avva Mina, starețul chinoviei, despre cel întru sfinți Evloghie al Alexandriei, zicînd:

Într-o noapte, în timp ce-și făcea canonul îndeosebi în paraclisul episcopiei, vede că stă alături de el Iulian arhidiaconul. La vederea lui s-a tulburat că a îndrăznit să intre fără să-l vestească, dar a tăcut. După terminarea psalmului, a făcut metanie și cel care i s-a arătat în chipul arhidiaconului. Patriarhul s-a închinat; acela însă a rămas la pămînt. Patriarhul s-a întors și i-a spus:

— Pînă cînd n-ai să te ridici?

El i-a zis:

— Dacă nu-mi întinzi mîna să mă ridic, nu pot să mă ridic.

Atunci avva i-a întins mîna, l-a apucat și l-a ridicat. Și a început iarăși psalmul. Cînd s-a întors n-a mai văzut pe nimeni.

VIAȚA ȘI SFÎNȚENIA EPISCOPULUI ORAȘULUI ROMILA

Ne povestea avva Teodor că la treizeci de mile de Roma este un orașel numit Romila. În acest orașel era un episcop foarte vrednic și virtuos.

Într-o zi niște locuitori din Romila s-au dus la prea fericitul papă al Romei Agapet¹⁸³ și l-au acuzat pe episcopul lor la papă, spunând că mănincă un disc¹⁸⁴ sfințit. La auzul acestei acuzații papa s-a supărat și a trimis doi clerici să-l aducă la Roma pe episcop pe jos și legat în lanțuri. Adus la Roma a fost băgat la închisoare. După trei zile de ședere în închisoare a venit sfînta zi a duminicii. Pe cînd dormea papa, pe la revărsatul zorilor sfînteii duminici a văzut pe cineva care i-a spus:

— În această zi să nu proscomidești nici tu, nici alt cleric sau vreunul din episcopii care sînt în oraș, ci episcopul pe care l-ai închis în închisoare. Acela vreau să proscomidească astăzi.

Cînd s-a deșteptat, papa s-a îndoit de vedenia pe care a avut-o și a zis întru sine:

Am primit împotriva lui o astfel de acuzare și el să proscomidească?

Și a doua oară a auzit vocea în vedenie, zicînd:

— Ți-am spus că episcopul din închisoare să proscomidească!

De asemenea și a treia oară a auzit aceleași cuvinte, căci încă stătea la îndoială.

După ce s-a sculat papa, a trimis la închisoare și a adus pe episcop și l-a întrebat:

— Care este meseria ta?

Episcopul n-a răspuns altceva decît:

— Sînt păcătos.

Pentru că nu l-a convins pe episcop să spună altceva, papa i-a spus:

— Tu ai să proscomidești astăzi!

Și într-adevăr s-a așezat înaintea sfîntului altar; papa era alături de el, iar diaconii stăteau împrejurul altarului. A început episcopul sfînta anafora.¹⁸⁵ După ce a terminat slujba sfînteii proscomidii, înainte de a sfîrși slujba, a început a doua oară

inimero infailibilitate papale.
mînt, s-a rugat celui dintîi dintre ucenicii Domnului zicînd:
„Ceea ce am greșit eu ca om, îndreaptă tu ca unul căruia
ți-a fost încredințată Biserica și Tronul de Domnul și Dumnezeu
și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos“. După patruzeci de zi-
le, apostolul s-a arătat celui care se ruga și i-a spus: „am
citit și am îndreptat. După ce papa Leon, a luat scrisoarea din
mormîntul sfîntului Petru, a deschis-o și a găsit-o îndreptată
de mîna apostolului.

CAPITOLUL 148

VEDENIA LUI TEODOR, EPISCOPUL DARNEI DESPRE ACELAȘI PEA FERICIT LEON

Teodor, prea cuviosul episcop al cetății Darnei din Li-
bia, ne povestea, zicînd:

Cînd eram sinchel¹⁸¹ al celui întru sfinți patriarhul Evlo-
ghie, văd în vis pe un bărbat plin de cuviință și venerabil,
care-mi spune:

— Vestește-mă la patriarhul Evloghie.

Eu i-am spus:

— Cine ești, stăpîne, tu care-mi poruncești să te
anunț?

El a răspuns și mi-a zis:

— Sînt Leon, papa Romei!

Am intrat la avva Evloghie și l-am anunțat, zicînd:

— Prea sfințitul și prea fericitul papa Leon al Bisericii
romanilor, înainte stătătorul, vrea să vă salute.

La auzul acestor cuvinte, patriarhul Evloghie s-a sculat
și a ieșit în grabă întru întîmpinarea lui. S-au îmbrățișat unul
cu altul, s-au rugat și s-au așezat jos.

Atunci dumnezeiescul cu adevărat și purtătorul de Dum-
nezeu Leon a spus patriarhului Evloghie:

— Știi pentru ce am venit la voi?

— Nu, a răspuns avva Evloghie.

— Am venit, a răspuns papa Leon, să vă mulțumesc pentru
chipul măreț și frumos în care ați luptat pentru epistola
mea, scrisă către fratele nostru Flavian, patriarhul Constantino-
polului. Ați scos la adevăr doctrina mea, din acea scrisoare
și ați închis gurile ereticilor. Cunoaște, frate, că nu numai pe
mine m-a bucurat dumnezeiasca voastră osteneală, ci și pe Pe-

tru, verhovnicul apostolilor și înainte de toate, pe însuși Adevărul propovăduit de noi, care este Hristos, Dumnezeuul nostru.

Vedenia aceasta n-am avut-o numai o dată, ci am văzut-o de trei ori. Încredințat de a treia vedenie, am povestit-o celui întru sfinți patriarhul Evloghie. Când a auzit a lacrimat și a întins mâinile sale la cer și a mulțumit lui Dumnezeu, zicînd:

— Mulțumescu-ți Ție, Stăpîne Hristoase, Dumnezeuul nostru, că deși sînt nevrednic m-ai făcut propovăduitor al adevărului Tău; și prin rugăciunile slujitorilor Tăi, Petru și Leon, bunătatea Ta a primit ca pe cei doi bănuți ai văduvei și neînsemnata mea rîvnă.

~CAPITOLUL 149~

MINUNATA POVESTIRE A LUI AMOS, PATRIARHUL IERUSALIMULUI DESPRE SFÎNTUL LEON, PAPA ROMEI

Cînd a venit avva Amos¹⁸² la Ierusalim și a fost hirotonit patriarh, au venit toți stareții mănăstirilor să se închine lui. Prin aceștia m-am dus și eu cu starețul meu.

Și a început să spună patriarhul către părinți:

— Rugați-vă pentru mine, părinților, că mi s-a încredințat o povară mare și grea de purtat. Mă tem mult de vrednicia patriarhală. Unora ca Petru, Pavel și Moise și altora ca aceștia le este dat să păstorească suflete, nu mie, nevrednicului. Dar mai mult de toate mă tem de sarcina hirotoniilor. Am găsit scris că fericitul Leon, care a ajuns papă al Bisericii românilor, a rămas lângă mormîntul apostolului Petru patruzeci de zile stăruind în post și rugăciune, cerînd de la apostolul Petru să mijlocească la Dumnezeu pentru el spre a i se ierta păcatele lui. După împlinirea celor patruzeci de zile i s-a arătat apostolul Petru și i-a zis:

— M-am rugat pentru tine și ți s-au iertat toate păcatele, în afară de hirotonii. Vei fi răspunzător numai de hirotoniile care le-ai făcut, fie că ai hirotonit pe cine trebuie, fie că nu.

meni. După ce și-a împlinit canonul de dimineață a chemat pe cubicularul¹⁷⁹ său și l-a întrebat:

— Pentru ce n-ai vestit intrarea arhidiaconului ci a venit la mine pe neașteptate astă noapte?

El i-a spus că n-a văzut pe nimeni și nici n-a intrat cineva. Patriarhul n-a vrut să-l creadă și i-a spus:

— Cheamă aici pe portar!

Cînd a venit l-a întrebat:

— Nu s-a suit aici arhidiaconul Iulian?

Portarul l-a încredințat cu jurămint, că nici nu s-a suit, nici nu s-a coborît. Atunci patriarhul s-a liniștit. Dimineața s-a suit arhidiaconul Iulian la rugăciune și l-a întrebat patriarhul:

— Pentru ce n-ai păstrat rînduiala, arhiacon Iuliane, ci te-ai suit la mine pe neașteptate, în noaptea asta?

— Pe rugăciunile Stăpînului meu, a răspuns Iulian, nici nu m-am suit aici, nici n-am coborît în casa mea, decît numai în ceasul acesta.

Atunci a înțeles marele Evloghie că a văzut pe mucenicul Iulian, care l-a îndemnat să ridice biserica lui, era stricată de vreme și învechită și amenința cu căderea. Dumnezeuiescul și iubitorul de mucenici Evloghie a pus mîna cu multă rîvnă și a ridicat biserica lui, zidind-o din temelie, împodobind-o cu tot felul de podoabe cum se cuvenea mucenicului.

CAPITOLUL 147

MINUNATA ÎNDREPTARE DIN EPISTOLA FERICITULUI LEON ROMANUL, SCRISĂ CĂTRE FLAVIAN

Tot avva Mina, starețul aceleiași chinovii, ne povestea că a auzit de la același avvă Evloghie, patriarhul Alexandriei, zicînd:

M-am dus la Constantinopol, la arhidiaconul Romei Grigore, bărbat plin de virtuți. Acesta mi-a povestit de prea sfîntul și prea fericitul Leon, papa Romei, că circulă în scris în Biserica Romei, următoarele:

După ce Leon a scris scrisoarea către cel întru sfinți Flavian,¹⁸⁰ patriarhul Constantinopolului, împotriva ereticilor Eutihie și Nestorie, a pus-o pe mormîntul verhovnicului apostolicilor, Petru. A petrecut în rugăciuni, post și cuicări la pă-

și a treia oară și a patra oară sfânta anafora. Pentru că toți se mirau de această întârziere, papa l-a întrebat:

— Ce înseamnă asta, căci iată ai spus a patra oară sfânta rugăciune și tot nu termini?

— Iartă-mă, sfinte Papă, a răspuns episcopul, nu am văzut ca de obicei pogorîrea Sfântului Duh. Pentru aceea n-am terminat rugăciunea. Dar îndepărtează pe diaconul care ține ripida¹⁸⁶ de lângă sfântul altar, căci eu nu îndrăznesc să-i spun.

Atunci dumnezeiescul Agapet a poruncit și s-a îndepărtat diaconul și îndată a văzut și episcopul și papa venirea Sfântului Duh.¹⁸⁷ Dar și vâlul care era așezat deasupra sfântului altar de la sine s-a ridicat și a acoperit timp de trei ceasuri pe papă și pe episcop și pe toți care stăteau lângă sfântul altar.

Atunci a cunoscut dumnezeiescul Agapet că mare este episcopul și că a fost hulit. Și a fost așa de întristat de acest fapt încît a dat poruncă să nu se mai ia nici o hotărîre în grabă, ci după multă chibzuială și cu multă răbdare și băgare de seamă.

CAPITOLUL 151

POVESTIREA LUI AVVA IOAN PERSANUL DESPRE PREA FERICITUL GRIGORE, EPISCOPUL ROMEI

Ne-am dus la lavra Monidia¹⁸⁸ a lui avva Ioan Persul. Și ne povestea despre marele Grigore, prea fericitul episcop al Romei,¹⁸⁹ zicînd:

M-am dus în Roma să mă închin la mormîntul Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Într-o zi, cum stăteam în mijlocul orașului, văd că papa Grigore avea să treacă pe lângă mine. M-am gîndit să-i fac metanie. Cînd cei din suita sa au văzut intenția mea, cel din fruntea lor mi-a spus:

— Nu fă metanie, avvă!

Nu știam însă pentru ce-mi spune asta. Eu însă socoteam lucru nefiresc să nu-i fac metanie. Cînd papa s-a apropiat de mine și a văzut că merg să-i fac metanie — pe Domnul mă jur, fraților, el mi-a făcut metanie mai întîi și nu s-a sculat de jos pînă ce nu m-am sculat eu mai întîi. M-a îmbrățișat cu multă smerenie, și mi-a dat cu mîna sa trei monede de argint și a poruncit să-mi dea și tot ce am nevoie.¹⁹⁰ Am slăvit deci

pe Dumnezeu, care i-a dăruit lui o atît de mare smerenie faţă de toţi, milostenie şi dragoste.¹⁹¹

CAPITOLUL 152

VIIȚA ȘI SPUSELE LUI MARCEL SCHITIOTUL, STAREȚUL LAVREI MONIDIA

Am ajuns în lavra Monidia și la avva Marcel Schitiotul. Voind bătrînul să ne fie de folos, ne-a povestit, zicînd:

Pe cînd eram în țara mea — era din Apameea — era acolo un conducător de trăsuri, la cursele de cai, numit Filerimos. Într-o zi a fost învins la alergări. Cei care erau de partea lui s-au sculat și i-au strigat:

— Filerimos, nu primești cununa în cetate.

După ce am venit în Schit ori de cîte ori mă muncea gîndul să mă duc în oraș sau în sat, spuneam îndată în sine-mi:

— Marcele, Filerimos nu primește cununa în cetate.

Și prin harul lui Hristos acest gînd m-a făcut să nu ies din Schit timp de treizeci și cinci de ani, pînă ce au venit păgînii și m-au vîndut în Pentapoli¹⁹² și au pustiit Schitul.

*

*

*

Tot avva Marcel ne povestea ca despre alt bătrîn care trăia în Schit — dar de el este vorba — că odată s-a sculat noaptea să-și facă el canonul. Cum a început canonul, a auzit un sunet de bucium ca la război. Bătrînul s-a tulburat la auzul tunetului și se gîndea întru sine:

— De unde e sunetul acesta aici? Ostașii nu sînt aici, nici nu este război prin părțile acestea.

Cum se gîndea așa, iată că a venit alături de el un drac care-i spune:

— Da, este război. Dar dacă nu vrei să te lupți și să te împotrivești atacurilor, du-te, dormi și n-ai să ai război.¹⁹³

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

Credeți-mă, fiilor, că nimic nu tulbură, nu revoltă, nu

mînie, nu pierde, nu supără și nu atacă atît pe draci și pe satan, autorul răului, ca citirea neconținut a psalmilor. Toată Scriptura este folositoare și întristează mult pe draci dar nu supără atît de mult ca Psaltirea. Este la fel ca și cu poporul: dacă o parte din popor laudă pe împărat, cealaltă parte nu se supără și nu se pornește împotriva celor care-l laudă; dacă însă laudele lor se prefac în insulte, atunci se răscoală împotriva lor. Tot astfel și dracii nu se întristează atît de mult, de o altă parte a Scripturii ca de psalmi. Prin citirea și studierea psalmilor, pe de o parte ne rugăm noi înșine, iar pe de altă parte blestemăm pe draci. De pildă cînd zicem: „Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea“ (Psalm, 50, 1 — 2). Și iarăși: „să nu mă lepezi la vremea bătrîneții, cînd va lipsi puterea mea, să nu mă lași pe mine“ (Psalmi, 70, 10). Prin aceste cuvinte blestemăm pe draci ca și atunci cînd spunem: „să învieze Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe El“ (Psalmi, 66, 1). Și iarăși: „văzut-am pe cel necredincios îngîmfat și înălțat ca cedrii Libanului și am trecut și iată nu mai era; și l-am căutat și nu s-a aflat locul lui“ (Psalm, 36, 35 — 36). Și iarăși: „sabia lor să intre în inima lor“ (Psalm, 36, 15). Și iarăși: „groapă a săpat și a deschis-o și va cădea în groapa pe care a făcut-o; întoarce-se-va durerea peste capul lui și pe creștetul lui se va pogori nedreptatea lui“ (Psalm, 7, 16 — 17).

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

Credeți-mă pe mine, care vă vorbesc, fiilor, că mare laudă și mare slavă și împărăție este pentru cel care renunță la lume și se face călugăr, pentru că mai de preț sînt cele spirituale decît cele materiale. Tot astfel mare este rușinea și necinstea călugărului care părăsește schima monahală chiar dacă va ajunge împărat.

*

*

*

Spunea iarăși:

Omul la început era chipul lui Dumnezeu, dar a ajuns chipul fiarelor după ce a căzut de la Dumnezeu.

* * *

Spunea iarăși:

Trupul, fraților, deșteaptă poftete; tăria ascezei însă le stinge.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Cunoaște prin experiență viața cea bună; nu te teme că e cu neputință.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Nu te minuna dacă omul poate să ajungă înger. În fața ta stă o slavă egală cu a îngerilor; pe aceasta o făgăduiește împărtășitorul de daruri.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Nimic nu apropie pe monah atît de mult de Dumnezeu ca frumoasa, cinstita și iubitoare de Dumnezeu curățenie, care precum a mărturisit despre ea Sfîntul Duh prin dumnezeiescul Pavel, oferă neconținut Domnului un trai cu bună cuviință și fără sminteală.

* * *

Spunea iarăși:

Să lăsăm, fiilor, căsătoriile și nașterile de copii celor care caută la pămînt, care doresc cele prezente, nu se gîndesc la cele viitoare, nici nu se îndeletnicesc cu dobîndirea celor veșnice și nici nu pot să se desfacă de cele vremelnice.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Să ne grăbim să ieșim din viața trupească asemeni lui Israil din robia Egiptului.

* * *

Spunea iarăși:

Avem, fraților, înaintea noastră darurile strălucitoare și dulci ale lui Dumnezeu în locul plăcerilor vătămătoare ale lumii.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Să fugim de mama tuturor păcatelor: iubirea de argint.

CAPITOLUL 153

RĂSPUNSUL UNUI CĂLUGĂR DIN MĂNĂSTIREA RAIT¹⁹⁴ CĂTRE UN FRATE DIN LUME

În Constantinopol erau doi frați foarte evlavioși și mari pustnici. Unul din ei s-a dus la Rait, a renunțat la lume și s-a făcut monah. După o trecere de vreme a venit fratele celălalt, care rămăsese în lume la Rait ca să vadă pe fratele său, monahul. Pe cînd era cu el, fratele mirean a văzut pe fratele său monahul că mănîncă pe la ora trei după masă. S-a supărat și a spus:

— Cînd erai mirean, frate, și în lume, nu mîncai înainte de apusul soarelui.

Și a răspuns monahul:

— Cu adevărat, frate, cînd eram în lume, mă hrăneam prin urechi, căci slava deșartă de la oameni și lauda lor, mă hrăneau și-mi ușurau greutatea ascezei.

CAPITOLUL 154

VIAȚA LUI TEODOR MIREANUL, OMUL LUI DUMNEZEU

Avva Ioan pascătorul¹⁹⁵ spunea:

Am plecat trei anahoreți la pîrîul Vetasim, la avva Nicolae, care trăia într-o peșteră ce se găsește între biserica

sfântului Eplidie și mănăstirea numită a străinilor.¹⁹⁶ Am găsit alături de el un mirean. Pe cînd vorbeam noi despre mîntuirea sufletului avva Nicolae a spus mireanul:

— Spune-ne ceva și tu!

— Ce poate să vă spună vouă de folos un mirean? Dacă aș putea să-mi fiu mie însumi de folos!

— Dar trebuie să ai ceva de spus!

Și a început mireanul să grăiască:

— Timp de douăzeci de ani, în afară de sîmbătă și duminică soarele nu m-a văzut mîncînd. Sînt tocmît la moșia unui bogat nedrept și lacom. Muncesc la el zi și noapte, de aproape cincisprezece ani și nu se îndură să-mi plătească simbria, ci, dimpotrivă, în fiecare an mă supără mult. Dar eu mi-am spus în mine: Teodore, dacă vei răbda pe acest om, în locul simbriei pe care are să ți-o dea, vei cîștiga Împărăția Cerurilor. Am păstrat pînă astăzi curat, de femeie, și trupul meu.

La auzul acestor cuvinte ne-am minunat mult.

CAPITOLUL 155

POVESTIREA LUI AVVA IORDAN DESPRE TREI SARACINI CARE S-AU UCIS UNUL PE ALTUL

Avva Iordan ne mai spunea și aceasta despre avva Nicolae, că povestea bătrînul:

Pe vremea domniei preacredinciosului nostru împărat Mauriciu,¹⁹⁷ pe cînd Namis, șeful saracinilor, jefuia, eu eram pe lîngă localitățile Anona și Edona. Și am văzut trei saracini care robiseră pe un tînăr frumos la chip, ca de douăzeci de ani. Tînărul cînd m-a văzut a început să mi se plîngă să-l iau de la saracini. Și am început să rog pe saracini să-i dea drumul. Unul dintre saracini mi-a răspuns în grecește:

— Nu-l slobozim!

— Luați-mă pe mine, le-am spus din nou, iar lui dați-i drumul, că-i prea tînăr ca să poată suporta munci prea grele!

— Nu-i dăm drumul.

— Dar pe bani nu-l sloboziți? Dați-mi-l și vă voi da cît veți cere!

Și mi-a spus și el:

— Nu putem să ți-l dăm pentru că am făgăduit preotului

nostru: dacă voi prinde în robie un om frumos, să i-l dăm lui ca să-l aducă jertfă. Pleacă deci că altfel îți aruncăm capul la pământ!

Atunci am făcut metanie lui Dumnezeu și am zis:

— O, Mîntuitorul nostru, Doamne Dumnezeule, mîntuiește pe robul tău.

Și îndată cei trei saracini au fost stăpîniți de draci și și-au scos săbiile și s-au omorît unul pe altul.

Eu l-am luat pe tînăr în peștera mea. N-a mai vrut să se despartă de mine și a renunțat la lume. După ce a trăit ca monah șapte ani, a murit. Era de neam din orașul Tir.¹⁹⁸

CAPITOLUL 156

RĂSPUNSUL UNUI BĂTRÎN LA DOI FILOSOFI

Doi filosofi s-au dus la un bătrîn și l-au rugat să le spună lor un cuvînt ziditor de suflet.

Bătrînul a tăcut. Filosofii i-au spus iarăși:

— Nu ne răspunzi nimic, părinte?

Atunci bătrînul le-a spus:

— Că sînteți filosofi știu, dar nu pot să mărturisesc că sînteți adevărați filosofi pînă nu veți învăța și pe alții să vorbească, voi care niciodată nu știți să vorbiți. Ținta filosofiei voastre să fie meditarea neconținută asupra morții și păstrați-vă pe voi înșivă în tăcere și liniște.

CAPITOLUL 157

POVESTIREA A DOI MONAHI DIN MĂNĂSTIREA SUVIVILOR SIRIENI DESPRE UN CÎINE CARE A ARĂTAT UNUI FRATE CALEA

Eu și sofistul Sofronie, ne-am dus la avva Alexandru în lavra Palamon, alături de sfîntul rîu Iordan. Alături de el, am găsit doi monahi din mănăstirea Suviva Sirienilor. Ei ne-au povestit, zicînd:

Acum zece zile a venit un bătrîn din altă parte. S-a dus la mănăstirea Suviva Besilor¹⁹⁹ și a dat de pomană. A chemat

pe starețul mănăstirii și i-a spus:

— Fă bine și trimite la mănăstirea din apropiere a Sirienilor, ca să vină să ia și ei pomană. Aceia la rîndul lor să trimită vorbă și la cei din mănăstirea Horemvi ca să vină și ei.

Starețul a trimis pe un frate la starețul mănăstirii Suviva Sirienilor. Cînd a ajuns acolo fratele a spus starețului:

— Vino pînă la mănăstirea Besilor.²⁰⁰ Vestește însă și pe cei din mănăstirea Horemvi să vină și ei.

Și a răspuns starețul:

— Într-adevăr, frate, n-am pe cine să trimit. Fă însă milostenie desăvîrșită și du-te și spune-le!

— N-am fost niciodată acolo, a spus fratele, și nu știu drumul.

Bătrînul atunci a spus cîinelui său:

— Du-te cu fratele pînă la Horemvi ca să ducă un răspuns acolo.

Și a plecat cîinele cu el și s-a oprit la poarta mănăstirii.

Monahii care ne-au povestit aceasta ne-au arătat și cîinele, căci îl aveau cu ei.

CAPITOLUL 158

DESPRE ASINUL CARE SLUJEA LA MĂNĂSTIREA MARDES

Este un munte numit Mardes²⁰¹ lîngă Marea Moartă. În acest munte locuiesc anahoreți. Aceștia au grădină la o depărtare de șase mile de țărmul mării. Anahoreții au și un grădinar acolo. La orice oră voiesc anahoreții să trimită la grădină după zarzavat pun samarul pe măgar și-i zic:

— Du-te la grădină, la grădinar și adu-ne zarzavat.

Și el se duce numai la grădinar, se oprește la poarta grădinii și cu capul lovește poarta. Grădinarul îl încarcă îndată cu zarzavat și-i dă drumul.

Și poți să vezi măgarul în fiecare zi ducîndu-se la grădină. Ascultă numai de bărîn și de nimeni altcineva.

CAPITOLUL 159

VIATA LUI AVVA SOFRONIE PASCATORUL SI SFATURILE LUI MINA, STAREȚUL CHINOVIEI LUI AVVA SEVERIAN

Spunea avva Mina, starețul mănăstirii lui avva Severian,²⁰² despre avva Sofronie pascătorul, că păștea pe lângă Marea Moartă. A trăit gol șaptezeci de ani, și a mâncat numai ierburi și nici un altfel de mâncare gătită.

* * *

Spunea și aceasta despre el că l-a auzit zicînd:

M-am rugat de Domnul ca să nu se apropie dracii de peștera mea și i-am văzut venind pînă la trei stadii de peșteră și nu puteau să vină mai aproape.

* * *

Tot Mina spunea fraților din chinovie:

Fiii mei, să fugim de poveștile lumești, căci ele sînt vătămătoare mai cu seamă tinerilor.

* * *

Spunea iarăși bătrînul:

Orice vîrstă are nevoie de pocăință, fie a tinerilor, fie a bătrînilor, deoarece și una și alta trebuie să se desfășoare de viață veșnică, cu laudă și cu slavă multă. Tinerii, la care poftele sînt în floare, spre a-și supune grumazul lor înfrînării, iar bătrînii, care din pricina multilor ani s-au obișnuit în rău, spre a putea să se schimbe.

CAPITOLUL 160

ÎN CE CHIP UN DRAC S-A ARĂTAT ÎN FORMĂ DE COPIL SARACIN

Ne povestea avva Pavel, starețul mănăstirii lui avva Teognie,²⁰³ că spunea un bătrîn sihastru:

Într-o zi, pe cînd ședeam în chilia mea și-mi făceam lucrul

meu de mînă — împlTEAM coşuri — rostind în acelaşi timp şi stihuri din Psaltire, iată că a intrat pe fereastră ca un copil saracin purtînd mazarion. S-a oprit înaintea mea şi a început să joace în timp ce eu rosteam stihuri din Psaltire şi mi-a zis:

— Joc bine, bătrînule?

Eu nu i-am dat nici un răspuns.

Şi m-a întrebat din nou:

— Îţi place, bătrînule, cum joc?

Văzînd că nu-i răspund nimic, mi-a spus:

— Ce crezi, călugăre, că mare lucru faci? Vezi că ai greşit şi psalmul şaizeci şi cinci şi psalmul şaizeci şi şase şi psalmul şaizeci şi şapte.

Atunci m-am sculat, am făcut metanie lui Dumnezeu şi îndată a dispărut dracul.

CAPITOLUL 161

VIATA LUI AVVA ISAAC TEBEUL; CUM I-A APĂRUT ŞI LUI DRACUL ÎN CHIP DE TÎNĂR

În Tebaida este un oraş care se numeşte Lico,²⁰⁴ iar la opt mile de el este un munte. În muntele acesta locuiesc monahi. Ne-am dus şi noi acolo şi am dat de avva Isaac, teban de neam. Şi ne povestea bătrînul:

— Acum cincizeci şi doi de ani, pe cînd lucram la lucrul meu de mînă făceam conopion²⁰⁵ mare. Pe cînd lucram am greşit lucrul şi m-am întristat că nu găseam greşeala. M-am căznit toată ziua şi nu ştiam ce să fac. Pe cînd mă căzneau să aflu greşala, iată că intră pe fereastră un tînăr care-mi zice:

— Ai greşit; dă-mi-l mie, ca să-l îndrept eu!

— Pleacă de aici, i-am spus. N-am să fac asta nici-odată.

— Dar ai să-ţi faci pagubă dacă-l faci greşit, mi-a răspuns el.

— Nu te îngriji de asta, i-am spus.

— Mi-i milă însă de tine, că te osteneşti degeaba.

— Rău ai venit aici şi tu şi cei care te-au adus.

— Dar tu m-ai silit să vin aici şi eşti al meu.

— Pentru ce spui asta?

— Pentru că te-ai împărtășit trei duminici la rînd cu toate că ești certat cu vecinul tău.

— Minți, i-am spus eu.

— Nu mint, pentru că te-ai supărat cu el din pricina linteii. Eu sînt cel care sînt mai mare peste cei care se supără și poartă în suflet ranchiuni, așa că de acum înainte ești al meu.

La auzul acestor cuvinte, am părăsit chilia, m-am dus la fratele, i-am făcut metanie și m-am împăcat cu el. Cînd m-am întors am văzut că a ars conopionul și rogojina în timp ce mă dusesem să mă împac cu fratele din pricină că dracul urăște dragostea și unirea dintre oameni.

CAPITOLUL 162

RĂSPUNSUL LUI AVVA TEODOR PENTAPOLITUL DESPRE DEZLEGAREA LA VIN

La douăzeci de mile de Alexandria, este lavra numită Calamon,²⁰⁶ între mila optîsprezece și Mafora. Ne-am dus în această lavră la avva Teodor. Am luat cu noi și pe sofistul Sofronie și am întrebat pe avva Teodor zicînd:

— Este bine, părinte, să facem dezlegare la vin dacă ne ducem la cineva sau vine cineva la noi?

— Nu, a răspuns bătrînul!

— Dar cum se face că părinții din vechime dădeau dezlegare, am întrebat eu?

— Părinții din vechime, mi-a răspuns avva Teodor, pentru că erau mari și puternici, puteau să dezlege și iarăși să lege. Frații noștri, fiule, n-au putere însă să dea dezlegare și să lege. Dacă dăm dezlegare la vin, atunci nu mai sîntem stăpîni pe asceza noastră.

CAPITOLUL 163

VIATA LUI PAVEL HELADICUL

Spunea avva Alexandru, starețul mănăstirii Calamon de lîngă sfîntul rîu Iordan:

Într-o zi, pe cînd eram la avva Pavel Heladicul, în peștera lui, iată că a venit cineva și a bătut la ușă. Bătrînul a ieșit

și i-a deschis. A luat pâine și udătură, le-a pus înaintea și mîncă. Credeam că este un străin. M-am uitat pe fereastră și văd că e un leu. Și am spus bătrînului:

— Pentru ce, călugăre, i-ai dat să mănînce? Spune-mi pricina!

— I-am poruncit leului, mi-a răspuns el, să nu facă nici un rău vreunui om sau dobitoc. Și i-am spus: vino în fiecare zi și-ți voi da de mîncare. Și iată sînt șapte luni de cînd vine de două ori pe zi și-i dau de mîncare.

După cîteva zile m-am dus iarăși la el ca să cumpăr vase îmbrăcate cu învelitoare de răchită. Și i-am spus:

— Ce mai nou, călugăre? Ce face leul?

— Rău, mi-a răspuns el.

— Pentru ce?

— Ieri, a venit pe aici ca să-i dau de mîncare și l-am văzut cu toată bărbia mînjită de sînge și i-am spus: „ce înseamnă asta? Nu m-ai ascultat și ai mîncat carne. Domnul să fie binecuvîntat, de azi înainte nu-ți mai dau mîncarea părinților, mîncătorule de carne! Pleacă de aici! El n-a vrut să plece. Atunci am luat o funie, am împletit-o în trei, i-am dat trei lovituri și a plecat.

CAPITOLUL 164

RĂSPUNSUL LUI AVVA VICTOR SIHASTRU CĂTRE UN MONAH NEPĂSĂTOR

Un frate s-a dus la avva Victor sihastrul, în lavra Elusa,²⁰⁷ și i-a spus:

— Ce să fac, părinte, că mă stăpînește patima nepăsării?

Bătrînul i-a răspuns:

— Asta este o boală a sufletului. După cum celor care au o boală de ochi, li se pare că văd mai multă lumină din pricina suferinței lor mari, pe cînd celor cu ochi sănătoși nu li se pare lumina atît de puternică, tot așa și cu cei care trăiesc în nepăsare și cu nici o grijă de sufletul lor: din pricina puținei lor purtări de grijă cad repede în ispită și socotesc că este nespus de mare ispita la care au fost supuși. Cei care au însă sufletul sănătos se bucură cu atît mai mult cu cît sînt mai mari ispitele căci pot să le înfrîngă.

CAPITOLUL 165

VIATA TÎLHARULUI CHIRIAC

Ne povestea un bărbat iubitor de Hristos²⁰⁸ despre un tâlhar numit Chiriac, care tâlhărea în părțile Emausului, în Nicopole. Și era așa de amarnic și de neomenos, că l-au numit oamenii lup. Cu el avea și alți tâlhari nu numai creștini, ci și iudei și samarineni.

Într-o zi din Săptămîna Mare s-au dus niște oameni dintr-un sat din părțile Nicopolei la Ierusalim să-și boteze copiii lor. După ce i-au botezat s-au îndreptat spre satul lor ca să facă Paștele. Pe drum s-au întîlnit cu tâlharii. Căpetenia hoților nu era de față. Bărbații au fugit; femeile au fost prinse, li s-au aruncat din mîini noii botezați și au fost batjocorite de evrei și de samarineni. Pe cînd fugeau bărbații au fost întîlniți de căpetenia de hoți, și a întrebat: „pentru ce fugiți?” ei i-au spus cele ce li s-au întîmplat. Căpitanul de hoți i-a luat cu el și s-a dus la confrății lui. Acolo au găsit pe copii aruncați la pămînt. Au cercetat cine a făcut mîrșăvia și le-a tăiat capul tuturor făptașilor. Căpitanul de tâlhari a pus pe bărbați să ia copiii în brațe, căci femeile nu puteau să se atingă de copii fiind pîngărite și i-a însoțit pînă în satul lor.

După cîtva timp căpitanul de hoți a fost prins și a stat în închisoare zece ani. Nici unul din stăpînitorii orașului nu l-a osîndit la moarte. Mai tîrziu a fost eliberat.

Totdeauna spunea căpitanul de hoți că a scăpat de moartea cea amară datorită acelor copii. „Îi vedeam, povestea el, în vis și ziceau: Nu te teme, căci noi te vom apăra”.

M-am întîlnit cu el eu și avva Ioan, preotul chinoviei Eunucilor și ne-a povestit aceleași lucruri și l-am slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 166

UN TÎLHAR CARE S-A CĂLUGĂRIT ȘI APOI I S-A TĂIAT CAPUL ÎN HAINE CIVILE

Spunea avva Sabatie:

Pe cînd trăiam în lavra Firmin,²⁰⁹ a venit un tâlhar la avva Zosima Cilicianul, și l-a rugat pe bătrîn, zicîndu-i:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ai milă de mine căci am făcut multe omoruri: fă-mă monah, ca să mă las pe viitor de nelegiuirile mele.

Bătrînul călugăr l-a sfătuit și l-a făcut monah; i-a dat și haina sfîntă.

După cîteva zile bătrînul îi spune:

— Crede-mă, fiule, nu poți rămîne aici.

Dacă stăpînitorul ținutului acestuia va afla că ești aici te va prinde. De asemenea vor veni aici și dușmanii tăi și te vor uide. Dar ascultă-mă și te voi duce într-o chinovie departe de aici.

Și l-a dus în chinovia lui avva Dorotei, aproape de Gaza și Maiuma. După ce a stat aici nouă ani și a învățat Psaltirea și toată rînduiala monahicească, s-a dus iarăși la lavra lui avva Firmin, la avva Zosima Cilicianul și i-a spus:

— Ai milă de mine, avvo, și dă-mi hainele mele cele lumești, și ia-le pe cele călugărești!

Bătrînul s-a întristat și i-a spus:

— Pentru ce, fiule?

— După cum știi, părinte, stau de nouă ani în chinovie și pe cît am putut am postit, m-am înfrînat, am trăit în ascultare cu toată liniștea și frica de Dumnezeu. Știu că bunătatea lui Dumnezeu a iertat multele mele păcate. Totuși, de fiecare dată văd un copil care mă întrebă: „pentru ce m-ai ucis?” Văd acest copil în somn, în biserică, la masă și spune mereu aceleași cuvinte. Un ceas nu mă lasă în pace. De asta vreau să plec, părinte, ca să mor pentru copil, căci l-am ucis fără nici o pricină.

Și-a luat hainele vechi, s-a îmbrăcat cu ele, a ieșit din lavră și s-a dus la Diospoli. În ziua următoare a fost prins și i s-a tăiat capul.

CAPITOLUL 167

VIAȚA ȘI MOARTEA LUI AVVA BIMEN SIHAȘTRUL

Spunea avva Agatonic, starețul chinoviei Castelului²¹⁰ cuviosului părinte Sava:

Într-o zi m-am coborît la Ruva să mă duc la avva Pimen pascătorul. L-am găsit și i-am spus gîndul meu. Pentru că s-a făcut seară, m-a găzduit în peștera lui. Era iarnă și a fost

în noaptea aceea un frig mare încît am înghețat. A doua zi de dimineață bătrînul mi-a spus:

— Ce-i, fiule?

— Iartă-mă, părinte, dar greu am dus-o în noaptea trecută din pricina frigului.

— Într-adevăr, fiule, eu n-am înghețat.

M-am mirat cînd l-am auzit, căci era gol.

— Fii bun și spune-mi, cum de n-ai înghețat?

— A venit un leu, s-a culcat lîngă mine și m-a încălzit.

Dar îți spun, frate, că de fiare am să fiu mîncat.

— De ce?

— Pe cînd eram în țara noastră (erau amîndoi Galateni) eram cioban, am lăsat pe un călător străin să fie mîncat de cîinii mei. Puteam să-l scap; nu l-am scăpat, ci l-am lăsat și l-au mîncat cîinii. Și știu că și eu tot așa am să mor.

După trei ani a murit mîncat de fiare după cum a spus.

CAPITOLUL 168

SPUSELE LUI AVVA ALEXANDRU BĂTRÎNUL

Spunea avva Alexandru, bătrînul lui avva Vichentie, fraților:

Părinții noștri căutau pustiiurile și nevoințele. Iar noi urmărim orașele și tihna.

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

Pe vremea părinților noștri erau în floare aceste virtuți: sărăcia și smereni astăzi însă domnește dragostea de avere și mîndria.

*

*

*

Spunea iarăși:

Părinții noștri niciodată nu-și spălau fața, pe cînd noi deschidem băile publice.

*

*

*

Spunea iarăși bătrînul:

— Vai mie, fiilor, am distrus viețuirea îngerească!

Ucenicul său, avva Vichentie, i-a spus:

— Sîntem, într-adevăr, slabi, părinte.

— Ce spui, Vichentie? Sîntem slabi? Crede-mă fiule, că sîntem la trup tot atît de zdraveni ca și luptătorii de la jocurile olimpice; sufletul nostru ne este însă slab.

*
* *

Spunea iarăși:

Sîntem în stare să mîncăm și să bem mult și să ne îmbrăcăm bine, dar nu sîntem în stare să ne înfrînăm și să ne smerim.

*
* *

Spunea iarăși bătrînul:

— Vai ție, Alexandre, vai ție! Cum ai să fii făcut de rușine cînd alții se vor încunună!

CAPITOLUL 169

VIAȚA UNUI BĂTRÎN LIPSIT DE OCHI DIN MĂNĂSTIREA LUI AVVA SISOE

Era un bătrîn lipsit de vedere în Schit,²¹² în lavra lui avva Sisoe. Fîmîna se afla departe de chilia lui cam la o mie de pași. Bătrînul nu lăsa pe altul să-i aducă apă de la fîmîna, ci a făcut o funie; un capăt al ei l-a legat de fîmîna iar celălalt l-a legat de chilia lui. Funia se tîra pe pămînt. Cînd se ducea să-și scoată apă, mergea pe funie. A făcut bătrînul aceasta ca să poată să se ducă la fîmîna. Dacă se întîmpla ca funia să fie acoperită de nisipul adus de vînt, lua funia în mîna, o scutura, o puneă iarăși pe pămînt și mergea pe ea.

Un frate l-a rugat să-i îngăduie să-i aducă apă.

Bătrînul i-a spus:

— De douăzeci și unu de ani, frate, așa mi-aduc apă. Vrei să mă lipsești și de această muncă a mea?

CAPITOLUL 170

VIATA UNEI FEMEI SFINTE CARE A MURIT ÎN PUSTIE

La o depărtare oarecare de Ierusalim se află mănăstirea numită Samon.²¹² Doi monahi din această mănăstire s-au dus în muntele Sinai pentru rugăciune. Când s-au întors la mănăstire ne-au povestit nouă, zicînd:

După ce ne-am închinat la sfîntul munte, s-a întîmplat ca la întoarcere să ne rătăcim în pustie. Și am colindat în pustie, ca pe ocean, timp de mai multe zile. Într-o zi vedem de departe o mică peșteră și ne-am îndreptat spre ea. Când ne-am apropiat de peșteră am văzut un puț foarte mic, înconjurat de puțină verdeață și urmă de om. Și ne-am spus: „cu adevărat aici este un rob al lui Dumnezeu“. Am intrat în peșteră, dar n-am văzut pe nimeni, ci am auzit pe cineva gemînd. După ce am cercetat mult interiorul peșterii, am găsit un fel de iesle, iar în ea, pe cineva culcat. Ne-am apropiat, de robul lui Dumnezeu și l-am rugat să ne vorbească. Văzînd că nu ne răspunde, l-am apucat de mîină. Trupul încă îi era cald, dar își dăduse Domnului sufletul. Atunci am cunoscut că murise cînd am intrat noi în peșteră. Am luat deci trupul lui din locul în care se afla și i-am săpat chiar în peșteră o groapă. Unul din noi care era îmbrăcat cu o manta, s-a dezbrăcat de ea și a învelit trupul bătrînului cu mantaua, și l-a așezat cu ea în mormînt. Atunci am aflat că era femeie. Și am slăvit pe Dumnezeu. Am făcut deasupra ei slujba înmormîntării și am îngropat-o.

CAPITOLUL 171

VIATA A DOI BĂRBAȚI MINUNAȚI: TEODOR FILOSOFUL ȘI ZOIL ANAGNOSTUL

În Alexandria erau doi bărbați minunați și virtuoși: avva Teodor filosoful și Zoil anagnostul.²¹³ Ne duceam de multe ori la dînșii: la unul ca să luăm lecții, iar la celălalt pentru că era din aceeași patrie cu noi și pentru că ne făcusem împreună învățătura. Avva Teodor filosoful nu avea nici un fel de avere decît o manta și cîteva cărți. Dormea pe un scăunel și în orice vreme îl găseai în biserică. Mai tîrziu s-a retras în chinovia Salama²¹⁴ și acolo și-a terminat viața. Zoil anagnostul era tot

aşa de sărac. N-avea nici un fel de avere, decît o manta, şi acesta foarte vechi, şi cîteva cărţi. Cînd şi el a murit întru Domnul a fost îngropat în mănăstirea lui avva Paladie.²¹⁵

Cîţiva părinţi s-au dus la Cosma cărturarul şi l-au întrebat despre avva Teodor filosoful şi Zoil anagnostul, zicînd:

— Care din cei doi a lucrat mai mult în nevoinţele ascetice?

Cosma le răspunse:

— Amîndoi mîncau aceleaşi mîncările, aveau aceleaşi aşternuturi, aceleaşi haine. La fel se îndepărtau de tot ce este de prisos, la fel erau de smeriţi, de săraci şi de cumpătaţi. Totuşi avva Teodor filosoful, umbla desculţ şi cu toate că suferea de ochi, a învăţat pe de rost tot Vechiul şi Noul Testament. Se mîngîia însă prin legăturile lui cu fraţii, prin convorbirile lui cu prietenii; avea multă putere de convingere prin ceea ce făcea, prin ceea ce învăţa. În ce priveşte pe Zoil anagnostul nu-i vrednic de laudă numai pentru dragostea cu care găzduia pe străini, dar şi pentru dragostea lui de pustie, pentru munca lui neostoită, pentru paza gurii. Nu-i plăcea să aibă în jurul lui prieteni; nu avea nimic al său; nu-i plăcea vorbirea şi strigătul; tăiase orice legătură cu lumea; nu-şi îngăduia nici o desfătare şi nu suferea să fie servit de cineva cu ceva. Îşi pregătea singur mîncarea, singur îşi spăla, fără să se gîndească că-şi poate uşura oarecum traiul, prin faptul că era anagnost. Era gata să servească pe alţii; nu se îngrijea de loc de frig sau de căldură sau de îmbolnăvirea trupului; nu rîdea, nu se supăra, nu se întrista, nu era peste măsură de vesel. Suporta cu răbdare mîncătura pricinuită de asprimea îmbrăcămintei şi înţepăturile făcute de nenumăratele insecte. Avea şi acesta mai mult decît cel dintîi, mare putere în a îndrepta sufletele din pricina propăşirii lui pe calea virtuţii. Avea mare siguranţă şi libertate în desăvîrşirea sufletească de zi şi de noapte, deşi această siguranţă şi libertate era urmată de multe oboseli şi nevoinţe, cu toate că evita prea multa legătură cu mireni.

Dar fiecare îşi va primi răsplata sa, după propira lui osteneală, după măsura înfierii, a curăţeniei duhovniceşti şi intelectuale, a fricii de Dumnezeu şi a dragostei, a slujirii, a căinţei, a statornicei cîntări de psalmi şi rugăciuni, a credinţei puternice şi a bunei plăceri înaintea lui Dumnezeu, ascunse şi neştiute de oameni.

VIAȚA LUI COSMA CĂRTURARUL, MAI SUS AMINTIT

Despre acest Cosma scolasticul mulți ne-au povestit multe; unii unele, alții altele. Noi, însă, ca unii care au văzut acestea și care le-au urmărit cu scumpătate, le-am scris pentru folosul celor care le vor citi.

Bărbatul era smerit, milostiv, înfrînat, feciorelnic, liniștit, nemînios, prietenos, iubitor de străini, iubitor de săraci. Acest minunat bărbat ne-a prilejuit mult folos sufletesc, nu numai prin faptul că-l vedeam și eram instruiți de el, dar și prin faptul că avea o bibliotecă foarte bogată cum n-avea nimeni din Alexandria. Împrumuta cărți cu bucurie celui ce-i cerea. Era sărac. În toată casa lui nu vedeam nimic altceva decît cărți, un pat și o masă. Îngăduia oricărui om să intre la el, să-l întrebe cele ce-i erau de folos și să citească. În fiecare zi mă duceam la el și adevărat vă spun că totdeauna l-am găsit sau citind sau scriind împotriva iudeilor, căci avea mare rîvnă de a întoarce pe evrei la adevăr. Din pricina asta m-a și trimis de multe ori la unii evrei ca să discut cu ei Sfînta Scriptură, căci nu-i plăcea să iasă repede din casă.

*

* *

Într-o zi m-am dus la acest cărturar Cosma și pentru că eram bun prieten cu el l-am întrebat:

— Fii bun și spune-mi cîți ani de sihăstrie ai?

El a tăcut și nu mi-a dat nici un răspuns.

L-am întrebat iarăși:

— Pentru Dumnezeu, spune-mi!

— De treizeci și trei de ani!

Cînd am auzit asta, am dat slavă lui Dumnezeu.

*

* *

Altădată m-am dus iarăși la el și l-am întrebat:

— Fii atît de bun, căci știi că pentru folosul sufletului te întreb și spune-mi ce isprăvi ai făcut în atîta timp de sihăstrie și înfrîinare?

Marele bărbat a suspinat din adîncul inimii și mi-a spus:

— Ce isprăvi poate să săvârșească un mirean, mai cu seamă cînd stă în casa lui?

Eu l-am rugat din nou și i-am spus:

— Pentru Dumnezeu spune-mi și-mi fii de folos.

Atunci, silit mult de mine mi-a spus:

— Iartă-mă, știu că am săvîrșit numai aceste trei fapte vrednice de amintit: să nu rîd, să nu mă jur și să nu mint.²¹⁶

CAPITOLUL 173

FAPTA MINUNATĂ A LUI TEODOR ANAHORETUL, CARE PRIN RUGĂCIUNEA SA A ÎNDULCIT APA MĂRII

În părțile sfîntului rîu Iordan era un anahoret, eunuc, numit Teodor. Acesta, silit de niște treburi a plecat la Constantinopol. S-a urcat într-o corabie. Făcînd corabia mai mult timp pe mare, au terminat apa și erau tare îndurerăți și deznădăjduiți și corăbierii și călătorii. Anahoretul s-a sculat în picioare, a întins mîinile la cer către Dumnezeu, Care mîntuie de la moarte sufletele noastre; s-a rugat, a făcut deasupra mării cu mîna semnul crucii, apoi a zis corăbierilor:

— Binecuvîntat este Domnul! Scoateți apă cîtă vă trebuie!

Și au umplut toate vasele cu apă dulce din mare și au slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 174

FAPTA MINUNATĂ A UNUI STĂPÎN DE CORĂBII CREDINCIOS, CARE A CĂPĂTAT PLOAIE DE LA DUMNEZEU

Avva Grigore anahoretul ne povestea, următoarele:

Pe cînd călătoream din Bizanț cu corabia, s-a suit în corabie și un copist cu soția lui, care dorea să se închine în Ierusalim. Căpitanul corabiei era foarte evlavios și postitor. În timpul călătoriei, copiii copistului au consumat apa fără chibzuință. Cînd am ajuns în mijlocul mării s-a terminat apa și eram în mare nevoie. Era o priveliște plină de jale să vezi

femei, copii și prunci topiți de sete și întinși la pământ ca morți. Am dus-o în această nevoie cam trei zile și nu mai aveam nici o nădejde de viață; copistul nemaiputînd suferi chinul și-a scos sabia ca să omoare pe căpitanul corabiei și pe corăbieri, căci spunea el: „ei sînt de vină că pierim noi, că n-au luat destulă apă pentru trebuința noastră”. Eu l-am rugat pe copist și i-am spus:

— Să nu faci asta, ci mai degrabă să ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, care face lucruri mari și nepătrunse, căroră nu este număr. Iată și căpitanul corabiei, după cum vezi, postește și se roagă de trei zile.

Copistul s-a liniștit. În a patra zi, cam pe la ora douăsprezece, s-a ridicat în picioare căpitanul corabiei și a strigat cu voce mare, zicînd:

— Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeuul nostru!

Toți s-au mirat de strigătul lui, apoi le-a spus corăbierilor:

— Întindeți pieile!

Cum le-au întins, iată că au venit nori deasupra corabiei și a plouat atîta apă că au strîns cît era de trebuință. Minunea era mare și înfricoșată, că norul mergea împreună cu corabia mișcată de vînt și nu a plouat în afară de corabie.

CAPITOLUL 175

DESPRE ÎMPĂRATUL ZENON,²¹⁷ BĂRBAT MILOSTIV

Un părinte ne povestea despre Zenon, următoarele:

O femeie a nedreptățit pe fiica ei. Fiica s-a dus la biserica Preasfintei Stăpînei noastre Născătoarei de Dumnezeu și s-a rugat ei, zicînd:

— Răzbună-mă pe împăratul Zenon!

Timp de multe zile s-a rugat așa. În sfîrșit i se arată Maica Domnului și-i spune:

— Crede-mă, femeie, de mult am vrut să te răzbun, dar nu mă lasă mîna lui cea dreaptă.

Căci era foarte milostiv.²¹⁸

FRUMOASA ÎNTÎMPLARE A LUI AVVA ANDREI DESPRE CEI ZECE PEREGRINI, ÎNTRE CARE ȘI UN TÎNĂR EVREU

Avva Paladie ne povestea:

Am auzit povestind pe un părinte cu numele Andrei, botezat cu nisip cu care ne-am întâlnit și noi, zicînd:

În tinerețea mea eram tare dezordonat. Fiind război și neorînduială, eu împreună cu alți nouă am fugit în Palestina. Unul din noi era meșteșugar, iar altul evreu. Cînd am ajuns în pustie, evreul s-a îmbolnăvit de moarte. Eram în mare încurcătură și nu știam ce să facem cu el. Totuși nu l-am părăsit, ci fiecare din noi îl ducea în spate cît putea. Vroiam să-l ducem într-un oraș sau în vreun port, ca să nu moară în pustie. Dar pentru că tînărul se slăbise cu totul și leșina din pricina nemîncării, a marii fierbințeli, a oboselii nemăsurate și a setei din pricina arșitei, încît era pe moarte și nu mai putea să se țină pe picioare, ne-am sfătuit cu multe lacrimi ca să-l lăsăm în pustiu, de teamă să nu murim și noi din pricina setei. Cînd l-am pus pe nisip plîngînd și ne-a văzut că avem de gînd să plecăm, a început să ne conjure, zicînd:

— Pe Dumnezeu care are să judece viii și morții nu mă lăsați să mor ca evreu, ci ca creștin. Faceți-vă milă cu mine și botezați-mă, ca să plec și eu creștin din viața aceasta și să mă duc la Domnul.

— Bine, frate; dar nu-i nimeni printre noi care te poate boteza. Toți sîntem mireni. Botezul nu poate să-l facă decît episcopii sau preoții. Dar nici apă aici nu avem.

El însă stăruia rugîndu-ne cu lacrimi cu aceleași jurăminte și zicînd:

— Nu mă lipsiți de acest dar, creștinii!

Pe cînd noi eram într-o încurcătură așa de mare, meșteșugarul mișcat de Dumnezeu ne spune:

— Ridicați-l și dezbrăcați-l!

Cu mult chîn l-am sculat în picioare și l-am dezbrăcat.

Meșteșugarul a luat nisip cu mîinile lui, l-a vărsat de trei ori pe capul evreului, zicînd: „Se botează Teodor, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh“. Noi am răspuns: „Amin“, după fiecare nume al sfîntei și deoființei Treimi. Și iau ca martor pe Domnul, fraților, că Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu, l-a vindecat și l-a întărit atît de mult, încît nu se

mai vedea în el nici urmă de boală, ci a mers împreună cu noi, restul drumului prin pustie sănătos și zdravăn, cu toată veselia. Cînd am ajuns la Ascalon²¹⁹ am povestit tot ce s-a întîmplat pe cale cu fratele fericitului și celui întru sfinți Andrei, episcopul orașului. Cuviosul Dionisie la auzul spuselor noastre, s-a minunat de această străină minune și a chemat tot clerul ca să-i spună întîmplarea și să hotărască dacă trebuie socotit botez sau nu botezul cu nisip. Unii spuneau că trebuie să fie socotit botez din pricina minunii străine; alții spuneau: Nu! Grigore Teologul enumără toate botezurile: botezul mozaic, dar cu apă; înainte de acesta botezul prin nori și prin mare; apoi botezul lui Ioan, deosebit de cel iudaic; boteza și Iisus, dar cu Duhul; acest botez este botezul desăvîrșit; știu și al patrulea botez, cel prin muceniecie și sînge; cunosc și pe al cincilea încă, prin lacrimi. Cu care din aceste botezuri a fost el botezat ca să-i dăm aprobarea, mai cu seamă că Domnul a spus lui Nicodim: „Dacă nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va intra întru Împărăția Cerurilor” (Ioan, III, 5).

Alții iarăși le obiectau acestora, spunînd:

— Cum asta? Pentru că nu este scris despre apostoli că au fost botezați nu intră întru împărăția lui Dumnezeu?

— Nu-i adevărat, răspundeau ceilalți; apostolii au fost într-adevăr botezați după cum amîntește Clement Alexandrinul în volumul al cincilea al Hipotiposelor sale; Clement tîlcuind cuvintele apostolice: „Mulțumesc lui Dumnezeu că pe nimeni din voi n-am botezat” (I Corinteni I, 14), zice: „Se spune că Hristos a botezat numai pe Petru iar Petru pe Andrei; Andrei pe Iacov și pe Ioan și aceia pe ceilalți”.

Acestea și multe altele discutînd i s-a părut fericitului Dionisie episcopul să trimită pe fratele la sfîntul rîu Iordan și să fie botezat acolo. Iar pe meșteșugar l-a hirotonit diacon.²²⁰

CAPITOLUL 177

REAUA MOARTE A UNUI MONAH EGIPTEAN, CARE A VOIT SĂ LOCUIASCĂ ÎN CHILIA LUI EVAGRIE ERETICUL

Spunea avva Ioan Cilicianul:

Pe cînd trăiam noi în Enatul Alexandriei,²²¹ a venit la noi un monah egiptean care ne-a povestit nouă, zicînd:

În lavra Chiliilor²²² a venit un frate dintr-un alt ținut și a voit să rămână aici. A făcut metania preotului și l-a rugat să-i îngăduie să locuiască în chilia lui Evagrie. Preotul i-a spus că nu poate să locuiască acolo. Fratele i-a răspuns:

— Dacă nu pot locui acolo, atunci voi pleca de aici.

— Dar, frate, i-a spus preotul, în chilia aceea locuiește un demon cumplit. Demonul acesta a rătăcit pe Evagrie, l-a îndepărtat de la dreapta credință și i-a băgat în mintea lui dogmele cele rele, așa că nu se îngăduie nimănui să locuiască acolo.

Fratele însă a stăruit și a spus:

— Dacă rămân în această lavră, apoi acolo vreau să locuiesc.

— Fă cum hotărăști, i-a răspuns preotul. Locuiește acolo!

Și într-adevăr fratele a plecat și a locuit acolo o săptămână; când a venit ziua Duminicii a venit la biserică. Când l-a văzut preotul s-a mîngîiat. Duminica următoare, fratele n-a mai venit la biserică. Preotul a rugat pe doi frați să se ducă să afle pentru ce n-a venit fratele la biserică. Intrînd frații în chilie l-au găsit cu funia la gît și spînzurat.

CAPITOLUL 178

VIATA UNUI BĂTRÎN, BĂRBAT SIMPLU, DIN CHINOVIA SHOLARILOR

Ne povestea nouă avva Gheorghe, preotul chinoviei Sholarilor, că în Monadia²²³ trăia un bătrîn tare sîrguitor; era însă simplu la credință și se împărtășea oriunde se găsea fără nicio deosebire. Într-o zi s-a arătat un înger al lui Dumnezeu spumîndu-i:

— Spune-mi, bătrîn, cînd ai să mori cum vrei să fii îngropat: cum îngroapă monahii egipteni sau cum îngroapă monahii ierusalimleni?

— Nu știu, i-a răspuns bătrînul.

— Gîndește-te, i-a spus atunci îngerul, și-am să vin peste trei săptămîni să-mi spui.

Bătrînul s-a dus la un altul și i-a spus ceea ce a auzit de la înger. Când a auzit acest bătrîn s-a minunat de spusele lui. S-a uitat mult la el și mișcat de Dumnezeu i-a spus:

— Unde te împărtășești cu Sfintele Taine?

El i-a răspuns și i-a zis:

— Unde mă gălesc, acolo mă împărtășesc.

Atunci bătrînul i-a spus:

— Să nu crezi că poți să te împărtășești în afară de sfînta sobornică și apostolică Biserică, care ține cele patru sînte sinoade ecumenice; cel din Niceea, al celor trei sute optsprezece părinți, cel din Constantinopol, al celor una sută cincizeci de părinți, primul din Efes al celor două sute de părinți și cel din Calcedon al celor șase sute treizeci de părinți. Cînd va veni îngerul spune-i: „Vreau să fiu înmormîntat cum se îngroapă monahii ierusalimleni“.

După trei săptămîni a venit îngerul și a spus bătrînului:

— Ce mai este bătrîne? Te-ai gîndit?

— Vreau să fiu înmormîntat cum îngroapă monahii ierusalimleni, i-a răspuns bătrînul.

— Bine, bine, a zis îngerul.

Și îndată și-a dat duhul bătrînul.

Aceasta s-a întîmplat ca să nu piardă bătrînul ostenelile lui și să fie osîndit la un loc cu ereticii.

CAPITOLUL 179

VIATA UNEI SFINTE FEMEI CARE ERA DIN IERUSALIM

Am ajuns la avva Ioan anahoretul, poreclit Pirul, și ne povestea nouă, zicînd:

Am auzit pe avva Ioan Moabitul spunînd că era în Ierusalim o călugăriță foarte evlavioasă și desăvîrșită în ce privește viața după Dumnezeu. Diavolul însă pizmuia virtutea fecioarei: de aceea a băgat în sufletul unui tînăr o dragoste satanică pentru călugăriță. Dar acea minunată fecioară cînd a văzut viclenia demonului și pierderea tînărului și-a luat într-un coșuleț puțină udătură și s-a dus în pustiu. Prin plecarea ei a făcut ca mîntuirea tînărului să nu se zdruncine și să se pună și ea în siguranță prin faptul că a locuit în pustie. Dar după multă vreme, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, ca să nu rămînă necunoscută viața virtuoasă a acelei femei, o vede un anahoret în pustia sfîntului rîu Iordan și-i spune:

— Ce faci, maică, în pustia acesta?

Ea însă a vrut să ascundă de anahoret traiul ei în pustie și, de aceea i-a spus:

— Iartă-mă, am rătăcit calea. Dar fii bun, părinte și arată-mi drumul.

Anahoretul cunoscînd de la Dumnezeu viețuirea ei îi spune:

— Crede-mă, măicuță, că nici n-ai rătăcit calea și nici n-o cauți. Și pentru că știi că minciuna este de la diavol, spune-mi adevărata pricină pentru care ai venit aici.

— Iartă-mă, avvă, i-a răspuns fecioara. Un tînăr s-a îndrăgostit de mine. De asta am venit în pustia aceasta că este mai bine să mor aici decît să ajung sminteală pentru cineva, potrivit cuvintelor sfîntului Apostol Pavel (I Corinteni, VIII, 9).

— De cîtă vreme ești aici, maică, a întrebato bătrînul.

— Prin harul lui Hristos sînt aici de șaptesprezece ani.

— Ce-ai mîncat în pustiul acesta?

Călugărița și-a scos coșulețul și udătura din el și a spus anahoretului:

— Iată acest coșuleț pe care îl vezi; am ieșit cu el din cetate și Dumnezeu a făcut această milostenie cu mine smerita că am mîncat atîta vreme din udătura aceasta și nu s-a împușinat. Cunoaște și aceasta, părinte, că bunătatea lui Dumnezeu așa m-a acoperit, că timp de șaptesprezece ani nu m-a văzut om, afară de tine astăzi, deși eu îi vedeam pe toți.

Anahoretul aflînd aceasta a slăvit pe Dumnezeu.

CAPITOLUL 180

VIATA LUI IOAN ANAHORETUL CARE LOCUIA ÎN PEȘTERA ORAȘULUI SOHU

Ne povestea nouă preacuviosul Dionisie, preotul și schevofilaxul²²⁴ prea sfintei biserici a Ascaloniților, despre avva Ioan anahoretul, zicînd:

— Cu adevărat mare a fost după Dumnezeu omul în vremea noastră. Iar ca mărturie că a bine plăcut lui Dumnezeu, se povestește despre el această minune:

Bătrînul locuia într-o peșteră în împrejurimile satului Sohu, cam la 20 de mile de Ierusalim. Bătrînul avea în peștera lui icoana Preasfintei Preacuratei Stăpînei noastre Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, purtînd în brațe pe Dumnezeu nostru. De cîte ori voia să plece în vreun loc sau în pustietăți îndepărtate sau la Ierusalim ca să se închine Sfintei Cruci și cinstitelor locuri sau și la Muntele Sinai, ca să se roage și la mormintele mucenicilor care se găsesc la mari depărtări de Ierusalim — căci era bătrînul mare iubitor de mucenici și se ducea cînd la sfîntul Ioan în Efes, cînd la sfîntul Teodor în Evhaita, cînd în Seleucia Isauriei la sfînta Tecla, cînd la sfîntul Serghie în Safa; se ducea cînd la un sfînt cînd la altul — pregătea candela și o aprindea cum avea obiceiul și stînd la rugăciune și rugînd pe Dumnezeu ca să-l ajute în călătoria lui, spunea Stăpînei uitîndu-se la icoana ei: „Sfîntă Stăpîna Născătoare de Dumnezeu, pentru că am de făcut o cale îndepărtată care-mi ia multe zile, ai grijă de candela ta și păstrează-o nestinsă, potrivit gîndului meu, căci eu plec avînd ca însoțitor de călătorie ajutorul tău“. După ce spunea aceste cuvinte către icoană, pleca. După ce și termina călătoria ce și-o pusese în gînd, se întorcea uneori după o lună, alteori după două și trei luni, iar cîteodată chiar și după cinci sau șase luni și se găsea candela pregătită și aprinsă după cum o lăsase cînd plecase în călătorăe. Și nu o vedea stinsă de la sine nici cînd se deștepta din somn, nici cînd se întorcea din călătorie, nici cînd venea în peșteră din pustie.²²⁵

CAPITOLUL 181

DESPRE ACELAȘI

Tot Dionisie preotul ne spunea despre același bătrîn aceasta:

Într-o zi bătrînul mergea prin satul Sohu.²²⁶ Acolo era și peștera lui. Pe cînd mergea a văzut un leu că venea spre el. Drumul era foarte strîmt așezat între două garduri făcute din spini sădiți așa cum obișnuiesc sătenii să-și împrejmuiască ogoarele lor. Drumul era atît de strîmt, din pricina spinilor încît putea să încapă un om cu sloboda pe jos și chiar așa, cu greu putea să treacă. Cînd bătrînul și leul s-au apropiat unul de altul, nici bătrînul nu s-a întors ca să facă loc leului,

nici leul nu putea să se întoarcă din pricina îngustimii drumului, dar nici amîndoi nu puteau să treacă. Cînd leul a văzut că slujitorul lui Dumnezeu vrea să înainteze și nu vrea să se întoarcă din drum s-a ridicat pe picioarele dinapoi și stînd drept a aplecat gardul de spini în partea stîngă a bătrînului și prin greutatea și puterea trupului lui a făcut puțin loc ca să poată trece dreptul neîmpiedicat. Și astfel a trecut bătrînul atingîndu-se de spatele leului. După trecerea lui leul s-a ridicat de pe gard și s-a dus în drumul său.

* * *

La avva Ioan a venit un frate și n-a găsit nimic în peștera lui și l-a întrebat:

— Cum stai aici, părinte, dacă nu ai cele de trebuință?

Bătrînul i-a răspuns:

— Peștera aceasta, fiule, este o neguțătorie duhovnicească: dai și iei.

CAPITOLUL 182

VIAȚA LUI AVVA ALEXANDRU CILICIANUL CARE A FOST ÎNDRĂCIT DE DIAVOL APROAPE DE MOARTE

Alături de sfîntul Vitleem la o depărtare de două mile este o mănăstire a sfîntului Serghie, numită Xiropotamu. Stareț al acestei mănăstiri era un bărbat foarte evlavios numit Evghenie, care a ajuns mai tîrziu stareț al Ermopolei din Egipt, în hotarele primei Tebaide. Cînd ne-am dus în mănăstire avva Evghenie ne-a povestit despre avva Alexandru Cilicianul că după ce a îmbătrînit în peșterile sfîntului rîu Iordan, l-a luat în mănăstirea lui. Aproape de sfîrșitul vieții lui a căzut la pat timp de cîteva luni. Cu zece zile înainte de a se muta la Domnul, din invidia diavolului s-a îndrăcit. Și a început bătrînul să spună dracului:

— Către seară ai venit, nemernice. Nu-i mare lucru acesta, căci sînt legat în pat și nu pot să mă mișc. Ți-ai arătat, nemernice, slăbiciunea ta fără să vrei. Căci dacă erai tare și puternic ai fi venit la mine acum cincizeci sau saizeci de ani,

172

ca să-ți arăt neputința ta prin Hristos care mă întărește, ca să-ți dobor mîndria ta și să-ți zdrobesc neînduplecata ta cerbicie. Acum însă dacă ai pus stăpînire pe mine nu-i din pricina slăbiciunii mele sufletești, ci din pricina bolii care mă apasă. Dar mulțumesc lui Dumnezeu, către care mă duc și căruia îi voi arăta nedreptatea pe care a suferit-o de la tine, că ai năvălit fără de milă asupra mea după osteneala atîtor ani petrecuți în nevointă.

Bătrînul spunea în fiecare zi aceste cuvinte împreună cu altele și în a zecea zi și-a dat duhul lui în pace Stăpînului Hristos cu toată liniștea.

CAPITOLUL 183

FAPTA MINUNATĂ A UNUI CĂLUGĂR EGIPTEAN NUMIT DAVID

Spunea avva Teodor Cilicianul:

Pe cînd trăiam în Schit era acolo un călugăr numit David. Într-o zi a plecat cu alți monahi la secerat. Acesta era obiceiul schitioșilor, ca să se ducă prin sate și să secere. S-a dus bătrînul într-un sat și s-a tocmnit la secerat. Un sătean l-a angajat. Într-o zi, în timpul secerișului, pe la ceasul doisprezece, a fost o arșiță grozavă și bătrînul s-a dus într-o colibă și s-a așezat acolo. Cînd a venit săteanul și l-a văzut stînd i-a zis cu mînie:

— Pentru ce nu seceri, bătrîne, nu știi că te plătesc?

— Da, i-a răspuns bătrînul. Dar pentru că este arșiță mare și boabele de grîu cad din spice, de asta aștept puțin ca să treacă arșița să nu avem pagubă.

Săteanul i-a spus:

— Scoală-te, lucrează, chiar dacă ar arde tot grîul.

— Și vrei să ardă? I-a întrebat bătrînul.

— Da, i-a răspuns săteanul cu mînie.

Bătrînul s-a sculat și iată pe neașteptate a început să ardă țarina. Săteanul cuprins atunci de frică s-a dus în altă parte unde secerau alți bătrîni și i-a rugat să vină să roage pe bătrîn să se roage și să înceteze focul. Ei au venit și i-au făcut metanie bătrînului. Bătrînul le-a zis:

— El a spus să-i ardă țarina.

Fiind totuși înduplecat bătrînul de ei, s-a dus unde a stat

între grîul care ardea și cel care nu ardea. S-a rugat și deodată s-a stins focul de pe țarină și a scăpat restul de grîu. Toți s-au mirat și au dat slavă lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 184

VIATA LUI AVVA IOAN EUNUCUL DESPRE, UN MONAH TÎNĂR CARE S-A HOTĂRÎT SĂ NU BEA ȘI DESPRE UN ALTUL BĂTRÎN CARE SE RUGA MULT

Cînd eram în Alexandria, la Enat,²²⁷ ne-am dus în mănăstirea lui avva Ioan Eunucul pentru folos sufletesc. Acolo am găsit un bărbat foarte bătrîn care stătuse în mănăstire aproape 80 de ani. Era așa de milostiv cum n-am mai văzut altul nu numai cu oamenii, ci și cu animalele. Ce făcea bătrînul? N-avea altă grijă decît acestea: cînd se scula dimineața se ducea la toți cîinii care erau în lavră și le dădea de mîncare; furnicilor celor mici le arunca făină, iar celor mari grîu; muia și pesmeți pe care-i arunca în cameră, ca să-i mănînce păsările. Astfel trăind în mănăstire nu trecea cu vederea în mănăstirea lui nici ușa nici fereastră, nici candelă, nici icoană, și ca să spun toate, nu lăsa nimic din cele pămîntești. Nu păstra nici un ceas la el, nici carte, nici bani, nici haină, ci pe toate le dădea celor săraci, îngrijindu-se cu totul de cele viitoare.

*

*

*

Cei care voiau să înfățișeze milostenia și dragostea lui de oameni, ne povesteau și aceasta despre el:

Într-o zi a venit la el un sătean rugîndu-l să-i dea un ban de aur. Fiindcă bătrînul nu avea, căci nu ținea la el niciodată aur, s-a dus cu el, s-a împrumutat din mănăstire și a dat-o omului. Acesta i-a spus: „După o lună ți-o dau înapoi“. După ce au trecut ani și nu i-a înapoiat-o, — săteanul nici nu avea de unde să o dea — avva Ioan îl chemă și-i spuse:

— Dă-mi banul, frate!

— Dumnezeu știe că nu am, a răspuns omul.

— Găsește, frate, vreun mijloc prin care să poți să-mi dai banul.

— Poruncește-mi să fac ceva și voi face.

Apoi i-a dat de mîncare și băutură.

— Omul socotea că are să-i poruncească să facă ceva. Atunci avva Ioan i-a spus:

— Când ai să ai timp și n-ai de lucru, vino aici și fă treizeci de metanii și-ți voi da un ban de cinci parale.

— Săteanul a consimțit să facă așa și de cîte ori avea timp venea și-i făcea metaniile, bătrînul îi dădea un ban de cinci parale, îi dădea și mîncare și băutură, ba încă și cinci pesmeți pentru casă. Cînd a făcut 25 de bani de cîte cinci parale, adică un ban de aur, bătrînul a primit-o de la sătean. Apoi i-a dat drumul dîndu-i și binecuvîntare.

Tot avva Ioan Eunucul ne povestea nouă, zicînd:

M-am dus în Tebaida în chinovia lui avva Apolon și am văzut acolo un frate mai tînăr, care avea pe tatăl său trupesc și el monah. Și a făgăduit tînărul să nu bea în viața lui nici apă, nici vin și nici altă băutură. Mîncă cicoare și alte ierburi care puteau să-i potolească setea. Slujba lui era de a băga pîine în cuptor. După trei ani s-a îmbolnăvit din care pricină a și plecat la Domnul. Pentru că era ars de febră și de o sete foarte mare, era rugat de toți să bea puțin; fratele însă n-a vrut deloc. Avva chinoviei a chemat doctorul ca să-i ușureze puțin suferința dacă e cu puțință. Cînd a venit doctorul și l-a văzut pe frate într-o suferință atît de mare, l-a rugat să bea puțină apă. Fratele n-a vrut. Atunci doctorul a spus starețului:

— Aduceți-mi aici o albie mare!

După ce au adus-o, au pus în ea patru vedre de apă caldă, l-au băgat în ea pînă la coapse și l-au ținut acolo vreme de un ceas. Și ne-a încredințat pe noi dumnezeiescul bătrîn — căci eram de față, spuneau ei, cînd l-au scos din apă — că doctorul cînd a măsurat apa a găsit ceva mai mult de o vadră.

Iată ce răbdau asceții; se supuneau la grele încercări, suferind pentru Dumnezeu ca să dobîndească bunătățile cele veșnice.

Același bătrîn ne povestea iarăși:

În aceeași chinovie m-am dus în chilia unui bătrîn; am văzut că locul în care făcea el metanii era o lespede de piatră;

și se adîncise lespede de patru degete în locul în care-și punea mîinile și genunchii în timp ce făcea metanii. Așa de multe metanii făcea.

CAPITOLUL 185

VIATA UNEI FEMEII CREDINCIOASE CARE PRIN MINUNATA SA ÎNTELEPCIUNE A ADUS PE BĂRBATUL SĂU PĂGIN LA CREDINȚĂ

Pe cînd eram în insula Samos, ne povestea nouă iubitoarea de Dumnezeu și de săraci Maria, mama dregătorului Pavel, zicînd:

În orașul Nisibi²²⁸ era o femeie creștină; bărbatul ei era păgîn. Aveau în casa lor cincizeci de miliarisia, un fel de monede de mică valoare. Într-o zi bărbatul i-a spus femeii lui:

— Să dăm banii aceștia ca să avem ceva folos din ei; căci dacă îi cheltuim unul cîte unul îi vom pierde pe toți.

Femeia a răspuns și i-a zis:

— Dacă vrei să dai cu dobîndă banii, du-te și fă-o, dar împrumută cu ei pe Dumnezeul creștinilor.

— Unde este Dumnezeul creștinilor ca să-l împrumutăm pe El? a întrebat bărbatul.

— Am să ți-l arăt eu, i-a răspuns femeia. Nu numai că n-ai să pierzi banii, dar îți dă și dobînzii și-ți îndoiește și capitalul.

— Să mergem, a spus soțul; arată-mi-l și să-i dăm lui banii.

Femeia a luat pe bărbatul său și l-a dus într-o prea sfîntă biserică. Biserica din Nisibi avea uși mari. Cînd au ajuns în porticul bisericii unde erau cele cinci uși mari, i-a arătat soțului ei pe săraci și i-a spus:

— Dacă le dai lor banii, atunci îi primește Dumnezeu creștinilor. Toți aceștia sînt ai lui.

Bărbatul a dat îndată cu bucurie cele cincizeci de monezi săracilor și a plecat la casa lui.

După trei luni ei erau strîmtorați de nevoi. Bărbatul i-a zis femeii:

— Nu trebuie oare ca Dumnezeu creștinilor să ne dea ceva din datoria aceea că sîntem strîmtorați?

Femeia i-a răspuns:

— Da, du-te acolo unde ai dat și ți se va da și ție cu multă grabă.

Bărbatul s-a dus repede la sfînta biserică. Ajungînd în locul în care a dat săracilor monezile și colindînd toată biserica, cu nădejdea că va vedea pe cineva care să-i dea datoria, n-a găsit decît pe săraci care stăteau la ușă. Pe cînd se gîndea cui să se adreseze și de la cine să-i ceară, vede înaintea picioarelor lui pe marmoră o monedă din acelea pe care le dăduse săracilor. S-a aplecat, a luat-o și s-a întors acasă. Și a spus soției:

— Iată, m-am dus la biserica voastră și crede-mă, femeie, că n-am văzut, după cum ai spus, pe Dumnezeuul creștinilor și nu mi-a dat nimic, ci am găsit numai o monedă acolo unde și eu am dat cele cincizeci de monede.

Atunci minunata femeie i-a spus:

— El este cel care ți-a dat ție în chip nevăzut mone-da. Căci El este nevăzut și conduce lumea cu puterea și mîna Lui nevăzută. Du-te însă, stăpînul meu, cumpără-ne ceva de mîncare pentru azi și El îți va da iarăși.

Bărbatul a plecat și a cumpărat pentru ei pîine, vin și un pește. A venit acasă și le-a dat femeii. Ea a luat peștele și a început să-l curețe. Cînd l-a spintecat a găsit în el o piatră foarte minunată încît femeia s-a minunat de ea. Nu știa ce piatră este aceea, dar a păstrat-o. Cînd s-a întors bărbatul ei acasă de la treburi și pe cînd mîncau, femeia i-a arătat piatra pe care a găsit-o, spunîndu-i:

— Iată, am găsit această piatră în pește.

Bărbatul s-a minunat și el de frumusețea pietrei cînd a văzut-o, deși nu-i cunoștea nici el valoarea.

După ce au mîncat a spus femeii:

— Dă-mi piatra; mă duc să o vînd, să văd de voi lua ceva pe ea. Căci după cum am spus nici el nu-i cunoștea valoarea, căci era oîm simplu.

A luat piatra și s-a dus la un zaraf care era și vînzător de argint. Era pe timpul închiderii prăvăliei căci era seară. Și a spus negustorului:

— Vrei să-mi cumperi pietricica asta?

Negustorul, după ce a văzut-o, l-a întrebat:

— Cît vrei să-ți dau pe ea?

— Dă-mi cît vrei, a răspuns omul.

Negustorul i-a spus:

— Îți dau cinci miliarisia.

Omul crezînd că-și bate joc de el i-a spus:

— Atît vrei să-mi dai pe ea?

Negustorul socotind că i-a răspuns cu vicleșug i-a spus:

— Îți dau zece miliarisia.

Omul socotind că-și bate iarăși joc de el a tăcut.

— Îți dau douăzeci de miliarisia, a spus din nou negustorul.

Omul tăcea și nu spunea nimic. Cum însă negustorul a urcat prețul la treizeci apoi la cincizeci de miliarisia, întărindu-i cu jurămînt că într-adevăr îi dă acești bani, atunci a priceput și și-a dat seama că dacă n-ar fi o piatră prețioasă nu i-ar fi dat pe ea cincizeci de miliarisia. Negustorul însă urca prețul puțin cîte puțin pînă ce a ajuns la trei sute de miliarisia.

Omul a luat banii, i-a dat piatra și a venit cu bucurie la femeia lui. Cînd l-a văzut i-a spus:

— Cu cît ai vîndut-o? Socotind că a vîndut-o cu cinci sau zece bănuți.

Bărbatul a scos cele trei sute de miliarisia, le-a dat ei, spunîndu-i că cu atîta a vîndut-o. Iar ea minunîndu-se de bunătatea iubitoare de oameni a lui Dumnezeu i-a spus:

— Iată, bărbate, cît este de bun, de recunoscător și de bogat Dumnezeuul creștinilor. Vezi că ți-a dat înapoi nu numai cele cincizeci de miliarisia și dobînda lor, ci în puține zile ți i-a dat îndărăt înșesit. Cunoaște deci că nu este alt Dumnezeu nici pe pămînt, nici în cer, decît numai El.

Fiind încredințat prin această minune și cunoscînd astfel prin experiența adevărului, s-a făcut îndată creștin și a slăvit pe Dumnezeu și Mîntuitorul nostru Hristos, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, mulțumind nespus de mult înțelepciunea femeii sale, prin care i s-a dăruit lui cunoașterea cu adevărat a lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 186

VIAȚA LUI MOSHU, NEGUSTORUL DIN TIR

Ne-am dus în chinovia peșterii lui avva Sava, la starețul ava Eustațiu. Și ne-a povestit:

În Tir era un negustor numit Moshu. Cînd ne-am dus în Tir el ne-a povestit, zicînd:

Pe cînd eram comerciant m-am dus într-o seară tîrziu să fac baie. Pe drum m-am întîlnit cu o femeie care stătea în întuneric. Eu am trecut mai departe pe lîngă ea; ea însă a început să vină în urma mea. Cuprins de drăcească bucurie nu m-am mai dus la baie, ci m-am îndreptat cu ea la un han ca să mînc. Deși am îndemnat-o mult, n-a vrut să guste deloc. În sfîrșit ne-am sculat și ne-am dus să ne culcăm. Cînd am vrut să o îmbrățișez, a strigat cu mare glas cu și lacrimi:

— Vai mie, nenorocita!

M-am rușinat de plînsul ei și am întrebat-o pentru ce plînge. Ea însă plîngînd și mai mult mi-a spus:

— Bărbatul meu face negustorie pe mare; a suferit un naufragiu și a pierdut și averea lui și pe a altora. Acum este închis pentru averea altora. Pentru că n-am ce să fac ca să-i cîștig pîinea m-am hotărît să-mi vînd trupul ca să găsesc măcar pîine într-un chip atît de rușinos. Căci am pierdut totul.

Am întrebat-o:

— Cît e de mare datoria?

— De cinci livre.

Am scos aurul, i l-am dat ei, zicîndu-i:

— Iată, pentru hotărîrea lui Dumnezeu nu m-am atins de tine. Dă banii și scoate-ți bărbatul din temniță și rugați-vă pentru mine.

După cîtăva vreme m-a pîrît cineva la împărat că am risipit marfa încredințată mie. Împăratul a trimis de mi-a ridicat toată averea mea, m-a ridicat în cămașă, m-a dus la Constantinopole și m-a băgat la închisoare. Și am stat închis multă vreme numai cu cămașa cea veche. Într-o zi am auzit că împăratul vrea să mă condamne la moarte. Mi-am pierdut nădejdea că voi mai trăi. Pe cînd plîngeam și mă tînguiam, am adormit. Și am văzut în vis pe femeia aceea care a avut bărbatul în închisoare și mi-a spus:

— Ce ai, frate Moshu? Pentru ce ești închis aici?

— Am fost pîrît și mi se pare că împăratul are să mă omoare, i-am răspuns eu.

— Vrei ca să vorbesc împăratului ca să-ți dea drumul, m-a întrebat femeia.

— Dar te cunoaște împăratul? am întrebat-o eu.

— Da, mi-a răspuns ea.

M-am deșteptat și puneam la îndoială visul. Dar am văzut a doua oară și a treia oară spunîndu-mi aceste cuvinte.

— Nu te teme! Mîine ți se dă drumul.

La porunca împăratului, a doua zi pe la revărsatul zorilor, am fost dus în palat. Cînd am intrat și m-a văzut împăratul cu cămașa aceea murdară mi-a spus: „mă milostivesc față de tine și voi îndrepta pe viitor nedreptatea ce ți s-a făcut“.

La dreapta împăratului am văzut stînd acea femeie, care mi-a spus: „ai curaj și nu te teme!“

Împăratul a poruncit să mi se dea înapoi toată averea. După ce mi-a dat și multe alte avuții m-a pus din nou la locul meu cu multă cinste și m-a făcut și locuitor.

În noaptea următoare mi se arată aceeași femeie și-mi spune:

— Știi cine sînt? Sînt femeia de care te-ai milostivit și de trupul căreia nu te-ai atins, pentru Dumnezeu. Iată și eu te-am izbăvit de primejdie. Vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Ceea ce ai făcut tu pentru mine, am mărit și eu mila asupra ta.

CAPITOLUL 187

ÎNVĂȚĂTURA LUI AVVA IOAN DIN CIZICUL DESPRE DOBÎNDIREA VIRTUȚILOR

Plecînd noi de la sfîntul Ghetsimani în sfîntul munte al Măslinilor am dat de mănăstirea numită a lui Avram, pe care a și înființat-o marele Avramie de la biserica cea nouă a Prea Lăudatei Născătoarei de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, ajuns stareț după Eudoxie. În această mănăstire era stareț avva Ioan din Cizicul. Într-o zi l-am întrebat, zicînd:

— Cum dobîndește cineva virtuțile?

Bătrînul a răspuns:

— Dacă cineva dorește să dobîndească virtutea nu o poate dobîndi dacă mai întîi nu va urî viciul opus virtuții. Dacă dorești să dobîndești virtutea lacrimilor, urăște rîsul! Vrei să dobîndești smerenia? Urăște mîndria! Vrei să fii înfrînat? Urăște lăcomia! Vrei să fii cast? Urăște desfrîul! Vrei să fii sărac? Urăște averea! Vrei să fii milostiv? Urăște zgîrcenia! Cel care voiește să locuiască în pustiu urăște orașele; cel care voiește să trăiască în liniște urăște îndrăzneala; cel care voiește să fi străin, urăște dorința de a fi văzut de oameni; cel care voiește să-și înfrîneze mînia, urăște întovărășirea cu cele lumești; cel care vrea să

180

nu fie ranchiunos, urăște ofensa; cel care nu vrea să fie vesel, stă singur; cel care vrea să-și înfrîneze limba să-și astupe urechile de a nu auzi multe; cel care vrea să aibă totdeauna frica lui Dumnezeu va urî odihna trupească, va iubi necazul și strîmtorarea; și astfel va putea să slujească curat lui Dumnezeu.

Σ CAPITOLUL 188

VIATA A DOI FRAȚI SIRIENI ZARAFI

Avva Teodor, starețul Vechii Lavre²²⁹, ne povestea nouă:

În Constantinopol erau doi frați sirieni zarafi. Și a spus fratele mai mare celui mai mic:

— Haide să ne ducem în Siria, și să răscumpărăm casa noastră părintească!

— Pentru ce să ne ducem amîndoi, ca să fim siliți să închidem zărăfia? Sau du-te tu și rămîn eu aici sau mă duc eu și rămîi tu.

Și s-au înțeles ca să se ducă fratele mai mic. Puțină vreme după plecarea fratelui mai mic, fratele, care a rămas în Constantinopol, a avut un vis și a văzut un bătrîn vrednic zicîndu-i:

— Știi că fratele tău a curvit cu soția crîșmarului?

Cînd s-a deșteptat s-a întristat și și-a zis întru sine:

— Eu sînt de vină. Pentru ce l-am lăsat să se ducă singur?

După cîtva timp a văzut iarăși în vis pe același și i-a spus:

— Știi că fratele tău a căzut cu femeia crîșmarului?

S-a întristat din nou la vederea lui. Și l-a văzut iarăși a treia oară pe același bătrîn zicîndu-i:

— Nu știi că fratele tău și-a pierdut cugetul și a făcut desfrîinare cu femeia crîșmarului?

Fratele cel mai mare i-a scris din Constantinopol în Siria: „Lasă totul și vino numaidecît la Bizanț“. Fratele cel mai mic, primind scrisoarea a lăsat totul și a venit la fratele cel mai mare. Cînd l-a văzut l-a luat în biserica cea mare și a început cu durere să-l țină de rău, zicînd:

— Bine ai făcut, frate, că ai curvit cu femeia crîșmarului?

Cînd a auzit a început să se jure pe Dumnezeu Atotputernicul:

— Nu știu ce spui, nici n-am curvit, nici nu mă știu cu păcat decît cu femeia mea adevărată.

La auzul acestor cuvinte, fratele cel mai mare i-a zis:

— N-ai săvîrșit cumva ceva mai rău?

Fratele său i-a spus:

— Nu știu să fi făcut ceva nelalocul lui, decît că am găsit în satul nostru niște monahi aparținînd învățăturilor lui Sever; neștiind dacă este ceva rău, m-am împărtășit de la ei. Nu știu să fi făcut altceva.

Atunci a înțeles fratele cel mai mare că acest sens aveau cuvintele bătrînului, că el a curvit, că a lăsat Biserica sfînta, sobornică și a căzut în erezia lui Sever Acefalul, care era într-adevăr crîșmar, s-a făcut de rușine și a pîngărit noblețea dreptei credințe.

CAPITOLUL 189

VIATA UNEI FEMEII A CĂREI CREDINȚĂ A IZBĂVIT PE BĂRBATUL EI DE LA ÎNCHISOARE ȘI AMÎNDOI AU FOST AJUTAȚI DE DUMNEZEU

Am ajuns în Ascalon²³⁰ și am găzduit în casa de oaspeți a părinților. Și ne povestea nouă avva Eusebie preotul:

În orașul nostru era un negustor, care într-un naufragiu a pierdut întreaga lui avere și a altora și a scăpat numai el singur. Cînd s-a întors în oraș, a fost prins de datornicii lui, a fost aruncat în închisoare și i s-a vîndut la mezat tot ce avea în casa sa și nu i-au lăsat decît ce purta el și soția lui. Aceea strîmtorată de lipsă s-a hotărît să hrănească cu pîine cel puțin pe soțul ei. Într-o zi, pe cînd ședea și mîncea cu bărbatul ei în închisoare, a intrat un mare personaj ca să facă bine celor închiși acolo. Cînd a văzut-o pe femeie stînd alături de bărbatul ei, s-a îndrăgostit de ea, căci era foarte frumoasă, și a chemat-o la el, prin ferestruica de la ușa temniței. Ea a ieșit cu bucurie, așteptînd să primească ceva de pomană. El a luat-o îndeosebi și i-a zis:

— Ce-ți s-a întîmplat? Pentru ce ești aici?

Ea i-a povestit lui totul. El i-a spus:

— Dacă voi plăti datoria, te culci cu mine în noaptea aceasta?

Ea, însă, ca una ce era cu adevărat foarte frumoasă și înțeleaptă i-a zis:

— Am auzit, stăpînul meu, pe apostol zicînd că femeia nu are stăpînire peste trupul său, ci bărbatul. Îngăduie-mi, stăpîne, să întreb pe bărbatul meu. Ce va porunci, aceea voi face.

Femeia s-a dus și a vestit bărbatului ei totul. Bărbatul, plin de înțelepciune și de iubire față de femeia lui n-a vrut să fie slobozit din închisoare în felul acesta, ci suspinînd a spus nevastei lui cu lacrimi:

— Du-te, soro, și respinge propunerea omului. Nădărdum că Dumnezeu nu ne va lăsa pînă în sfîrșit.

Femeia s-a sculat, s-a dus la omul acela și despărțindu-se de el i-a spus:

— Am spus bărbatului meu și n-a vrut.

În timpul acela era închis în celulă un tâlhar de drumul mare, care a auzit tot ce a vorbit bărbatul cu femeia, a suspinat și a zis întru sine:

— Iată în ce necaz au ajuns aceștia; nu și-au vîndut libertatea lor pentru a primi bani și a se libera. Dimpotrivă au socotit castitatea mai presus de bogăție și au disprețuit pe toate cele din lumea aceasta. Ce voi face eu nenorocitul, care niciodată nu m-am gîndit vreodată de există Dumnezeu. Pentru aceasta sînt și pricina multor omoruri.

Și i-a chemat pe ei la el prin ferestruica celulei în care era închis și le-a spus:

— Eu am fost tâlhar și am făcut multe rele și multe omoruri. Știu că în ceasul în care judecătorul va veni și mă va judeca, am să fiu osîndit la moarte ca ucigaș. Cînd am văzut curătenia vieții voastre mi s-a făcut milă de voi. Duceți-vă însă în locul cîntare de la zidul cetății. Săpați acolo și luați banii pe care îi veți găsi acolo. Banii de acolo vă vor fi de ajuns ca să vă plătiți datoriile și să vă mai rămîna și pentru milostenie. Rugați-vă pentru mine ca să găsesc și eu milă în fața lui Dumnezeu.

După cîteva zile conducătorul orașului stînd la judecată a poruncit să fie adus tâlharul și a fost condamnat să i se taie capul. La o zi de la uciderea lui, femeia a spus bărbatului:

— Poruncește, stăpînul meu, să mă duc la locul unde

mi-a spus tîlharul, să văd dacă sînt adevărate cuvintele lui.

— Fă cum crezi, i-a răspuns el.

Seara, femeia a luat o săpăligă, s-a dus la locul arătat, a săpat și a găsit o oală acoperită plină cu aur. Au întrebuințat cu înțelepciune banii, și-a plătit datoriile încetul cu încetul ca și cum ar fi împrumutat bani de la unul și de la altul, pînă ce a plătit la toți. După asta, a scos și pe soțul ei din închisoare.

Cel ce ne-a povestit nouă aceasta a terminat povestirea sa, zicînd:

— Iată cum au păzit ei porunca lui Dumnezeu. Astfel Domnul și Dumnezeul nostru a mărit față de ei mila Sa.

CAPITOLUL 190

MINUNEA CU LEMNUL DAT LUI AVVA VROHA EGIPTEANUL

Atanasie Antiohianul ne povestea nouă despre avva Vroha Egipteanul zicînd:

Cînd avva Vroha Egipteanul a venit în Seleucia în apropiere de Antiohia, a găsit în afară de oraș un loc pustiu și căuta să-și facă acolo o mică chilie. După ce a zidit-o, n-a mai avut lemne cu ce să o acopere. Într-o zi s-a dus în oraș, a găsit pe Anatolie poreclit Chirtu, ctitorul Seleuciei, șezînd în fața casei sale. Avva Vroha s-a apropiat de el și i-a zis:

— Fă bunătate și dă-mi cîteva lemne ca să-mi acopăr casa.

El, mîniat, i-a spus:

— Iată lemnul, ia-l și du-te.

Și i-a arătat un catarg pe care-l avea așezat în fața casei lui, ce se întrebuințează la o corabie cu o capacitate de mai multe sute de mii de tone.

Avva Vroha i-a răspuns:

— Binecuvîntează ca să-l iau.

— Domnul este binecuvîntat, i-a spus Anatolie tot mînios.

Bătrînul a luat în brațe catargul, l-a ridicat singur de la pămînt, l-a pus pe umărul său și a plecat la chilia sa.

Anatolie uimit de această străină minune, i-a dăruit lui atîtea lemne spre trebuința lui cît a vrut. Cu ele nu și-a acoperit numai chilia, ci a făcut și multe alte lucruri în mănăstirea sa.

CAPITOLUL 191

VIATA CUMPANITA A SFINTULUI IOAN HRISOSTOM PATRIARHUL CONSTANTINOPOLEI

Se spunea despre sfântul Ioan al Constantinopolei, care pe drept a fost numit Gură de aur, din pricina curăţeniei învăţăturii sale şi din pricina strălucitei sale elocinţe, că după ce a primit sfântul botez nu s-a mai jurat, nici n-a pus pe altul să se jure, nici n-a minţit, nici n-a spus glume, nici n-a îngăduit ca alţii să spună glume.

CAPITOLUL 192

POVESTIRE DESPRE UN OARECARE MONAH DIN MĂNĂSTIREA DUMNEZEIESCULUI GRIGORE PAPA: ÎN CE CHIP A FOST IERTAT DUPĂ MOARTE DE AFURISENIE

Un preot cu numele Petru, întors din Roma, ne povestea despre cel întru sfinţi Grigore, Papa²³¹ aceluiasi oraş. Când a ajuns papă a zidit o mănăstire mare de bărbaţi şi a dat poruncă ca nici un monah din această mănăstire să nu aibă nici un fel de avere, nici chiar un obol. Un mirean din mănăstire avea un frate mirean şi i-a cerut lui, zicînd:

— N-am cămaşă. Fă bunătate şi cumpără-mi o cămaşă.

— Iată trei monede, i-a răspuns mireanul; ia-le şi cumpără-ţi ce-ţi place.

Monahul a luat cele trei monezi şi s-a dus şi a vestit pe stareţ. Stareţul, cînd a auzit, s-a dus şi a vestit pe preasfinţitul papă. Fericitul Grigore, la auzul acestei veşti, l-a afurisit din obşte, ca unul ce a călcat canoanele mănăstirii.

După cîtăva vreme, fratele cel afurisit a murit. Papa n-a ştiut de moartea lui. La două zile sau trei zile, stareţul s-a dus la papă şi l-a vestit că a murit fratele. Papa s-a întristat mult la auzul acestei ştiri că nu l-a dezlegat de pedeapsa afuriseniei înainte de a ieşi din viaţa aceasta. A scris o rugăciune pe un pitac şi a dat-o unui arhidiacon cu porunca să se ducă să o citească deasupra mormîntului fratelui. Rugăciunea aceasta îl dezlega de afurisenie pe cel mort. Arhidiaconul s-a dus după cum i s-a poruncit şi a citit deasupra mormîntului fratelui

epistola în care era scrisă rugăciunea de dezlegare. În aceeași noapte, vede în vis starețul pe fratele cel mort. Starețul l-a întrebat:

— Unde ai fost pînă acum?

— Într-adevăr, Domnule, în închisoare, a răspuns fratele. Pînă ieri n-am fost slobozit de acolo.

Și s-a făcut cunoscut tuturor că în ceasul în care arhidiaconul a citit rugăciunea deasupra mormîntului, în același ceas a fost dezlegat de afurisenie și a fost slobozit sufletul lui de osîndă.

CAPITOLUL 193

MINUNATA FAPTĂ DE DRAGOSTE A SFÎNTULUI AVVA APOLINARIE PATRIARHUL ALEXANDRIEI²³² FAȚĂ DE UN TÎNĂR BOGAT CARE A SĂRĂCIT

Ni se povestea despre cel întru sfinți avă Apolinarie, papa Alexandriei, că era foarte milostiv și iubitor de oameni. Și spunea aceasta cineva vrednic de credință că era în Alexandria un fiu tînăr al celor mai de frunte oameni din oraș. La moartea lor i-au lăsat multe averi în corăbii și aur. Pentru că n-a știut să administreze bine moștenirea, a pierdut-o și a ajuns în cea mai neagră sărăcie. N-a mîncat averea, nici n-a cheltuit-o în desfrînări, ci a pierdut-o în diferite naufragii, așa că din om de frunte a ajuns mic, potrivit celor spuse în psalmi: „Se suie pînă la ceruri și se pogoară pînă în adîncuri” (Psalmi, CVI, 26). Tot astfel și acest tînăr fusese foarte sus prin averea pe care o avea, dar a ajuns cu mult mai jos.

Cînd a auzit aceasta fericitul Apolinarie și văzînd că tînărul a ajuns în o mizerie și o sărăcie atît de mare, pentru că îi cunoștea și părinții și știa că erau bogați, a vrut să-l miluiască și să-l ajute cu ceva, dar îi era rușine. În taină își mușca sufletul său cînd îl vedea în fiecare zi cu hainele murdare și cu fața întristată, semn că ajunsese în cea mai neagră sărăcie. Papa, cuprins de astfel de gînduri a fost inspirat într-o zi de Dumnezeu și a găsit un mijloc minunat potrivit și prea fericirii sale. A trimis să cheme pe iconomul prea sfîntei Biserici. Luîndu-l îndeosebi i-a spus:

— Poți să păstrezi o taină, Domnule iconoame?

— Nădăjduiesc, Stăpîne, în Fiul lui Dumnezeu, a răspuns

iconomul. Dacă vei porunci nu voi spune nimănui și nici n-are să afle de la mine ceva din ceea ce vei încredința robului tău.

Atunci papa Apolinarie i-a spus:

— Du-te și fă o chitanță de cincizeci de livre de aur ca din partea prea sfintei Biserici către Macarie, tatăl acestui tânăr, pune martori și adu-o la mine. Iconomul a făcut îndată ce i-a poruncit papa, a adus chitanța și i-a dat-o. Dar pentru că tatăl tânărului murise de zece ani și chiar mai mulți, iar hîrtia era nouă, papa i-a spus iconomului:

— Du-te, domnule iconom, și bagă hîrtia aceasta în grîu sau în ovăz și adu-mi-o după cîteva zile.

Iconomul a plecat și a venit după cele cîteva zile aducînd papei chitanța.

— Mergi acum, a spus papa, și spune tânărului. Ce-mi dai ca să-ți dau o scrisoare folositoare ție? Bagă de seamă, domnule iconoame, să nu iei de la el mai mult de trei monede și dă-i chitanța.

Iconomul i-a răspuns:

— Cu adevărat, Stăpîne, dacă-mi poruncești nu iau nici cele trei monede.

— Negreșit vreau ca să iei cele trei monede i-a spus papa.

Atunci iconomul s-a dus la tânăr și i-a spus:

— Ce-mi dai și-ți voi da ceva care are să-ți pricinuiască cel mai mare bine?

Tînărul i-a făgăduit că-i va da ce va voi. Iconomul, gîndindu-se, i-a zis:

— Acum cinci sau șase zile, căutînd printre hîrțiile din casa mea, am găsit chitanța aceasta și mi-amintesc că Macarie, tatăl tău, avînd încredere în mine, mi-a lăsat-o pentru cîteva zile. Răposînd el, s-a întîmplat că a rămas chitanța la mine pînă astăzi și am uitat și nu mi-a venit în minte să ți-o dau.

— Ce poruncești să-ți dau? a întreat tînărul.

— Trei monede, a răspuns iconomul.

— Cunoști dacă e bogată persoana care mi-i datoare? a întreat tînărul.

— Da, negreșit, este om bogat și om de cuvînt și poți să primești de la el banii fără multă osteneală

— Dumnezeu știe, a spus tînărul, că n-am nimic în casă; dar dacă voi încasa chitanța îți voi da și altceva, orice vrei, odată cu cele trei monede.

Atunci iconomul i-a dat chitanța de cincizeci de livre de aur.

Tînărul a luat chitanța, s-a dus la prea sfințitul papă, i-a făcut metanie și i-a dat chitanța. După ce papa a luat-o și a citit-o, a început să facă pe supăratul și i-a spus:

— Unde ai fost pînă acum? Tatăl tău a murit de mai bine de zece ani. Du-te, Domnule; acum nu pot să-ți dau nici un răspuns.

Tînărul i-a spus papei:

— În adevăr, Stăpîne, n-am avut-o eu, ci a avut-o iconomul și nu știa; dar Dumnezeu s-a milostivit de mine că mi-a dat-o acum, zicînd: Am găsit-o, căutînd printre hîrtii.

Papa l-a refuzat din nou, zicînd:

— Mă voi gîndi. Și a ținut chitanța la el.

După o săptămînă a venit iarăși tînărul la papă. Papa l-a ținut din nou de rău, zicîndu-i:

— Pentru ce ai întîrziat de a aduce chitanța? Ca și cum n-ar fi vrut să-i dea nimic.

— Stăpînul meu, i-a spus tînărul, Dumnezeu știe că nu am cu ce să hrănesc pe ai mei. Dacă Dumnezeu vă dă gîndul cel bun, miluiți-mă!

Atunci cel întru sfinți Apolinarie, făcîndu-se că cedează rugăminții lui, îi spune:

— Dacă-ți dau toată suma, te rog aceasta, Domnul meu, să nu ceri dobînzii sfintei biserici.

Tînărul i-a făcut metanie și i-a spus:

— Fac ce îmi poruncește și vrea Stăpînul meu și dacă vrei să micșorezi și din capital, micșorează.

— Nu, a răspuns papa, ci ni-i de ajuns că nu ne pretinzi dobînda.

Apoi papa a scos și i-a dat cele cincizeci de livre de aur; și-a luat rămas bun de la el mulțumindu-i că a renunțat la dobîndă ²³³.

Aceasta-i lucrarea cea ascunsă a dumnezeiescului Apolinarie, aceasta-i una din cele mai frumoase fapte ale lui, dragostea de semenii. Și astfel Dumnezeu prin milostenia și binecuvîntarea lui a ajutat tînărului că s-a ridicat din sărăcia lui atît de mare și a ajuns din nou în situația pe care o avea mai înainte, ba a întrecut în bogăție și pe părinții lui cu mare folos sufletesc.

CAPITOLUL 194

SEATUL UNUI CĂLUGĂR CARE LOCUIA ÎN SCHIT CĂTRE UN MONAH CA SĂ NU INTRE ÎN CRÎSMĂ

Un bătrîn, trăitor în Schit, s-a dus în Alexandria ca să-și vîndă lucrul mîinilor sale. În Alexandria a văzut pe un tînăr călugăr intrînd într-o crîsmă. S-a întristat de lucrul acesta și a așteptat afară ca să se întîlnească cu el cînd va ieși. Ce s-a și întîmplat.

După ce tînărul a ieșit din crîsmă, bătrînul l-a apucat de mîină, l-a luat deoparte și i-a spus:

— Nu știi, frate, că ești îmbrăcat într-o haină sfîntă? Nu știi că ești tînăr? Nu știi că multe sînt cursele diavolului? Nu știi că monahii care trăiesc în orașe se vatămă și cu ochii și cu auzul și cu chipurile omenești? Tu pentru că intri fără teamă în crîsmă, auzi ce nu vrei, vezi ce nu vrei și te întîlnești într-un chip necuviincios cu femeile. Te rog nu mai fă asta, ci fugi în pustiu, unde poți să te mîntui după cum vrei.

— Lasă-mă în pace, călugăre, i-a răspuns monahul cel tînăr, Dumnezeu nu are nevoie decît de inimă curată.

Bătrînul la auzul acestor cuvinte, a ridicat mîinile spre cer și a spus:

— Slavă Ție, Dumnezeule, că sînt în Schit de cincizeci de ani și n-am inimă curată; iar acesta trăind prin crîșme a dobîndit inimă curată.

Întorcîndu-se către monah, a spus:

— Dumnezeu să te mîntuie pe tine, iar mie să nu-mi facă de rușine nădejdea mea.

CAPITOLUL 195

VIATA LUI EVAGRIE FILOSOFUL, CONVERTIT LA CREDINȚA ÎN HRISTOS DE SINESIE EPISCOPUL CIRINEI

Pe cînd eram în Alexandria a venit din Pentapole ²³⁵ Leontie Apameul, bărbat iubitor de Hristos și evlavios. Trăise mulți ani în Cirena. A venit pe vremea celui întru sfinți Evlo-

ghie, papa Alexandriei²³⁶, fost mai-nainte episcop al Cirinei. Împrietenindu-ne cu Leontie ne-a povestit, zicînd:

Pe timpul lui Teofil²³⁷, fericitul papă al Alexandriei, episcop al Cirinei era Sinesie Filosoful²³⁸. La venirea sa în Cîrena a găsit acolo pe un filosof, numit Evagrie, coleg cu el din școală și bun prieten al său, dar călduros apărător al slujirii idolilor. Pe acesta a voit Sinesie episcopul să-l convertescă la creștinism. Și nu numai voia, dar se și silea să-l convertească. Și au discutat mult împreună pentru dragostea și grija ce-o avea pentru el încă din copilărie. Evagrie însă nu voia și nici nu primea învățătura lui. Totuși episcopul, pentru prietenia mare ce o avea pentru el, n-a dat îndărăt, nici nu s-a oprit de a-l învăța, a-l ruga și a-l sfătui în fiecare zi, ca să primească învățătura creștină, crezînd în Hristos. Încît într-o zi filosoful a spus episcopului:

— Într-adevăr, domnule Episcop, ceea ce-mi displace printre altele este și ceea ce spuneți voi creștinii că are să fie la sfîrșitul lumii, iar după sfîrșitul lumii vor învia în acest trup toți oamenii care au fost de la începutul veacului; că vor avea acest trup nesticăcios și nemuritor, că vor trăi veșnic, că vor primi răsplata și că cel care miluiește pe sărac împrumută pe Dumnezeu, iar cel care împarte averea la săraci și la nevoiași o adună în ceruri și că o primește însutită odată cu viața veșnică, de la Hristos cu prilejul nașterii din nou. Toate acestea ce se spun mi se pare că sînt înșelăciuni, bătaie de joc și povești.

Episcopul Sinesie susținea că întreaga învățătură a creștinilor este adevărată, nu are nici umbră de minciună sau ceva împotriva adevărului și încerca să dovedească prin multe argumente că toate acestea așa sînt.

După multă vreme l-a făcut creștin, l-a botezat pe el, pe copiii lui și pe toată casa sa.

La cîtva timp după botez îi dă episcopului trei dinari de aur pentru săraci, spunîndu-i:

— Primește banii aceștia și dă-i săracilor; iar mie dă-mi o chitanță ca Hristos să mi-i dea înapoi în veacul ce va să fie.

Episcopul a primit aurul și i-a dat cu plăcere chitanța pe care a voit-o.

Evagrie, după ce a mai trăit cîtăva vreme după sfîntul botez, s-a îmbolnăvit de moarte. Pe patul de moarte a spus copiilor săi:

— Cînd mă veți îngropa, să-mi puneți această hîrtie în mîna mea și așa să mă îngropați cu ea.

Cînd a murit copiii au făcut cum le-a poruncit lor și l-au îngropat cu hîrtia aceea în mîna.

În a treia zi după înmormîntare, s-a arătat noaptea lui Sinesie, episcopul, pe cînd dormea și a spus:

— Vino la mormîntul în care sînt îngropat și ia-ți chitanța. Am primit datoria și am fost plătit. Și am scris cu mîna mea pe ea spre încredințarea ta că nu-mi mai datorezi nimic.

Episcopul nu știa că filosoful a fost îngropat cu chitanța scrisă de el.

A doua zi dimineța a trimis după fiii filosofului și le-a spus:

— Ce ați pus odată cu filosoful în mormînt?

Ei au crezut că le vorbește despre bani și i-au răspuns:

— Nimic, Stăpîne, decît giulgiurile de îngropare.

— N-ați îngropat cu el nici o hîrtie?

Copiii și-au adus aminte, căci nu știau că de hîrtie îi întreabă și au răspuns:

— Da, Stăpîne, cînd era pe moarte ne-a dat o hîrtie, spunînd: „Cînd mă veți îngropa, dați-mi să țin în mîna această hîrtie“. Mai mult decît atîta nu știm nimic.

Atunci episcopul le-a spus visul pe care l-a avut în noaptea aceea. Episcopul a luat apoi pe clerici, pe mai marii orașului și pe cîțiva locuitori și au plecat la mormîntul filosofului. Cînd au deschis mormîntul au găsit pe filosof așezat în sicriu ținînd în mîini chitanța scrisă de episcop. Au luat din mîna lui chitanța și desfăcînd-o au găsit de curînd scris de mîna filosofului următoarele:

„Eu Evagrie filosoful către prea cuviosul Domn Sinesie episcopul, salutare.

Am primit suma scrisă în acest pitac, am fost plătit și nu-mi mai datorezi nimic pentru aurul pe care ți l-am dat, adică prin tine lui Hristos Dumnezeu și Mîntuitorul nostru“.

Cei care au văzut s-au minunat și multă vreme au strigat: „Doamne miluiește!“ au slăvit pe Dumnezeu care face lucruri minunate și dă totdeauna robilor săi o astfel de încredințare.

Tot Domnul Leontie ne-a mai asigurat că chitanța cu iscălitura filosofului se păstrează pînă astăzi și se găsește în tezaurul bisericii Cirenei. Cel care este numit păzitor al tezaurului primește odată cu celelalte odoare și această chitanță, o păstrează cu grijă și o transmite succesorilor săi întreagă și nevătămată.

O MINUNE A SFINTEI LITURGHII

Ne povestea nouă Gheorghe, care a fost prefectul țării Africii, acest bărbat iubitor de Hristos, iubitor de monahi și iubitor de săraci, care se bucură de toate bunătățile celor pe care îi iubește Dumnezeu.

În țara mea, — era din părțile Apamiei a doua provincie a Siriei — este un sat departe cam la patruzeci de mii de oraș, numit Conagos. La marginea acestui sat la o depărtare de o milă niște copii pășteau vitele. Și după cum se întâmplă și obișnuiesc copiii să facă, au voit să se joace după obiceiul copiilor. Cum se jucau au spus unii către alții:

— Haideți să ne jucăm de-a slujba bisericească și să facem liturghia.

Jocul acesta a plăcut tuturor și au ales dintre ei un preot și doi diaconi. S-au dus la o piatră netedă. Pe piatră au pus ca pe altar pîini, iar într-o ulcică de băut apă, vin. Și s-au așezat în fața pietrei, preotul la mijloc, iar de o parte și de alta câte un diacon. Preotul rostea sfînta slujbă, iar diaconii clătinau deasupra vîlul. S-a întîmplat că cel care o făcea pe preotul să știe pe de rost anafora, pentru că este obiceiul în biserică ca la sfintele slujbe să stea copii în fața sfîntului altar și să se împărtășească cu sfintele taine îndată după clerici. Și pentru că în unele locuri preoții obișnuiesc să rostească cu glas mare rugăciunile, s-a întîmplat ca să învețe pe de rost copiii rugăciunea sfîntei anaforale, din faptul că a fost rostită cu glas mare neconținut.

După ce copiii au făcut totul după obiceiul bisericesc, înainte de a frînge pîinile s-a pogorît foc din cer și a mistuit pe toate cele puse, proscomidite și a ars întreaga piatră, încît n-a mai lăsat nici o urmă nici de piatră, nici de cele ce au fost puse pe ea. Aceasta s-a întîmplat pe neașteptate, în văzul copiilor, care au căzut de frică la pămînt și au rămas pe jumătate morți, neputînd să vorbească, sau să se ridice de la pămînt. Pentru că nu s-au întors în sat la vremea în care aveau obiceiul să se întoarcă și zăceau ca trăsniți la pămînt, părinții lor au ieșit din sat ca să vadă pentru care pricină n-au venit acasă ca de obicei. Căutîndu-i i-au găsit zăcînd la pămînt, fără să fie în stare să-i cunoască și să le răspundă la întrebări. Părinții, văzîndu-i că sînt pe jumătate morți, și-au luat în brațe fiecare

pe copilul său și l-a dus în sat. S-au spăimîntat văzîndu-și copiii în starea aceasta și neputînd să afle pricina stării lor. Deși i-au întrebat toată ziua, totuși n-au primit răspuns de la ei și n-au putut să afle deloc ce li s-a întîmplat, pînă ce n-a trecut toată ziua aceea și noaptea. După asta copiii și-au venit cîte puțin în fire și le-au povestit toate cum au făcut și cum s-a întîmplat. Părinții și mai marii orașului i-au luat, au ieșit din sat și le-au arătat locul în care s-a petrecut minunea aceea neobișnuită, arătîndu-le urmele focului pogorît din cer.

Ei auzind cele întîmplate și încredințîndu-se din însuși faptul au alergat în oraș și au povestit amănunțit totul episcopului orașului. El, minunîndu-se de măreția celor spuse, s-a dus la locul acela cu tot clerul; a văzut pe copii, a auzit de la ei cele întîmplate și a văzut semnele focului ceresc. Pe copii i-a băgat într-o mănăstire, iar în locul acela au făcut o sfință mănăstire; a zidit biserica și a așezat sfîntul altar pe locul în care a căzut focul.

Tot domnul Gheorghe ne spunea că se poate vedea unul din copiii aceia în mănăstirea zidită pe locul unde s-a întîmplat o astfel de minune.

Această minune dumnezeiască și îngerească ne-a povestit-o iubitorul de Hristos Gheorghe.

CAPITOLUL 197

POVESTIREA LUI RUFIN DESPRE SFÎNTUL ATANASIE ȘI ALȚI COPII

Rufin, autorul istoriei bisericești, ne descrie o întîmplare asemănătoare petrecută în timpurile de mai de demult, tot prin joc de copii. Rufin povestind copilăria marelui Atanasie, spune despre sfîntul Atanasie, marele luptător și predicator al adevărului, patriarhul marelui oraș al Alexandriei, păstorul veghetor al tuturor potrivit voinței lui Dumnezeu, că ridicarea lui la episcopat s-a făcut de la Dumnezeu prin preștiința dumnezeiască. Să înfățișăm și noi cititorului, așa cum le-am primit repetînd o parte din viața bărbatului din vechime, istorisind felul în care și-a petrecut copilăria și ce fel de educație a avut.

Cel întru sfinți Alexandru ²³⁹, care a ajuns papă al Alexandriei după Ahila, potrivit prezicerii sfîntului Petru arhiepiscop

copul și mucenicul, care a osîndit pe necredinciosul Arie se uita într-o zi pe fereastră și privind spre mare, vede pe țărni pe niște copii jucîndu-se; și după cum este obiceiul copiilor imitau pe episcop și toate cele care se întîmplă de obicei în biserică. Uitîndu-se cu atenție mult timp la ei, a văzut că săvîrșesc unele taine mari. Tulburat deci a chemat îndată pe clerici și le-a arătat ceea ce făceau copiii; apoi a poruncit să se ducă să strîngă pe toții copiii și să-i aducă la el. Cînd au fost aduși i-a întrebat care a fost jocul pe care-l jucau. La început s-au spăimîntat căci erau copii, dar pe urmă i-au povestit tot jocul lor că au botezat pe niște catehumeni prin Atanasie pe care copiii și l-au făcut loruși episcop. Alexandru a întrebat pe copii cu grijă pe cine au botezat. Astfel a aflat și a găsit că s-a îndeplinit toată rînduiala religiei noastre și a comunicat asta clericilor lui, orînduind ca cei care au fost învredniciți de sfîntul botez nu mai au nevoie să fie botezați a doua oară. Alexandru a chemat pe părinții lui Atanasie și ai celorlalți copii care în jocul lor făcuseră pe preoții sau pe diaconii și i-a dat bisericii prin mărturia lui Dumnezeu ca să fie crescuți de ea.

După trecere de puțină vreme, după ce a învățat desăvîrșit de la dascăli primele elemente de citit și de scris, iar de la dascălul de gramatică îndestul gramatica a fost încredințată îndată de părinți ca o comoară credincioasă a lui Dumnezeu preotului și a fost crescut în biserica lui Dumnezeu ca și Samuil. Iar cînd Alexandru la bătrînețea lui se ducea la episcopi, era ales să-l însoțească și să-i ducă haina preotească care în limba evraică poartă numele de efud.

Așa de mari au fost luptele lui Atanasie cu ereticii în biserică, încît pare că despre el s-au scris acele cuvinte: „Eu îi voi arăta lui cît trebuie să sufere pentru numele meu”. Toată lumea s-a pornit cu prigoană împotriva lui. Împărații pămîntului s-au mișcat și oștiri s-au adunat împotriva lui. El însă a păzit cuvîntul Domnului care zice: „Tabere de dușmani de s-ar rîndui împotriva mea, nu se va înfricoșa inima mea; sfat de s-ar face împotriva mea, eu în aceasta voi nădăjdui” (Psalmi, XXVI, 5-6). Dar pentru că faptele lui sînt atît de însemnate și atît de mari, încît măreția lor nu-mi îngăduie să le trec cu vederea, iar mulțimea lor mă silește să omit multe, mintea mea în neputința de a le consemna pe toate, stă la îndoială, ce anume trebuie scris și ce trebuie lăsat la o parte. Pentru aceea să facem pomenire numai de acele puține fapte care sînt în legătură cu subiectul nostru; pe celelalte le va

povesti faima lui, cu toate că și faima lui va vesti mai puține decît sînt în realitate, căci nici nu va găsi să le povestească așa cum au fost în realitate ²⁴⁰

CAPITOLUL 198

RĂSPUNSUL SFÎNTULUI ATANASIE, EPISCOPUL ALEXANDRIEI LA ÎNTREBAREA: OARE POATE FI BOTEZAT CINEVA FĂRĂ CREDINȚĂ?

A fost întrebat odată sfîntul Atanasie, papa Alexandriei, dacă poate fi botezat cineva fără să creadă, potrivit rînduiei și propovăduirii creștine, sau dacă ar fi botezat pentru alte pricini, prefăcîndu-se că crede, ce va fi cu el și cum îl primește Dumnezeu.

Sfîntul Atanasie a răspuns zicînd:

— Ați auzit că în timpul unei ciume cînd mulți de frica morții alergau la botez s-a arătat fericitului Petru și mucenicului cineva în chip de înger și i-a spus:

— Pînă cînd tot trimiți aici pungi sigilate și complet goale și fără nimic înăuntru?

Atît cît se poate înțelege din cuvintele îngerului pungi sigilate sînt cei care au pecetea botezului, care socotind că au să capete vreun bine dacă s-ar boteza, s-au botezat.

CAPITOLUL 199

POVESTIRE DESPRE UN CĂLUGĂR OARECARE SIMPLU CARE A VĂZUT ÎNGERI CÎND SĂVÎRȘEA SFÎNTA EUHARISTIE

Unul dintre părinți povestea că un călugăr curat și sfînt, vedea îngeri în dreapta și în stînga lui în timp ce săvîrșea Proskomidia ²⁴¹. Acesta însă luase rînduiala proskomidiei de la eretici și pentru că era nepriceput în dumnezeieștile dogme și în simplitatea și nerăutatea lui o spunea așa, neștiind că greșește.

Prin hotărîre dumnezeiască însă, a venit la el un frate care era priceput în deumnezeieștile dogme. S-a întîmplat ca

monahul acesta să săvîrșească sfînta Euharistie de față cu el. Fratele, era diacon, i-a spus:

— Slujba pe care o faci, părinte, nu este ortodoxă ci eretică.

Bătrînul însă, pentru că vedea îngerii în timp ce săvîrșea sfînta taină a Euharistiei n-a dat atenție celor spuse, ci le-a disprețuit. Diaconul însă stăruia zicînd:

— Greșești, călugăre! Biserica nu primește acestea.

Pentru că bătrînul s-a văzut astfel acuzat și muștrat de diacon și tot odată vedea ca de obicei și pe îngerii, i-a întrebat:

— Diaconul îmi grăiește mie în chipul acesta. Este adevărat ce spune?

— Ascultă de el, căci are dreptate, i-au răspuns îngerii.

— Dar pentru ce nu mi-ai spus voi mie asta? a întrebat bătrînul.

— Așa a orînduit Dumnezeu, au răspuns ei, ca om pe om să se îndrepte.

Și de atunci s-a îndreptat mulțumind lui Dumnezeu și fratelui.

CAPITOLUL 200

ÎN CE CHIP GIUVAERGIU A FOST ADOPTAT DE UN PATRICIAN

Ne povestea unul din bătrîni că un tînăr iscusit s-a dus să învețe într-un atelier de giuvaergie și a învățat meșteșugul în chip desăvîrșit. Un patrician a comandat la giuvaergiu o cruce bătută în pietre scumpe spre a o afierosi bisericii. Și pentru că tînărul era foarte iscusit, patronul i-a încredințat lui lucrarea.

Tînărul s-a gîndit:

— Acesta afierosește lui Hristos atîta bănet; pentru ce să nu adaug și eu leafa mea la valoarea crucii ca să mă socotească și pe mine Hristos ca pe cei doi bănuți ai văduvei?

A socotit ce leafă are să primească, s-a împrumutat și a adăugat aurul la facerea crucii. Cînd a venit patricianul și a cîntărit crucea înainte de a fi bătute pietre prețioase, a găsit că este mai grea decît aurul pe care-l dase. A început să ame-

nințe că a făcut o viclenie falsificînd aurul. Atunci tînărul i-a spus:

— Singurul care cunoaște cele din inima oamenilor știe că n-am făcut una ca asta. Dimpotrivă, cînd am văzut cîți bani ai afierosit lui Hristos, m-am gîndit să adaug și salariul meu ca să am parte și eu împreună cu tine ca să mă primească și pe mine Hristos ca pe cei doi bănuți ai văduvei.

Mirat de cele spuse de tînăr, a zis:

— Într-adevăr, fiule, așa te-ai gîndit?

— Da, i-a răspuns el.

— Pentru că te-ai gîndit așa și ți-ai dăruit toată voința ta lui Hristos, în dorința de a lua parte cu mine, iată de astăzi te voi face fiul și moștenitorul meu.

Și l-a luat cu el și l-a făcut moștenitor.

CAPITOLUL 201

VIATA UNUI BĂRBAT NOBIL DIN CONSTANTINOPOLE CĂRUIA I-A FOST LĂSAT HRISTOS CA ÎNGRIJITOR PE TATĂL SĂU CÎND A MURIT

Unul dintre Părinți povestea că s-a dus odată pentru o trebuință la Constantinopole. Pe cînd stăteam în biserică, povestea el, a intrat unul din mai marii orașului, bărbat foarte iubitor de Hristos. Cînd m-a văzut s-a așezat lîngă mine. Și a început să mă întrebe despre mîntuirea sufletului. Cum eu îi spuneam că Dumnezeu dă cele cerești celor care administrează bine cele pămîntești, mi-a spus:

— Bine ai spus, părinte, că este fericit cel care are nădejdea în Dumnezeu și se dă pe sine lui Dumnezeu. Eu, a continuat el, sînt fiul unui om foarte cu vază. Tatăl meu era foarte milostiv și dădea mult săracilor. Într-o zi mă cheamă, îmi arată toți banii lui și-mi spune: „Ce ți-i mai plăcut, fiule? să-ți las banii sau pe Hristos ca purtător de grijă?” Întărit sufletește pe cele ce făcea, i-am spus: „Mai bine pe Hristos, căci toți banii aceștia azi-mîine se duc“. De cînd a auzit deci răspunsul meu, a dat la săraci fără să se mai gîndească, încît la moartea lui mi-a lăsat puțină avere. Eu, pentru că eram sărac, am dus-o mai departe smerit, avînd însă nădejdea în Dumnezeu, în grija căruia m-am lăsat.

Era un alt bogat, iarăși dintre cei de frunte, care avea

o femeie iubitoare de Hristos și temătoare de Dumnezeu. Ei aveau o singură fată. Femeia a spus soțului ei: Avem numai pe această singură fiică, iar DDmnl ne-a dăruit atâtea bunătăți. Care bărbat are nevoie de atâtea bunuri? Dacă vom căuta să dăm fata după un bărbat după același rang social cu noi dar fără purtări bune, neconținut o va supăra. Dimpotrivă să căutăm fetei noastre un bărbat smerit, dat temător de Dumnezeu, ca să o iubească și să o îngrijească așa cum dorește Dumnezeu". Bărbatul i-a spus: „Bine te-ai gândit. Du-te deci la biserică, roagă-te stăruitor și stai acolo și cel care va intra întâi în biserică acela este cel trimis de Domnul". Femeia a făcut așa. După ce s-a rugat s-a așezat jos. S-a întâmplat că îndată am intrat eu în biserică. Femeia a trimis numaidecât pe un rob la mine, m-a chemat și a început să mă întrebe:

— De unde ești?

— Din orașul cutare, fiul cutăruia, i-am spus.

— Ești fiul omului aceluia milostiv?

— Da, chiar așa!

— Ești însurat?

— Nu.

Apoi i-am spus femeii tot ce mi-a grăit tatăl meu și ce i-am spus eu. Ea, slăvind pe Domnul a spus:

— Iată, bunul Îngrijitor pe care ți l-ai ales, ți-a trimis femeie și avere, ca amândoi să vă folosiți de ea în frica lui Dumnezeu.

Și mă rog ca să merg pe calea tatălui meu pînă la sfîrșit.

CAPITOLUL 202

VIATA LUI AVIVA ROBUL LUI DUMNEZEU, FIUL UNUI MIREAN

Unul dintre părinți ne povestea că un mirean avea un fiu evlavios, curat sufletește și trupește și înfrînat în toate, care de mic copil nu bea vin. Tatăl lui voia să-l bage în afaceri și nu putea. Avea și alți fii, dar el era cel mai mare. Și pentru că gîndul lui nu se potrivea cu gîndul tatălui său, tatăl lui îl ținea veșnic de rău și-l mustra pentru înfrînarea lui zicînd:

— Pentru ce nu ești la fel cu frații tăi și nu te ocupi de afaceri?

El însă răbda în tăcere. Toți însă îl iubeau pentru evlavie și pentru curătenia lui sufletească.

Cînd tatăl lui era aproape de moarte, unele rude de ale lui și alți prieteni, socotind că tatăl îl urăște din pricină că-l mustră mereu, s-au adunat și au spus: „Nu cumva tatăl să-l dezmoștenească pe robul lui Dumnezeu, ci să mijlocim pentru el” (Căci era bogat tatăl). S-au dus deci la el și i-au spus:

— Avem să te rugăm ceva.

— Ce vreți să mă rugați?

— Pentru Domnul Avivu (acesta era numele fiului), ca să nu-l treci cu vederea la moștenire.

— Pentru el mă rugați voi?

— Da!

— Chemați-l aici!

Ei socoteau că vrea să-l mustre ca de obicei.

Cînd a intrat i-a spus:

— Apropie-te.

Cînd s-a apropiat s-a întins la picioarele lui plîngînd și zicînd:

— Iartă-mă, fiule, și roagă pe Dumnezeu ca să nu-mi socotească supărarea ce ți-am făcut-o. Tu căutai pe Hristos, iar eu umblam după cele lumești.

Apoi a chemat și pe ceilalți fii ai lui și le-a spus:

— El este Domnul și Stăpînul vostru. Dacă vă va spune: Aveți ceva, aveți; dacă vă va spune: Nu aveți, nu aveți.

Toți s-au minunat de cuvintele lui. Și îndată a murit tatăl lor. Avivu a dat fraților lui partea lor și și-a luat partea lui. Partea sa a dat-o în întregime, fără să-și lase lui nimic. Și-a zidit o chilie ca să trăiască în singurătate. După ce a terminat de zidit chilia, s-a îmbolnăvit. A ajuns aproape de sfîrșitul lui. Fratele lui stătea alături de el. Și i-a spus:

— Du-te, frate, și fă o rugăciune în casa ta că este sfîntă ziua de astăzi. — Era sărbătoarea sfinților Apostoli.

— Cum să te las și să plec? i-a spus fratele.

— Du-te și cînd are să-mi vină ceasul am să te chem.

Cînd i-a venit ceasul s-a uitat la fereastră, a bătut, s-a uitat la fratele său și i-a făcut semn: „Vino!” și îndată ce a venit fratele lui și-a dat duhul Domnului. Toți s-au minunat și au slăvit pe Dumnezeu zicînd: „Vrednic de dragostea cu care a iubit pe Hristos și-a găsit sfîrșitul”.

CAPITOLUL 203

POVESTIRE DESPRE UN GIUVAERGIU CARE PRIN O HOTĂRÎRE ÎNTELEAPTĂ ȘI-A SALVAT VIAȚA DE LA ÎNEC

Unul din părinți povestea că o dată un giuvaergiu care avea pietre prețioase și mărgăritare s-a suit într-o corabie cu copiii lui voind să plece în călătorie și să facă comerț cu pietre prețioase. S-a întâmplat că potrivit economiei dumnezeiești să-i fie drag unul din slujitorii corabiei care-l sluja pe el. Acesta dormea la el și mânca din cele ce mâncau ei. Într-o zi slujitorul aude pe corăbieri șoptind și sfătuindu-se între ei ca să arunce pe giuvaergiu în mare pentru că avea pietre prețioase. Slujitorul s-a dus apoi cu multă tristețe la giuvaergiu ca să-l slujească după obicei. Giuvaergiu i-a spus:

— Pentru ce ești trist azi, copile?

Acela și-a ascuns tristețea și n-a spus nimic. Și l-a întrebat din nou:

— Spune-mi ce ai?

Atunci a izbucnit în lacrimi și a spus:

— Corăbierii s-au sfătuit asta și asta despre tine.

— Da?

— Da, așa s-au sfătuit.

Atunci a chemat pe copiii lui și le-a spus:

— Dacă vă voi spune ceva faceți fără întârziere și fără să vă gândiți.

Atunci a întins un cearșaf și a început să le spună:

— Aduceți-mi cutiile!

Le-au adus. Deschizându-le a scos pietrele prețioase și după ce le-a pus pe cearșaf a spus:

— Aceasta este viața? Pentru aceasta să-mi primejduiesc viața, să mă lupt cu marea și după puțin timp să mor fără să iau nimic cu mine din lumea aceasta?

Apoi a spus copiilor:

— Aruncați totul în mare!

Îndată după aceste cuvinte le-a aruncat în mare. Corăbierii au rămas înlemniți de cele petrecute și astfel s-a risipit sfatul lor.

CAPITOLUL 204

ÎN CE CHIP O FEMEIE EVLAVIOASĂ ȘI TEMĂTOARE DE DUMNEZEU A POTOLIT POFTA UNUI CĂLUGĂR

Spunea cineva că un călugăr a fost mușcat de un șarpe și s-a dus în oraș să se vindece. L-a primit o femeie evlavioasă și temătoare de Dumnezeu și l-a îngrijit. Când l-au mai lăsat puțin durerile a început diavolul să-i bage în sufletul său gânduri rele față de femeie și a început să atingă mîna ei. Femeia i-a spus:

— Hristos, părinte, nu îngăduie una ca asta. Gîndește-te la durerea și la căința pe care o s-o ai cînd vei fi în chilia ta. Gîndește-te la suspinele și lacrimile pe care ai să le verși.

La auzul acestor cuvinte și a altora asemenea a plecat ispita și chinul de la călugăr și rușinat a voit să plece, neputînd să o mai privească în față. Femeia însă, în virtutea milostivirii lui Hristos i-a zis:

— Nu pleca ai încă nevoie să fii îngrijit. Gîndurile acelea nu erau pornite din sufletul tău curat ci era ispita invidiosului diavol.

Și astfel l-a tămăduit pe el fără să se mai smintească și s-a despărțit de el încărcîndu-l cu provizii.

CAPITOLUL 205

DESPRE ALTĂ FEMEIE ÎNȚELEAPTĂ CARE A ÎNDEPĂRTAT DE LA SINE PE UN MONAH PRINTR-UN SFAT ÎNȚELEPT

Povestea cineva că un frate²⁴² care trăia în chinovie era trimis în sat pentru treburile chinoviei. În sat era un mirean evlavios, care-l primea cu credință ori de cîte ori venea în sat. Omul acela avea o fiică văduvă de curînd care nu trăise cu bărbatul ei decît un an sau doi. Fratele tot venind mereu în casa acelui om s-a îndrăgostit de fata lui. Ea, însă, fiind înțeleaptă a simțit dragostea călugărului și s-a ferit să dea ochii cu el. Într-o zi s-a dus tatăl ei la orașul din apropiere pentru niște treburi și a lăsat-o pe ea singură acasă. După cum îi era obiceiul, a venit și fratele și a zis:

— Unde-i tatăl tău?

— S-a dus la oraș.

Și a început călugărul să fie tulburat de ispită, voind să trăiască cu ea. Ea însă i-a spus:

— Nu te tulbura de loc. Pînă diseară nu vine acasă tatăl meu. Sîntem aici numai noi doi. Știi însă că voi monahii nu faceți nimic fără de rugăciune. Scoală-te, roagă-te lui Dumnezeu și fă ceea ce-ți va băga Dumnezeu în inima ta.

Monahul n-a primit sfatul femeii, ci era tulburat mai mult de ispită.

— Te-ai apropiat vreodată de o femeie? l-a întrebat ea.

— Nu, și de asta vreau să știu cum este.

— De asta ești atît de tulburat că nu știi de cît miros greu sînt pline nefericitele femei.

Vrînd să-i micșoreze patima lui, a adăugat plîngîndu-și trupul ei:

— Sînt la lună și nimeni nu poate să mă atingă sau să suporte mirosul ce iese din mine din pricina putorii.

Auzind acestea de la ea și altele asemenea a fost înțepat în inimă și-a venit în sine și a lăcrimat:

— Cînd femeia a văzut că și-a venit întru sine i-a spus:

— Iată, dacă te-aș fi ascultat și ți-ași fi cedat ne-am fi scîrbit unul de altul prin săvîrșirea păcatului. Cu ce ochi ași mai fi privit eu pe tatăl meu, sau cum te-ai fi întors tu la mănăstirea ta ca să auzi corul acelor sfinți care înalță laude lui Dumnezeu. Pentru asta te rog, fii veghetor. Să nu mai vorești să pierzi pentru o mică plăcere atîtea osteneli ale tale pe care le-ai săvîrșit pînă acum și să fii lipsit de veșnicele bunătăți. Auzind fratele aceste cuvinte ale femeii, a mulțumit lui Dumnezeu, că prin înțelepciunea și castitatea ei, nu l-a lăsat să cadă desăvîrșit.

CAPITOLUL 206

ÎN CE CHIP O FEMEIE A FOST ÎNVĂȚATĂ SĂ FIE BLÎNDĂ

Povestea unul din părinți că femeia unui senator a venit să se închine la sfintele locuri. Coborînd la Cesareea²⁴³ a preferat să se liniștească acolo și a rugat pe episcop, zicînd:

— Dă-mi o călugăriță care să mă formeze și să mă învețe frica lui Dumnezeu.

Episcopul a ales o călugăriță smerită și i-a dat-o. După cîtăva vreme o întîlnește episcopul și o întreabă:

— Cum este călugărița pe care ți-am dat-o?

— Este bună, a răspuns ea, dar nu-i de mare folos sufletului meu, căci fiind smerită mă lasă să-mi fac toate voile mele. Am nevoie de una care să mă țină de rău și să nu-mi îngăduie să-mi fac voile mele.

Episcopul i-a dat o altă călugăriță aspră. Aceasta îi spunea soției senatorului: „Bogătașă nebună“, și o muștra și cu alte cuvinte asemănătoare.

După aceasta iarăși a întrebat-o episcopul:

— Cum este călugărița?

— Într-adevăr, i-a răspuns ea, aceasta mi-i de folos sufletului meu.

Așa a dobîndit femeia senatorului multă blîndețe sufletească.

CAPITOLUL 207

VIATA UNEI COPILE DIN ALEXANDRIA CARE A AVUT CA NAȘI LA BOTEZ PE UN ÎNGER

Ava Teonas și ava Teodor povesteau că în Alexandria, pe vremea patriarhului Pavel²⁴⁶, o fată de oameni bogați a rămas fără părinți. Ea nu era încă botezată. Într-o zi s-a dus în grădina pe care i-o lăsase părinții ei — căci sînt grădini în mijlocul orașului la casele fruntașilor. Pe cînd era în grădină, a văzut pe un om care se pregătea să se spînzure. A alergat la el și i-a spus:

— Ce faci, omule?

— Lasă-mă, femeie, căci sînt în mare încurcătură și su-părare.

— Spune-mi adevărul și poate pot să te ajut.

— Sînt plin de datorii, i-a spus omul, și sînt strîns de gît de creditorii mei. Prefer să mor mai repede ca să nu mai duc o viață atît de amărită.

— Te rog ia toată averea mea și plătește-ți datoriile, numai nu te omorî.

Omul acela a luat averea ei și și-a plătit datoriile.

Fata aceea strîmătorată de sărăcie, lipsită de cineva care să-i poarte de grijă, căci era fără părinți, a fost silită de împrejurări și a început să trăiască din curvie.

Și spuneau unii din cunoscuții ei care știau în ce stare erau părinții ei: Cine cunoaște judecățile lui Dumnezeu? El singur iartă sufletul pentru pricina pentru care a căzut.

După cîtva timp s-a îmbolnăvit și și-a venit în sineși. Pătrunsă de căință spunea vecinilor:

— Pentru Domnul fie-vă milă de sufletul meu și vorbiți cu patriarhul ca să mă creștineze.

Toți au disprețuit-o zicînd:

— Oare o va primi, că este o desfrînată?

Și era tare supărată din pricina asta. Fiind într-o stare suflatească ca aceasta i s-a înfățișat îngerul Domnului în chipul omului pe care-l miluise. El i-a spus:

— Pentru ce ești întristată?

— Doresc să mă fac creștină și nimeni nu vrea să vorbească pentru mine.

— Vrei cu adevărat să te faci creștină?

— Da, mă rog.

— Nu te mai întrista, i-a spus el. Voi mai aduce pe cîțiva și te vom duce în biserică.

A adus deci pe alți doi, și aceștia îngeri, și au dus-o în biserică. Și au luat iarăși chipul unor persoane vestite din rangul Augustanilor ²⁴⁵ și au chemat pe clericii rînduiți pentru botez. Clericii i-au întrebat:

— Dragostea voastră garantează pentru ea?

— Da, au răspuns ei.

După ce clericii au făcut slujba pentru cei care au să se boteze, au botezat-o în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi au îmbrăcat-o în hainele luminoase ale noilor botezați. Așa îmbrăcată în alb a fost dusă acasă purtată de ei. După ce au așezat-o în pat, bărbații acela s-au făcut nevăzuți.

Cînd vecinii au văzut-o îmbrăcată în haine albe au întrebat-o:

— Cine te-a botezat?

Ea le-a povestit, zicînd:

— Au venit cîțiva, m-au dus la biserică, au spus clericilor și m-au botezat.

— Cine sînt aceia? au întrebă ei.

Pentru că ea n-a știut ce să le răspundă, vecinii s-au dus și au adus asta la cunoștința patriarhului. Patriarhul a chemat pe cei rînduiți cu săvîrșirea botezului și i-a întrebă:

— Voi ați botezat pe aceasta?

Ei au măturisit că au fost rugați de cutare din Augustali să o boteze. Episcopul a trimis după ei să-i întrebe dacă ei au fost nașii femeii. Aceștia au spus:

— Nu o cunoaștem și nici nu știm să fi făcut asta.

Atunci a cunoscut episcopul că lucru dumnezeiesc este acesta. Apoi a chemat-o pe femeie și i-a spus:

— Spune-mi, fiică, ce faptă bună ai făcut tu în viața ta?

— Am fost o femeie păcătoasă și o desfrînată și săracă! Ce bine puteam să fac?

— Nu-ți aduci aminte să fi făcut vreodată vreun bine?

— Nu, a răspuns ea, decît că am văzut pe unul că are de gînd să se spînzure, strîns de gît de creditorii săi. I-am dat toată averea mea și l-am scăpat.

După ce a spus aceste cuvinte a răposat întru Domnul, slobozită fiind și ea de păcatele cele de voie și cele fără de voie.

Atunci episcopul, dînd slavă Domnului, a spus:

— „Drept ești, Doamne, și drepte sînt judecățile Tale!“
(Psalmi, CXVIII, 137).

CAPITOLUL 208

FRUMOSUL RĂSPUNS AL UNUI CĂLUGĂR BĂTRÎN DAT UNUI FRATE STĂPÎNIT DE TRISTEȚE

Un frate, stăpînit de tristețe, a întrebă pe un bătrîn:

— Ce să fac? Gînduri mi se ridică întru mine și-mi spun: În zadar ai renunțat la lume, că nu poți să te mîntui.

Bătrînul i-a răspuns:

— Știi, frate, că chiar dacă n-am putea să intrăm în pămîntul făgăduinței, totuși este mai de folos să ne rămînă oasele în pustiu decît să ne întoarcem în Egipt?

CAPITOLUL 209

FRUMOASA TĂLMĂCIRE A UNUI SFÎNT BĂRBAT LA CUVINTELE RUGĂCIUNII DOMNEȘTI: ȘI NU NE DUCE PE NOI ÎNTRU ISPITĂ

A spus unul dintre sfinți:

Cînd ne rugăm Domnului spunînd: „Și nu ne duce pe noi întru ispită”, nu ne rugăm ca să nu fim ispitiți — căci aceasta este cu neputință — ci ca să nu cădem în ispită făcînd ceva care nu-i place lui Dumnezeu. Acest sens îl au cuvintele: a nu fi dus în ispită. Căci sfinții mucenici, fiind ispitiți prin chinuri, pentru că n-au fost învinși n-au fost duși în ispită; nici cel care se luptă cu o fiară nu este dus în ispită pînă ce nu-i mîncat de ea; dar cînd a fost mîncat, atunci a fost dus în ispită. Așa se întîmplă cu orice patimă. Atîta vreme cît nu ești biruit de patimă, nu ești dus în ispită.

CAPITOLUL 210

ÎN CE CHIP UN EPISCOP SUPĂRAT CU ALT EPISCOP L-A BIRUIT PE CELĂLALT PRIN SMERENIE

Unul dintre părinți povestea că doi episcopi vecini se disprețuiau odată unul pe altul. Unul era bogat, iar celălalt mai smerit. Și căuta cel bogat să facă rău celui alt. Acela a auzit și a spus clerului său știind ce are să facă:

— Avem să-l biruim cu harul lui Hristos.

Ei i-au spus:

— Cine poate, Stăpîne, să se măsoare cu acesta?

— Așteptați și aveți să vedeți, le-a răspuns el.

Episcopul a ținut seamă și cînd celălalt episcop avea să meargă la sărbătoarea tuturor sfinților²⁴⁶ a luat clerul lui și a spus:

— Însotii-mă; avem să biruim.

Clericii spuneau între ei:

— Ce are să facă oare? Și sau dus cu el.

Și s-a dus episcopul în procesiune și cînd s-a apropiat de celălalt episcop a căzut la picioarele lui cu clerul, zicînd:

— Iartă-ne, Stăpîne, robii tăi sîntem.

Acela, uimit de ce a făcut, a fost pătruns la suflet, și schim-

bîndu-i Dumnezeu inima lui a îmbrățișat picioarele lui și i-a spus:

— Tu să mă ierți, stăpînul și tatăl meu!

Și de atunci a fost între ei o mare dragoste. Și a spus episcopul clerului său:

— Nu v-am spus că avem să învingem cu harul lui Hristos? Și voi cînd aveți ceva cu cineva, faceți așa și veți birui.

Spunea iarăși bătrînul:

Cel smerit depășește în slavă chiar pe împărat, pentru că împăratul este slăvit numai în față, pe cînd cel smerit este slăvit și fericit nu numai în față, ci și cînd nu este de față.

CAPITOLUL 211

DESPRE UN CĂLUGĂR VIRTUOS CARE A ELIBERAT DIN ÎNCHISOARE PE FRATELE SĂU DEȘI EL ÎL FURASE

Un stareț povestea:

Alături de chinovia noastră trăia un călugăr foarte bun la suflet. Vecin cu el era fratele lui. În lipsa bătrînului, fratele său s-a sculat, a deschis chilia lui, a intrat înăuntru și i-a luat cărțile și lucrurile. Cînd bătrînul a venit acasă și a deschis chilia a găsit toate lucrurile luate și s-a dus să vestească pe fratele lui și a găsit lucrurile tocmai în mijlocul casei lui, că fratele lui nu le dosise încă. Bătrînul vrînd să nu-l facă de rușine, nici să-l mustre, s-a făcut că-l doare stomacul, a plecat și a rămas la closet vreme îndelungată pînă le va ascunde și va ridica lucrurile din mijlocul casei. Cînd s-a întors, bătrînul a început să-l întrebe despre altceva și nu l-a ținut de rău pe fratele său.

După cîteva zile s-au găsit la el lucrurile bătrînului și l-au luat și l-au băgat la închisoare fără ca bătrînul să știe ceva. Cînd a auzit că fratele său este în închisoare, n-a știut pricina pentru care este închis. A venit la mine, povestește starețul, căci venea des pe la noi și mi-a zis:

— Dă-mi cîteva ouă și puțină pîine.

— Ai oaspeți astăzi, l-am întrebat?

— Da, mi-a răspuns el.

Bătrînul a luat acestea ca să le ducă în închisoare și să mîngîie pe fratele său. Cînd a intrat în închisoare, fratele său

a căzut la picioarele lui și i-a spus:

— Din pricina ta sînt eu aici, avă. Eu ți-am furat lucrurile tale, dar iată cartea ta este la cutare, iar haina ta este la cutare.

— Să-ți fie încredințată inima ta, fiule, i-a spus bătrînul că n-am venit pentru asta aici, nici pentru că am aflat că din pricina mea ești aici; dimpotrivă, am auzit că ești închis, m-am întristat și am venit ca să te mîngîi. Iată aici pîine și ouă. Voi face totul ca să te scot din închisoare.

După ce a plecat, a rugat pe unii din cei mari — căci era cunoscut lor din pricina virtuții — și trimițîndu-i l-a scos din închisoare.

CAPITOLUL 212

DESPRE DOI BĂTRÎNI CARE AU ÎNTREBUINȚAT O MINUNATĂ RĂBDARE FAȚĂ DE TÎLHARI

Spunea un bătrîn:

A venit la noi un călugăr virtuos. Noi citeam în grădină zisele sfinților părinți²⁴⁷. Bătrînului îi plăcea să le citească neconținut, le purta în sufletul său și din ele scotea roade pentru orice virtute. Citeam tocmai povestirea aceea în care se istorisește că au venit tîlharii la un bătrîn. Și i-au spus lui:

— Am venit ca să luăm tot ce ai în chilia ta.

— Luați, fiilor, tot ce vedeți, le-a spus el.

După ce au luat toate, au plecat, dar au uitat să ia o pungă ce era atîrnată în chilie. Bătrînul a luat-o, a alergat în urma lor, strigînd și zicîndu-le:

— Luați, fiilor, și aceasta pe care ați uitat-o în chilia mea.

Hoții, mirați de sufletul curat al bătrînului i-au dat înapoi tot ce luaseră din chilia lui și s-au căit spunînd unul către altul:

— Cu adevărat acesta este om al lui Dumnezeu.

După ce am citit bucata aceasta, bătrînul ne-a spus:

— Știi ceva, avă? Mult mi-a folosit mie povestirea aceasta.

— Cum, părinte? l-am întrebat eu.

— Odată, a început el să povestească, pe cînd locuiam în părțile Iordanului, am citit această povestire. M-am minunat de virtutea bătrînului și mi-am zis: „Doamne, învrednicește-mă să merg pe urmele lui, tu care m-ai învrednicit să port haina

aceasta". Cum aveam dorința aceasta, iată că după două zile au venit asupra mea hoții. Când am văzut că ciocănesc la ușa, am cunoscut că sînt hoți și mi-am zis în sine: „Slavă ție, Dumnezeule! Iată timpul ca să rodească dorința mea!" Am deschis ușa și i-am primit cu fața veselă. Am aprins lumînarea și am început să le arăt lucrurile zicînd:

— Nu faceți zgomot, cred în Domnul că n-am să ascund nimic de voi.

— Ai aur? m-au întrebat ei.

— Da, le-am răspuns. Am dat trei monede în fata lor.

După ce le-au luat au plecat în pace.

Eu, rîzînd, l-am întrebat pe bătrîn:

— Și s-au întors hoții, cum s-a întîmplat cu celălalt călugăr?

— Nu, mi-a răspuns îndată bătrînul. Să nu fi făcut Dumnezeu una ca asta! Nici nu am dorit ca ei să se întoarcă.

CAPITOLUL 213

PENTRU CE SE FAC SEMNE ȘI MINUNI ÎN SFÎNTA BISERICĂ

Unul dintre bătrîni spunea:

În Biserica lui Dumnezeu se fac și acum minuni dumnezeiești din pricina ereziilor ce s-au ivit și se ivesc mereu mai cu seamă din pricina ereziei lui Sever acefalul²⁴⁸ și a celorlalte schisme pierzătoare pentru întărirea și încredințarea sufletelor mai slabe și pentru convertirea acelor care ar voi. Căci în biserica sobornică a lui Dumnezeu se fac și astăzi semne prin dumnezeieștii părinți, după cum mai înainte se făceau în fiecare zi prin sfinții mucenici.

CAPITOLUL 214

MINUNEA DE LA BAPTISTERIUL DIN SATUL SORUDA

Soruda este un sat din eparhia cetății Chiana. În el este un baptiseriu, care de sărbătoarea sfîntului Botez al Domnului asudă și din pricina sudorii se umple în timp de trei ceasuri. După botez se golește, dar nu deodată, ci încetul cu încetul timp de trei ceasuri.

CAPITOLUL 215

ALTĂ MINUNE CU BAPTISERIUL DIN SATUL CHEDRAVAT

În satul Chedravat din eparhia cetății Inoand este un baptisteriu, făcut dintr-o singură bucată de piatră, care se umplea de la sine cu apă în sărbătoarea învierii; și rămîne apa în el pînă la Rusalii și deodată după Rusalii dispare.

Amîndouă aceste minuni se petrec în provincia Licia. Dacă cineva nu crede, drumul pînă la Licia ²⁴⁹ nu-i departe spre a se încredința de adevăr.

CAPITOLUL 216

SFAT ÎNTELEPT CĂ NU TREBUIE SĂ RESPECTĂM HOTĂRÎRILE RELE PE CARE LE LUĂM

Pe cînd eram odată în Ierusalim, a venit la mine un iubitor de Hristos și mi-a spus:

— Pentru că sînt certat puțin cu fratele meu și nu vrea să se împace cu mine, fii bun și cheamă-l și-i vorbește.

Am primit cu plăcere și l-am chemat pe fratele său. I-am vorbit și l-am îndemnat la dragoste și pace. Mi s-a părut că l-am convins; mai pe urmă însă mi-a spus:

— Nu pot să mă împac cu el că m-am jurat pe cruce.

Eu am zîmbit și am spus:

— Jurămîntul tău are atîta tărie ca și cum ai fi spus: Mă jur pe cinstita ta cruce, Hristoase, că nu voi păzii poruncile tale, ci voi face voința dușmanului tău, a diavolului. Nu trebuie să ținem și să respectăm ceea ce rău a fost hotărît de noi, ci dimpotrivă să ne căim și să ne supărăm dacă am luat o hotărîre rea, după cum spune purtătorul de Dumnezeu Vasile: „Căci dacă Irod s-ar fi căit și nu și-ar fi ținut jurămîntul lui, n-ar fi săvîrșit acel mare păcat de a tăia capul Mergătorului înainte al lui Hristos.

I-am adus apoi cuvintele sfîntului Vasile pe care le-am spus cu privire la locul din Evanghelie atunci cînd Domnul a voit să spele picioarele sfîntului Petru; acesta la început s-a împotrivit, dar apoi a primit.

Auzind acestea s-a împăcat cu fratele său.

CAPITOLUL 217

UN FOARTE BUN SFAT AL UNUI BĂTRÎN CĂ MONAHUL NU TREBUIE SĂ SE APROPIE DE FEMEIE

Spunea un bătrîn:

Fiilor, sarea este din apă; dar dacă se apropie de apă se descompune și pierе. Tot așa și monahul: este din femeie dar dacă se apropie de femeie, pierе și ajunge de nu mai este monah.

CAPITOLUL 218

ÎN CE CHIP AVVA SERGHIE A ADUS LA POCĂINȚĂ PE UN SĂTEAN CARE-L ÎNJURA

Ne povestea avva Serghie, starețul mănăstirii lui avva Constantin²⁵⁰, zicînd:

Odată, călătoream noi împreună cu un alt sfînt bătrîn și am rătăcit drumul. Fără voia noastră și fără să știm unde mergem, ne-am pomenit în niște semănături și călcăm puțin pe semănături. Săteanul care lucra pe ogor, ne-a văzut și a început să ne ocărăscă tare mînios, zicîndu-ne așa:

— Călugări sînteți voi? Voi vă temeți de Dumnezeu? Dacă aveți frica lui Dumnezeu înaintea ochilor voștri n-ați face aceasta!

Sfîntul bătrîn ne spune îndată:

— Pentru Domnul, nimeni să nu-i spună ceva.

Și a spus săteanului:

— Bine grăiești, fiul meu! Dacă am avea frică de Dumnezeu n-am face aceasta.

Și din nou ne-a ocărit săteanul cu mînie.

Și iarăși bătrînul i-a spus:

— Adevărat grăiești, fiule, dacă am fi adevărați călugări n-am face aceasta; dar pentru Domnul iartă-ne că am greșit.

Săteanul, mirat de cuintele bătrînului, s-a apropiat de noi, s-a aruncat la picioarele bătrînului și a zis:

— Am păcătuit! Iartă-mă și pentru Domnul luați-mă cu voi.

Și a terminat fericitul Serghie așa povestirea sa:

— Și cu adevărat a mers cu noi și ajungînd în mănăstire a îmbrăcat schima călugărească.

NOTE

1. În unii codici numele lui Ioan Moshu are forma „Ioan cel cumpătat ()”. Nu trebuie să uităm că în vestul deltei Nilului exista o celebră mănăstire cu același nume, în care s-a refugiat și sf. Maxim Mărturisitorul. Prin deasa întrebuințare, din Egkrata s-a schimbat în Eviratu (!)

2. Ilie patriarhul a păstorit între anii 494 — 516.

3. Se vede că mănăstirea din care călugărul dorea să plece era situată la Răsărit de Iordan. Alte amănunte despre ea nu se cunosc.

4. Sfântul Sava cel Sfințit (+ 532), personalitate uriașă în istoria creștinătății. De numele lui se leagă fixarea rînduielilor tipiconale privind slujbele de peste săptămînă. Pînă a trăit Sf. Sava, a ajutat la păstrarea unității în Biserică luptînd împotriva monofizitismului, a origenismului și în parte și a iconoclasmului. Mănăstirea Sf. Sava (cunoscută și sub numele de Mar-Saba) a fost întemeiată în anul 378.

5. La vest de Iordan.

6. Botezătorul.

7. Se știe că pînă azi s-a păstrat în Răsărit tradiția ca atît Botezul, cît și Ungerea cu Sf. Mir să le primească cel nou încreștinat dezbrăcat, deci gol.

8. Melota, o vestă din piele de miel sau ied.

9. Chinovie, după cum arată cuvîntul, expresia aceasta ne duce cu gîndul la „viața în comun” într-o anumită rînduială, potrivit căreia fiecare monah se supune familiei respective.

10. Teodosie Chinoviarhul, restauratorul vieții de obște, își avea mănăstirea la sud de Vifleem.

11. În anul 508 un număr de 60 de călugări din Lavra Sf. Sava fură expulzați, dar apoi se supun iarăși Sfîntului Sava. Aceasta este „Noua Lavră”.

12. Lavra Turnurilor a fost întemeiată la începutul secolului VI de un călugăr din mănăstirea Sf. Sava în ținutul Ierihonului.

13. Mănăstirea Sfintei Mării din Ierusalim a fost clădită de împăratul Iustinian. Ea mai purta numele de „Cea Nouă” întrucît construcția ei a fost terminată abia după 40 de ani de cînd se pusese piatra ei de temelie.

14. E vorba de patriarhul Eutihie, care a păstorit în anii 552 — 564.

15. De câte ori vorbește despre râul Iordan, autorul îi pune și atributul de „sfânt“.

16. Mergînd la Ierusalim să se închine la Sfintele Locuri, Sf. Gherasim și-a ales ca loc de retragere ținutul pietros de lângă Marea Moartă, unde a înființat o lavră populată cu 70 de chilii la o distanță de 1 milă de Iordan. Un timp a fost unită lavra lui Calamon.

17. Se vede că și pe atunci se folosea toaca de lemn.

18. Ca și în alte cărți de „zidire sufletească“, așa și „Livada duhovnicească“ ne-a păstrat multe astfel de „cuvinte“ sau „sentințe“ scurte. A se vedea și în capitolele 52, 110, 115, 144, 152, 159, 168.

19. A se vedea aici cap. 3.

20. Să fie vorba de „rugul“ („batos“) de pe muntele Sinai, unde Conon va fi mers în pelerinaj? E greu de identificat acest punct.

21. Lavră întemeiată în secolul VI.

22. Actualul Tor, în golful Suez.

23. Provincie pe Nilul mijlociu.

24. „Păscătorii“ erau asceți care se hrăneau numai cu verdețuri crude.

25. Patriarhul Macarie al Ierusalimului a păstorit între anii 563 — 575.

26. Adică în extaz.

27. Adică purtători de drapel.

28. Sfînta Tecla însoțitoarea Sfîntului Pavel, era adeseori pomenită în rugăciunile creștinilor prin primele veacuri.

29. Lavră în cîmpia Iordanului.

30. Urmele mănăstirii Sf. Eftimie sînt vizibile și azi între Ierusalim și Marea Moartă.

31. Vezi capitolul 19!

32. Strămoșii arabilor de azi.

33. Situată pe drumul dintre Ierusalim spre Ierihon, lavra Hozeva e folosită și azi de cîțiva călugări ortodocși într-o regiune sălbatică. Românii înșiși au avut strînse legături cu acest așezămînt.

34. Mai rar așa un exemplu de milostenie deplină!

35. Mănăstirea Școlarilor militari poartă acest nume de la Ioan Școlarul, care a fost egumenul ei între anii 510 — 545. Ea e situată la 6 km de mănăstirea Sf. Eftimie.

36. Proskomidia cuprinde pregătirea pîinii și a vinului în vederea săvîrșirii Sfintei Liturghii.

37. E vorba de Epicleză sau de rugăciunea de prefacere a pîinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului Hristos.

38. Clădită între anii 450 — 470, dărimată de perși în 614, mănăstirea aceasta trăiește și azi sub numele Sf. Gherasim, lângă Marea Moartă.

39. Cetate de graniță între perși și bizantini.

40. Se știe că patriarhul Nestorie (420 — 431 — tăgăduia fecioria Măicii Domnului.

41. Ereticii pomeniți aici privesc nu numai pe nestorienii, ci și pe arienii, pe origeniști și pe monofiziți.

42. E vorba de orașul Aegae.

43. Stîlpnicii erau asceții care mărgineau la maximum condițiile vieții. Cel mai cunoscut dintre ei a fost sirianul Simion Stîlpnicul (+ 459). În

această scriere ni se istorisesc mai multe astfel de cazuri, vreo 8.

44. Sever fusese patriarh de Antiohia, dar întrucît îmbrăţişase monofizitismul a fost alungat în Egipt, unde această erezie s-a răspîndit mai liber între altele şi din pricina arabilor aflaţi în ofensivă. Severienii susţineau că în persoana Mîntuitorului firea omenească a fost înghiţită de firea dumnezeiască, rămînînd o singură fire (mono-fisis).

45. Astfel a fost dovedită credinţa ortodoxă prin care se susţine că în Hristos coexistă atît firea dumnezeiască cît şi cea omenească.

46. De la înfăţişarea întunecată a etiopienilor Moshu ne duce la aspectul moral al tîlharului celui de-a stînga.

47. Localitatea de naştere a Sfîntului Pavel.

48. Despre care ne vorbeşte evanghelistul Ioan în cap. VIII, 3 — 11.

49. Întrucît în antiohia întîlnim un patriarh cu numele Teodot, mort pe la anul 428 şi un Alexandru, mort pe la 420, traducătorul francez înclină să creadă că aici trebuie să înţelegem că e vorba de Antiohia, nu de Ierusalim.

50. Notarii de atunci erau un fel de stenografi sau secretari ai marilor demnitari, inclusiv ai patriarhilor şi mitropoliţilor.

51. Provincie în prefectura Nilului mijlociu.

52. În textul grec avem „nomisma”. Ea echivala cu „solidus aureus”, care pe vremea bizantinilor valora ¹/₇₂ dintr-o livră, deci 4,55 gr.

53. A păstorit între anii 494 — 516.

54. Flavian a păstorit între anii 498 — 519. Ambii patriarhi mor în anul 528.

55. Împăratul Anastasie a domnit între 491 — 518.

56. Efrem a păstorit între anii 527 — 545.

57. Partidă riguroasă monofisită care bloca împăcarea ortodocşilor cu monofiziţii.

58. Veşmînt liturgic purtat de episcopii ortodocşi, un fel de pallium la catolici.

59. Înalt demnitar în administraţia bizantină.

60. În cutremurul de pămînt din 29 iunie 528 a murit şi patriarhul Efremie.

61. Eufimie a fost exilat în anul 496, Macedon în 511.

62. Patriarhul Atanasie a păstorit de 2 ori: 550 — 570 şi 586 — 599.

63. Ridicăta la începutul sec. VI. lîngă Hebron.

64. Ascalon este o localitate în apropiere de Gaza.

65. Mănăstirea Bizantinilor se află în Ierusalim. A fost întemeiată la începutul sec. VI.

66. Grigorie patriarhul a păstorit între anii 570 — 593.

67. Lavra Faran a fost întemeiată încă în anul 330 sub Constantin cel Mare. Un veac mai tîrziu, sfinţii Eftimie şi Teoclist largesc mult această lavră, ale cărei peşteri se pot identifica şi azi în nord-estul Ierusalimului, dincolo de Anatol.

68. Despre lavra Calamon a se vedea şi capitolele 26, 46, 98, 187.

69. Idealul oricărui crez călugăresc.

70. Să nu uităm acest amănunt biografic despre Ioan Moshu.

71. Din „Viaţa Sf. Antonie”.

72. Acest scaun mitropolitan era în provincia Ciliciei.

73. Talaleu a păstorit Tesalonicul între anii 570 — 575.

74. Adică din Aelia, oraș în Sinai.
75. Se știe că patriarhul Nestorie ataca credința despre pururea-fecioria Maicii Domnului.
76. A se vedea cap. 29.
77. A se vedea cap. 48.
78. Se vede că atît Biserica Învierii, cît și capela Sf. Mărmînt erau pázite și atunci (ca și azi) de același paznic.
79. A se vedea cap. 26, 29 — 30, 36, 46 — 49.
80. Alt schimnic, care s-a zăvorît, cap. 45.
81. Îmbrăcată în haine scumpe.
82. La 5 km de lavra Sf. Sava, unde acest mare pustnic obișnuia să se retragă adeseori pentru rugăciune, s-a construit cu timpul o mănăstire zisă „a Peșterilor“, actualul Chatter.
83. Localitate aflată în deșertul Iuda, mai la sud de drumul dintre Ierusalim și Ierihon.
84. Localitate pe brațul vestic al Deltei Nilului.
85. E vorba de deșertul din vestul Nilului spre Libia.
86. Această ultimă harismă a „cunoașterii duhurilor“ era o virtute excepțională a anahoreților.
87. Cărți de genul acesteia, cum sînt de pildă Patericul, Istoria Lausiacă, etc.
88. A se vedea și cap. 53.
89. A se vedea și cap. 6.
90. Situată în Sinai, lavra aceasta a fost întemeiată încă de Sfîntul Antonie cel Mare.
91. Se vede că amîndoi (Sf. Antonie și Sf. Teodosie) au ridicat, respectiv vor fi renovat această lavră. Vexi cap. 62.
92. Etiopian, deci cu piele neagră.
93. Deci Ioan Moshu a petrecut 10 ani în lavra Faran (cap. 40) dar și în lavra Eliotilor.
94. Avram, starețul mănăstirii Sf. Marii „cea Nouă“ (cap. 6) a clădit pe muntele Măslinilor o altă mănăstire, cu hranul Dreptului Avram, al cărei egumen a fost tot Avram.
95. În apropiere de Alexandria Egiptului.
96. E destul de semnificativ faptul că formele extremiste de monahism (stiliți, pascători și dendriți, cum era Adolos) erau veniți mai ales din Orient.
97. Localitate lîngă canalul de Suez.
98. Întoarcerea spre Răsărit („Răsăritul cel de sus“, Luca 1, 7—8) era respectată din vechime atît la Botez, cît și la înmormîntare (Tertulian, Apol. 16; Despre rugăciunea domnească, XXXIII, Grig. de Nissa: Viața Sf. Macrina, etc.
99. Un călugăr soldat.
100. Expresiile „sofistul“ sau „dascălul“ desemnează niște persoane cu pregătire intelectuală deosebită, niște cărturari. Cu astfel de atribute e înfîlnit Sofronie, prietenul lui Ioan Mohhu, viitorul patriarh al Ierusalimului (634—638).
101. Evloghie a păstorit între 591 — 608 în Alexandria. Atributul de „papă“ se înfîlnea în vechime și la oceanul Alexandriei.
102. Tetrapilonul era fie un portic, fie o biserică.

103. N-am putut identifica unde se află mănăstirea Giganților sau a Urișilor.

104. A se vedea cap. 26, 29—30, 36, 46—49.

105. „După obiceiul țării” credincioșii din părțile Antiohiei puteau duce acasă Sfînta Împărtășanie și să se împărtășească acolo.

106. Scopelos, mănăstirea „de pe coastă”.

107. Despre mitropolia din Rosos, pag. 41.

108. Localitate în Siria.

109. Adică „colină mică”.

110. Cam 750 tone.

111. A se vedea cap. 19, 21, 92, 129, 154, 158, 167.

112. Este vorba despre Apameea Siriei.

113. Apocrislar = împuternicit, delegat.

114. Localitate din apropierea Antiohiei.

115. Biserica Sf. Eufimia ne-a păstrat una din aele mai bogate mărturii privitoare la pictura bizantină. D. Fecioru: Asterie al Amasiei = Predici, București, 1940.

116. Scopelos = stîncă, coastă.

117. Ierusalim.

118. O bisericuță nu departe de Vifleem, lîngă mănăstirea Sf. Teodosie.

119. A se vedea cap. 19, 21, 86, 93, 129, 138.

120. Ioan, I, 23.

121. Împăratul Tiberiu a domnit între anii 578—582.

122. În Siria.

123. Patriarhul Macarie al Ierusalimului a murit în anul 375.

124. Acest Simion este Stîlpnicul. Se știe că petrecerea lui pe stîlp se afla destul de aproape de Antiohia.

125. E vorba de pregătirea pentru Sf. Liturghie.

126. Avramie a fost ales arhiepiscop al Efesului în a doua parte a sec. VI.

127. Despre mănăstirea Bizantinilor (a doua ctitorie a lui Avramie), a se vedea și el spuse în cap. 40.

128. Despre lavra Calamon a se vedea cap. 26, 46, 157, 163.

129. Pe pîrîul Cedron, în deșertul Iuda, cf. cap. 53.

130. Orașul și biserica Sf. Mina se aflau la jumătatea disanței dintre Alexandria și deșertul Natron. Erau foarte frecventate de pelerini.

131. E interesantă gruparea (tot cîte trei) a unor sentințe. De pildă cap. 52, 103.

132. E vorba de farul din Alexandria, una din minunile de arhitectură ale lumii antice. Lîngă el se afla biserica Sf. Sofii. A se vedea și cap. 106.

133. Oboseala era ura din cerințele principale ale idealului călugăresc, așa cum îl vedeau anahoreții descriși în această scriere. A rămas celebră sentința rostită de Paladie: „Mă ucide pe mine trupul, dar și eu îl ucid pe el”.

134. Adică monofizit. A se vedea și alte cazuri de acest fel. Cap. 26, 29—30, 36, 46—49.

135. A se vedea cap. 104.

136. Isihia = adică liniște, idealul de mai tîrziu al monahilor sinaiți și de la Sf. Munte.

137. Fuga de lume este una din virtuțile primare ale anahoreților sec. VI.

138. A domnit între anii 578—682.

139. E vorba de Oaza Mare și Oaza Mică din Egiptul de sus.

140. Mazichii erau cete localnice care atacau pe trecători jefuindu-i de provizii.

141. Anagnost sau citeț. În anul 535 împăratul Iustinian a hotărât ca biserica Sfânta Sofia din Constantinopol să aibă 110 citeți.

142. E vorba de Pustiile Nitrică și Schitică, prima patrie a unor monahi ca Antonie cel Mare, Macarie Egipteanul și alții, în Egiptul de jos, spre Libia.

143. Traducătorul în limba latină dă cifra de 25 de zile.

144. I. Ioan, II, 15.

145. Crudități ca Sf. Ioan Botezătorul.

146. Localitate în vestul Mării Roșii, în Sinai.

147. Tetradrahma valora cam 4 franci.

148. Lîngă Antiohia Siriei.

149. În Sinai.

150. Din provincia Isauria.

151. Nici traducătorul în latinește (Migue, P.L., 74, 180), nici traducătorul în franțuzește („Sources Chrétiennes”, 12, 171) nu pot preciza ce înseamnă „Sibini”.

152. Babilonul din Egipt este Cairo de azi.

153. Stadiul era o unitate de măsurat distanțele; el cuprindea 177,6 m.

154. Vezi cap. 123.

155. Apolinarie a păstorit între anii 551—570.

156. A păstorit între anii 524—552.

157. Însoțitorul, respectiv secretarul patriarhului.

158. A domnit între anii 582—602.

159. La 13 noiembrie 407.

160. Restul capitolului 131 și capitolului 132 se află numai în versiunea latină.

161. Localitate în regiunea Canalului de Suez.

162. O haină grosolană. Sophocles, Greek Lexikon, s.v.

163. Patriarhul Ioan IV de Ierusalim (574—594).

164. Monedă mărunță, de aramă.

165. Numită așa de cînd a fost cedată numai lui Valentinian (anul 528).

166. La sud de râul Kedron.

167. A se vedea cap. 135.

168. „Catehumenul” sau cel dornic de a intra în rîndul creștinilor era controlat dacă s-a familiarizat cu învățătura creștină și dacă într-adevăr duce o viață cinstită. Dacă îndeplinea asemenea condiții, el depunea un legămînt solemn că se leapadă de diavolul și de toată slujirea lui.

169. Despre omofoar a se vedea cap. 36.

170. A se păstorit între anii 570—593.

171. Scaun episcopal pe Nilul mijlociu.

172. Acest „oraș al deșertului” în apropiere de Antinoe.

173. Depunerea voturilor călugărești.

174. La vest de Delta Nilului s-au dezvoltat cu timpul 3 centre de viață monahală: Nitriion, Schiti și Chiliile.

175. N-am întâlnit pentru epoca despre care ne așteptam alt personaj cu acest nume decât pe cel care a păstorit între anii 458—471.

176. Mănăstirea Salama se afla la 9 mile de Alexandria.

177. Apocrisiar = delegat; anagnost = citeț sau lector.

178. Patriarhul Evloghie al Alexandriei a păstorit între anii 581—608.

179. Tradus în mod literal „cubicularul” indică pe slujitorul cel mai la îndemână, care doarme în apropiere, deci un tel de secretar sau sincel.

180. Arhidiaconul Romei Grigorie, pare a fi viitorul papă Grigorie cel Mare, pe care Ioan Moshu știm că l-a cunoscut la Roma înainte de a muri. Leon cel Mare, papa Romei, a păstorit între anii 440—461. Flavian, patriarhul Constantinopolului a păstorit între 440—449, murind în urma maltratărilor din partea partidelor nestorienilor la 11 aug. 449. Epistola trimisă de papa Leon către patriarhul Flavian este cunoscută drept „epistola dogmatică” din 13 iunie 449 și prin ea se confirma punctul de vedere ortodox, condamându-se învățătura eretică susținută de Entihie și de Nestorie.

181. A se vedea nota 178.

182. Amos, patriarhul Ierusalimului, a păstorit între 594—601.

183. Papa Agapet a păstorit între anii 535—536.

184. „Sfântul disc” este unul din sfintele vase, pe care se pregătesc cele necesare pentru săvârșirea Sfintei Liturghii.

185. Anafora = săvârșirea jertfei liturgice, care înb primele veacuri se recita cu voce tare, iar în veacul al VI-lea a început să se săvârșească în taină. Ene Braniște: *Liturgica specială*, București 1980, p. 285.

186. O apărătoare cu care diaconul în timpul Sfintei Liturghii și mai ales după prefacere apără Sfintele daruri să nu cadă ceva în potirul deschis.

187. În momentul suprem al Sfintei Liturghii, când are loc rugăciunea de invocare a Duhului Sfânt (Epicleza) pentru prefacerea pîinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului, marii schimnici afirmău că cei cu viață sfântă „văd” chiar pogorîrea Duhului Sfânt peste darurile liturgice (cap. 27).

188. Așezămînt călugăresc în cadrul mănăstirilor din ținutul schitic (vestul Nilului inferior).

189. Papa Romei, Grigorie cel Mare, a păstorit între anii 590—604.

190. În textul original grecesc al Limonariului se amintește că Sf. Grigorie cel Mare i-ar fi dăruit abatelui Ioan Persul nu numai cele trei monede, ci și un acoperemînt pentru cap, pe care îl transcrie nici mai mult nici mai puțin decât Koussouli = deci „căciulă”. Să se fi preluat pentru acest scop tot din românește și textul călugăresc „Koukoulion”? Sophocles: *Greek Lexikon*, s.v.

191. Nu degeaba a lăsat lumii întregi un exemplu intrat chiar în programul de pastorație al papilor de după moartea lui deviza „servus servorum dei”.

192. La Pentapolis, regiune în Libia.

193. Nu-i de mirare că strădaniile călugărești sînt asemănate cu un război („lupta noastră este împotriva duhurilor răutății” cf. *Efes. VI*, 12) ori cu („alergare la țintă”, *Fil.*, III, 14) spre a putea fi încununat.

194. Lavra din Rait era una din cele mai importante din ținuturile muntelui Sinai. A se vedea, între altele, capitolele 115—122, 153. În jurul anilor 600 strălucea în ea Sfântul Ioan Scărarul. Iar despre admirația pe care au arătat-o românii acestui mare nevoitor vorbește faptul că nicăieri în sud-estul Europei nu s-au copiat atâtea exemplare ale „Scării” ca la românii noștri și cu atât mai virtuos cu cât ele erau scrise în slavona culturală a veacurilor respective.

195. Anahoreții aceștia care se hrăneau numai cu verdețuri crude (de aici porecla de „păscători”) erau destul de numeroși în veacul VI mai ales în Palestina. A se vedea cap. 19, 21, 85, 93, 154, 158, 167, etc.

196. Mănăstirea „străinilor” întemeiată de ucenicii Sf. Hariton pe la anul 340 se afla în apropiere de Ierihon.

197. Împăratul Mauriciu a domnit între 582—602.

198. Orașul Tir e așezat în Fenicia, pe țărmul Mării Mediterane.

199. Bessi erau o populație tracică înrudită cu dacii. Sînt întîlniți prin părțile Aradului de azi, dar se întindeau pînă prin sudul Dunării. (*Fontes Historiae Daco-Romanae*, II, 1970, p. 35, 45, 433, 493, 583, 597.

Se deduce din „pomana” pe care o puneau că bessi erau creștini și aveau mănăstiri, iar din alte știri putem spune că aveau chiar mănăstiri proprii în Palestina, pe lîngă Iordan, unde se rugau în limba lor.

200. Deci „mănăstirea Besilor” situată undeva în cîmpia Iordanului. Credem că și cealaltă mănăstire (Horemy) va fi fost tot un astfel de locaș prin apropiere, ca într-o organizație ecumenică: greci, romani, sirieni, bessi (străromîni).

201. Zidită în anul 423, pe o colină din deșertul Iuda, de lîngă Marea Moartă, lavra Mardes are ca vecină (în vîrfurile colinei) mănăstirea Castelului care are o organizație chinovială, adică cu viață de obște.

202. Ridicată în veacul VI, mănăstirea Sfîntului Severian a fost întemeiată de un ucenic al Sfîntului Sava la sud de Hebronul în care patriarhul Avram a primit vizita celor trei îngerii.

203. Întemeiată în anul 475, această mănăstire se află la nord-est de mănăstirea-mamă Sf. Sava din apropierea Vifleemului.

204. E vorba de localitatea Lykopolis din provincia Tebaidei de Jos (în Egiptul mijlociu).

206. Evantai.

206. Aici e vorba de altă lavră Calamon decît cea din Palestina. Lavra aceasta pe care a vizitat-o Ioan Moshu era situată în Egiptul de jos.

207. Desigur că trebuia citit „Eleonsa” adică „Cea Milostivă”. Hramul ei va fi fost încheiat Maicii Domnului. Ea era situată în Arabia Pietroasă.

208. Nicopole, o localitate lîngă Emans.

209. Din păcate, lavra Firmin este între primele locașuri care s-a lăsat dominată de origenism.

210. A se vedea cele spuse în nota 200.

211. Am mai amintit de Schit lîngă marea Oază, în vestul Nilului inferior.

212. S-ar putea ca această mănăstire să fie Sapsa, cea de sub capitolul 1.

213. Anagnost = citeț sau lector.

214. A se vedea nota 174.

215. Numită Litazomeni, care se afla la porțile Alexandriei.

216. A se vedea cap. 13.

217. Împăratul Zenon a domnit între anii 476—491.

218. Ca să nu supere nici partida ortodoxă, care stabilise la Sinodul IV ecumenic de la Calcedon că în persoana Mîntuitorului sînt două firi, dumnezeiască şi omenească, dar nici partida nestorienilor şi a monofiziţilor, împăratul Zenon a publicat în anul 482 un decret de unire a celor două partide („Henoticonul”), în care a căutat nici să nu pomenească cu numele cele două partide, silindu-se să impună el o partidă a celor „căldicei”, prin care a iritat şi mai mult atmosfera. În situaţia aceasta e greu de spus în ce a constatat „milostenia” împăratului. A se vedea „Istoria bisericească universală”, vol. I, 1987, p. 371.

219. Localitate cunoscută în vestul Palestinei, la nord de oraşul Gaza.

220. Interesante sînt discuţiile privitoare la botezul cu nisip, despre care se ştie că nici ortodocşii, nici romano-catolicii nu-l admit ca valabil. Citatul din Sf. Grigorie Teologul pentru cele trei feluri de naşteri (trupească, prin botez şi prin înviere) e luat din „Cuvîntul la Bobotează”, cap. 2. A se vedea mai pe larg la Andrusos: *Simbolica*, indice.

221. Adică la 9 mile distanţă de Alexandria.

222. Cf. cap. 144.

223. Mănăstirea cu viaţă de obşte a Şcolarilor era situată lîngă Marea Moartă, în schimb Monidia se afla în grupul aşezărilor monastice „Skiti” din vestul provinciei Nilului inferior.

224. Paznicul odoarelor şi odăjdiilor bisericeşti.

225. Textul acestui capitol e reprodus în actele şedinţei a V-a a Sinodului VII ecumenic.

226. Satul Sohu se afla în deşertul Iuda, în apropierea de Marea Moartă.

227. La nouă mile de Alexandria.

228. Oraş situat în Răsărit de graniţa dintre Persia şi Imperiul Bizantin.

229. În anul 508 au fost alungaţi din Noua Lavră 60 de călugări, fapt pentru care vechii lavrişti îşi clădiră alte chilii, în care, cu timpul Sf. Sava (+ 532) reuşeşte să se facă ascultat de toţi, în care scop Sf. Sava a fost egumen al ambelor Lavre.

230. Mănăstirea din Ascolon avea şi o casă de oaspeţi.

231. Editrul redacţiei latine publicată în colecţia Migne (Patrol. Latina, vol. 74, f. 243—244) afirmă că cele relatate aici, în capitolul 192 sînt împrumutate din „Viaţa Sf. Grigorie” aflată în vol. II, cap. 45.

232. Patriarhul Apolinarie al Alexandriei a păstorit între anii 551—570. Pe vremea lui se folosea încă atributul „papă” la patriarhii Alexandriei. De altfel, pe scară mai redusă, el apare şi azi în corespondenţa acestor conducători ai Bisericii respective.

233. În Imperiul Bizantin reforma financiară făcută de împăraţii Diocleţian şi Constantin cel Mare s-a dovedit atît de reuşită încît cursul ei a rămas neschimbat vreme de aproape 1000 de ani. Moneda de aur se numea „nomisma” sau „solidus” şi avea un conţinut de 4,48 grame, iar pentru a ajunge la greutatea unui funt sau a unei livre trebuie să numărăm 72 de solizi. În moneda de bază de argint avem o selicvă, care are o valoare de 12 ori mai mică. Oricum, suma de 50 de livre de aur era impresionantă, iar dacă se scade dobînda pe 10 ani cu atît mai mult.

234. Sub „Schit” înțelegem marea colonie de călugări din vestul Deltei Nilului.

235. Pentapole e provincia nordică a Libiei, care dă spre Marea Mediterană. Capitala ei era Cyrene.

236. „Papa” Evloghie al Alexandriei a păstorit între anii 581—608. Înainte de a ajunge pe scaunul Alexandriei fusese episcop de Cyrene.

237. „Papa” Teofil al Alexandriei a păstorit între anii 384—412.

238. Interesată figură acest Sinesie „Filosoful” mort pe la anul 414! În tinerețe a ascultat lecțiile de filosofie neoplatonică de la celebra filosofă Hipatia, omorâtă de populația fanatică a orașului Alexandria. Avînd concepții mai largi, Sinesie a avut curajul să rostească în fața împăratului Arcadie un cuvînt de apărare pentru ușurarea de dări a compatrioților săi. Altădată s-a pus în fața mulțimii spre a o apăra de invazia triburilor arabe, pentru care, drept mulțumită pentru curajul său, poporul l-a cerut ca episcop. Deși crezul său creștin nu era întru totul ortodox, el a fost totuși iubit de credincioșii săi, intervenind pentru apărarea stării lui sociale. Cît despre fragmentul de discurs ținut pentru convertirea filosofului Evagrie și reproduș aici, e probabil că adevăratul pretendent pentru ocuparea scaunului de episcop la Cyrene pare Laurențiu de Apameea.

239. Alexandru, papă al Alexandriei a păstorit între anii 313—328. Achila a păstorit din 25 iunie pînă în 12 iulie 313. Petru al Alexandriei, mucenicul, cel care a proorocit căderea lui Arie, a păstorit de la anul 300 pînă la 36 nov. 311.

240. Probabil că parafrazîndu-l pe Rufin, autorul consemnează actul unor copii (între ei aflîndu-se și viitorul „luptător pentru ortodoxie”) „despre săvîrșirea Botezului”. În „prolegomena la viața Sf. Atanasie întîlnim acest fapt așa cum l-a comentat Sf. Simion Metafrastul (Migne, P.G., 25, pag. CCXXIV).

241. E de observat că pentru slujba de pregătire sau de „aducere” a Sfintelor Daruri, autorul nostru folosește cuvîntul „proscomidie”, iar pentru Liturghia propriu-zisă el folosește fie „anafora”, fie „Liturghie”.

În schimb, nu e precizat rolul diaconului, încît ai impresia că diaconul are avea dreptul de a săvîrși, singur proscomidia.

242. „Fratele” de mănăstire sau novicele este candidatul care trăiește într-o mănăstire un răstimp oarecare fiind pus la probă dacă dovedește înclinarea pentru monahism.

243. Casarea Palestinei era capitala politică a țării. Ea era situată la țărmul Mării Mediterane.

244. Patriarhul Pavel al Alexandriei a păstorit între anii 537—540.

245. Magistrații orășenești, cf. cap. 72.

246. E vorba de Duminica tuturor sfinților. Luîndu-și drept mărturie prezența atîtor sfinți care-și calcă pe suflet cerîndu-și ei înșiși iertare, episcopul cel smerit a dezarmat pe cel bogat și încrezut „biruindu-l cu harul lui Hristos”.

247. Cum am zice azi: literatură filocalică de genul Patericului, a Istoriei Lausiace și altele.

248. Cei mai cunoscuți dintre ereticii amintiți de Moshu. A se vedea capitolele 26, 29, 35—36, 48—49, 79 etc.

249. Provincia Licia se află în sudul Asiei Mici.

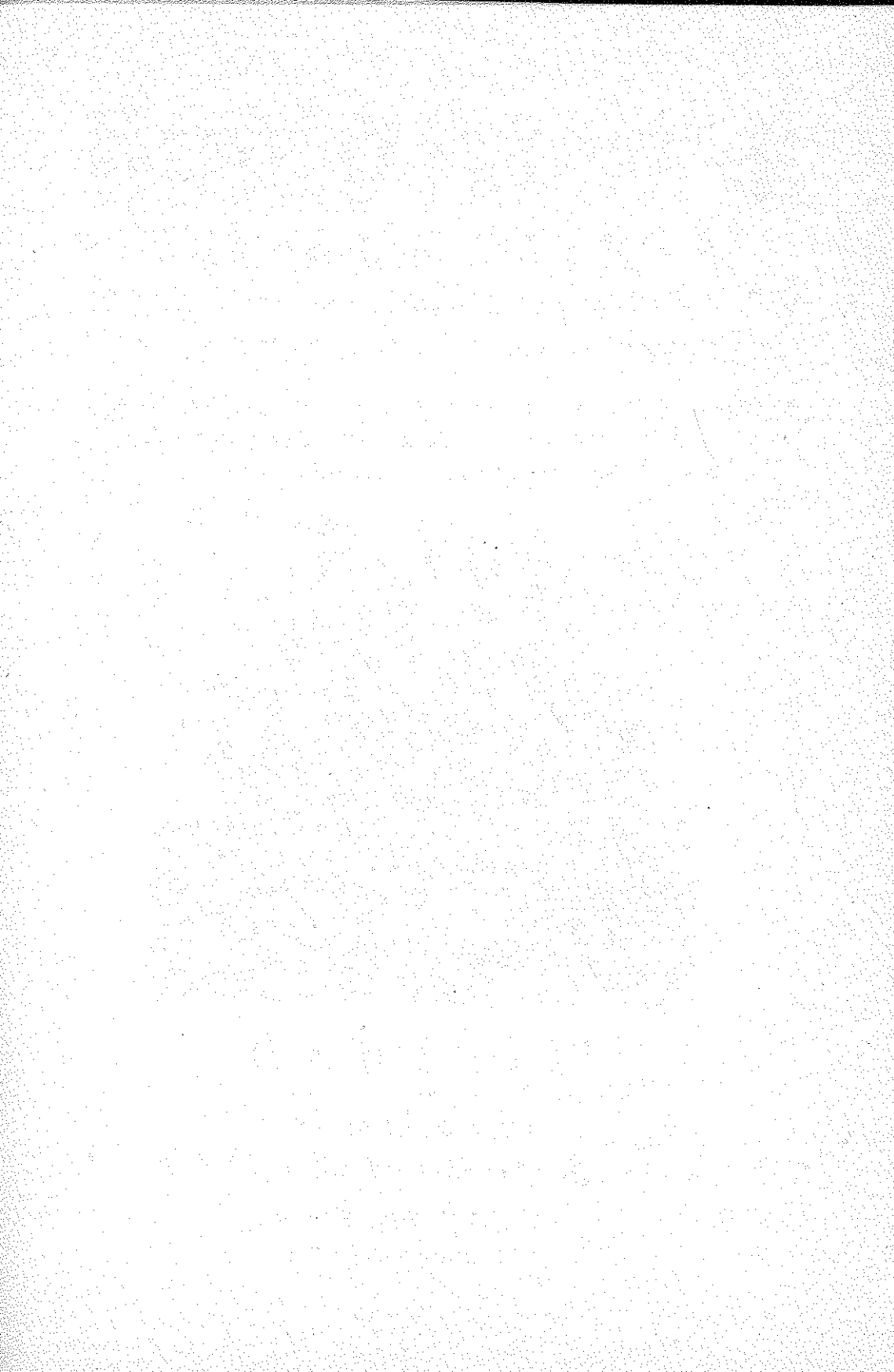
250. N-am putut afla unde și despre cine era vorba în acest capitol.

pr. prof. dr. Teodor Bodogae

NOTĂ

În limba românească în afară de traduceri care au circulat la noi în formă manuscrisă, Limonariul a mai fost tradus concomitent atât de regretatul coleg pr. prof. Dumitru Fecioru, cât și de subsemnatul și aveam de gând să-l publicăm împreună. Studiul intrductiv și notele mărunte aparțin subsemnatului.

pr. T. Bodogae

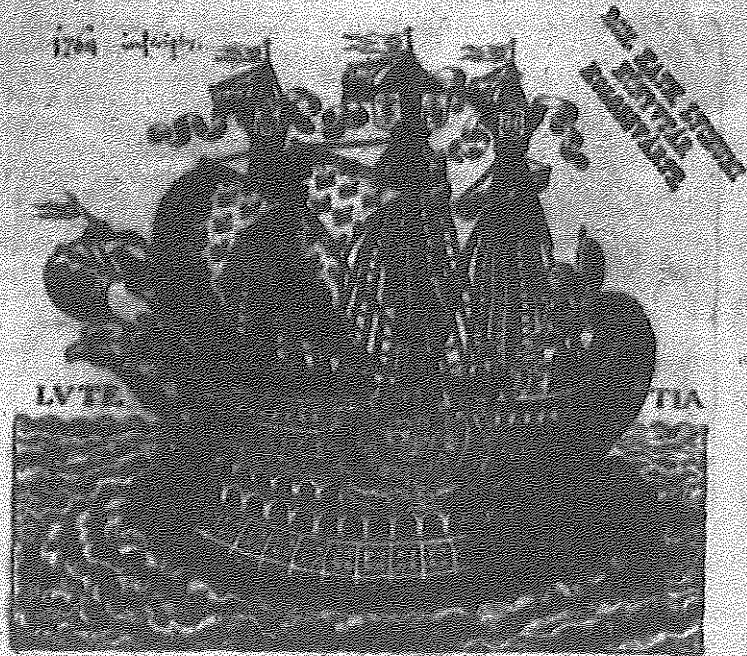
BIBLIOTHECÆ

VETERVM PATRV.

SEV SCRIPTORVM ECCLESIASTICORVM

TOMVS SECVNDVS GRAECOLATINVS.

Qui varios Græcorum auctorum libros, antea Latine tantum in
nouemistius Bibliothecæ tomis, nunc verò primum vtrique
ling. Græc. & Lingua editos, in lucem complectitur. Claud. pet.

PARISIIS.

M. DC. XXIV.

CVM PRIVILEGIO REGIS

REG. MATH. LYCEVM
KUNYUAN
KOLLEGIAT.

ANEXA I

Titlul cărții după ce s-a făcut traducerea în limba română a Limonariului. Ea se păstrează în Biblioteca Filialei Cluj a Academiei Române și are cota C 51248.

ANEXA II

După cît cunoaştem, prima traducere românească a Limonariului datează din 1774. După cum reiese din „Însemnarea” de pe foaia 96 a manuscrisului, aflat în Biblioteca Academiei Române, numărul 1314, traducătorul cărţii s-a orientat mai ales după textul latinesc, care era mai clar şi mai complet (versiunii greceşti îi lipsesc capitolele 131 şi 132). Dascălul Radu Duma cunoştea bine limba latină.

Mss. 1314 din 1774 Miscelaneu

f. 1—101 Limonarion

Însemnări: f. 96 v. „Sfîrşitul cu ajutorul lui Dumnezeu a cărţii lui Ioannes Mosh care să chiamă Livadă duhovnicească (metaforiceşte într-acest chip să înţelege) că precum din Livada cea bine înflorită cu tot felul de flori albinele multe feliuri de dulceturi strîng şi adună roadă dulce în stupina cea pămîntească. Aşadară şi cei ce voar ceti această carte din vieşile Sfinţilor ca din nişte flori voar culege roadă duhovnicească şi în-deletnicire spre a petrece viaţă singuratică, care săvîrşind-o cu plăcere d-zecască în locul celei pămînteşti va dovîndi Împărăţia cea cerească.

Această carte s-au aflat în biblioteca Părinţilor vechi sau Scriitorilor Bisericeşti în tomul al doilea greceşte şi latineşte. Şi fiindcă greceşte nu s’au aflat cu numărul întreg cum este latineşte şi văzînd rîvna Sfinţilor sale părintelui Ştefan Ioanovici dela Braşov că posteşte a fi întreagă nevoindu-să foarte mult şi părintele episcop de la Cernavodă Neofit la tîlmăcirea limbii greceşti, cît au fost şi mie cu putinţă am silit de am tîlmăcit după latineşte ca să fie desăvîrşit spre folosul celor ce voar ceti şi noao ter-tători.

*Cucernic şi plecat dascăl Radu Duma ot Braşov,
1774 septembrie 20”.*

ANEXA III

Manuscrisul din Biblioteca Academiei Române poartă numărul 2481 și datează din anul 1777. Din „Însemnarea” de pe foaia 121 deducem că s-a folosit traducerea anterioară (făcută de Radu Duma, după cum se repetă și aici), dar caracterul scrisului ne spune că aici avem alt copist: protopopul Ștefan Ioanovici-Inașu, o figură vrednică a Bisericii brașovene. Ceea ce e adăos nou în textul „Însemnării” acesteia sînt rîndurile următoare: „întîmplîndu-se a fi la Brașov (episcopul Neofit de la Cernavodă) din întîmplarea vremilor fiind oastea Turciei cu Muscalii la aceste țări fiind acea oaste șapte ani până iar s-or fi făcut pace. Care acest prea cuvios episcop au fost tălmăcitor la limba grecească ... dar silitor fiind la limba latinească kir dascăl Radu Duma de s-au putut desăvîrși a se tălmăci pe limba românească”.

Oricum, o ediție nouă. Nu cunoaștem cine să fi fost episcopul Neofit de la Cernavodă (!)

Mss. 2481.

f. 121, „Sfîrșitul cu ajutorul lui D-zeu a cărții lui Ioan Moshu care să numește Livada duhovnicească (metaforicește într-acest chip se înțelege), că precum din Livada cea bine înflorită cu tot felul de flori, albinile multe fealuri de dulceată strîng și adună roadă bună în stupina cea pămîntească, așa dar și cei ce vor citi această carte din viețile Sfîinților, ca din niște flori vor culeage roadă duhovnicească și îndeletnicire spre a petrece viață singuratică, care săvîrșindu-o cu plăcere dumnezească în locul celei pămîntești va dobîndi împărăția cea cerească.

Această carte s-au aflat în Biblioteca Părinților celor vechi sau scriitorilor bisericești în tomul al doilea grecește și latinește. Și fiindcă grecește nu se află cu numărul întreg precum taste latinește și văzîndu-să rîvna Sf. Ștefan Ioanovici ot Bolgarseg din prea slăvita aceasta sfîntă Biserică ce taste hramul sfînt făcătorului de minuni Nicolae că pohtește a fi întreagă, nevoindu-să foarte mult și Prea Sfîntului episcopiu de la Cernavodă Kyriu Kyr Neofit, întîmplîndu-să a fi la Brașov din întîmplarea vremilor fiind oastea turcii cu moscalii la aceale țări fiind acea oaste șapte ai până iar s-ar fi făcut pace. Care acest prea cuvios episcop au fost tălmăcitor la limba grecească de s-au scris de acest cuvios preot fiind silitori la limba latinească și Dumnealui Kyr Radu Duma de s-au putut desăvîrși a se tălmăci pe limba românească. Și eu cetînd la această carte și văzînd lucru prea cuvios m-am îndemnat și o am scris (copiat).

1777

Ianuar 27.”

ANEXA V

Am afirmat că în lipsa publicării unei ediții critice, Limonariul nu a respectat totdeauna același număr de capitole. Uneori se vor fi făcut și greșeli de numerotare. În cazul de față ni se prezintă o istorioară complet necunoscută celor 219 capitole la care s-a oprit încă din 1624 ediția pariziană îngrijită de Migne în 1865. Firește, acest capitol nu e numerotat dar prin cuprinsul lui, el se dovedește a fi una din piesele cele mai tipice. Scrisul acestei „piese străine” se aseamănă cu al „duhovnicului” de la Brașov, protopopul Ștefan Ioanovici (anexa III). Este nostim și modul în care își află și un titlu ad hoc: «Spune la „Livada Florilor” pentru slava raiului».

Spune la Livada florilor pentru slava cerului

Era la o mănăstire un călugăr foarte temători de Dumnezeu și la cele duhovnicești plinitori, carele auzind la stihul Psalmilor (90, 4) că „o mie de ani înaintea ochilor lui Dumnezeu ca ziua de ieri, care a trecut”. Deci de multe ori au cugetat cu gândul său pentru acest cuvânt și nu putea să priceapă nici decum și neștiind la acea mănăstire vreun dascăl ca să-i poată descoperi cuvântul acela au făcut rugă la D-zeu că să-i descopere și de multe ori rugându-se, l-au ascultat Cea ce face voia celor ce se tem de Dînsul.

Într-o zi, după ce s-au gătat slujba Utreniei, frații s-au dus firește care pe la chiliile lor iară el singur au mai rămas de se închina după obiceiul lui, atunci i s-au arătat un vultur foarte înfrumusețat peste fire și sbura prin Biserică și se apropia și către dînsul de multe ori și avînd mare bucurie și cerca ca să-l prinză. Iar vîlturul mergea după dînsul pînă au ajuns într-un desiș|259| aproape de mănăstire pentru că nu sbura pe sus ca alți vulturi, ci aproape de pămînt ca să-l poată urma sfîntul. După ce au intrat în acel desiș al pădurii începu vîlturul a cînta atîta de dulce și de cuvios cît au venit sfîntul întru spaimă minunată de dulceața cîntării acealia. Socotind cu veselie dulceața raiului și fu acoperînd cu putere dumnezească cît nu mai avea gîndire de ceste lumești, ci ca cum ar fi fost cu adevărat în rai, așa asculta versul aceii dumnezecești arătări a vîlturului fiind trei sute de ani la acel loc. Atuncea îngerul care s-au arătat în chipul vîlturului s-au înălțat la ceri.

Și sfîrșitul viîndu-și întru sine s-a dus la mănăstire gîndind că numai un ceas au lipsit de la mănăstire. Și mergînd îl întrebă portarul de unde iaste? iar el s-au mirat că nu-l cunoaște. Și au zis: cum nu-l cunoaște că eu sînt care am purtare de griji la Sfîntul Altari? Pastoriul auzind au socotit că iată fără de minte e călugărul și zise: Du-te la chilia ta de unde ai venit căci avem alt altarnic care poartă grija iar pe tine nu

te-am mai văzut nici te-am cunoscut. |260| Iar acel cuvios spuse toate obiceiuri și numele fraților, iar portariul mergînd spuse egumenului. Și mergînd toți frații pre nimenea n-au cunoscut. Pentru aceasta am zis către dîșii: cu întristare miru-mă și mă înfricoșez fraților, cum s-au făcut această schimbare într-un ceas care am lipsit de aicea, să schimbe fața să nu vă mai cunosc pe nimenea, nici voi pe mine? Că martor mi-e Dumnezeu că nu va fi trecut un ceas de cînd am ieșit din mănăstire după ce am ieșit de la utrenie și era egumen cutare și bătrînii și ceilalți frați pre care îi numea pre nume? Iar egumenul căută unde erau scriși egumenii și au aflat că sînt treisute de ani de atuncea.

Atuncea l-au întrebat egumnul: cu ce fapte bune au fost de s-au învrednicit de a D-zeu unul dar ca acesta? Iară el a răspuns zicînd: nu știu nici o bunătate la mine numai pururea aveam ascultare către Dumnezeu și cătră cei mai mari la toți frații dragoste deplin. Pe nimeni n-am scîrblit și în toate zilele cinstesc icoana Născătarei de D-zeu. Iară după aceea le-au spus și cugetul său și cum i s-au arătat vîlturul precum s-au scris.

Iară ei atunci au priceput lucrul lui și plîngînd de bucurie l-au sărutat pe dînsul toți și-i căuta |261| lui ca unii zidiri cerești, iară nu pămîntești. Căci cuvintele lui li se părea cu adevărat d-zeești, iară nu omenești. Atuncea i-au zis egumnul: dă mărire Celul atotputernic D-zeu, Carele te-au învrednicit unii vederi minunate ca aceasta. Că n-au văzut într-aceasta nici alt nimic într-această lume trecătoare și deșartă. Și au cunoscut cu lucru o parte oarecare din căutarea cea cerească. Și să știți că treisute de ani ați fost într-această vedenie și îi s-au arătat un rai. Pentru că atîta bucurie și veselie vor avea sfinții în rai de la acea Prea Sfîntă Troiță cît li să părea o mie de ani ca un ceas sau ca o zi precum proorocul David zice, care pohtă aveai la cugetul tău.

Aceasta au zis acest preacuvios, au cunoscut adevărul și mărînd pre D-zeu au plîns bucurîndu-se. Și au cerut să să pricestuiască cu sfitele și preacuratele Taini. Și pricestuindu-să și bucurîndu-să au zis: Acum slobozește pre robul Tău Stăpîne cu pace și procil

MOTTO:

„Părintele Cleopa — după ce a trăit vreo patru ani în pădure (mîncînd mai mult rădăcini, neavînd posibilitatea să aprindă focul — fumul ar fi fost reperat —, susținut de cîțiva țărani, dar nu pe vreme de zăpadă — urma pașilor ar fi pus organele de represiune pe drumul cel bun —, viețuind în bună vecinătate cu fiarele) — e acum la Sihăstria, ca simplu călugăr”

[N. STEINHARDT — Jurnalul fericirii]

Rîndurile de mai sus mă conving o dată în plus că „*Livada duhovnicească*” sau *Limonariul* lui Ioan Moshu învîlăstărește dincolo de orice prohibiție ideologică și că aceasta, dimpotrivă, intensifică, de fapt, contrastul dintre autenticul creștin și modelele de lemn ale utopicelor societății secularizate. Între părintele Cleopa și trăitorii din „*Livadă*” diferența este insignifiantă, smerenia sa, la rîndu-i fiind nu numai un lector aparte al acestei cărți, nu numai un împlinitor al acestor lecturi ci și un popularizator al cărții. Cu ani în urmă îmi puneam la suflet inerența acestui gen literar religios și nu de puține ori rîvneam de la Bunul Dumnezeu vreo șansă de a putea xeroxa sau dactilografia astfel de cărți după rarisimile exemplare de prin mănăstiri. Așa s-a întîmplat cu Patericul egiptean, cu Lavsaicomul, cu Sbornicul, etc. O colecție de cărți de care am fost îndepărtați, nu numai cei care trecem prin școlile de teologie ortodoxă românească, ci atîția și atîția mireni, intelectuali. O serie de cărți care să ne readucă la izvoarele trăirii creștine autentice și în care să găsim modele inconfundabile de trăitori. Abia Revoluția din decembrie 1989 ne-a surprins și conștientizat și de nevoia acestor apariții editoriale. O binecuvîntată sugestie — să fi fost februarie 1990 — a P. S., Episcop Andrei ne-a apropiat de nașterea „isvoarelor duhovnicești” de la Episcopia de Alba Iulia. Patericul egiptean trebuia să apară; dovadă epuizarea rapidă a primei ediții și mîhnirea noastră că ne-am rezumat doar la acest tiraj. Cu „*Limonariul*” prindem a fi mai altfel. Și de aceea, cu îngăduința P.S. Sale, cartea de față fuzionează străduințele cărturărești și nu numai, ale regretatului părinte profesor D. Fecloru cu cele ale laboriosului părinte profesor T. Bodogae. Cartea este pentru prima oară tipărită în limba română, într-o vreme în care nu prea multe țări europene se străduiesc s-o editeze. Respectul pentru frumusețea acestei „*Livezi*” ne-a purtat pașii și rugămintile — ca și la Pateric — spre pictorul de subtilă expresie plastică și aleasă trăire creștină care este Horia Bernea. Îi mulțumim pentru generozitatea cu care ne-a împrumutat albume, sfaturi, coperta și încrederea în truda noastră. Ca și Patericul, *Limonariul* — prin alcătuire — are un caracter colocvial, prin tipărire, unul de îmbogățire duhovnicească. Ieșind în afara granițelor ostentației insistăm să credem că, proaspăt ieșită de sub teacurile tiparului sibieni întregeste frumusețea interioară a celui ce o ține în mîini și o răsfoiește cu sufletul, indiferent că este tînăr sau bătrîn, mirean sau monah. Prin dobîndire, sporește valoarea raftului de bibliotecă. Poate că în felul acesta ne achităm de

o datorie justificată — pe de o parte față de cei ce și-au combustionat viața în această „Livadă” — iar pe de altă parte față de cei care, în sfârșit pot avea acces la o astfel de lucrare.

Spre deosebire de Pateric, ne-am gândit să onorăm textul lui Ioan Moshu cu un studiu introductiv și cu notele explicative capabile să arunce o lumină în plus peste *Limorartu*. Din această perspectivă *Livada* se vrea nu numai o carte de pletate creștină ci și un instrument de lucru pentru cei interesați să o facă.

Este însă necesar să ne cerem scuze pentru eventualele erori strecurate, dar care nu pot umbri totuși râvna cu care toate secțiile „POLSIB” S.A. Sibiu, prin harnicii tipografi, care s-au trudit pentru a o putea avea în mînă și-n bibliotecă. Nu ne rămîne decît să le mulțumim și să-i rugăm să ne aștepte și de acum înainte cu alte texte de spiritualitate răsăriteană.

pr. Ioan Petraș Tîrnăveni — Mureș

CUPRINS

Cuvînt înainte	7
Studiu introductiv	9
Prologul cărții	23
Scrisoarea de dedicație	24
Limonariul, capitolele 1 — 218	29 — 211
Note	212
Anexe	

Tiraj: 30 000 ex.
Tiparul executat la „POLSIB” S.A. Sibiu
Sub. c-da. nr. A63

Coperta IV
Horia Bernea — PRAPOR, pictură ulei pe pânză, 1979.

